

Галицький коледж імені В'ячеслава Чорновола

ЗБІРНИК
наукових тез

*за матеріалами студентських
наукових читань*

Тернопіль, 2020

ББК-72

З-41

Збірник наукових тез: за матеріалами студентських наукових читань. - Навчально-практична майстерня редакційно-видавничих технологій Галицького коледжу імені В'ячеслава Чорновола, Тернопіль, 2020 - 244 с.

Редакційна колегія - голови ЦК Галицького коледжу імені В'ячеслава Чорновола: Баб'юк О.В., Вишнеvsька Г.Б., Томчук І.О., Паршин Л.А., Зарихта О.В., Залюбовська М.В., Вавричук О.С., Лубкович Н.З., Манчевська Н.О., Посвятовська О.Б., Самойлова І.А., Спільніченко О.І., Питель Н.С., Стефурак Н.А.

Відповідальний за випуск: Гелецька І.О., заступник директора з наукової та навчально-виробничої роботи

Збірник тез за матеріалами студентських доповідей, виголошених на Днях науки, які відбулися у Галицькому коледжі імені В'ячеслава Чорновола квітень-травень 2020р.

При публікації максимально збережено орфографію, пунктуацію та стилістику запропоновану авторами та підтриману науковими керівниками. За зміст праць та достовірність наведених фактів і статистичних даних відповідальність несуть автори та їх наукові керівники.

Колектив авторів, 2020
© Галицький коледж
імені В'ячеслава Чорновола, 2020

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ ЮРИДИЧНИХ ДИСЦИПЛІН..... 9

Вербіцка Зоряна

ПРАВОВІ РЕАЛІЇ СПОЖИВЧОГО КОШИКА В УКРАЇНІ..... 9

Воробець Наталія

КОРУПЦІЙНА ЗЛОЧИННІСТЬ В УКРАЇНІ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ОСНОВНІ СТРАТЕГІЇ ПРОТИДІЇ 13

Дрімач Марія

ТРАНСПЛАНТОЛОГІЯ В УКРАЇНІ: ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ 16

Зайченко Софія

КОДЕКС УКРАЇНИ З ПРОЦЕДУР БАНКРУТСТВА: ЗАКОНОДАВЧІ НОВЕЛИ ТА ПРОБЛЕМИ ПРАВОЗАСТОСУВАННЯ 19

Сороковий Олег

КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА СУТЕНЕРСТВА ТА ВТЯГНЕННЯ ОСОБИ В ЗАНЯТТЯ ПРОСТИТУЦІЄЮ: ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ 22

Гакало Ірина

ЦИВІЛЬНІ ПРАВОВІДНОСИНИ У СФЕРІ НАДАННЯ МЕДИЧНОЇ ДОПОМОГИ В УКРАЇНІ: ПИТАННЯ ТЕОРІЇ І ПРАКТИКИ 26

Маркевич Ростислав

ЮРИДИЧНІ ГАРАНТІЇ ЗЕМЕЛЬНИХ ПРАВ ГРОМАДЯН УКРАЇНИ 28

Плїшка Марія

ПРАВОВІ НОРМИ, ЯКІ ЗАБЕЗПЕЧУЮТЬ СОЦІАЛЬНИЙ ЗАХИСТ ГРОМАДЯН ПІД ЧАС КАРАНТИНУ, ЯК СОЦІАЛЬНОГО РИЗИКУ 31

Поруцька Вікторія

АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ВИКОРИСТАННЯ СЛУЖБОВИХ СОБАК У ДІЯЛЬНОСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ 35

Сівіцька Ганна

ПРОБЛЕМАТИКА ІНСТИТУТІВ АМНІСТІЇ ТА ПОМИЛУВАННЯ В КРИМІНАЛЬНОМУ ПРАВІ УКРАЇНИ 39

Савощак Ірина

СУДОВІ ВИТРАТИ: ВИКЛИКИ СЬОГОДЕННЯ..... 42

Супрун Олександра

ПРОЦЕСУАЛЬНІ АСПЕКТИ ПРОВЕДЕННЯ ОБШУКУ 45

Худоб'як Діана

«ПРАВОВИЙ СТАТУС ПРЕФЕКТА: СВІТОВИЙ ДОСВІД ТА ПЕРСПЕКТИВИ ДЛЯ УКРАЇНИ»..... 48

СЕКЦІЯ ВИДАВНИЧИХ ТЕХНОЛОГІЙ ТА ЖУРНАЛІСТИКИ..... 53

Борщ Мар'яна

ПОПУЛЯРНІ РЕЛІГІЙНІ ВИДАННЯ НА КНИГОВИДАВНИЧОМУ РИНКУ УКРАЇНИ 53

Гнатюк Лілія

СУЧАСНІ ПЕРЕКЛАДНІ ВИДАННЯ В КОНТЕКСТІ ЛІТЕРАТУРИ ДЛЯ ДІТЕЙ..... 56

Ленько Тетяна

КОНЦЕПЦІЯ ДІЯЛЬНОСТІ ВИДАВНИЦТВА «VIVAT» НА КНИГОВИДАВНИЧОМУ РИНКУ УКРАЇНИ59

Слоньовська Юлія

КАЛЕНДАР ЯК СПЕЦИФІЧНИЙ ВИД АКЦИДЕНТНОЇ ВИДАВНИЧОЇ ПРОДУКЦІЇ 63

Стебельська Лілія

ЖУРНАЛІСТСЬКІ РОЗСЛІДУВАННЯ В РЕГІОНАЛЬНОМУ МЕДІАВИМІРІ (ЗА МАТЕРІАЛАМИ ТЕРНОПІЛЬСЬКИХ ЗМІ).....65

Статкевич Ольга

НАУКОВІ НЕФАХОВІ СЕРІАЛЬНІ ВИДАННЯ В ІНФОРМАЦІЙНОМУ ПРОСТОРІ МІСТА ТЕРНОПОЛЯ69

Фесюк Анастасія

НАВЧАЛЬНІ ВИДАННЯ ДЛЯ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНІМИ ПОТРЕБАМИ НА КНИГОВИДАВНИЧОМУ РИНКУ УКРАЇНИ73

СЕКЦІЯ ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННОЇ СПРАВИ ТА ТУРИЗМУ 78

Василько Ірина

РОЗРОБКА КОНЦЕПЦІЇ КАФЕ «ШОВКОВИЦЯ» 78

Возняк Христина

ТУРИСТИЧНО-КРАЄЗНАВЧА ХАРАКТЕРИСТИКА ГУСЯТИНСЬКОГО РАЙОНУ ТЕРНОПІЛЬСЬКОЇ ОБЛАСТІ81

Зозуляк Софія

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ТУРІВ ВИХІДНОГО ДНЯ НА ПРИКЛАДІ ТУРУ «ПРИКАРПАТСЬКО-БУКОВИНСЬКИЙ КОЛОРИТ».....84

Паршин Любомира

ФАКТОРИ ФОРМУВАННЯ ОСНОВНИХ ТУРИСТИЧНИХ ПОТОКІВ В ОБЛАСТЯХ ЗАХІДНОЇ УКРАЇНИ88

Побережна Вікторія

ВИКОРИСТАННЯ ТРЕНДУ «ІНСТРАГРАМБЛЬ» ДЛЯ ЗАОХОЧЕННЯ ДО ТУРИСТИЧНОЇ ПОДОРОЖІ.....92

Чекановська Леся

ОРГАНІЗАЦІЯ ВНУТРІШНЬОГО ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ 2020 НА ПРИКЛАДІ ТУРУ «МАНДРІВКА БЕССАРАБІСЮ ТА МИКОЛАЇВЩИНОЮ».....94

СЕКЦІЯ ДИЗАЙНУ97

Ахтаніна Ангеліна

РОЗРОБКА ЗАЧІСКИ ДЛЯ ІНДИВІДУАЛЬНОГО ЗАМОВНИКА97

Волощук Марія

ІСТОРІЯ ВИНИКНЕННЯ МАКЕТНИХ МЕТОДІВ, ЇХНІЙ РОЗВИТОК98

Дитюк Мар'яна

ОСОБЛИВОСТІ ВПРОВАДЖЕННЯ БІОДИЗАЙНУ У ФОРМУВАННІ ІНТЕР'ЄРУ 100

Даньків Аліна

ВПЛИВ ЛІКУВАЛЬНОЇ ТА ДЕКОРАТИВНОЇ КОСМЕТИКИ НА ШКІРУ У ПІДЛІТКІВ 103

Журавель Галина	
МАЙСТЕРНІСТЬ НАБУТА ВІКАМИ	104
Солтис Наталія	
ДОСЛІДЖЕННЯ ВПЛИВУ МОДИ ТА ІСТОРИЧНИХ ПОДІЙ НА ОДЯГ КЛАСИЧНОГО СТИЛЮ	106
Христич Олена	
СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ У ВЕБ-ДИЗАЙНІ	108
Чорна Христина,	
ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ КУЛЬТУРИ ДИЗАЙНУ ІНТЕР'ЄРУ У 2020 РОЦІ	110
СЕКЦІЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ.....	113
Балан Юлія	
СПЕЦИФІКА ВЗАЄМОДІЇ МОВНИХ ЗАСОБІВ ТА ФУНКЦІЙ ЗАГОЛОВКІВ АНГЛОМОВНИХ МОЛОДІЖНИХ ІНТЕРНЕТ-ЖУРНАЛІВ	113
Савчишин Ярослав	
ІДІОМИ: АДАПТАЦІЯ, СТРУКТУРА ТА ІНТЕРПРЕТАЦІЯ (НА ОСНОВІ ТВОРЧОСТІ В. ШЕКСПІРА).....	115
Кульбаба Вікторія	
ФРАЗЕОЛОГІЧНІ ЕКСПРЕСИВИ І КОМУНІКАТИВИ СУЧАСНОЇ НІМЕЦЬКОЇ МОВИ В ІНТЕРНЕТ-ТЕКСТАХ.....	118
Озіранець А.В.	
ТИПИ КОМУНІКАТИВНИХ СИТУАЦІЙ У АНГЛОМОВНОМУ ХУДОЖНЬОМУ ТЕКСТІ	120
СЕКЦІЯ КОМП'ЮТЕНИХ ТЕХНОЛОГІЙ	124
Баранюк Володимир	
ТЕПЛОВИЙ СКАНЕР ДЛЯ ВИЗНАЧЕННЯ ТЕПЛОВТРАТНИХ ЗОН У БУДІВЛІ	124
Барнашевський Валентин	
АСПЕКТИ СТВОРЕННЯ 3D МОДЕЛЕЙ В СЕРЕДОВИЩІ РОЗРОБКИ СІНЕМА 4D	126
Безруков Олександр	
ЗОВНІШНЄ НЕЗАЛЕЖНЕ ОЦІНЮВАННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ В УКРАЇНІ: ПРОГРАМИ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ТА ПРОХОДЖЕННЯ	128
Касперська Лілія	
ФРАКТАЛЬНА ГРАФІКА ТА ОСОБЛИВОСТІ АЛГОРИТМІВ ПОБУДОВИ ФРАКТАЛІВ	132
Кіналь В. П.	
ЦИФРОВЕ МИСТЕЦТВО – ВАГОМИЙ КРОК У МАЙБУТНЄ.....	136
Музика Т. А., Мовчанюк І. В.	
АНАЛІЗ І ЗАСТОСУВАННІ 3D ГРАФІКИ У ДРУКОВАНИХ ВИДАННЯХ	140
Осадчук Олександр	
ЗАБРУДНЕННЯ ПОВІТРЯ: ДЖЕРЕЛА ТА ЙОГО АНАЛІЗ.....	146
Подзвінний Віталій	
МОБІЛЬНИЙ ДОДАТОК ДЛЯ ІНТЕРНЕТ-РАДІО «СВІТАНОК».....	149
Райнчук Віталій	
ПРОЕКТУВАННЯ СИСТЕМИ 3D-МОДЕЛЮВАННЯ ТА ПРОЕКЦІЇ У ДОПОВНЕНІЙ РЕАЛЬНОСТІ	153

СЕКЦІЯ ЛІТЕРАТУРОЗНАВСТВА ТА МОВОЗНАВСТВА..... 159

Безух Лілія

«ПОТІМ СКЛАДАЄТЬСЯ З БЕЗЛІЧІ ЗАРАЗ» (за найкращим підлітковим детективом Джона Гріна «Паперові міста»)..... 159

Вільховий Олег

ХУДОЖНІЙ СВІТ ПІСЕННОЇ ЛІРИКИ ВОЛОДИМИРА ІВАСЮКА 160

Хемій Таня

СВОЄРІДНІСТЬ СЛЕНГУ У МАС-МЕДІА..... 163

Ярошович Анастасія

СУЧАСНЕ КРИЗЬ ПРИЗМУ МИНУЛОГО (За історичним романом «Берестечко» Ліни Костенко) 165

СЕКЦІЯ ПРИРОДНИЧИХ ДИСЦИПЛІН 167

Гороховська Іванна

ЕКСПЕРТИЗА ЯКОСТІ ЧАЮ Й ЧАЙНИХ НАПОЇВ, ЯКІ РЕАЛІЗУЮТЬСЯ В РОЗДРІБНІЙ ТОРГІВЛІ М. ТЕРНОПОЛЯ. ХІМІЧНІ МЕТОДИ ВИЯВЛЕННЯ ФАЛЬСИФІКАЦІЇ ХАРЧОВИХ ПРОДУКТІВ.... 167

Кіналь Вікторія

ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ СТАВ: У ПЛІНІ ЛІТ ТА ЕКОЛОГІЇ СЬОГОДНІ..... 168

Кінах Максим

ХАРЧОВІ БАРВНИКИ 170

Олійник Владислав

ПРОЛІЗНА ПЕРЕРОБКА ПЛАСТИКОВИХ ВІДХОДІВ 171

Парубій Вадим

ЦВІЛІВІ ГРИБИ: ЗА І ПРОТИ..... 173

Ричкун А.І.

ЗНАЧЕННЯ МОЛОЧНО-КИСЛИХ ПРОДУКТІВ В ХАРЧУВАННІ ЛЮДИНИ..... 174

Роденко Таїсія

БІОГЕОХІМІЧНИЙ КРУГООБІГ РЕЧОВИН ТА ЕНЕРГІЇ В ЗАМКНЕНИХ ЕКОСИСТЕМАХ..... 176

Стадник Олена

БАКТЕРЕЇ ТА СМІТТЯ..... 179

СЕКЦІЯ ФІЗИКО-МАТЕМАТИЧНИХ ДИСЦИПЛІН..... 181

Дачишин Ілона

МАНДРІВКА З МАТЕМАТИКОЮ..... 181

СЕКЦІЯ ФІЛОСОФІЇ ТА СУСПІЛЬСТВОЗНАВСТВА..... 183

Абрам Вікторія

ПРОБЛЕМА ЛЕГАЛІЗАЦІЇ РИНКУ ЗБРОЇ В УКРАЇНІ В УМОВАХ ВІЙСЬКОВОЇ АГРЕСІЇ..... 183

Глива Анастасія

МОЛОДІЖНА СУБКУЛЬТУРА: ПОНЯТТЯ ТА ТИПОЛОГІЯ 185

Гороховська Іванна	
ПРОБЛЕМИ ЗАХИСТУ ПРАВ «ДІТЕЙ ІЗ ОСОБЛИВИМИ ПОТРЕБАМИ» В УКРАЇНІ В УМОВАХ СЬОГОДЕННЯ	187
Гусар Лілія	
СТРАТЕГІЇ ВХОДЖЕННЯ МОЛОДІ В СУСПІЛЬНЕ ЖИТТЯ	190
Довгань Арсен	
ЧОРТКІВСЬКА ОФЕНЗИВА – ПРИКЛАД РЕВОЛЮЦІЙНОЇ БОРОТЬБИ УКРАЇНЦІВ ЗА СВОЮ НЕЗАЛЕЖНІСТЬ	193
Колінько Софія	
ГЕНДЕР ЯК ХАРАКТЕРИСТИКА ОСОБИСТОСТІ	196
Кульбаба Вікторія	
ЖІНКА В УКРАЇНСЬКІЙ ПОЛІТИЦІ	199
Пискір Соломія	
ГРОМАДСЬКА ДУМКА НА РІЗНИХ ЕТАПАХ РОЗВИТКУ ЛЮДСТВА	202
Поруцька Вікторія	
СОЦІАЛІЗАЦІЯ МОЛОДІ ЯК СОЦІАЛЬНА ТА СОЦІОЛОГІЧНА ПРОБЛЕМА	205
Пузяк Христина	
ВТРАЧЕНІ ПОКОЛІННЯ: МАЛОДОСЛІДЖЕНІ СТОРІНКИ ТРАГЕДІЇ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ ДОБИ «ВЕЛИКОГО ТЕРОРУ»	208
Сівіцька Ганна	
СІМ'Я, ШЛЮБНІ ВІДНОСИНИ ЯК ПРЕДМЕТ НАУКОВОГО ЗАЦІКАВЛЕННЯ МИСЛИТЕЛІВ У РІЗНІ ІСТОРИЧНІ ЕТАПИ РОЗВИТКУ СУСПІЛЬНОЇ ДУМКИ	212
Туткалюк Іван	
ЗОВНІШНЬОПОЛІТИЧНІ АМБІЦІЇ СРСР НАПЕРЕДОДНІ І НА ПЕРШОМУ ЕТАПІ ДРУГОЇ СВІТОВОЇ ВІЙНИ	215
Удич Соломія	
МОВЧАЗНИЙ БУНТ КАТЕРИНИ БЛОКУР	218
Худоб'як Діана	
СВОБОДА ВИРАЖЕННЯ ПОГЛЯДІВ І ІНТЕРНЕТІ: МЕЖІ ДОЗВОЛЕНОГО	220
СЕКЦІЯ ФІНАНСІВ ТА ЗАГАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ ДИСЦИПЛІН	223
Довгань Арсен	
ПРІОРИТЕТИ РОЗВИТКУ “ЗЕЛЕНИХ ФІНАНСІВ“ В УКРАЇНІ ТА У СВІТІ	223
Західна Юлія	
СУТЬ ТА СТРУКТУРА РИНКУ ЦІННИХ ПАПЕРІВ В УКРАЇНІ	224
Кізима Юлія	
ЗЕЛЕНА ЕКОНОМІКА: ШАНС НА ПОРЯТУНОК ПРИЙДЕШНІХ ПОКОЛІНЬ	226
Капітан Владислава	
ТРУДОВІ РЕСУРСИ ВИДАВНИЦТВА «РАНОК» ТА ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ЇХ ВИКОРИСТАННЯ	228
Кокольська Віталіна	
КНИГОВИДАННЯ В СИСТЕМІ ВИДАВНИЧО-ПОЛІГРАФІЧНОГО КОМПЛЕКСУ УКРАЇНИ	230

Марчишин Інна

ДРОПШИПІНГ ЯК АЛЬТЕРНАТИВНА ІНФРАСТРУКТУРА ЗБУТУ І ПРОСУВАННЯ ТОВАРУ232

Статкевич Ольга

ФІНАНСОВИЙ МЕНЕДЖМЕНТ У ВИДАВНИЦТВІ.....234

Фесюк Анастасія

ЦІНОУТВОРЕННЯ У ВИДАВНИЧІЙ СПРАВІ.....236

СЕКЦІЯ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ.....238**Андрусик Надія**

ВПЛИВ ЗАНЯТЬ ФІЗИЧНИМ ВИХОВАННЯМ НА РОЗУМОВУ ПРАЦЕЗДАТНІСТЬ СТУДЕНТІВ ..238

Петрик Тетяна

ТРАВМАТИЗМ ТА ЙОГО ПРОФІЛАКТИКА ПІД ЧАС ЗАНЯТЬ ФІЗИЧНОЮ КУЛЬТУРОЮ.....241

СЕКЦІЯ ЮРИДИЧНИХ ДИСЦИПЛІН

УДК 349.3

*Вербіцка Зоряна, студентка I курсу спеціальності «Право»,
освітнього ступеня бакалавр
науковий керівник к.ю.н. Майка Н.В.*

ПРАВОВІ РЕАЛІЇ СПОЖИВЧОГО КОШИКА В УКРАЇНІ

Актуальність теми. Методика обчислення споживчого кошика сьогодні є надзвичайно актуальним питанням, оскільки на основі споживчого кошика формується прожитковий мінімум, згідно з яким розраховують пенсії, соціальні пільги та виплати.

Структуру і норми споживання для окремих категорій громадян нинішнього споживчого кошика було затверджено Постановою Кабінету Міністрів України «Про затвердження наборів продуктів харчування, наборів непродовольчих товарів та наборів послуг для основних соціальних і демографічних груп населення» ще у 2000р. [2]. Законодавчо встановлено, що перегляд вмісту споживчого кошика має здійснюватися кожні п'ять років, але, на жаль, проміжки перегляду значно затягуються. Актуальність даного дослідження зумовлюється ще і тим, що норми споживчого кошика сьогодні не враховують багатьох реалій, натомість містять ряд непотрібних або застарілих продуктів та послуг [6, с. 33].

Стан наукової розробки. Проблематика теоретичних аспектів та певної практики визначення соціальних стандартів, зокрема формування споживчого кошика, в економічній літературі представлена науковими працями О. Пищуліної, С. Бурлуцького, С. Мірошніченко та інших. Попри значний обсяг наукових досліджень,

проблема використання науково обґрунтованої методики розрахунку споживчого кошика залишається досі не вирішеною [6, с. 32].

Метою даної роботи є розглянути сьогодишню структуру українського споживчого кошика, зокрема норми споживання, склад продуктів харчування, набір непродовольчих товарів та послуг і з'ясувати, наскільки споживчий кошик українського громадянина відповідає міжнародним нормам формування аналогічного кошика.

Виклад основного матеріалу. Сьогодні споживчий кошик слугує орієнтиром для визначення базових соціальних стандартів. В економічній літературі існує декілька визначень цього поняття. Так, згідно із визначенням А.Г.Загороднього і Г.Л.Вознюка споживчий кошик – це набір продуктів харчування, непродовольчих товарів і послуг для основних соціальних і демографічних груп населення [4, с. 324].

В Україні формуванням споживчого кошика безпосередньо займається Кабінет Міністрів України. На основі даних споживчого кошика та споживчого бюджету розраховуються такі показники, як мінімальна заробітна плата, прожитковий мінімум та мінімальна пенсія.

Тобто, в основу розміру прожиткового мінімуму, який застосовується в Україні, покладено

показник мінімального споживчого кошика, головну частину якого складає набір продуктів харчування в розрахунку на одну особу на місяць. Цей набір розрахований на основі норм оцінки фізіологічних потреб, розроблених ще у 1990 році Ленінградським інститутом гігієни праці.

Найвні в переліку непродовольчих товарів та послуг набори ліків не відповідають елементарним потребам громадян. Взагалі в переліку не передбачено придбання житла або його наймання, кошти на оплату освіти, оздоровлення, медичних послуг, придбання мобільних телефонів, оплату послуг Інтернету та ін. Вищевикладене доводить, що вміст і норми споживання наборів продовольчих та непродовольчих товарів та послуг є застарілими.

У перелічених наборах не враховано товари та послуги, які на сьогоднішній день є життєво необхідними для населення. Тобто прожитковий мінімум не виконує основну функцію державного соціального стандарту, на основі якого базуються розміри мінімальної заробітної плати, пенсії за віком, соціальної допомоги та ін.

Поняття споживчого кошика існує у багатьох країнах світу. Його ціна і національні особливості в кожній країні різні. Наприклад, споживчий кошик американця нараховує 350 продуктів і послуг, француза – 507, англійця – 350, німця – 475. Український споживчий кошик нещодавно було розширено до 297 найменувань.

Говорячи про споживацькі переваги, слід зазначити й про споживчий кошик українця. Організація об'єднаних націй заявила, що в Україні за межею бідності живе близько 60 % населення.

Такий рівень вважається крайньою бідністю. Що ж до непродовольчих товарів, то, згідно із споживчим кошиком, українцю має вистачати на рік пари шкарпеток та одних колгот й однієї пари білизни – на п'ять років. Одна середньостатистична родина має користуватися одним холодильником 15 років, одним телевізором – 10 років, а міняти люстру – раз на 25 років.

На сьогоднішній день експерти оцінюють вартість споживчого кошика в рази вище тих сум, які встановлені державою.

Що ж ми їмо? Денний раціон, наприклад, складається з 173 грама хліба, пів склянки молока, половина яйця, 2 картоплини або 1 велика, 7 грам рису, 100 грам м'яса, 1 грам чаю, 1,5 грами кави, 5 грам маргарину (не вершкового масла)! На такі гастрономічні «вишукання» українцям в місяць треба витратити як мінімум 2 500 тисячі гривень [7].

На решту, приблизно 1 500 тисячі грн ще треба оплатити комунальні послуги, придбати елементарні предмети першої необхідності (мило, зубна паста, шампунь). Тут українців примушують вибрати щось одне: або бути чистими, або сидіти без тепла і світла. Пропонований набір ліків дає зрозуміти, що хворіти громадянам України не дозволяється, навіть суворо забороняється. Протівірусних препаратів, спазмолітиків і антигістамінних препаратів «кошик» не передбачає.

Доглядати за собою українці теж повинні тільки наполовину. Наприклад, голитися, користуватися дезодорантами і туалетною водою не передбачено. Зате покладено майже півкілограма вати і аж три шматка господарського мила на місяць.

Проведені вибіркові опитування населення свідчать, що споживчий кошик, запропонований урядом, суттєво відстає від реального прожиткового мінімуму пересічного громадянина України. Із вищенаведеного стає зрозуміло, що формування споживчого кошика в теорії значно відрізняється від потреб людей в Україні на практиці.

У розвинених країнах склад споживчого кошика визначається згідно зі статистичними даними та за результатами опитування населення.

Окремо слід згадати про США. Склад споживчого кошика тут оновлюють кожного року, а розрахунки справді проводяться на основі реальної вартості товарів та послуг.

Тобто, на основі тих товарів і послуг, які громадяни вважають необхідними для повноцінного життя. При цьому, продукти харчування складають лише 30 % від вмісту кошика. Для порівняння, в Україні товари продовольчої групи становлять майже 50% від вмісту кошика.

Американці споживають 20 видів овочів, в той час, як левову частку раціону українця становить картопля. Навіть сала, яке вважається національним українським продуктом, у раціоні жителів США більше.

Французи не обділили споживчий кошик витратами на перукаря, лак для волосся, гель для душу, а також інші численні косметичні засоби, без яких, на їхню думку, сучасне життя неможливе. Французи подбали й про оплату послуг няні для дитини, апарати для виправлення зубів, оренду автомобіля, проїзд на таксі, а також про їжу для котів і собак [5].

Споживчий кошик Росії та Білорусії формується із трьох складових:

продовольчі товари, непродовольчі товари, послуги.

У Росії, споживчий кошик диференціюється не лише за соціально-демографічними групами населення, але й враховує фактор зональності.

Якщо порівнювати Білорусь, Росію й Україну, то білоруси мають найбільш європейський споживчий кошик. Торік порахували, що громадяни цієї країни ходять у кіно в середньому тричі на рік. Цей показник додали у споживчий кошик [6, с. 36].

Враховуючи все вище перелічене, Верховний Суд своєю постановою від 20.12.2018 року у справі № 526/3639/17 визнав, що постанову Уряду про «споживчий кошик» було прийнято протиправно, а отже вона є нечинною, оскільки була ухвалена не у спосіб, визначений законом [3].

Виконання рішення Верховного Суду полягає в тому, що Кабінет Міністрів повинен ініціювати проведення нової науково-громадської експертизи. Станом на сьогодні виконання цього рішення розпочалося – 15 серпня 2018 року на сайті Міністерства соціальної політики оприлюднено проект постанови «Про внесення змін до Порядку проведення науково-громадської експертизи набору продуктів харчування, набору непродовольчих товарів і набору послуг для встановлення прожиткового мінімуму».

Але нововведення, які пропонуються цим документом, – не зовсім те, чого домагалися юристи.

Результати дослідження. Таким чином, дослідивши дану тему, зокрема її теоретичні та практичні аспекти, ми дійшли певних висновків та внесли наступні пропозиції стосовно

вдосконалення споживчого кошика українця:

по-перше – український споживчий кошик не враховує сучасних потреб людини, пов'язаних з технологічними, інтелектуальними, інформаційними змінами в сучасному суспільстві. Тому, для початку ми пропонуємо включити до складової українського споживчого кошика витрати на користування інтернетом і мобільним телефоном. В Україні влада теж допускає використання мобільного телефону, але на його поповнення закладено всього 11 грн в місяць з урахуванням того, що тарифних планів з такою розцінкою в природі вже не існує;

по-друге – груп товарів і послуг, які давно існують у кошиках розвинених країн, в Україні ніколи не було. Зокрема, за кордоном витрати на культуру і відпочинок, крім квитків до театру, витрат на книги і періодику, включають і відвідування футбольних матчів, абонементи в басейн, на теніс, до спортзалу. І це не просто забави багатих – плануючи видатки на масовий спорт, вони закладають майбутнє здоров'я нації. Тому пропонуємо взяти це до уваги!;

по-третє – пропонуємо включити до складу українського споживчого кошика послуги соціальної сфери, а саме щомісячну вартість дитячих ясел, амбулаторний догляд за хворими,

утримання у будинках престарілих, доставку продуктів харчування додому;

по-четверте – пропонуємо включити до складу споживчого кошика медичні послуги, а також плату за освіту, та обов'язкового враховувати плату за комунальні послуги. Протягом останніх років різко збільшилось використання платних послуг охорони здоров'я, що носить вимушений характер. Послуги освіти також в значній мірі фінансуються не державою;

по-п'яте – щодо строків перезатвердження вмісту споживчого кошика, то термін його перезатвердження має бути скорочено до двох-трьох років, оскільки зміни у структурі споживання для цих наборів відбуваються набагато швидше.

Таким чином, можна констатувати той факт, що споживчий кошик має величезне значення у соціальному та економічному житті населення України, але прожитковий мінімум і споживчий кошик України не відповідають вимогам сучасного світу, вони ведуть до фізичного, соціального та духовного виснаження населення. Найгірше у цій ситуації те, що до 2021 року перелік українського споживчого кошика залишиться незмінними, оскільки законодавчі підстави для цього просто відсутні!

Список використаних джерел:

1. Про мінімальний споживчий бюджет: Закон України від 3.07.1991 р. №1284-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1284-12> (дата звернення 07.03.2020).
2. Про затвердження наборів продуктів харчування, наборів непродовольчих товарів та наборів послуг для основних соціальних і демографічних груп населення: Постанова Кабінету міністрів України від 14.04.2000 р. № 656 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/656> (дата звернення 05.03.2020).
3. Постанова Верховного Суду у складі колегії суддів Касаційного адміністративного суду від 20.12.2018 р. Справа № 826/3639/17 URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/78771732> (дата звернення 23.03.2020).

4. Вознюк Г.Л., Загородній А.Г. Фінансово-економічний словник: словник термінів за ред.: Г.Л. Вознюк, А.Г. Загородній. Київ, 2007. 1072 с.
5. Витрати на харчування у країнах світу. Перша рейтингова система URL:<http://www.rate1.com.ua/ua/suspilstvo/riven-zhittja/1506/> (дата звернення 11.03.2020).
6. Писаревська А.К. Основні аспекти формування споживчого кошика в Україні: монографія А.К. Писаревська; НАН України, Ін-т економіко-правових досліджень. 2016. 157 с.
7. Хом'як М.В. Бідність в Україні у показниках соціальної статистики URL: <http://esnuir.eenu.edu.ua/bitstream/> (дата звернення 01.03.2020).

УДК 343.431

Воробець Наталія, студентка I курсу спеціальності «Право», освітнього ступеня бакалавр науковий керівник к.ю.н.Томчук І. О.

КОРУПЦІЙНА ЗЛОЧИННІСТЬ В УКРАЇНІ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ОСНОВНІ СТРАТЕГІЇ ПРОТИДІЇ

Актуальність теми. Ніхто не стане заперечувати того, що проблема розвитку в Україні корупційних відносин з кожним днем стає все актуальнішою. Одні бачать в цьому значне джерело доходу, інші – прояв несправедливості й низької захищеності з боку держави, яка згідно статті 3 Конституції України [1], повинна б виступати основним гарантом їх прав.

Наприкінці ХХ століття корупція набула світового розмаху й стала суттєвою перепоною розвитку міжнародних економічних зв'язків. Не винятком стала й Україна, яка вже протягом тривалого часу за даними міжнародної організації Transparency International знаходиться в числі країн з високим рівнем корупції. Корупція в нашій державі проникла в усі сфери життєдіяльності суспільства й навіть створює загрозу національній безпеці держави. Вжиті заходи протидії її проявам поки що не дають відчутних результатів.

Людині, знаючи про те, що більшість вирішує свої проблеми завдяки «роботі» неправомірної вигоди, дуже важко психологічно перебороти у собі конформістську схильність і вчинити не так, як це робить решта. Вона може добре розуміти на раціональному рівні, що, обіцяти, пропонувати чи давати неправомірну вигоду – це принизливе, аморальне і навіть протиправне явище, але на рівні психологічних чинників, що обумовлюють її поведінку, піддається традиції. Всі ці симптоми щодо корупції існують в українському суспільстві [5, с. 46].

Надзвичайно високий рівень поширення корупції в Україні, неефективна антикорупційна політика держави, а також інші проблеми сьогодення в цій сфері визначили актуальність теми та зумовили потребу в проведенні дослідження.

Стан наукової розробки. Проблематика протидії у прийнятті пропозиції, обіцянки або одержання службовою особою неправомірної вигоди

активно розроблялася такими вченими як М. І. Мельник, О. В. Терещук, О. В. Шевченко, О. Я. Прохоренко та ін. [5]. Однак постійне вдосконалення таких злочинів зумовлює необхідність подальшої наукової розробки проблематики їх кваліфікації та протидії.

Метою даної роботи є дослідження основних та проблемних аспектів корупційної злочинності та визначенні дієвих механізмів боротьби з нею.

Виклад основного матеріалу. Ефективне запобігання та протидія корупції є однією з найважливіших потреб, які намагається вирішити сучасна українська влада. Питання як боротися з корупцією, вже десятиліттями задають собі наші люди, але ж в тому, що корупція процвітає є також і наша з вами вина.

Визначення поняття «корупція» ми можемо побачити у ст. 1 Закону України «Про запобігання корупції» (далі–Закон), де зазначається, що корупція – це використання службовою особою, зазначеною у ч. 1 ст. 3 Закону, наданих їй службових повноважень чи пов'язаних з ними можливостей з метою одержання неправомірної вигоди або прийняття такої вигоди чи прийняття обіцянки/пропозиції такої вигоди для себе чи інших осіб або відповідно обіцянка/пропозиція чи надання неправомірної вигоди особі, зазначеній у ч. 1 ст. 3 Закону, або на її вимогу іншим фізичним чи юридичним особам з метою схилити цю особу до протиправного використання наданих їй службових повноважень чи пов'язаних з ними можливостей [3].

В свою чергу стаття 368 Кримінального Кодексу України (далі – КК України) встановлює кримінальну відповідальність за прийняття пропозиції, обіцянки або одержання службовою особою неправомірної вигоди, а так само

прохання надати таку вигоду для себе чи третьої особи за вчинення чи невчинення такою службовою особою в інтересах того, хто пропонує, обіцяє чи надає неправомірну вигоду, чи в інтересах третьої особи будь-якої дії з використанням наданої їй влади чи службового становища [2]. Так, у початковій редакції КК України вона мала назву «Одержання хабара», натомість на сьогодні – «Прийняття пропозиції, обіцянки або одержання неправомірної вигоди службовою особою». Зміна назви пов'язана у тому числі і з розширенням об'єктивної сторони цього злочину [2].

Значним кроком вперед у боротьбі з корупцією стало не лише формальне перейменування «хабара» у «неправомірну вигоду», а й зміна його сутності. Серед іншого головною відмінністю неправомірної вигоди від хабара є те, що останній має виключно матеріальний характер, а неправомірна вигода може бути як матеріального, так і нематеріальною характеру.

Впродовж довгого часу корупція залишається однією з найбільших проблем України та є темою для постійних дебатів як для української, так і для міжнародної спільноти. В Індексі сприйняття корупції (ІСК), що укладається глобальною антикорупційною організацією Transparency International та базується на оцінках підприємців та аналітиків, за підсумками 2019 року наша країна посіла 120 сходинку у переліку зі 180 країн світу.

Проблема запобігання корупції набула не тільки державного, але й світового характеру. Світовий досвід надає можливість порівняти національне законодавство із законодавством провідних країн світу з питання

запобігання корупції. У зарубіжних країнах важливе значення займають інститути громадянського суспільства, особливо в процесі контролю за діями влади. Проводиться активна антикорупційна позиція громадян, їхніх громадських об'єднань щодо неприйнятності корупції, як риса ментальності [4, с. 81].

Особливо активну роль у протидії зловживання владою відіграють засоби масової інформації. Світовий досвід доводить, що позитивних результатів у протидії корупції досягають ті країни, де влада перебуває під сильним тиском опозиції, яка контролює її, що вигідно і самій владі. Однак, за наявності загальних підходів, кожна держава розробляє власні національні механізми протидії корупції з урахуванням менталітету народу, історії, культури, рівня матеріального забезпечення тощо.

Результати дослідження. Таким чином, дослідивши дану тему, зокрема її теоретичні та практичні аспекти, ми дійшли певних висновків та пропонуємо наступні пропозиції стосовно вдосконалення вітчизняного законодавства:

1. Виключити прийняття пропозиції або обіцянки надання неправомірної вигоди з диспозиції ч. 1 ст. 368 КК України, пропоную ч. 1 ст. 368 КК України викласти у такій редакції: «Одержання службовою особою неправомірної вигоди, а так само прохання надати таку вигоду для себе чи третьої особи, а так само прохання надати таку вигоду для себе чи третьої особи за вчинення чи не вчинення такою службовою особою в інтересах того, хто пропонує, обіцяє чи надає неправомірну вигоду, чи в інтересах третьої особи будь-якої дії з використанням наданої їй влади чи службового становища».

2. Сформувати незалежну та професійну судову владу. Запровадити нову процедуру призначення членів Вищої кваліфікаційної комісії суддів та Вищої ради правосуддя. Забезпечити максимально ефективне очищення системи від недоброчесних суддів на всіх рівнях. Залучити до цього процесу громадськість та міжнародних експертів.

3. Законодавчо забезпечити операційну спроможність САП та інституційну незалежність НАБУ і ДБР. Провести незалежну зовнішню оцінку діяльності із залученням міжнародних партнерів. Вдосконалити законодавство щодо інституту депутатської недоторканності, викривачів та реалізації АРМА функцій з управління.

4. Запустити прозорий процес підготовки та реалізації державного майна. Забезпечити ухвалення пакету законодавчих змін для пришвидшення приватизації. Забезпечити підзвітність підприємств, що залишаються у власності держави.

Очевидною є істина: чим менше даватимуть, тим менше братимуть. Інакше кажучи: якщо так багато приймають пропозиції, обіцянки та одержують неправомірні вигоди, отже, їх пропонують, обіцяють та дають. Боротьбу з корупцією потрібно починати з себе, не давайте, не пропонуйте неправомірну вигоду, а краще зверніться за допомогою до правоохоронних органів чи суду. Якщо ж неправомірну вигоду саме ці органи і вимагають, в такому випадку є лише один законний шлях боротьби, це звернення за допомогою до правозахисних організацій, політичних партій та громадських організацій, які мають на меті боротьбу з корупцією. Лише, якщо ми будемо діяти разом, ми зможемо чогось домогтися!

Список використаних джерел:

1. Конституція України. Закон України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР. Дата оновлення: 01.01.2020.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80> (дата звернення: 15.04.2020).
2. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001. № 2341-III. Дата оновлення: 02.04.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14> (дата звернення: 15.04.2020).
3. Про запобігання корупції. Закон України від 14.10.2014. №1700-VII. Дата оновлення: 02.04.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18> (дата звернення: 15.04.2020).
4. О.М. Грудзур, О.О. Семенюк. Зміст поняття «неправомірна вигода» в ст. 160 Кримінального кодексу України. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «юридичні науки»*. 2015. Том 3. Випуск 3–2. С. 80–86.
5. Прохоренко О. Я. Протидія корупційним проявам у системі державної служби України (організаційно-правовий аспект) : дис. канд. наук з держ. упр. : О. Я. Прохоренко. Київ, 2004. 198 с.

УДК 347.1

*Дрімач Марія, студентка I курсу спеціальності «Право»,
освітнього ступеня бакалавр
науковий керівник к.ю.н. Гелецька І.О.*

**ТРАНСПЛАНТОЛОГІЯ В УКРАЇНІ:
ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ**

Конституція України утверджує право громадян України на життя та охорону здоров'я, право на свободу вибору та особисту недоторканність [1], а відтак держава бере на себе зобов'язання створити необхідні правові механізми для реалізації та здійснення означених прав.

Сьогодні Україна перебуває на етапі реформування різних спектрів своєї діяльності, зокрема, вагомим трансформацій зазнала і медична сфера. Важливим елементом реформування медицини є зміни у сфері трансплантації анатомічних матеріалів людини.

Однак, Україна порівняно з розвиненими країнами світу відстає у розвитку трансплантації органів не на

один десяток років. У своїй основі це зумовлено браком анатомічного матеріалу, низькими показниками проведення операцій з пересадки. За всі роки незалежності в Україні провели менше 2,5 тис. операцій з трансплантації органів. Хоча потреба — біля 5 тис. у рік: 2 тис. хворих потребують пересадки нирки, 1,5 тис. — серця, ще близько 2 тис. — печінки. У Європі на 1 млн населення виконують 60 трансплантацій, в Україні — 4 [2].

Відповідно до ст. 1 Закону України «Про застосування трансплантації анатомічних матеріалів людині» (далі – Закон) під трансплантацією розуміється спеціальний метод лікування, що полягає

в пересадці анатомічного матеріалу людини від донора реципієнту і спрямований на відновлення здоров'я людини [3].

Під трансплантацією необхідно розуміти комплекс медичних маніпуляцій пов'язаних з вилученням анатомічного матеріалу у донора та подальшою пересадкою реципієнту з метою відновлення здоров'я.

Серед вчених сьогодні немає єдиної думки щодо характеру відносин, які виникають під час трансплантації.

Одні науковці відносять дані відносини до сфери адміністративно-правового регулювання, аргументуючи насамперед свою точку зору наявністю владного характеру відносин між лікувальним закладом і пацієнтом, оскільки останній зобов'язаний дотримуватися приписів та режиму лікувального закладу [4].

Інші, зокрема, Брюховецька М.С. визначає ряд цивільно-правових ознак правовідносин трансплантації, таких як юридична рівність сторін; вільне волевиявлення; диспозитивність; особливий характер зв'язку між суб'єктами. Правовідносини трансплантації та донорства виникають з приводу нематеріальних благ, що належать фізичній особі; учасники таких відносин виступають як носії цивільних прав та обов'язків; у відносинах з трансплантації має місце особливий характер захисту порушених прав [5, с. 71-72].

Варто зазначити, що за умов розвитку соціально орієнтованого суспільства та інтеграції норм та стандартів міжнародного права, все більша перевага надається приватноправовому регулюванню відносин у спектрі надання медичних послуг. Це підтверджується тим, що у

доктрині цивільного права досить активно обговорюється можливість договірного регулювання надання медичних послуг, зокрема у сфері трансплантології. Зауважимо, що відповідний договір розглядається як одна з підстав виникнення відносин трансплантації, оскільки, забезпечуючи максимальну свободу вибору поведінки сторін, водночас дозволяє досить жорстко регламентувати останню через визначення прав, обов'язків та порядку і обсягу відповідальності.

Враховуючи, що в Україні підґрунтя для активного розвитку трансплантаційних відносин лише починає формуватися, можливість договірного регулювання зазначених відносин немає практичного напрацювання. На даний час немає законодавчо закріпленої регламентації типових умов договору про надання медичних послуг, тим більше вона відсутня у сфері трансплантації.

Незважаючи на значну роль адміністративного регулювання правовідносин з надання медичних послуг, в сучасних умовах розвитку суспільства у сфері охорони здоров'я перевага надається приватноправовому сектору. Зважаючи на особливості правової природи пріоритетним виступає цивільно-правове регулювання відносин у сфері трансплантації.

Усі відносини, які регулюються законодавством про надання медичної допомоги і відповідають вимогам ст. 1 Цивільного кодексу України (далі – ЦК України) [6] (тобто побудовані на засадах рівності), слід відносити до числа цивільно-правових [7, с. 1109]. А тому вважаємо, що суспільні відносини у сфері трансплантації мають все таки цивільно-правовий характер.

Проте сьогодні проблема полягає у тому, що сфера регулювання трансплантології є новою, нечітко визначеною та водночас ускладнюється відсутністю єдиних міжнародних стандартів стосовно донорства та трансплантології. Більшість норм міжнародного характеру мають так звані рекомендаційний, загальний характер, а тому визначають цю сферу внутрішньодержавним вибором кожної країни.

Неможливо не вказати на такі перешкоди впровадження новел на практиці, як відсутність чіткого механізму їх реалізації, упереджене ставлення суспільства та недостатність фінансування з боку держави.

Однією з ключових причин такого стану речей є вади правового регулювання. Насамперед проблемним питанням залишається посмертне донорство. Через наявні в національному законодавстві суперечності та неоднозначні положення додаткового дослідження та доопрацювання потребує модель надання згоди особи на вилучення з її тіла органів після смерті.

В дискусійному полі перебуває визначення права особи на розпорядження своїм тілом після її смерті в системі цивільних прав особи, а також питання правомочностей членів сім'ї померлого щодо розпорядження його тілом після смерті та вилучення органів у дітей. Окрім

цього, невизначеним залишається місце донорських матеріалів людини в системі об'єктів цивільного права та порядок їх обороту. У той же час виняткового значення набуває можливість договірної регулювання правовідносин у сфері трансплантації.

Прийнятий у 2018 році Закон має на меті запровадити в Україні комплексну систему трансплантації, гармонізувати національне законодавство з міжнародним, знизити зарегульованість процедур та автоматизувати процеси завдяки поступовому запровадженню Єдиної державної інформаційної системи трансплантації органів і тканин. Прийняті зміни стали важливим кроком для забезпечення подальшого розвитку системи трансплантації в Україні, дозволили «розморозити» зарегульованість відносин та запровадили автоматизацію процесів.

Отже, реформування законодавства у сфері трансплантології є важливою передумовою подальшого розвитку відносин пов'язаних з донорством. Однак, значним гальмівним фактором впровадження нововведень стала відсутність належної матеріальної бази, зміни не позбавленні неузгодженостей і потребують чергових доопрацювань. Зокрема, наступного дослідження та розробки потребують питання цивільно-правового регулювання вказаних відносин.

Список використаних джерел:

1. Конституція України (Закон України), № 254к/96-ВР (2020). Вилучено з <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>
2. Наталка Прудка, Наталія Сокирчук. (2020). *В Україні лікують мертвих і не рятують живих. Нові правила пересадки органів: що тепер зміниться.* Главком. Вилучено з <https://glavcom.ua/country/health/v-ukrajini-likuyut-mertvih-i-ne-ryatuyut-zhivih-zastupnik-ministra-ohoroni-zdorovya-pro-novi-pravila-peresadki-organiv-656221.html>

3. *Про застосування трансплантації анатомічних матеріалів людині.* (Закон України), № 2427-VIII (2020). Вилучено з <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2427-19>
4. Новицька М. М. (2019) *Адміністративно-правове регулювання трансплантації анатомічних матеріалів людині в Україні* (автореф. дис. ... кандидата юр. наук). Сумський державний університет. Суми, Україна.
5. Брюховецька М. С. (2017) *Цивільно-правове регулювання посмертного донорства в Україні* (автореф. дис. ... кандидата юр. наук). Національна академія внутрішніх справ. Київ, Україна.
6. *Цивільний Кодекс України* (Закон України) № 435-IV (2020). Вилучено з <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15>
7. Боднар, О.В., Дзера, Н.С, Кузнецова, Н. С. та ін. (2009). *Договірне право України. Особлива частина*. Київ: Юрінком Інтер. ISBN 978-966-667-341-4

УДК 347.736

Зайченко Софія, студентка II курсу спеціальності «Право», освітнього ступеня бакалавр науковий керівник к.ю.н. Майка М. Б.

КОДЕКС УКРАЇНИ З ПРОЦЕДУР БАНКРУТСТВА: ЗАКОНОДАВЧІ НОВЕЛИ ТА ПРОБЛЕМИ ПРАВОЗАСТОСУВАННЯ

Актуальність теми. З 21 жовтня 2019 року в Україні почав діяти Кодекс України з процедур банкрутства (далі – Кодекс), який під час його прийняття був в цілому позитивно оцінений правовим середовищем. У той же час існує ряд нюансів, на які варто акцентувати увагу, аналізуючи новостворену процедуру банкрутства.

Метою даної роботи є комплексне дослідження змін та нововведень Кодексу з процедур банкрутства, аналіз правового статусу боржника та особливостей банкрутства фізичних осіб.

Виклад основного матеріалу. Прийняття Кодексу України з процедур банкрутства зумовлено необхідністю покращення правового регулювання відносин неплатоспроможності, умов відкриття провадження у справі про банкрутство, створення сприятливих умов для економічного розвитку країни [1].

Для ініціювання процедури банкрутства кредиторам потрібно надати суду підтвердження неплатоспроможності боржника. Суд повинен опрацювати ознаки банкрутства та з'ясувати чи існує неспроможність виконання боржником своїх зобов'язань перед кредитором. При цьому порядок підтвердження та встановлення відповідних ознак неплатоспроможності боржника Кодексом чітко не впорядкований. Під час правозастосування це може призвести до неоднозначних судових рішень, особливо в перший період застосування норм Кодексу кредиторами і судами [2].

Аналізуючи особливості відкриття провадження у справі про банкрутство, слід зазначити, що таке провадження не підлягає відкриттю за існування спору про право, який має розглядатися в порядку позовного провадження. Варто вказати, що Кодекс не містить такого

формулювання як «спір про право», це може спровокувати формування різної судової практики ініціювання процедури та сповільнення розгляду справ про банкрутство.

Згідно з частиною другою статті 2 Кодексу законодавство про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом не поширюється на банки, а відповідно до частини четвертої зазначеної статті положення цього Кодексу не застосовуються до юридичних осіб – казенних підприємств. Інших обмежень щодо застосування положень Кодексу стосовно банкрутства юридичних осіб не вбачається. Наприклад, потенційними боржниками можуть бути політичні партії, громадські об'єднання, професійні спілки, творчі спілки, постійно діючі третейські суди, організації роботодавців, благодійні організації, релігійні організації, навчальні заклади, наукові установи, заклади охорони здоров'я, установи виконання покарань, слідчі ізолятори тощо.

Однією з новацій є ведення нового стандарту відповідальності керівника боржника. Зокрема, відповідно до положень Кодексу солідарну відповідальність разом з підприємством перед кредиторами несе керівник, якщо він не звернувся до господарського суду із заявою про банкрутство в місячний термін з моменту виникнення загрози банкрутства. Вважаємо, що це є дієвим механізмом компенсації збитків кредиторів у випадку неплатоспроможності підприємства, яке настало з вини його правління, в зв'язку з чим вимоги кредиторів не були компенсовані в повному обсязі.

За доведення до банкрутства, можливе притягнення до субсидіарної

відповідальності особи дії та рішення якої призвели до відсутності як коштів на рахунках, так і майна банкрута. Така відповідальність не пов'язана з наявністю вироків у кримінальних провадженнях, такого правового висновку дійшов Верховний суд у постанові від 30 січня 2018 року по справі у справі № 923/862/15, постанові від 09.10.2019 по справі № 910/21232/16 [3; 4].

З прийняттям Кодексу запроваджується мораторій на задоволення вимог кредиторів. Мораторій вводиться одночасно з відкриттям провадження, про що зазначається в ухвалі господарського суду. Він передбачає зупинення виконання боржником грошових зобов'язань і зобов'язань щодо сплати податків і зборів (обов'язкових платежів), строк виконання яких настав до дня введення мораторію, і припинення заходів, спрямованих на забезпечення їх виконання.

Дія мораторію припиняється з дня закриття провадження у справі про банкрутство. Щодо задоволення забезпечених вимог кредиторів за рахунок майна боржника, яке є предметом забезпечення, дія мораторію припиняється автоматично після спливу 170 календарних днів з дня введення процедури розпорядження майном, якщо господарським судом протягом цього часу не було винесено постанову про визнання боржника банкрутом або ухвалу про введення процедури санації [5].

Окремо слід зазначити, що мораторій не поширюється на вимоги поточних кредиторів, виплату заробітної плати і нараховані на ці суми страхові внески на загальнообов'язкове державне пенсійне та інше соціальне страхування, відшкодування шкоди, заподіяної здоров'ю та життю громадян, виплати

авторської винагороди, аліменти, а також вимоги за виконавчими документами немайнового характеру, що зобов'язують боржника вчинити певні дії або утриматися від їх вчинення.

Цікавими є норми Кодексу, які запроваджують абсолютно новий інститут, такий, як неплатоспроможність фізичної особи. Важливо зазначити, що ініціатором такого банкрутства може бути лише сама фізична особа – боржник. У кредитора відсутні можливості ініціювати процедуру визнання фізичної особи банкрутом, тобто, по суті, процедура для боржника є добровільною.

Боржник має право звернутися до господарського суду із заявою про відкриття провадження у справі про неплатоспроможність у разі, якщо: 1) розмір прострочених зобов'язань боржника перед кредитором становить не менше 30 розмірів мінімальної заробітної плати; 2) боржник припинив погашення кредитів чи здійснення інших планових платежів у розмірі більше 50% місячних платежів за кожним з кредитних та інших зобов'язань упродовж 2 місяців; 3) ухвалено постанову у виконавчому провадженні про відсутність у фізичної особи майна, на яке може бути звернено стягнення; 4) існують інші обставини (загроза неплатоспроможності) [1].

Поняття «загрози неплатоспроможності» Кодекс не визначає, що знову ж може призвести до неоднакового трактування норм законодавства.

Кредитори не можуть претендувати на об'єкти нерухомості, які є єдиним місцем проживання боржника, хоча і тут є певні обмеження. Площа квартири в такій ситуації не повинна перевищувати 60 кв. м, приватного будинку – 120 кв.м. Крім того, майно не повинно бути предметом забезпечення.

Фізичній особі, перед поданням заяви про неплатоспроможність, слід враховувати положення статті 135 Кодексу щодо неможливості повторної процедури банкрутства протягом п'яти років, необхідності письмового повідомлення кредиторів про факт банкрутства протягом наступних п'яти років і втрати бездоганної ділової репутації протягом наступних трьох років.

Потреба в процедурі банкрутства фізичних осіб у час економічних криз є нагальною. Процедура банкрутства фізичних осіб, незважаючи на свої мінуси, дає фізичній особі єдиний можливий варіант списання боргів.

Результати дослідження. Кодекс з процедур банкрутства пропонує нам вдосконалення існуючих процедур банкрутства за рахунок зменшення строків провадження у справах про банкрутство, забезпечення однакового захисту всіма кредиторами своїх законних інтересів, зменшення можливостей зловживань. Також Кодекс врегулював відновлення платоспроможності фізичних осіб які опинилися у скрутній фінансовій ситуації та не зайняті у підприємстві, шляхом передусім реструктуризації їх боргів, а в разі неможливості погашення останніх – їх списання.

Підсумовуючи наведене, можна зробити висновок, що Кодекс України з процедур банкрутства має значні зміни нормативно-правового регулювання, що повинні позитивно вплинути на правозастосування та судову практику у справах про банкрутство, а також на реалізацію принципу правової визначеності. Проте остаточно про позитивні чи негативні результати «оновленої» процедури банкрутства можна буде говорити лише через деякий час.

Список використаних джерел:

1. Кодекс України з процедур банкрутства.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2597-19> (дата звернення: 23.03.2020 року).
2. Руденко О., Підлісна Ю., Шишковський Б. Нові виклики в процедурі банкрутства. KPMG Law Ukraine. Платформа ЛІГА:ЗАКОН. 2019. URL: https://biz.ligazakon.net/ua/analytics/191041_nov-vikliki-v-protsedur-bankrutstva (дата звернення: 23.03.2020 року).
3. Постанова Верховного Суду від 30 січня 2018 року у справі № 923/862/15. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/72008724> (дата звернення: 23.03.2020 року).
4. Постанова Верховного суду від 9 жовтня 2019 року по справі № 910/21232/16. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/85211413> (дата звернення: 23.03.2020 року).
5. Грабовий А. Новий порядок банкрутства на захисті кредиторів. Видання Юрист&Закон № 40. 2019.
URL: https://uz.ligazakon.ua/ua/magazine_article/EA013197 (дата звернення: 23.03.2020 року).

УДК 343.545

Сороковий Олег, студент I курсу спеціальності «Право», освітнього ступеня бакалавр науковий керівник к.ю.н. Томчук І. О.

КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА СУТЕНЕРСТВА ТА ВТЯГНЕННЯ ОСОБИ В ЗАНЯТТЯ ПРОСТИТУЦІЄЮ: ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ

Актуальність теми. Українське суспільство розвивається дуже великими кроками, європейська інтеграція позитивно вплинула на нашу культуру, потягнувши за собою зміни у правових, економічних та соціальних сферах. Враховуючи такі негативні фактори як військові дії в АТО, значне зростання вчинення кримінальних злочинів, погіршення економіки, наша країна зазнає досить велику дестабілізацію. Тому питання забезпечення прав й свобод людини та громадянина, його життя та здоров'я як ніколи актуальні. Також згідно Конституції України кожен має право на повагу до його гідності [2].

Ніхто не може бути підданий катуванню, жорстокому, нелюдському або такому, що принижує його гідність,

поводженню чи покаранню. Жодна людина без її вільної згоди не може бути піддана медичним, науковим чи іншим дослідом.

Одне з кримінально-небезпечних діянь, яке залишає негативний слід в нашому суспільстві є сутенерство, проблема боротьби з яким є досить поширеною в теперішній час та ігнорувати її просто неможливо. Більшість злочинів є латентними, жертви бояться звернутись за допомогою у поліцію за допомогою. Саме втягнення особи в проституцію є аморальним по відношенню до людини, адже це вчиняється проти її волі та залишає великий слід в психіці.

Стан наукової розробки. Проблеми кримінально-правової характеристики

сутенерства або втягнення особи в заняття проституцією досліджували такі вчені як Ю.М.Антонян, Ю.В.Баулін, А. В. Виговська, Б.В.Волженкін, В.О.Глушков, І.М. Даньшин, А. І. Долгова, А. І. Єлістратов, О. М. Ігнатов, М. Й. Коржанський, Н. Ф. Кузнецова, Н. О. Лопашенко, М. І. Мельник, П. П. Сердюк, А. Х. Степанюк, В. В. Сучкова, Є. В. Фесенко, В. Д. Філімонов, П. Л. Фріс, В. І. Шакур, Н. М. Ярмиш та інші. Однак існує необхідність подальшої наукової розробки проблематики їх кваліфікації та протидії.

Метою даної роботи є дослідження основних та проблемних аспектів кримінально-правової характеристики сутенерства або втягнення особи в заняття проституцією.

Виклад основного матеріалу. Відповідно до чинного законодавства, зокрема, статті 303 Кримінального кодексу України (далі – КК України), за втягнення особи в заняття проституцією або примушування її до зайняття проституцією з використанням обману, шантажу чи уразливого стану цієї особи або із застосуванням чи погрозою застосування насильства, або сутенерство передбачена кримінальна відповідальність.

Під втягненням у заняття проституцією розуміють дії, внаслідок яких особа спонукається до зайняття проституцією, залучається до неї, у особи виникає бажання поводитися певним чином. Втягнення особи у зайняття проституцією в основному здійснюється шляхом обману (наприклад, обіцянками отримувати великі прибутки, бути незалежною, відпочивати на престижних курортах тощо). Під сутенерством, згідно Примітки 1 до цієї статті, слід розуміти дії особи по забезпеченню заняття проституцією іншою особою [3]. Це може

виражатись у наданні приміщень, охороні, транспортуванні проститутток до замовників, звідництві, рекламуванні, встановленні корупційних зв'язків для забезпечення невтручання державних органів тощо. Зазвичай це здійснюється підпільно або прикривається легальними формами (утримання нічних клубів, масажних кабінетів, служб знайомств тощо). Таким чином, ця діяльність спрямована на отримання матеріальної вигоди від заробітків за надання сексуальних послуг.

Стосовно родового об'єкту складу злочину, передбаченого ст. 303 КК України, слід погодитися з думкою Тітенко І. М. стосовно того, що ним виступає комплекс морально-суспільних та особистісно-фізіологічних цінностей, які зазнають негативного впливу внаслідок вчинення дій, передбачених зазначеною статтею. У той же час, безпосередній об'єкт цього злочину має подвійний склад: 1) морально-суспільні цінності (громадський порядок і моральність); 2) особистісно-фізіологічні цінності (особиста недоторканість) [1, с. 161].

Для цих злочинів характерним є груповий та організований спосіб. Пояснити це можна тим, що такого роду протиправні дії вчинити одній особі вкрай важко, оскільки вони передбачають систематичні та різнопланові дії (наприклад, вербування, охорона, транспортування, матеріальне забезпечення повій тощо), що потребує розподілу функцій. Втягнення особи в заняття проституцією або примушування її до зайняття проституцією з використанням обману, шантажу чи уразливого стану цієї особи, або із застосуванням чи погрозою застосування насильства, або сутенерство караються

позбавленням волі на строк від трьох до п'яти років. Учинення діяння службовою особою з використанням службового становища є кваліфікуючою ознакою сутенерства або втягнення особи в заняття проституцією. Службовими особами, згідно з приміткою до ст. 364 КК України, є особи, які постійно чи тимчасово здійснюють функції представників влади, а також обіймають постійно чи тимчасово на підприємствах, в установах чи організаціях незалежно від форми власності посади, пов'язані з виконанням організаційно-розпорядчих чи адміністративно-господарських обов'язків, або виконують такі обов'язки за спеціальним повноваженням.

Склад цього злочину міститься і в кримінальних кодексах інших країн, а саме: Литви, Швейцарії, Німеччини, Вірменії, Хорватії, Таїланду, Франції, Узбекистану, Туркменістану, Таїланду, Алжиру, Мавританії, Домініканської республіки, Франції, Болівії, Латвії, Німеччини, Білорусії, Швейцарії, Канади, Ізраїлю, Замбії [4]. Так, в Кримінальних кодексах цих країн сутенерство трактується як «використання з метою сексуальної експлуатації особи, яка займається проституцією, вчинене з корисливих мотивів. І кримінальній відповідальності підлягають будь-які особи, які мають зв'язок з проституцією і не можуть пояснити походження доходів відповідно до їх способу життя». Варто зауважити, що в Кримінальному кодексі Росії термін «сутенерство» не використовується. У Росії отримання доходу від заняття іншою особою проституцією є лише адміністративним деліктом, що йде врозріз із світовою практикою. В Україні, на відміну від Росії, сама проституція не є кримінально-каранною, і саме вона відноситься до

адміністративних правопорушень (ст. 181-1 «Заняття проституцією» Кодексу України про адміністративні правопорушення).

В наш час, все частіше можна спостерігати таке явище, як дитяча проституція. Особи, віком до 18 років змушені надавати такого роду послуги. Все це зумовлене соціальною нерівністю в країні, сексуальною рекламою та пропагандою у ЗМІ, порушенням у сфері міжособистісних відносин, дефіцитом контакту з батьками, неправильним вихованням. Але часто трапляються випадки, коли самі батьки стають сутенерами власних дітей у комерційних цілях. І причиною цьому знову ж таки є соціальна нестабільність [6, с. 196].

Результати дослідження. Таким чином, дослідивши дану тему, можна зробити такі висновки та внести наступні пропозиції стосовно вдосконалення вітчизняного кримінального законодавства:

1) Виділення моральності як окремого об'єкта кримінально-правової охорони є позитивним явищем у вітчизняному кримінальному законодавстві.

2) Хочемо констатувати відсутність усталеної наукової концепції кваліфікуючих ознак, що породжує певні неузгодження в законі про кримінальну відповідальність. Зокрема, у ч. 2 ст. 303 КК України (кваліфікуючі ознаки злочину) не було враховано, що кримінально-правове значення вчинення службовою особою з використанням службового становища полягає в тому, що її наявність перетворює діяння на категорію службового злочину.

3) Пропонуємо доповнити ч. 4 ст. 303 КК України особливо кваліфікуючою ознакою, в якій передбачити кримінальну відповідальність за вчинення зазначеного

злочину батьками щодо їх неповнолітніх дітей та викласти її в такій редакції: «Дії, передбачені частинами першою, другою або третьою цієї статті, вчинені щодо малолітнього, або вчинені щодо неповнолітнього батьком, матір'ю, вітчимом, мачухою, опікуном чи піклувальником, або особою, на яку покладено обов'язки щодо виховання потерпілого чи піклування про нього, або якщо вони спричинили тяжкі наслідки».

Список використаних джерел:

1. Тітенко І. М. Сутенерство або втягнення особи у заняття проституцією: питання об'єкта складу злочину. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 18: Економіка і право*. 2012. Вип. 17. С. 156–162. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nchnpu_018_2012_17_26 (дата звернення: 15.04.2020).
2. Конституція України. Закон України від 28.06.1996 Р. № 254К/96-ВР. Дата оновлення: 01.01.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80> (дата звернення: 15.04.2020).
3. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001. № 2341-III. Дата оновлення: 02.04.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14> (дата звернення: 15.04.2020).
4. Гопкало І. І. Кримінальна відповідальність за сутенерство в Україні та зарубіжних країнах: порівняльний аналіз. *Молодіжний науковий юридичний форум / Матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції до Дня науки, м. Київ, Національний авіаційний університет, 16-17 травня 2019 р. Том 1. Тернопіль: Вектор*. С. 284–286. URL: <https://er.nau.edu.ua/handle/NAU/38997>. (дата звернення: 15.04.2020).
5. Копотун І. М. Особливості притягнення до кримінальної відповідальності в зарубіжному законодавстві за злочини проти громадського порядку та моральності. *Вісник Академії адвокатури України*. 2010. Число 2. С. 62–68. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vaau_2010_2_9.
6. Бондаренко Л. Проституція: юридичний та соціально-психологічний аспекти. *Вісник Кримінологічної асоціації України*. 2013. № 5. С. 194–199. Режим доступу: <http://www.visnikkau.org/arkh%D1%96v-nomer%D1%96v/>.

УДК 347:61

*Гакало Ірина, студентка IV курсу
спеціальності «Право»,
науковий керівник Самойлова І. А.*

ЦИВІЛЬНІ ПРАВОВІДНОСИНИ У СФЕРІ НАДАННЯ МЕДИЧНОЇ ДОПОМОГИ В УКРАЇНІ: ПИТАННЯ ТЕОРІЇ І ПРАКТИКИ

Обґрунтування вибору теми дослідження. Сфера охорони здоров'я, а саме частина надання медичної допомоги, перебуває у постійних змінах, а медична реформа, яка відбувається на даному етапі розвитку України, потребує удосконалення законодавства та практичних порад. Обрана мною проблематика, пов'язана з дослідженням цивільних правовідносин у сфері надання медичної допомоги, покликана сформулювати ідеї щодо вирішення ряду нормативних колізій, адже правовідносини – це так звані судини сфери охорони здоров'я, які живлять весь «організм» держави.

Актуальність теми наукової праці полягає у необхідності вироблення єдиного принципу цивільно-правового регулювання відносин у сфері надання медичної допомоги, що пов'язане з медичним реформуванням.

Наукова новизна досліджених результатів заключається в тому, що вперше за історію реформування медицини на науковому рівні у вітчизняній цивілістичній науці цілісно досліджено цивільні правовідносини у сфері надання медичної допомоги, виконано теоретико-правовий аналіз зазначених відносин.

Нормативно-правову базу дослідження склали положення ЦК України, низки інших нормативно-правових актів, а також законодавство іноземних держав.

Здійснивши дослідження поняття, видів та складових цивільних правовідносин у сфері надання медичної допомоги, можемо зробити такі ключові висновки:

1. До загальних ознак правовідносин у сфері надання медичної допомоги, які є спільними для усіх особистих немайнових відносин, зачисляємо такі: а) особистий характер; б) немайновий характер; в) юридична рівність учасників; г) автономія волі [1, с. 195-196].

2. Послуги з охорони здоров'я поглинають послуги з медичного обслуговування, як і медичну послугу, а остання, своєю чергою, є складовою послуг з медичного обслуговування [2]. Медична послуга може бути пов'язана виключно з наданням медичної допомоги чи медичним обслуговуванням і не може стосуватись усієї охорони здоров'я.

3. Обґрунтовано класифікацію правовідносин у сфері надання медичної допомоги за різними критеріями: за загальними здійснено класифікацію досліджуваних правовідносин без поділу на види, а за спеціальними критеріями класифіковано кожен вид правовідносин у сфері надання медичної допомоги окремо.

4. Запропоновано дефініцію: суб'єкти правовідносин у сфері надання медичної допомоги – це фізичні та юридичні особи публічного та приватного права, які використовують свою правосуб'єктність у правовідносинах у

сфері надання медичної допомоги: здійснюють суб'єктивні юридичні права й обов'язки і несуть юридичну відповідальність у цій сфері.

5. До кола суб'єктів правовідносин у сфері надання медичної допомоги зачисляємо таких учасників: 1) пацієнт; 2) законний представник пацієнта; 3) член сім'ї пацієнта; 4) медичний працівник; 5) заклад охорони здоров'я; 6) фізична особа – підприємець, яка провадить господарську діяльність з медичної практики.

6. До системи основних підстав виникнення правовідносин у сфері надання медичної допомоги зачисляємо: 1) договори: а) договір про надання медичних послуг; б) договір про медичне обслуговування населення за програмою медичних гарантій; 2) нормативно-правовий акт (квазіпідстава (умовна підстава)); 3) подію; 4) рішення суду.

7. Обґрунтовано позицію, що суб'єктивні права, насамперед, право на життя, у зачатій, але ще не народженої дитини, виникає з моменту зачаття, та запропоновано відповідні нормативні зміни до ч. 2 ст. 25 ЦК України [3], ст. 6 Закону України «Про охорону дитинства» [4].

8. Виокремлено коло осіб, які виконуватимуть функції законних представників пацієнта: 1) батьки; 2) усиновлювачі; 3) опікуни; 4) піклувальники; 5) інші особи, визначені законом (сюди відносимо представників установ і організацій, під опікою чи піклуванням яких перебуває пацієнт).

9. Запропоновано до кола суб'єктів, які належатимуть до терміносполучення «член сім'ї» для сфери охорони здоров'я, зачисляти: 1) член сім'ї: дружина (чоловік) пацієнта, в т. ч. особи, які

спільно проживають, але не перебувають у шлюбі, його діти і батьки. Щодо них ознака (вимога) спільного постійного проживання з пацієнтом не застосовується. Діти є членами сім'ї незалежно від того, чи є це діти пацієнта по крові або усиновлені, народжені у шлюбі або позашлюбні; 2) прирівняні до членів сім'ї: інші особи можуть бути визнані за умови спільного постійного проживання з пацієнтом, тобто: а) близькі родичі пацієнта (рідні брати, сестри, онуки, дід, баба); б) інші родичі або особи, які в безпосередніх родинних зв'язках не перебувають (зять, невістка; вітчим, мачуха; опікуни, піклувальники, пасинки, падчерки та інші) [5].

10. Запропоновано дефініцію: медичний працівник – це фізична особа, яка має медичну чи іншу освіту, пройшла подальшу спеціальну підготовку або перепідготовку та відповідає єдиним кваліфікаційним вимогам, що підтверджуються відповідними документами (сертифікатом фахівця), виконує свої професійні обов'язки, пов'язані з медичним обслуговуванням, зокрема наданням медичної допомоги, та перебуває у трудових відносинах із закладом охорони здоров'я будь-якого виду власності, фізичною особою – підприємцем або займається індивідуальною медичною практикою.

11. Об'єктом правовідносин з організації надання медичної допомоги виступатиме діяльність (дії) закладу охорони здоров'я або фізичної особи – підприємця, яка провадить господарську діяльність з медичної практики, що спрямована на організацію надання медичної допомоги пацієнтам [6].

12. Об'єктами правовідносин з надання медичної допомоги є особисті немайнові блага, які поділяємо: 1) блага,

які є безпосередньою причиною (передумовою) виникнення правовідносин у сфері надання медичної допомоги (особисті немайнові блага як життя та здоров'я людини); 2) блага, які стають об'єктами цих правовідносин уже після їх виникнення (честь, гідність, особиста недоторканність, фізична та психічна цілісність, безпека тощо); 3) медична допомога, медична послуга, медичне обслуговування (у вузькому значенні, яке збігається з правовим явищем «медична допомога»).

13. Об'єктами інформаційних правовідносин, які опосередковують процес надання медичної допомоги, будуть дії уповноважених осіб закладу охорони здоров'я або фізичної особи – підприємця, яка провадить господарську діяльність з медичної практики, спрямовані на обробку персональних даних у сфері охорони здоров'я, а також такі нематеріальні блага, як медична інформація та інформація, що становить лікарську таємницю.

Список використаних джерел

1. Шимон С. І. *Теорія майнових прав, як об'єктів цивільних правовідносин* : монографія. Київ : Юрінком Інтер, 2014. 664 с.
2. Про захист прав споживачів : Закон України від 12 травня 1991 р. No1023-XII. Відомості Верховної Ради України. 1991. No30. С. 379.
3. Цивільний процесуальний кодекс України від 18 березня 2004 року // Відомості Верховної Ради України. – 2004. - № 40-41, 42. – ст.492.
4. Про охорону дитинства : Закон України від 26 квітня 2001 р. No2402-III. Відомості Верховної Ради України. 2001. No30. С. 142.
5. Стратегічний документ ВООЗ «Здоров'я-2020: основи європейської політики на підтримку дій усієї держави і суспільства в інтересах здоров'я і благополуччя». URL : <http://www.euro.who.int/data/assets/pdf> (дата звернення:09.03.2020).
6. *Рекомендації парламентських слухань на тему «Про реформу охорони здоров'я в Україні»* : постанова Верховної Ради України від 21 квітня 2016 р. URL : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1338-19> (дата звернення: 12.03.2020).

УДК 349.41

*Маркевич Ростислав, студент IV курсу,
спеціальності «Право»,
науковий керівник Данилюк С.М*

ЮРИДИЧНІ ГАРАНТІЇ ЗЕМЕЛЬНИХ ПРАВ ГРОМАДЯН УКРАЇНИ

Актуальність теми. З давніх часів земля вважалася найбільшою цінністю людства. Саме земля завжди ставала об'єктом суперечок і війн. Земля є основним національним багатством, яке перебуває під особливим захистом держави. Це право набуває та реалізується

громадянами, юридичними особами та державою виключно відповідно до закону.

Комплексний характер сучасних реформ (земельної, аграрної, судової, конституційної та ін.) зумовлює необхідність проведення науково-теоретичного дослідження, пов'язаного з формуванням як нових правових та

політичних інститутів, так і з удосконаленням існуючих, а також окремих галузей вітчизняного законодавства (зокрема, земельного). Це пов'язано також з системною розробкою проблем, які виявляються значущими саме з точки зору свого змісту, в якому фактично переплітається одразу декілька аспектів, що зазвичай досліджуються відокремлено. Одним із таких питань є стан юридичних гарантій земельних прав громадян в Україні та їх реалізація [3, с.180].

Необхідність комплексного дослідження наведеної тематики впливає з положень ст.3 Конституції України, відповідно до якої громадянин та його права і свободи визнані основною цінністю. Серед прав і свобод людини і громадянина, які проголошені і гарантовані Основним Законом, чільне місце займають економічні права особи, тобто її суб'єктивні права у сфері економічних відносин. Складовою цих прав виступають і права громадян на землю – право власності на земельну ділянку та право користування нею [1].

Наведені конституційні положення тісно пов'язані з тематикою захисту земельних прав громадян, з питаннями, які повинна вирішувати держава для забезпечення цих прав, з конкретними напрямами державної діяльності, спрямованої на їх всебічний захист.

Стан наукової розробки. Науково-теоретичною основою для проведення дослідження стали праці українських вчених у галузі земельного та екологічного права: В.І. Андрейцева, Г.І. Балюк, Ю.О. Вовка, А.П. Гетьмана, В.К. Гуревського, В.М. Єрмоленка, Н.В. Ільницької, І.І. Каракаша, Д.В. Ковальського, Т.Г. Ковальчук, І.О. Костяшкіна, М.В. Краснової, П.Ф. Кулинич, Л.В. Лейби, Т.В. Лісової,

Н.Р. Малишевої, Р.І. Марусенка, А.М. Мірошниченка, В.Л. Мунтяна, В.В. Носіка, О.О. Погрібного, В.І. Семчика, А.М. Статівки, Н.І. Титової, В.І. Федоровича, Ю.С. Шемшученка, М.В. Шульги, В.З. Янчука та інших вчених.

Метою даної роботи є дослідження сутності юридичного захисту земельних прав громадян, виявлення особливостей та специфіки їх захисту, зокрема, форм, способів та засобів такого захисту, а також розробка науково обґрунтованих рекомендацій та пропозицій, завдання яких полягало б у вдосконаленні відповідних приписів земельного та іншого галузевого законодавства України.

Виклад основного матеріалу. Людина, її права і свободи основані на принципах свободи, рівності, справедливості. Права і свободи є необхідними умовами життя людини в цивілізованому суспільстві і мають бути безумовно визнані та охоронювані державою. Гарантування прав і свобод людини є головним обов'язком держави, держава відповідальна перед людиною та суспільством за свою діяльність [4, с.16].

У земельному законодавстві термін «*гарантія*» застосовується щодо забезпечення прав на володіння, користування та розпорядження землею всіх без винятку суб'єктів, які є учасниками земельних правовідносин [2].

Гарантії прав на землю передбачені розділом V Земельного кодексу України. Умовно їх можна *поділити на три різновиди:*

- гарантії захисту прав на землю;
- гарантії, пов'язані з відшкодуванням збитків власникам землі та землекористувачам;
- гарантії, пов'язані з розв'язанням земельних спорів [2].

Серед гарантій захисту прав на землю важливими є гарантії права власності на земельну ділянку. Земельний кодекс України передбачає, що власник не може бути позбавлений права власності на земельну ділянку, крім випадків, передбачених Кодексом або іншими законами України.

Гарантії, пов'язані з відшкодуванням збитків власникам землі та землекористувачам передбачені ст. 156 Земельного кодексу України [2].

Важливого значення набувають гарантії, пов'язані з вирішенням земельних спорів. Звернення до суду для захисту земельних прав сторонам у земельних спорах гарантується статтею 8 Конституції України [1].

Результати дослідження. Таким чином, дослідивши дану тему, зокрема її теоретичні та практичні аспекти, ми дійшли певних висновків та внесли наступні пропозиції стосовно вдосконалення вітчизняного законодавства:

1. Багато рішень місцевої влади, яка має право розпоряджатися землями комунальної власності (особливо у великих містах), не відповідає інтересам громади (як власника відповідних земель), проте чинне законодавство не містить приписів, які визначали б процедуру врахування інтересів титульного власника землі.

2. Особливості реалізації права власності на землю регулюються Земельним та Цивільним кодексами України з урахуванням положень чинного законодавства про державну реєстрацію прав на землю. Запровадження централізованого реєстру прав на об'єкти нерухомого майна, на мою думку суттєво спростили би процедуру реєстрації набутого права власності на земельну

ділянку та доступ до актуальних даних про майновий стан особи.

3. Подальше вдосконалення правового регулювання у сфері обігу земель сільськогосподарського призначення потребує, поза всіляким сумнівом, консолідованих дій законодавців, представників доктрини, практиків та суспільства. У свою чергу, вважаю за потрібне, щоб члени Комітету у подальшому брали участь у вдосконаленні правового регулювання та єдності правозастосування у зазначеній сфері шляхом надання пропозицій та рекомендацій, направлених на найбільш дієве забезпечення впровадження правових норм у сфері обігу земель сільськогосподарського призначення в Україні.

4. У 2005 році рішенням Конституційного Суду № 5-рп/2005 від 22.09.2005 положення пункту 6 розділу X Земельного Кодексу втратили чинність як такі, що не відповідають Конституції України (є неконституційними) відтак вважаю за потрібне частині зобов'язання переоформити право постійного користування земельною ділянкою на право власності або право оренди без відповідного законодавчого, організаційного та фінансового забезпечення.

5. Запровадили в чинне на сьогодні законодавство відсилочні норми до європейського законодавства. Для нас – це новела, більшість і не підозрюють про подібне, а для юристів – це можливість показати свої знання, своє розуміння не лише на загальних речах у законодавстві ЄС, але й на специфічних вимогах.

6. Велика кількість законів, які прийняті Верховною Радою у «розвиток» чи на доповнення Земельного кодексу України, а також те, скільки ще планується розробити та прийняти. Та чи

потрібно це робити? Адже перевантаження законодавчими актами аж ніяк не сприяє нормальному розвитку земельних відносин. Взагалі, більшість Законів, як на мене, доцільніше б бачити окремими розділами в Земельному кодексі.

Тому виникає питання, чи може цей крок до кращого закінчитися, адже цей процес є постійним? Тому, незважаючи

на те, що до чинного земельного законодавства постійно вносяться нові норми, можна констатувати, що земельна реформа, тобто перетворення, зміна земельних відносин в Україні відбулася.

А ці зміни є наслідком удосконалення правовідносин та юридичних гарантій земельних прав, що виникли або виникають у суспільстві внаслідок проведеної земельної реформи.

Список використаних джерел:

1. Конституція України. Закон України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР. Дата оновлення: 01.01.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80> (дата звернення: 15.04.2020).;
2. Земельний кодекс України від 25.10.2001 № 2768-III. Дата оновлення: 21.02.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2768-14> дата звернення (15.04.2020).;
3. Бусуйок Д.В. Правове регулювання виникнення, здійснення та припинення прав на землю: навчальний посібник Д.В. Бусуйок Видавництво Європейського університету, 2010. 185 с.
4. Лейба Л.В. Деякі питання судового захисту земельних прав Л.В. Лейба Земельне право України. 2006. № 4. 17 с.

УДК 349.23/24

Плішка Марія, студентка III курсу спеціальності «Право», науковий керівник Прокопчук Н.Р

ПРАВОВІ НОРМИ, ЯКІ ЗАБЕЗПЕЧУЮТЬ СОЦІАЛЬНИЙ ЗАХИСТ ГРОМАДЯН ПІД ЧАС КАРАНТИНУ, ЯК СОЦІАЛЬНОГО РИЗИКУ

З набуттям Україною незалежності, країна взяла напрямок на побудову економічно розвиненої держави з ринковою економікою. Конституція України, визнавши людину, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпеку найвищою соціальною цінністю, закріпила широкий перелік прав людини і громадянина. У таких умовах важливим залишається надання державою гідного соціального захисту населення. Проте, як зазначали науковці у сфері соціальної і гуманітарної політики кафедри

Національної академії державного управління при Президентіві України Бульба В.Г. та Євтухов О.В.: «Мінливість та динамічність соціальних ризиків вимагають постійного оновлення науково-методичного забезпечення напрямків їх державного управління» [1, с. 1].

На сьогоднішній день в країні виникла нова епідеміологічна проблема - соціальний захист громадян під час карантину, як соціальний ризик. З 12 березня 2020 року на усій території України оголошено карантин. Нормативне

підгрунтя — Постанова КМУ «Про запобігання поширенню на території України гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2» від 11.03.2020 р. № 211 [2]. Постановою КМУ від 16.03.2020р. № 215 були внесені зміни та доповнення до вище вказаної постанови про які українці не обізнані, та не знають як себе захистити. Більшість громадян вважають, що це просто вихідні, або канікули. Проте, карантин - це не канікули. У цій науковій роботі я розглянула зміни, які нам приготували законотворці у так званих «антикоронавірусних» законах, а саме:

- Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України, спрямованих на запобігання виникненню і поширенню коронавірусної хвороби (COVID-19)» від 17.03.2020 р. № 530-IX (далі — Закон № 530) [3];

- Закон України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законів України щодо підтримки платників податків на період здійснення заходів, спрямованих на запобігання виникненню і поширенню коронавірусної хвороби (COVID-19)» від 17.03.2020 р. № 533-IX (далі — Закон № 533) [4] та інших.

Як з'ясувалось, законодавець доповнив ст. 22 Закону України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування» п.5-1, яким зазначив що карантин є окремим страховим випадком, тож на період його дії Фонд соціального страхування України фінансує надання допомоги за листком тимчасової непрацездатності з двох додаткових підстав:

1. У зв'язку з відстороненням від роботи працівників, діяльність, яких пов'язана з обслуговуванням населення відповідно до розділу 5 Інструкції Про порядок видачі документів, що

засвідчують тимчасову непрацездатність громадян, затвердженої наказом Міністерства охорони здоров'я України від 13.11.2001 № 455 [5].

Таке відсторонення відбувається якщо:

- особа контактувала з інфекційним хворим або сама є бактеріоносієм;
- особа не може бути тимчасово переведена за її згодою на іншу роботу, не пов'язану з ризиком поширення інфекційних хвороб.

На період тимчасового відсторонення від роботи листок тимчасової непрацездатності таким особам видає інфекціоніст або лікуючий лікар, згідно з висновком лікаря-епідеміолога.

Щодо порядку та розміру оплати таких листків тимчасової непрацездатності, то слід зауважити, що застрахованій особі, тимчасова непрацездатність якої викликана карантинном, надається допомога по тимчасовій непрацездатності за рахунок коштів Фонду соціального страхування з першого дня і за весь час відсутності на роботі з цієї причини.

Розмір такої допомоги залежить від тривалості страхового стажу й розміру середньоденного доходу працівника та обчислюється за загальними правилами визначених законодавством:

- 100% середнього доходу за наявності страхового стажу понад 8 років і за наявності пільг;
- 70% середнього доходу за наявності страхового стажу від 5 до 8 років;
- 60% середнього доходу за наявності страхового стажу від 3 до 5 років;

- 50% середнього доходу за наявності страхового стажу до 3 років.

2. На період перебування у лікувальних закладах, та на самоізоляції під медичним наглядом у зв'язку з проведенням заходів, спрямованих на запобігання виникненню та поширенню коронавірусної хвороби, а також локалізацію та ліквідацію її спалахів та епідемії.

Допомога таким особам фінансується з Фонду соціального страхування на підставі виданого у встановленому порядку відповідного листка тимчасової непрацездатності. Слід звернути увагу на те, що перші п'ять днів такий лікарняний оплачує роботодавець, а вже починаючи з шостого дня виплата здійснюється Фондом соціального страхування. Розмір такої допомоги становить 50 % середнього доходу особи незалежно від страхового стажу [6].

Також, Законом № 530 було внесено зміни до ст. 84 КЗпП [7] та ст. 26 Закону України «Про відпустки». Якщо раніше термін відпустки без збереження заробітної плати був обмежений — не більше 15 календарних днів на рік. То зараз передбачено, що у разі встановлення КМУ карантину відповідно до Закону України «Про захист населення від інфекційних хвороб» від 06.04.2000 р. №1645-III термін перебування у відпустці без збереження зарплати не буде включатися у загальний строк, установлений частиною першою ст. 26 Закону України «Про відпустки». Тобто, будь-який працівник за угодою сторін може взяти відпустку за свій рахунок на період карантину, встановленого КМУ. Тобто надалі працівник після закінчення карантину зможе також скористатися відпусткою без збереження зарплати строком на 15 календарних днів.

Не оминули зміни в законодавстві питання режиму роботи підприємств, установ та організацій на період карантину або обмежувальних заходів, пов'язаних із поширенням коронавірусної хвороби. У Прикінцевих положеннях Закону № 530 передбачено, що на період пандемії роботодавець може доручити, в тому числі державному службовцю, службовцю органу місцевого самоврядування, виконувати протягом певного періоду роботу, визначену трудовим договором, вдома, а також надавати працівнику, у тому числі державному службовцю, службовцю органу місцевого самоврядування, за його згодою відпустку.

Вважаємо надзвичайно важливою законодавчу норму, яка встановлює, що на період карантину усі підприємства, установи та організації, у тому числі державні органи та органи місцевого самоврядування, повинні створити умови для переведення працівників на дистанційну роботу (вдома) або організувати позмінну роботу, що забезпечить зниження рівня захворювання.

Також, Законом № 530 доручено КМУ встановити:

- додаткові доплати до заробітної плати медичним та іншим працівникам, які безпосередньо зайняті ліквідацією захворювання серед населення на коронавірусну хворобу, у розмірі до 200% зарплати на період виконання заходів, спрямованих на запобігання виникненню та поширенню, локалізацію та ліквідацію спалахів, епідемій та пандемій коронавірусної хвороби, до завершення виконання таких заходів;

- доплати до заробітної плати окремим категоріям працівників, які забезпечують життєдіяльність населення.

Прийняття такої постанови КМУ є необхідною на даний час, хоч і багато запитань виникає до даного підзаконного нормативно-правового акту, а саме:

1. Який конкретний розмір цієї доплати?

2. Яким окремим категоріям працівників, що забезпечують життєдіяльність населення, будуть встановлені доплати?

3. До якого розміру зарплати будуть нараховуватися ці доплати?

Адже зазвичай, доплата нараховується на посадовий оклад. Отже, сподіваємось, що усі ці питання будуть враховані у законодавчому акті, а також доплати будуть виплачені відважним працівникам медичних закладів.

Врахування таких правових позицій, які вже оприлюднені та проходять обговорення між сторонами соціального діалогу, дозволить підняти соціальний захист громадян під час карантину, як соціального ризику на належний рівень в Україні.

Список використаних джерел:

1. В. Г. Бульба, О. В. Євтухов. Соціальні ризики людського розвитку : сутність та місце в державному управлінні 2017. № 2. С.1. – URL:http://nbuv.gov.ua/UJRN/apdy_2017_2_32.

2. Про запобігання поширенню на території України гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2 : Постанова Кабінету Міністрів України від 11.03.2020 р. № 211 URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-vnesennya-zmin-do-postanovi-kabinetu-ministriv-ukrm020420ayini-vid-11-bereznya-2020-r-211>.

3. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України, спрямованих на запобігання виникненню і поширенню коронавірусної хвороби (COVID-19) : Закон України від 17.03.2020 р. № 530-IX, поточна редакція від 18.04.2020 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/530-20>.

4. Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законів України щодо підтримки платників податків на період здійснення заходів, спрямованих на запобігання виникненню і поширенню коронавірусної хвороби (COVID-19) : Закон України від 17.03.2020 р. № 533-IX поточна редакція від 02.04.2020 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/533-20>.

5. Інструкція про порядок видачі документів, що засвідчують тимчасову непрацездатність громадян: затв. наказом Міністерства охорони здоров'я України від 13.11.2001р. № 455, Розділ 5.

URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1005-01>.

6. Як надаватимуть лікарняні під час карантину : Конкурент інформаційне агентство від 30 березня 2020. URL: <https://konkurent.ua/publication/55248/yak-nadavatimut-likarnyani-pid-chas-karantinu/>.

7. Кодекс законів про працю України : поточна редакція від 02.04.2020р., підстава - 2542-VIII, ч. 1 С. 221. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08>.

УДК 351.75

*Поруцька Вікторія, студентка III курсу
спеціальності «Право»,
науковий керівник Мельник Т.М.*

АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ВИКОРИСТАННЯ СЛУЖБОВИХ СОБАК У ДІЯЛЬНОСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ

Ти назавжди у відповіді за тих, кого приручив.

Антуан де Сент-Екзюпері

Актуальність теми полягає в тому, що використання собак кінологічними підрозділами Національної поліції України є важливим кроком на шляху до спрощення та удосконалення роботи даного відомства. Важливість застосування тварин обумовлена ефективним виконанням ними наступних завдань: затримання злочинців, пошуку зниклих людей і наркотиків, використання їх під час проведення спеціальних операцій. Однак, незважаючи на те, що застосування службових собак у діяльності Національної поліції України сприяє суттєвому підвищенню якісних та кількісних показників роботи, тварини залишаються тваринами і при виконанні ними завдань трапляються випадки, коли собаки втрачають контроль над собою та не реагують на команди спеціаліста-кінолога, що приводить до жертв серед цивільного населення.

Метою статті є з'ясування особливостей використання службових собак у діяльності органів Національної поліції України відповідно до чинних нормативно-правових актів, якими регулюється дане питання, а також аналіз міжнародного досвіду на прикладі Австралії. Собаки – це особливі тварини, жодні з яких, напевно, не відносяться з такою відданістю та любов'ю до людини. Саме вони готові постійно бути поруч, допомагати та захищати людину від

зовнішніх загроз, взамін на її турботу та піклування. Ще в давнину людина приручила собаку і пристосувала її до виконання різноманітних робіт, а розуміння того, що використання таких тварин повинно бути раціональним і обґрунтованим, стало підставою для виникнення специфічної науки – кінології, яка остаточно утвердилась наприкінці XIX століття [1, с. 8].

Кінологія (від грець. *κυν* (кін) – собака та *λογος* (логос) – слово) – це наука, яка вивчає: анатомію і фізіологію (в тому числі закономірності вищої нервової діяльності та поведінки) собаки; походження і еволюцію порід домашніх собак; розведення і селекцію; годування та утримання; дресирування і використання для полювання, сторожової, вартової, розшукової та інших видів служби, а також в декоративних цілях. Вивчення кінології необхідне для глибинного розуміння місця і ролі службових собак в діяльності правоохоронних органів, зокрема, Національної поліції України [1, с. 8].

З 1914 році по 1918 рік, під час Першої світової війни, службові собаки успішно застосовувались у військовій справі: вони змогли пошкодити близько трьохсот ворожих танків; доставили більше ста тисяч важливих документів; відновили понад вісім тисяч кілометрів провідникового зв'язку; за їх допомогою

було виявлено більше трьох мільйонів різного роду вибухових речовин; врятовано сотні тисяч поранених військових [1, с. 9].

Правовою основою діяльності кінологічних підрозділів поліції є Конституція України, Закони України «Про Національну поліцію», «Про ветеринарну медицину», інше законодавство України та Інструкція з організації діяльності кінологічних підрозділів Національної поліції України [2, п. 3]. Більш детально підстави, порядок та правила застосування службових собак врегульовано наказом МВС України від 01.11.2016 № 1145 «Про затвердження Інструкції з організації діяльності кінологічних підрозділів Національної поліції України», який був виданий з метою забезпечення організації діяльності кінологічних підрозділів територіальних органів Національної поліції України, ефективного використання можливостей кінологічної служби в протидії злочинності та забезпеченні публічної безпеки і порядку [2].

Відомчими нормативно-правовими актами МВС України та Національної поліції України більш детально врегульовано питання службової діяльності поліцейських. Враховуючи, що використання службових собак є лише інструментом (спеціальним засобом) застосування поліцією вказаних заходів, можна виокремити декілька основних нормативно-правових актів, які регулюють кінологічний аспект діяльності поліцейських. Згадування про службових собак зафіксовано в ст. 45 розділу V Закону України «Про Національну поліцію»: «поліцейський для забезпечення публічної безпеки і порядку застосовує спеціальні засоби тільки у разі, якщо він

пройшов відповідну спеціальну підготовку.

Серед спеціальних засобів у п. 12) визначено, що службовий собака застосовується під час: а) патрулювання; б) переслідування та затримання особи, яка підозрюється у вчиненні кримінального правопорушення; в) під час конвоювання (доставляння) затриманої або заарештованої особи; г) для відбиття нападу на особу та/або поліцейського» [3].

Керівництвом МВС України з метою забезпечення організації діяльності кінологічних підрозділів територіальних органів Національної поліції України, ефективного використання можливостей кінологічної служби в протидії злочинності та забезпеченні публічної безпеки і порядку 1 листопада 2016 року прийнято Інструкцію з організації діяльності кінологічних підрозділів Національної поліції України. Даний нормативно-правовий акт визначає основи організації діяльності кінологічних підрозділів територіальних (у тому числі міжрегіональних) органів Національної поліції України, порядок використання службових собак під час здійснення службових завдань, спрямованих на протидію злочинності, забезпечення публічної безпеки і порядку, охорони прав і свобод людини, правила утримання, придбання, ветеринарного забезпечення та списання службових собак, а також основи організації діяльності навчальних закладів поліції (з питань службової кінології), у яких здійснюють підготовку кінологів [1, с. 6]. Охорона цивільного порядку з собаками має ряд переваг, оскільки у собаки дуже добре розвинені органи чуття, а саме нюх, зір та слух. Собака легко виявить сторонні, заборонені предмети та речовини, які

дуже часто стають причинами порушення громадського порядку.

Основними проблемами при цьому є вплив негативних факторів зовнішнього середовища під час безпосереднього пошуку розшукуваних об'єктів, а також організація та проведення тренувань службової собаки до виконання поставлених завдань. До таких подразнюючих факторів ми можемо віднести: погодні умови (атмосферний тиск, температура та вологість повітря, наявність опадів, швидкість і напрямок руху вітру), час доби та яскравість освітлення, наявність людей, рухомих механізмів, тварин, автотранспорту біля тварин, фізичне та психологічне навантаження (тривале транспортування тварин, зміна місця утримання, малознайомий об'єкт огляду). Усі ці фактори можуть відволікати увагу, впливати на загальне самопочуття собаки і відповідно ефективність і якість роботи при пошуку заборонених речовин і предметів набагато зменшується [4, с. 9].

Ефективність використання тварин знижується за наявності в повітрі диму, яких-небудь пахучих речовин. Пересуваючись завалами, собаки можуть травмувати лапи, тому періодично їх потрібно виводити з зони НС для відпочинку [1, с. 112].

Також можна зазначити і те, що застосування собак є серйозним додатковим спецзасобом, самі по собі службові собаки по своїй ефективності прирівнюються до вогнепальної зброї, що є серйозною підмогою для працівників Національної поліції при виконанні ними своїх службових обов'язків.

Важливим при цьому є те, що законодавець закріпив положення, відповідно до яких поліцейським за будь-яких обставин заборонено: сприяти,

здійснювати, підбурювати або терпимо ставитися до будь-яких форм катування, жорстокого, нелюдського або такого, що принижує гідність, поводження чи покарання. Оскільки, службовий собака – це дієвий інструментарій, за допомогою якого здійснюється поліцейська діяльність, ці заборони, в повній мірі, стосуються й випадків використання поліцейськими службових собак задля виконання поставлених перед ними завдань і функцій. Тобто поліцейський повинен контролювати, щоб службовий собака не наніс більшої шкоди здоров'ю і життю при здійсненні ними своїх функцій.

На даний час у кінологічній службі поліції України працює 929 службових собак. «646 кінологів по всій країні разом зі своїми чотирилапими помічниками розшукують злочинців, патрулюють міста, знаходять вибухівки, зброю та наркотики... Всього в кінологічній службі поліції 929 службових собак, найбільше – розшукових, їх 390». «За минулий рік кінологи виявили 325 одиниць вогнепальної зброї, 303 кілограми наркотиків і 1,5 тисячі вибухових пристроїв. Також поліцейські-кінологи зі службовими собаками здійснили більше 26 тисяч виїздів на місця подій і сприяли розкриттю майже 13 тисяч злочинів» [7].

В Австралії наразі успішно працює «Австралійська програма з підготовки пошукових собак для прикордонної служби», впровадження якої дозволило значно підвищити ефективність виявлення товарів та предметів, ввезення яких на територію держави заборонено або обмежено на законодавчому рівні. Програма діє на національному рівні. Управління діяльністю здійснюється через Центр підготовки пошукових собак для прикордонної служби у м. Булла

штату Вікторія, до складу якого входить два підрозділи: Управління з оперативних питань та Управління з питань розведення та тренування [5].

На сьогоднішній день, продовжується вдосконалення здібностей собак до пошуку заборонених предметів та речовин. Національна кінологічна служба Австралії тепер існує як спеціалізована багатопрофільна команда, яка забезпечує виявлення вибухових речовин, валюти та наркотиків, а також реалізує можливості кінологічної служби загального призначення та спеціальної тактичної діяльності кінологічної поліції в національному та міжнародному масштабі [6, с. 112].

Національною кінологічною програмою Федеральної поліції Австралії сьогодні передбачено підготовку, перепідготовку та роботу наступних кінологічних підрозділів: – підрозділи собак з виявлення зброї та вибухових речовин, підрозділи собак з виявлення валюти та наркотичних засобів і собаки загального призначення, які використовуються для підтримки операцій спеціальних підрозділів з обшуку відкритих ділянок для пошуку правопорушників або зниклих осіб, обшуку будівель та прилеглих територій,

розшуку речових доказів, що містять запахові сліди людини, підтримання публічного порядку, затримання правопорушника, що намагається втекти з місця вчинення злочину або чинить опір при затриманні, тощо.

Отже, можна зробити висновок про те, що в законодавстві України існує низка нормативно – правових актів, які безпосередньо є правовою основою питання про використання службових собак органами Національної поліції України, однак з досвіду Австралії ми бачимо, що нашу законодавчу базу задля більшої ефективності застосування службових собак, ще потрібно доопрацювати. Зокрема, питання використання службових собак кінологічними підрозділами Національної поліції України під час виконання завдання з пошуку вибухових речовин, пристроїв та вогнепальної зброї, не врегульоване на законодавчому рівні і, зважаючи на це, є вкрай актуальним. Також ми визначили переваги використання службових собак у правоохоронній діяльності і які проблеми можуть виникнути під час такого використання. Варто пам'ятати, що собака це не річ і поводження з нею має ряд особливостей, які потрібно враховувати.

Список використаних джерел:

1. Кінологічне забезпечення діяльності підрозділів Національної поліції України. URL : <http://univd.edu.ua/science-issue/issue/3659>
2. Про затвердження Інструкції з організації діяльності кінологічних підрозділів Національної поліції України. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1544-16>
3. Про Національну поліцію : Закон України від 02.07.2015 № 580-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2015. № 40-41. Ст. 379
4. Основи зоопсихології Фабри К.С. URL : <https://bookap.info/okolopsy/fabri/>
5. Detector Dog Program – working with dogs to help protect Australia // The Department of Home Affairs / Australian Government. URL: <https://www.homeaffairs.gov.au/australian-border-force-abf/protecting/detector-dog-program> (дата звернення 19.04.2020).
6. Allsopp N. K9 Cops : Police Dogs of the World. Australia : Big Sky Publishing, 2012.

7. Мультимедійна платформа іномовлення України «УКРІНФОРМ». URL : <https://www.ukrinform.ua/rubric-society/2672754-v-ukrainskij-policii-sluzit-929-sobak.html>

УДК 343.431

Сівіцька Ганна, студентка III курсу спеціальності «Право», науковий керівник к.ю.н. Томчук І. О.

ПРОБЛЕМАТИКА ІНСТИТУТІВ АМНІСТІЇ ТА ПОМИЛУВАННЯ В КРИМІНАЛЬНОМУ ПРАВІ УКРАЇНИ

Актуальність теми. Законодавство України про кримінальну відповідальність має своїм завданням правове забезпечення охорони прав і свобод людини і громадянина, власності, довкілля, громадського порядку та громадської безпеки, конституційного устрою України від злочинних посягань, забезпечення миру та безпеки людства, запобігання злочинам. Для здійснення цього завдання Кримінальний кодекс України визначає, які суспільно небезпечні діяння є злочинами та які покарання застосовуються до осіб, що їх вчинили. При цьому актуальним для чинного законодавства про кримінальну відповідальність залишаються питання застосування інститутів звільнення від кримінальної відповідальності, а також покарання та його відбування. Застосовуючи правовий механізм притягнення до кримінальної відповідальності осіб, які вчинили злочин, держава залишає за собою право прощення таким особам. Однією із форм державного прощення є можливість застосування до осіб, що вчинили злочин, процедури звільнення від покарання та його відбування на підставі закону України про амністію або акта помилування, яка реалізує принцип гуманізму, спрямований на захист усіх членів суспільства [1, с. 4].

Стан наукової роботи. Значний внесок у висвітлення проблем застосування амністії та здійснення помилування, і, зокрема, у сфері теоретичного вирішення проблем кримінально-правової політики, зробили такі вітчизняні та зарубіжні науковці, як Ю.В.Баулін, О.М.Костенко, В.Т.Маляренко, Т.Б.Ніколаєнко, А.А.Музика, М.І.Панов, С.М.Школа П.С.Ромашкін, О.Ф.Смірнов, В.В.Сташис, О.В. Чепелюк В.О. Туляков, В.О.Навроцький, та інші.

Метою даної роботи є дослідження проблеми звільнення від покарання та його відбування на підставі акту про помилування та закону про амністію.

Виклад основного матеріалу. 21 квітня 2015 року Президент України підписав Указ № 223/2015 «Про Положення про порядок здійснення помилування», згідно з яким втратив чинність однойменний Указ Президента України від 16 вересня 2010 року № 902.

У Науково-практичному коментарі до Кримінального кодексу України за редакцією М.І. Мельника, М.І. Хавронюка помилування визначається, як індивідуальне державно-владне веління у формі пробачення особі, яка вчинила злочин будь-якої тяжкості. На відміну від амністії акт помилування не розрахований на невизначену кількість випадків використання і є персоніфікованим актом

одноразового застосування права щодо конкретної особи або групи осіб, індивідуально зазначених в Указі Президента України [2, ст. 87].

Помилування може здійснюватися тільки за наявності обвинувального вироку суду, який набрав законної сили. Акт про помилування має разовий характер. Він застосовується тільки відносно конкретно визначеної особи і безпосередньо стосується покарання, яке призначене вироком суду за певне злочинне діяння. Указ президента не може стосуватися інших осіб, які засуджені за аналогічні злочини. Акт Президента про помилування не вносить ніяких змін до вироку суду і не ставить під сумнів його законність, обґрунтованість та справедливість.

1 жовтня 1996 р. Верховною Радою України був ухвалений основоположний Закон «Про застосування амністії на Україні», в якому дається визначення поняття *амністії* – це є повне або часткове звільнення від відбування покарання осіб, визнаних винними у вчиненні злочину, або кримінальні справи стосовно яких розглянуті судами, але вироки стосовно цих осіб не набрали законної сили. [4, ст. 1].

Верховна Рада України вправі прийняти закон про амністію як щодо певної категорії осіб, так і щодо конкретно визначеної особи (індивідуальна амністія).

На думку Трубникова В.М. в Законі України «Про застосування амністії в Україні» не слід вказувати якісь конкретні категорії осіб, винних у вчиненні злочинів, у відношенні яких застосування амністії взагалі, завжди заборонено. Науковець думає, така постановка неправильна. У кожному конкретному випадку застосування амністії Верховна

Рада повинна сама вирішувати, виходячи із ступеня тяжкості визначених категорій злочинів, з огляду на поширеність тих чи інших злочинних діянь і інших показників, що характеризують злочинність в Україні в цілому, на які категорії, групи злочинців ця амністія буде поширюватися. [3, ст. 118].

Закон про амністію не може передбачати заміну одного покарання іншими, зняття судимості стосовно осіб, які звільняються від відбування покарання, крім випадків індивідуальної амністії.

Поняття «індивідуальна амністія» введено Законом України № 792-УІІ від 27 лютого 2014 р. «Про внесення змін до Закону України «Про застосування амністії в Україні» щодо повної реабілітації політичних в'язнів» [4, с. 115]. Поява в законодавстві поняття «індивідуальна амністія» та застосування амністії до конкретно визначених осіб об'єктивно викликані політичним протистоянням, на що прямо вказується в преамбулі згаданого закону.

Фактично Закон України № 792-УІІ від 27 лютого 2014 р. «Про внесення змін до Закону України «Про застосування амністії в Україні» щодо повної реабілітації політичних в'язнів» є актом помилування зазначених у ньому осіб, незважаючи на надання йому форми амністії та суб'єкта здійснення цього «помилування».

Отже, надзвичайно важливо гармонізувати національне законодавство, нормативні визначення на регіональному та міжнародному рівнях. Для цього важливо мати нормативне визначення помилування та амністії в національному законодавстві, а також чіткий порядок їх застосування.

Результати дослідження. Таким чином, дослідивши дану тему, зокрема її теоретичні та практичні аспекти, ми дійшли до певних висновків та внесли наступні пропозиції щодо вдосконалення вітчизняного законодавства:

1) проаналізувавши чинне законодавство про кримінальну відповідальність, слід зазначити, що, насамперед, потрібно прийняти Закон України «Про порядок здійснення помилування в Україні», який буде регулювати процедуру помилування засуджених. Необхідно на законодавчому рівні закріпити чітко визначення помилування, коло суб'єктів, які беруть участь у вирішенні питання про помилування, чітко визначити саму процедуру помилування;

2) доцільним вбачається здійснення помилування на підставі Указу Президента лише після відбуття засудженими не менше половини строку покарання, призначеного обвинувальним вироком суду у випадках вчинення злочинів невеликої та середньої тяжкості, а у випадках вчинення тяжких та особливого тяжких – не менше як $\frac{3}{4}$ строку призначеного покарання;

3) до осіб, які засуджені за зґвалтування та сексуальне насильство помилування може бути застосоване лише

за наявності згоди потерпілої особи і це повинно бути зазначено на законодавчому рівні. В разі незгоди помилування неможливе. Навіть враховуючи строк відбутого покарання, особу засудженого, його поведінку та щире каяття;

4) вбачається потрібним внесення змін до Закону України «Про застосування амністії в Україні», які стосуються забезпечення інтересів потерпілої особи щодо відшкодування шкоди, завданої злочином і у випадках застосування амністії обов'язково враховувати ступінь суспільної небезпечності злочину;

5) звільняти від відбування покарання на підставі Закону про амністію лише осіб, засуджених за злочини невеликої і середньої тяжкості після відбуття ними не менше як половини строку призначеного покарання та за наявності згоди потерпілої особи на таке звільнення. Така згода потерпілого є дуже важливою при застосуванні амністії, оскільки вчиненням злочином були порушенні його законні права та інтереси, які держава повинна була захищати.

Вважаємо, що внесення зазначених змін сприятиме ефективності застосування інститутів амністії та помилування в Україні.

Список використаних джерел:

1. Чепелюк О.В. Амністія та помилування в Україні (кримінально-правове та кримінологічне дослідження) : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.08 / Чепелюк Ольга Володимирівна. Київ, 2008. 207 с.

2. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України; 3-є вид., переробл. та доповн. / За ред. М.І. Мельника, М.І. Хавронюка. – К.: Атіка, 2003. – 1056 с. (дата звернення: 14.04.2020).

3. Трубников В. М. Проблеми звільнення від кримінальної відповідальності та покарання на підставі закону про амністію. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна*. 2017. № 24. С. 114–119 (дата звернення: 14.04.2020).

4. Закон України «Про застосування амністії в Україні» від 1 жовтня 1996 р. № 1246-VII / Верховна Рада України. Дата оновлення: 14.05.2014 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/392/96-%D0%B2%D1%80>. (дата звернення: 14.04.2020).

УДК: 347.9

Савощак Ірина, студентка IV курсу спеціальності «Право», науковий керівник Скиба В. М.

СУДОВІ ВИТРАТИ: ВИКЛИКИ СЬОГОДЕННЯ

Відповідно до частини 1 статті 55 Конституції України [1] кожному гарантується право на оскарження в суді рішень, дій чи бездіяльності органів державної влади, органів місцевого самоврядування, посадових і службових осіб. Чинне цивільне процесуальне законодавство також передбачає можливість реалізації права на судовий захист заінтересованими особами. Так, відповідно до ст. 4 ЦПК [2] кожна особа має право в порядку, встановленому законом, звернутися до суду за захистом своїх порушених, невизнаних або оспорюваних прав, свобод чи інтересів. Інститут судових витрат беззаперечно впливає на можливість реалізації особою права на звернення до суду та отримання судового захисту.

Мета роботи полягає в деталізованому дослідженні інституту судових витрат у цивільному судочинстві, для встановлення його ролі у всебічній реалізації особою права на судовий захист.

Наявність інституту судових витрат у цивільному процесі вказує на платний характер судового захисту прав та інтересів осіб, але інколи виступає перешкодою для здійснення такого захисту. Разом з тим, якщо розмір судових витрат розумний, то він може

розглядатись як «фільтр», який утримує від необґрунтованого звернення особи до суду.

Різні аспекти проблеми співвідношення даного інституту із правом на судовий захист, досліджувались у працях статті Н.Ю.Сакари, Р.М.Мінченка, Л.А.Кондрат'євої, Р. Л. Сопільника. Разом із тим, низка важливих і практично значущих аспектів цієї проблеми залишається недостатньо дослідженою.

Відповідно до ч.1 ст. 133 ЦПК [2] судові витрати складаються з судового збору та витрат пов'язаних з розглядом справи, які включають витрати: +1) на професійну правничу допомогу; 2) пов'язані із залученням свідків, спеціалістів, перекладачів, експертів та проведенням експертизи; 3) пов'язані з витребуванням доказів, проведенням огляду доказів за їх місцезнаходженням, забезпеченням доказів; 4) пов'язані з вчиненням інших процесуальних дій, необхідних для розгляду справи або підготовки до її розгляду.

Розмір та порядок сплати судового збору регулюються Законом України «Про судовий збір» [3], а от розмір та порядок сплати другого виду судових витрат регулюється лише декількома статтями ЦПК України, внаслідок чого

виникає багато прогалин і суди застосовують норми по-різному.

Для прикладу, вирішуючи питання про відшкодування витрат на професійну правничу допомогу суд використовує умовні «орієнтири», наведені у ст. 137 ЦПК України [2]. Відповідно до цієї статті розмір витрат на оплату послуг адвоката має бути співмірним із: складністю справи та складністю виконаних адвокатом робіт, витраченим часом на виконання робіт та обсягом наданих послуг, ціною позову, значенням справи для сторони; в тому числі впливом вирішення справи на репутацію сторони або публічним інтересом до справи.

Відсутні у цьому переліку дві позиції які, на мою думку, є не менш вагомими, а саме: поведінка адвоката під час розгляду справи та дії сторони щодо досудового вирішення спору. Поведінка захисника повинна бути активною, добропорядною, бо у випадку протилежного, його роль у справі зводиться до нуля і відшкодування коштів на його оплату буде несправедливим. Що стосується дій сторін щодо досудового вирішення спору, то цей аспект вказує на спрямованість сторін врегулювати спір і є не менш важливим критерієм для вирішення справи та розподілу витрат.

ЦПК України України [2] не визначає будь-яких критеріїв, за якими слід оцінювати складність справи й виконані адвокатом роботи, співмірність витрат з обсягом виконаних робіт і часом, витраченим адвокатом. Подібна нечіткість критеріїв призводить до того, що в одних випадках суди стягують сотні тисяч гривень на професійну правничу допомогу, а в інших – або взагалі відмовляють у відшкодуванні витрат, або обмежуються стягненням доволі символічних сум.

Іноді на практиці спостерігаються випадки, коли суди відмовляють у відшкодуванні частини витрат на оплату виконаних адвокатом робіт, оскільки виконання таких робіт не передбачено договором. Так, у [справі №607/1219/18](#) Тернопільський апеляційний суд дійшов висновку, що витрати за складання клопотань про притягнення адвоката опонента до відповідальності за зловживання процесуальними правами не підлягають відшкодуванню, оскільки це не входило до обов'язку адвоката за умовами укладеного ним договору про надання правової допомоги. На мою думку, ця прогалина у законодавстві неодмінно має бути усунена, оскільки виникають ситуації, які передбачити, укладаючи договір, неможливо, а суди відмовляють у відшкодуванні таких витрат.

Щодо розміру судового збору, то відповідно до Закону України «Про судовий збір» [3] він встановлюється у відповідному розмірі від прожиткового мінімуму для працездатних осіб, встановленого законом на 1 січня календарного року, в якому відповідна заява або скарга подається до суду - у відсотковому співвідношенні до ціни позову та у фіксованому розмірі.

Для кращого усвідомлення так званої мінімальної «ціни правосуддя» хочу зазначити наступне : 1) за подання позовної заяви немайнового характеру фізична особа повинна сплатити мінімум - 840,80 гривні; 2) за подання позовної заяви майнового характеру – **840,80** гривні; 3) за подання заяви у справах окремого провадження, заяви про перегляд заочного рішення – **420,40** гривень; 4) за подання апеляційної скарги фізична особа повинна сплатити 150% ставки, що підлягала сплаті при поданні позовної заяви, іншої заяви і скарги (якщо

840,80 грн – **1261,2** грн); 5) за подання касаційної скарги фізична особа повинна сплатити 200% ставки, що підлягала сплаті при поданні позовної заяви (якщо 840,80 грн – **1681,60** грн).

Тому можна зробити висновок, що так звана мінімальна «ціна правосуддя», у випадку подання позову фізичною особою, за умови подання апеляційної та касаційної скарги, як мінімум буде дорівнювати – **3784** гривні.

Що стосується міжнародного досвіду, то не існує єдиного підходу щодо практики стягнення судових витрат. У різних країнах світу структура системи судових витрат дещо різниться. Для порівняння я обрала декілька країн: Грузію, Польщу, та Латвію.

У Грузії регулювання судових витрат передбачено Частиною 5 Цивільного процесуального Кодексу Грузії [4]. Відповідно до Кодексу витрати, пов'язані з процесом, складають судові і позасудові витрати.

Судові витрати:

- 1) державне мито та утримання;
- 2) пов'язані з розглядом справи.

Сума державного мита практично така сама як і в Україні, а конкретніше: за подання позовної заяви немайнового характеру фізична особа повинна сплатити 100 ларі, що дорівнює 881 грн., за подання апеляційної скарги 150 ларі, що дорівнює 1322 гривні, за подання касаційної скарги – 300 ларі, що становить 2 645 грн. А тому загальна сума становить 4 848 грн., що на одну тисячу гривень є більшим, ніж в Україні. Отже, можна зробити висновок, що цінова політика України та Грузії схожа, але різниться структури інститут судових витрат.

Латвія. Інститут судових витрат цієї країни включає такі види судових витрат, відповідно до Закону Латвії «Про

цивільний процес» [5]: 1. Державні збори; 2. Відомчі збори/комісійні; 3. Витрати, обов'язково понесені для цілей розгляду справи.

Державні збори в першу чергу сплачуються в залежності від ціни позову. Якщо ціна становить до 2 134 євро, то державний збір сплачується 15% від ціни позову, але не менше 71 євро. Тобто мінімальна ціна державного збору становить 2 081 гривню.

Щодо відомчих зборів то за видачу сертифікату особі необхідно сплатити майже 3 євро (88 грн.), за видачу дублікату виконавчого листа - 14,23 євро (412 грн.).

Отже, структура інституту судових витрат Латвії, а також цінова політика значно відрізняється від України та Грузії.

Відповідно до Закону «Про Судові витрати в цивільних справах Польщі» [6], судові витрати включають збори/комісію та видатки. Сплатити судові витрати зобов'язується сторона, яка подає до суду листа, що підлягає стягненню зборів чи здійсненню витрат.

Збір/Комісія сплачується за видачу копії, виписки, довідки, витягу іншого документу або його копії. *Відносний збір* стягується у випадках, що стосуються майнових прав, та складає 5% вартості предмету спору або предмету оскарження, але не менше ніж 30 злотих (192грн) та не більше ніж 100 000 злотих(648 569 грн). *Базовий збір* складає 30 злотих та є мінімальним збором, яку сторона зобов'язана сплатити за поданий лист, що підлягає оплаті. *Тимчасовий збір* визначається в межах від 30 злотих (192грн) до 1000 злотих (6413 грн), а у справах, порушених у групових процесах, від 100 злотих до 10 000 злотих.

Отже, інститут судових витрат, беззаперечно, потрібно вдосконалювати,

беручи міжнародний приклад. Зокрема, тим самим унеможлиблювати різне необхідно вносити зміни до ЦПК України, застосування норм судами у практиці уточнюючи положення, які там містяться і стягнення судових витрат.

Список використаних джерел:

1. Конституція України від 28 червня 1996 року. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*. 1996. №30. ст. 141.
2. Цивільний процесуальний кодекс України від 18 березня 2004 року № 1618-IV. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*. 2004. № 40-41, 42, ст.492.
3. Про судовий збір : Закон України від 8 липня 2011 р. № 3674-VI. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*. 2012. № 14. ст.87.
4. Цивільний процесуальний кодекс Грузії від 14 листопада 1997 року. *Законодавчий вісник Грузії*. 1997, № 1106-Іс.
5. Про цивільний процес : Закон Латвії від 14 жовтня 1998 року. № 326/333. *Репортер Сейму та Кабінету Міністрів Латвійської Республіки* . 1998. ст. 716.
6. Про Судові витрати в цивільних справах : Закон Польщі від 28.07. 2005 р. №167. *Интерне-система правових актів Польщі*. 2005. ст. 1398.

УДК 343.1

Супрун Олександра, студентка IV курсу спеціальності «Право», науковий керівник к.ю.н. Денисовський М.Д.

ПРОЦЕСУАЛЬНІ АСПЕКТИ ПРОВЕДЕННЯ ОБШУКУ

У системі дій та засобів встановлення істини у кримінальній справі важливе місце займає обшук, який є слідчою дією і, зазвичай, характеризується своєю раптовістю та непередбачуваністю. Своєчасне та повне відшукання і вилучення знарядь вчинення злочину, різного роду предметів, документів, які мають значення для кримінальної справи, відіграє важливу роль у виявленні винних та встановлення справедливості у справі. Тому, проведення обшуку, метою якого виявлення та вилучення таких об'єктів є не тільки правом, але й в певних випадках обов'язком слідчого при розслідуванні злочинів.

Актуальність теми дослідження полягає в тому, що значну роль в

розслідуванні та розкритті злочинів становить обшук, який є одним із заходів збирання доказів у кримінальній справі. Обшук, на відміну від інших слідчо-розшукових дій, потребує безперечного дотримання законодавства, адже саме тут слідчі-розшукові органи обшуку впроваджуються в сімейну, особисту і ділову сфери життя. Тому, чітке дотримання норм законодавства при здійсненні обшуку надає, з одного боку, результативність даної слідчої дії, а з іншого, дотримання конституційних прав і свобод, а також допустимість одержаних доказів у кримінальній справі. Виконання таких вимог, в результаті, рівнозначне завданням процесу та меті кримінального судочинства.

Стан наукової розробки. Питання здійснення такої слідчої дії, як обшук, досліджувалось багатьма вченими, науковцями у своїх наукових статтях, підручниках, зокрема, Швидков О.В., Салтевський М.В., Шеремет А.П., Тертешник В.М., Шепітько В.Ю., Коновалова О.В., Журавель В.О. та інші.

Метою дослідження є всебічне вивчення природи, поняття та особливостей такої слідчої дії, як обшук, а також теоретичне розуміння процесуальної процедури проведення обшуку в українському кримінальному процесі.

Визначення поняття «обшук» відсутнє у криміналістичній літературі, але науковці висувують свої твердження щодо цього. Чинний Кримінально-процесуальний кодекс України не містить визначення поняття «обшук», однак акцентує увагу на меті обшуку, а саме ч.1 ст. 234. Аналіз даної статті та досліджень науковців дозволяє дійти висновку, що обшук – це слідча (розшукова) дія, яка проводиться з метою виявлення та фіксації відомостей про обставини вчинення кримінального правопорушення, відшукування знаряддя кримінального правопорушення або майна, яке було здобуте у результаті його вчинення, а також встановлення місцезнаходження розшукуваних осіб [1].

Дана слідча дія має свою класифікацію. Так само як і визначення поняття «обшук» в українському процесуальному законодавстві не міститься перелік видів обшуків, але визначений особливий процесуальний порядок проведення обшуку житла чи іншого володіння особи – ст. 235-236 КПК України. На основі цієї статті та праць науковців можна виділити наступні види обшуку:

– за характером об'єктів: обшук у приміщенні, ділянки місцевості, особи, транспортного засобу;

– за способом організації: груповий і одиночний;

– за часом: первинний і повторний [2, с. 65].

Такий перелік класифікації обшуку не є вичерпним, оскільки під час обшуку об'єктами можуть бути різноманітні предмети матеріального світу і все залежить від ходу розслідування кримінальної справи. Кожен вид обшуку має свої особливості проведення.

Обшук є складною слідчою дією і результат його проведення, в більшій мірі, залежить від процесу підготовки проведення. В криміналістичній літературі більшість вчених визначають, що підготовчий етап проведення обшуку включає такі елементи:

– ухвалення рішення про проведення обшуку;

– вивчення матеріалів кримінального провадження;

– збирання та аналіз орієнтуючої інформації;

– визначення учасників слідчо-оперативної групи, яка буде проводити обшук;

– підготовка науково-технічних засобів;

– складання плану обшуку і вибір часу проведення обшуку.

Правовою підставою проведення обшуку, відповідно до ст. 234 КПК України, є ухвала слідчого судді. Для отримання ухвали про дозвіл на обшук житла чи іншого володіння особи, слідчий за погодженням прокурора або прокурор звертається до слідчого судді з відповідним клопотанням.

Слідчий повинен до проведення обшуку зібрати, вивчити всі дані, володіти мінімальним запасом відомостей, які стосуються об'єктів майбутнього обшуку і шуканих предметів, визначити склад учасників – потрібних працівників, фахівців, технічних робітників, підготувати перелік науково-технічних засобів, які допомагатимуть йому у пошуковій діяльності, скласти план обшуку, який дасть змогу проаналізувати застосування необхідних дій і досягти бажаного результату, обрати найсприятливіший час для його проведення, адже не знаючи матеріалів справи, не володіючи необхідною інформацією, не маючи необхідних приладів, засобів, плану дій, така слідча дія наперед «приречена на провал» [3, с. 221-222].

Як вже зазначалось, обшук є складною слідчою дією і має свої етапи проведення. У кримінальній та криміналістично-процесуальній літературі виділяють такі етапи:

- попередній етап;
- оглядовий етап;
- детальний етап;
- етап фіксації результатів обшуку

або заключний етап.

Найпершим етапом проведення обшуку є підготовчий етап, який передбачає отримання ухвали слідчого судді для проведення обшуку і, на якому слідчий здійснює низку дій для підготовки проведення, але першість підготовчого етапу обшуку на практиці є умовною.

Попередній етап включає прибуття слідчого до місця обшуку, проникнення на обшукуваний об'єкт і здійснення необхідних заходів. Основним на цьому етапі є непоміченість прибуття і

необхідність застати обшукуваного раптово [4, с. 62-63].

На оглядовому етапі слідчим здійснюється ознайомлення з обстановкою місця обшуку, уточнення остаточного плану пошукової діяльності, вирішується необхідності залучення додаткових сил та застосування додаткових технічних засобів фіксування, обрання тактики обшуку [5, с. 202].

Найбільш складною і відповідальною є детальна стадія обшуку, в ході якої безпосередньо здійснюються пошуки об'єкта та на якій можуть застосовуватись різні методи такого пошуку:

- послідовне або вибіркове обстеження.
- одиночний або груповий пошук.
- паралельне або зустрічне обстеження.
- порівняння однорідних об'єктів.
- вимірювання.
- мікрообшук [4, с. 63-64].

На заключному етапі фіксуються результати проведення обшуку в протоколі і вилучається майно з наступним його опечатуванням. [6, с. 323].

На кожній стадії обшуку є своя слідча ситуація, яку слідчий має на меті змінити на сприятливу для розслідування. Саме для цього застосовують різні тактичні прийоми та тактичні комбінації, які мають свою класифікацію.

Про проведення обшуку слідчий складає протокол, який є основним засобом фіксації результатів обшуку і джерелом доказів. Додатковим засобом фіксації результатів обшуку є спеціально виготовлені копії, зразки об'єктів, речей і документів, письмові пояснення спеціалістів, які брали участь у проведенні відповідної процесуальної дії, стенограма, аудіо-, відеозапис процесуальної дії, фототаблиці, схеми,

зліпки, носії комп'ютерної інформації та інші матеріали, які пояснюють зміст протоколу [7, с. 273].

Отже, можна зробити висновок, що обшук відноситься до числа найбільш трудомістких і відповідальних слідчих дій, які здійснюються у напруженій психологічній обстановці, а в деяких випадках і в конфліктній. Слідчий має бути впевнений в діях, які він здійснює і в

тому, що такі дії забезпечать успіх проведення обшуку. Від своєчасного і якісного проведення обшуку, залежить в цілому реалізація цілей кримінального судочинства, зокрема – розкриття злочинів, покарання винних, забезпечення безпеки осіб, які стали учасниками процесу в даній кримінальній справі, попередження вчинення злочину.

Список використаних джерел:

1. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13.04.2012 №4651-VI. Відомості Верховної Ради України. 2013. № 13. ст. 615.
2. Шепітько В.Ю. Криміналістична тактика і методика розслідування злочинів. Харків, 1998. 277 с.
3. Криміналістика: Підручник / Кіл. авт.: В. Ю. Шепітько, В. О. Коновалова, В. А. Журавель та ін. / За ред. проф. В. Ю. Шепітька. 4-е вид., перероб. і доп. Харків: Право, 2010. 464 с.
4. Процесуальний порядок та тактичні особливості здійснення слідчих (розшукових) дій: науково-методичні рекомендації / В.В. Кікінчук, К.Л. Бугайчук, В.О. Малярова, Т.П. Матюшкова. Харків: ХНУВС. 2018. 101 с.
5. Волобоєв А.О. Тактичні особливості обшуку за фактом незаконного поводження із зброєю та бойовими припасами. *Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського*. Серія: юридичні науки. Том 30 (69). № 5. 2019. С. 119–204.
6. Нечваль А. О. Етапи проведення обшуку: проблеми теорії та практики. *Підприємництво, господарство і право*. 2019. № 6. С. 322–325.
7. М. Ю. Будзієвський. Криміналістика (курс лекцій) : навчальний посібник / М. Ю. Будзієвський, О. В. Лускатов, І. В. Пиріг, В. М. Плетенець, К. О. Чаплинський, Ю. А. Чаплинська. Дніпропетровськ: Дніпроп. держ. ун-т внутр. Справ. 2013. 400 с.

УДК 342.25

*Худоб'як Діана, студентка II курсу,
спеціальності «Право»,
науковий керівник к.ю.н. Заставна О.П.*

«ПРАВОВИЙ СТАТУС ПРЕФЕКТА: СВІТОВИЙ ДОСВІД ТА ПЕРСПЕКТИВИ ДЛЯ УКРАЇНИ»

Актуальність теми. Одним із основних чинників, що сприяють розбудові України як суверенної і незалежної, демократичної, соціальної, правової держави, є всебічне утвердження та забезпечення прав і свобод людини та

гідних умов її життя. Як свідчить вітчизняна та зарубіжна практика, особливе значення для ефективної управлінської діяльності має організація роботи місцевих органів управління — органів виконавчої влади, які діють в

межах конкретних адміністративно-територіальних одиниць. Адже реалізація законодавчих актів, програм соціально-економічного та культурного розвитку в першу чергу залежить від діяльності місцевих органів виконавчої влади. Саме на них припадає основне навантаження щодо виконання головного обов'язку держави — утвердження і забезпечення прав і свобод людини. Відповідно, від ефективності та результативності їхньої діяльності істотним чином залежить повнота та комплексність виконання цього обов'язку на території конкретної адміністративно-територіальної одиниці.

Аналіз практики діяльності місцевих державних адміністрацій, існуюча в Україні модель державного управління на територіальному рівні на цей час характеризується численними внутрішніми суперечностями та неузгодженістю, організаційним та функціональним дуалізмом. Це насамперед проявляється у відносно широкій компетенції місцевих державних адміністрацій без належного організаційно-правового забезпечення їхньої діяльності, а також в дублюванні повноважень територіальних підрозділів центральних органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування. Всі ці питання потребують глибокого теоретичного осмислення і відповідного вирішення.

Загальні питання функціонування виконавчої влади привертати увагу багатьох вчених-конституціоналістів, проте, більшість вітчизняних розробок у сфері територіальної організації влади концентрують основну увагу на місцевому самоврядуванні, лише побіжно окреслюючи проблематику регіонального рівня. Такий підхід, звичайно, є помилковим та таким, що не вирішує у

комплексі питання формування ефективної моделі публічної влади на місцях.

Таким чином, необхідність теоретичного осмислення правового змісту діяльності місцевих органів виконавчої влади та їхнього статусу на ґрунті нової концепції взаємодії держави та особи, органів державної влади та органів місцевого самоврядування, а також запровадження націй основі інституту префекта в Україні, обумовлюють актуальність комплексного дослідження місця префектів та префектур, як місцевих органів виконавчої влади України.

Мета і завдання дослідження. Мета дослідження полягає в тому, щоб на основі аналізу чинного законодавства України та практики його реалізації визначити місце та особливості префектів в системі виконавчої влади України, конституційно-правові засади їх діяльності.

Виклад основного матеріалу. Внутрішньополітичний розвиток держави та зовнішня ситуація навколо України загострили питання децентралізації влади – передачу повноважень та ресурсів на нижчі рівні публічного управління. Створення інституту префектів для нагляду за додержанням Конституції і законів України органами місцевого самоврядування на сьогодні передбачалося уже двома проектами законів «Про внесення змін до Конституції України (щодо децентралізації влади)» (№ 2217а від 01.07.2015 р.[1], № 2598 від 13.12.2019 р.[2]).

Конституційні новели викликали чимало критичних зауважень в експертному середовищі, у представників громадськості та багатьох народних

депутатів. Тому великі очікування покладені на профільний закон про префектів, який би мав деталізувати форми та порядок реалізації префектами їхніх наглядових повноважень та тим самим розв'язати побоювання. У цьому контексті важливо, аби разом з повноваженнями префекти отримали і належні обов'язки, які б визначали їхню відповідальність за об'єктивність прийнятих рішень.

Базовий перелік повноважень префектів у пропонованих змінах до законодавства України виглядає наступним чином:

- здійснення нагляду за додержанням Конституції і законів України органами місцевого самоврядування;
- координація діяльності територіальних органів центральних органів виконавчої влади та здійснення нагляду за додержанням ними Конституції і законів України;
- забезпечення виконання державних програм;
- спрямування і організація діяльності територіальних органів центральних органів виконавчої влади та забезпечення їх взаємодії з органами місцевого самоврядування в умовах воєнного або надзвичайного стану, надзвичайної екологічної ситуації;
- здійснення інших повноважень, визначених Конституцією та законами України [3].

В Україні конституційні норми передбачатимуть, що префект як представник виконавчої влади на території по відношенню до територіальних органів центральних органів виконавчої влади буде здійснювати лише їх координацію та нагляд за законністю прийнятих ними

актів. Тобто пряме управління такими органами не передбачено. Більш того, нагляд обмежується тільки перевіркою актів територіальних органів на відповідність законам та Конституції, тобто на відповідність підзаконним актам діяльність територіальних органів не перевіряється. Але конституційні зміни передбачають також «забезпечення виконання державних програм на території», а також «інші повноваження, передбачені законом» [2].

Крім того, моніторинг діяльності територіальних органів з боку префекта, а не пряме адміністрування, відкриває можливість для самостійного прийняття рішень під відповідальність керівника такого територіального органу. А повноваження контролю за діяльністю територіального органу, закріплене за префектом, як і у випадку з органами місцевого самоврядування, дозволяє застосовувати принцип «м'якої сили», тобто спонукання до законних і раціональних дій. У цьому ракурсі префект є в системі зворотного зв'язку та збалансовує її.

У системі взаємовідносин між владними структурами префектів України представлятиме Кабінет Міністрів України, а не окремих міністрів, як у Франції. Але зв'язки з міністерствами повинні бути дуже тісними. Так, необхідно дати можливість префекту впливати на рішення територіальних органів. Як і у випадку з наглядом за актами органів місцевого самоврядування, префект повинен отримувати всі акти територіальних органів для правової експертизи.

Префект має отримати можливість впливу на кадрову політику. Однак нинішня система погодження кандидатур головами місцевих державних

адміністрацій є неефективною – останні часто зловживають цим правом, зволікаючи з прийняттям рішення. Більш сучасним є інститут «мовчазної згоди», коли префекту надається певний час (пропонується до двох тижнів), для того щоб висловити свої претензії до кандидатури. Далі – рішення за міністром, а у випадку повторної незгоди префекта – за урядом. Якщо акт територіального органу хоч формально і відповідає закону, однак у префекта є підстави вважати, що він неефективний чи непотрібний, він зможе знову ж таки звернутись до керівника центрального органу виконавчої влади з проханням висловити позицію цього органу з приводу такого акта [4, с. 34].

Як і у Франції, в Україні планується максимально зменшити ієрархічну залежність префектів району та області шляхом чіткого розмежування їх компетенцій. Однак залишатимуться деякі напрямки, де така ієрархія доцільна. Це насамперед питання, які стосуються надзвичайних ситуацій.

Також певна субординація необхідна з питань регіонального розвитку. Якщо у Франції необхідність керувати силовими структурами визначила місце «куратора» префектів у системі Міністерства внутрішніх справ, то в Україні є можливість прийняти більш логічне рішення – супровід діяльності префекта доручити міністерству, яке відповідає за територіальну організацію влади, – Мінрегіону.

Відповідно до проекту змін до Конституції префект спрямовує і організовує діяльність територіальних органів центральних органів виконавчої влади та забезпечує їх взаємодію з органами місцевого самоврядування в умовах воєнного або надзвичайного стану,

надзвичайної екологічної ситуації [2]. За цією функцією префект практично підпорядковується Президенту України, який може зупиняти акти префекта. Це дещо суперечить теорії взаємовідносин між вищими органами державної влади в умовах надзвичайних ситуацій, де чітко розмежовується характер загрози. Якщо ця загроза зовнішня – за її подолання чи попередження відповідає глава держави, якщо внутрішня – уряд. Тому конституційні приписи мають бути розкриті в нормах спеціальних законів, де повинна бути чітко відображена послідовність дій всіх органів влади та посадових осіб.

Результати дослідження. На підставі проведеного аналізу слід зробити наступні висновки. Запровадження інституту префектів як державних службовців у вертикаль виконавчої системи влади принесе позитивні зміни у сфері розвитку ефективності прийняття рішень органами місцевого самоврядування, адже головна мета нововведення – створення ефективного нагляду за конституційністю та законністю рішень органів місцевого самоврядування.

Префект є місцевим органом виконавчої влади, державним службовцем, не належить до політичних посад, не змінюється зі зміною Президента чи уряду, не залежить від місцевих політичних еліт.

Ефективність роботи префекта обумовлюватиметься підконтрольністю і підзвітністю Кабінету Міністрів України. На відміну від голів держадміністрацій, префекти повинні належати виключно до виконавчої влади, слід назавжди усунути дуалізм у призначеннях та підпорядкуванні місцевих органів влади.

Створення префектур сприятиме впровадженню на рівні областей та районів виконавчих органів рад. Тобто на рівні областей і районів нарешті з'явиться реальне самоврядування.

Префект матиме значний вплив на прийняття рішень органами місцевого самоврядування – це зумовлено наглядом за дотриманням Конституції України, аби зменшити ризики порушення конституційності прийняття відповідних актів. Даний владний інститут допоможе відсіювати неконституційні чи незаконні спроби прийняття рішень, що зменшить ризик створення непередбачуваних ситуацій щодо державного суверенітету, територіальної цілісності чи інших проблем, виведених на всеукраїнський рівень.

Не зважаючи на весь позитив, владі потрібно бути дуже обережною під час

введення даного інституту в систему виконавчої влади, аби в найближчому майбутньому префекти не перетворилися у ті ж самі ОДА та РДА при виконанні інших обов'язків і зі здійсненням уже зовсім інших повноважень.

Для цього варто залишити префектам лише наглядову функцію, без права контролювати рішення органів місцевого самоврядування, щоб не позбавити їх самостійності у прийнятті та розгляді проектів, що стосуватимуться певних територіальних одиниць. Також, правильним є зміна префектів на місцях кожних три роки, адже таким чином держава і виконавчі органи уникнуть явища створення «монополії» в префектурах, що допоможе рівному розвитку усіх територій, які охоплюватимуть повноваження префектів.

Список використаних джерел:

1. Проект Закону «Про внесення змін до Конституції України (щодо децентралізації влади)» №2217а від 01 липня 2015 р.
URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=55812
2. Проект Закону «Про внесення змін до Конституції України (щодо децентралізації влади)» №2598 від 13 грудня 2019 р.
URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=67644
3. Проект Закону «Про префектів»
URL: <http://www.minregion.gov.ua/wp-content/uploads/2016/01/prefekti-16.11..pdf>.
4. Ганущак Ю.І., Чипенко І.І. Префекти: уроки Франції для України К.: ІКЦ «Легальний статус», 2015. 44 с.

СЕКЦІЯ

ВИДАВНИЧИХ ТЕХНОЛОГІЙ ТА ЖУРНАЛІСТИКИ

УДК 2-23:2-4

*Борщ Мар'яна, студентка IV курсу
спеціальності «Журналістика»,
науковий керівник Козачук І.В.*

ПОПУЛЯРНІ РЕЛІГІЙНІ ВИДАННЯ НА КНИГОВИДАВНИЧОМУ РИНКУ УКРАЇНИ

Одним із малодосліджених видів літератури є релігійна. Відповідно до стандарту «релігійне видання – це видання, що містить твір (твори) релігійного змісту тієї чи іншої віри, віросповідання» [2].

У становленні релігійної літератури важливе місце посідає конфесійний стиль, який розвивала Українська автокефальна православна церква, яка в 1919 році відправила першу літургію українською мовою. Ця конфесія і стала рушієм у створенні конфесійного стилю української мови і започаткувала тенденцію максимальної орієнтації на внутрішньомовні (власне українські) ресурси. Багато зусиль для становлення сакрального стилю української мови зробив І. Огієнко (митрополит Іларіон), який, будучи міністром віросповідань Української Народної Республіки 24 вересня 1919 року розіслав наказ, в якому говориться, що Євангеліє в церквах, де є змога, повинне читатися українською мовою: «Всі Служби Божі, всі читання і співи в церкві, всі треби неодмінно правити з українською вимовою, себто так, як було на Україні довгі віки» [1]. Він дав указівки, як читати церковнослов'янські тексти на український лад. Виконання наказу було

обов'язкове, термін переходу на українську – один місяць.

У наказі йшлося, що «Вимову українську заводити поступово і лагідно і сама вимова повинна бути милозвучною» [1]. У цей період з'являються публікації І. Огієнка, в яких науково обґрунтовується необхідність поширення української мови в церквах [1]. Отже, можемо зробити висновок, що завдяки наказу І. Огієнка, або як ще він відомий нам митрополит Іларіон, було запроваджене читання богослужбової книги, а саме Євангелія, українською мовою.

Відродження церкви (останнє десятиліття ХХ століття) зумовило широкий потік богословської літератури. Серед мовознавців виникла думка про визначення в сучасній лінгвістиці ще одного функціонального різновиду мови – конфесійного, а у видавців виникає потреба окреслення термінології та синонімії.

За Г. М. Швецовою-Водкою популярна релігійна література є підвидом літургійної [6]. Проте ми не зовсім погоджуємось із цим визначенням. На нашу думку, популярні релігійні видання – це видання художньої, науково-популярної або публіцистичної літератури релігійного спрямування.

Останнім часом відбувається стрімкий розвиток жанру популярної літератури, створюються цілі професійні організації релігійних письменників у зв'язку з цим постає питання релевантності цього жанру.

В основі визначення популярної релігійної літератури лежить 3 критерії:

- походження твору;
- світогляд автора;
- тема, сюжет або мотив.

У літературознавстві існує поняття християнського роману, це той, який ілюструє християнський світогляд у сюжеті і персонажах, а також порушує християнську тематику та норми.

У межах популярної релігійної літератури існує декілька основних жанрів. Зокрема, жанр християнського роману виник у середньовічний період, коли християнське релігійне вчення стало панівною світоглядною системою того часу. І. Франко вказував на цей жанр як на своєрідний проміжний результат розвитку давньої літератури [4]. Виникнення і розвиток християнського роману також були пов'язані з розширенням тематичних об'єктів художньої літератури. При цьому цей жанр певним чином був переплетений з агіографічним дискурсом та церковною догматикою.

Сучасний християнський роман дуже чітко відрізняється від свого середньовічного літературного попередника, насамперед зняттям різких теологічно-догматичних акцентів і відходом від агіографічних принципів сюжетотворення, порушенням складних і неоднозначних проблем філософського та морально-психологічного характеру. У XIX столітті продовжувачами традицій християнського роману в світовій літературі називають Ф. Достоєвського, у

XX столітті – Г. Гріна, Г. К. Честертон, Ф. Моріака тощо.

В Україні класики жанру християнського роману не було створено, що пов'язується як з дещо пізнішим, порівняно з європейською літературою, розвитком української романістики, так і з тривалою забороною релігійних мотивів у літературі вже радянського періоду. Через це роман Василя Барки «Спокутник і ключі землі» є чи не єдиною жанровою формою християнського роману в українській літературі XX століття [3]. Також до популярних релігійних видань ми можемо віднести науково-популярні праці на релігійну тематику. Науково-популярними прийнято називати такі видання, які, як і наукові, містять результати теоретичних чи експериментальних досліджень у галузях науки, культури, мистецтва і техніки, однак матеріал у яких викладений у доступній для читача-неспеціаліста формі. Основне призначення таких видань — популярно подати нефахівцям з даної проблематики певні наукові знання. Науково-популярні видання схожі з науковими, але призначені, здебільшого, для широкого кола читачів, які не є спеціалістами конкретної галузі знань, а головною вимогою для їх створення є доступний, популярний стиль викладу.

Сьогодні в Україні працює чимало християнських видавництв, які пропонують широкий жанровий спектр релігійної літератури.

Безперечним лідером у релігійному книговиданні є протестанти. У виданні та розповсюдженні християнської літератури вони вбачають потужний місіонерський та просвітницький засіб.

Загалом сьогодні в Україні налічується більше 30 протестантських видавництв, серед них: «Богомисліє» (Одеса), «Брайт

Стар Паблішинг» / «Светла зірка» (Київ), «Книгоноша» (Київ), «Коллоквиум» (Черкаси), «Смирна» (Черкаси), «Ездра» (м. Олександрія, Кіровоградська обл.) тощо.

Більшість протестантських видавництв у своєму репертуарі мають здебільшого перекладні видання американських та європейських авторів. Ці книги переважно російськомовні (що можна пояснити 1 – прагненням видавництва збувати свою продукцію не лише в Україні, а також і в інших країнах пострадянського простору і 2 – «традицією» послуговуватися російською мовою в протестантських колах), хоча останніми роками простежується збільшення частки україномовних перекладних видань.

Широкомасштабною є діяльність таких греко-католицьких видавництв, як: «Свічадо», «Місіонер», «Нова зоря», «Апостол».

На видавничому ринку представлені і православні видавництва – це «Благодатний Вогонь», «Братське»,

«Видавничий відділ Української православної церкви Київського Патріархату», «Наша Парафія».

Християнські видавництва в сучасній Україні впевнено зайняли свою книжкову нішу. Останніми роками помітним є зростання поліграфічного рівня, оновлюються шляхи потрапляння книг до цільової аудиторії, збільшується кількість книг, написаних українськими авторами. Якщо на початку незалежності нашої держави лідерами були протестантські видавництва, завдяки фінансовій підтримці із Заходу, то сьогодні за багатьма параметрами їх випереджають, зокрема, греко-католицькі видавництва, які глибше розуміють ментальні особливості українського читача [5].

Загалом в Україні функціонують різні християнські видавництва. Вони мають або нову, або давню історію і у репертуарі вміщують різні види видань, зокрема і популярну релігійну літературу. Щодо кількості й накладів цих видань, то у видавництв вона різні і зумовлена різноманітними чинниками.

Список використаних джерел:

1. Бацевич Ф. VII. Сакральний стиль. URL:<http://kulturamovy.univ.kiev.ua/KM/pdfs/leg/7-1.pdf>
2. ДСТУ 3017:2015 «Видання. Основні види. Терміни та визначення». Київ : ДП «УкрНДНЦ», 2016. 38 с.
3. Крюкова Н. «Християнський» и «антихристиянський» роман (к проблеме жанра). 2007. № 1.
4. Франко І. Варлаам і Йоасаф. Старохристиянський духовний роман і його літературна історія. Київ : Наук. думка, 1986. 538с., 317с.
5. Християнські видавництва в сучасній Україні С. В. Филипчук. URL: https://eprints.oa.edu.ua/3052/1/Fylypchuk_Istor_religiezn_Vyp_10.pdf
6. Швецова-Водка Г. М. Типологія книги: Навч. посіб. для студ. вищих навч. закладів культури і мистецтв. Київ : Кн. палата України, 1999. 68 с.

УДК 81'25

Г 56

*Гнатюк Лілія, студентка IV курсу
спеціальності «Журналістика»,
науковий керівник Бездіжа А. А.*

СУЧАСНІ ПЕРЕКЛАДНІ ВИДАННЯ В КОНТЕКСТІ ЛІТЕРАТУРИ ДЛЯ ДІТЕЙ

Мовностилістичне оформлення є надзвичайно важливим, адже саме з перших книг діти починають розумово розвиватися. Опрацювання редактором мови і стилю тексту у дитячій літературі передбачає, в першу чергу, роботу над грамотністю та відповідністю твору віковій групі читачів. Це є одна із найосновніших складових редакційно-видавничого процесу над дитячою книгою. Усі учасники цього процесу (видавець, головний редактор, відповідальний редактор, літературний редактор, коректор) беруть на себе велику відповідальність, адже створюють видавничий продукт для особливої читачької категорії, а тому повинні дотримуватися всіх вимог, регламентованих як чинними видавничими стандартами, так і гігієнічно-санітарними нормами, психологічно-віковими особливостями, читачькими запитами дитячої аудиторії тощо.

Актуальність роботи визначається тим, що сьогодні випуск літератури для дітей належить до пріоритетних напрямків роботи багатьох українських видавництв.

Мета роботи — дослідити особливості мовностилістичного оформлення сучасних літературно-художніх перекладних дитячих видань.

Дитяча література — специфічний вид видань, який відрізняється від усіх

інших типів і жанрів літератури. Відомі письменники та видавці стверджують, що написати книгу для дітей є найбільш складною формою літературної творчості, адже діти не сприймають фальшивих героїв і мають особливий світогляд.

Література для дітей в Україні формувалася поступово, витоки її необхідно шукати у народній творчості. Казки, оповідання, притчі, байки поширювалися через усний переказ, пізніше їх стали заносити у рукописні збірки.

Першою друкованою кириличним шрифтом книжкою для дітей вважають «Буквар» Івана Федорова, виданий 1574 року у Львові [1, с. 13]. Його хрестоматійна частина містить зразки тогочасної художньої, а також пізнавальної літератури для дітей. Деякі його сторінки оздоблені характерними для видань Івана Федорова заставками у вигляді орнаментів із сплетеного листя, бутонів, квітів і шишок.

17 березня 1694 року вийшов друкарський «Буквар» Каріона Істоміна, гравірований художником Леонтієм Буніним. На кожній сторінці перші рядки показували дитині літеру, каліграфічно виконану в різних варіантах [1, с. 13].

Поняття «дитяча література» виникає на перетині трьох уявлень «дитяча література», «література для дітей», «дитяча літературна творчість».

Можна подати такі визначення терміну «дитяча література» [3, с. 21]:

- усна і писемна словесність;
- сукупність словесних творів художнього та нехудожнього характеру, адресованих дітям різних вікових категорій і створених з урахуванням специфіки дитячого сприйняття;
- художні, науково-художні, науково-популярні і публіцистичні твори, написані для дітей дошкільного, молодшого шкільного, середнього і старшого шкільного віку;
- художні, наукові, науково-популярні та інші твори, які написані для дітей; відповідають рівневі знань, життєвому досвіду, психологічному розвитку дитини, мають відповідну тематику і поліграфічне виконання.

Розглянемо ширше поняття — «література для дітей», оскільки воно має такі визначення:

- дитяча література, тобто створена спеціально для дітей, і «доросла» література, що може бути цікавою, а головне зрозумілою певним категоріям дитячої читацької аудиторії;
- художні, науково-популярні та публіцистичні твори, написані письменниками, безпосередньо для молодшого читача різних вікових категорій, починаючи з дошкільнят;
- твори, які були створені для дорослої читацької аудиторії, але завдяки тематиці, присвяченій дітям та їхнім проблемам, високому художньому рівню, особливому внутрішньому магнетизму увійшли до списків найулюбленіших творів дитячого читання.

Третій вид — твори, створені дітьми, або, як частіше його називають, — дитяча літературна творчість. Дитяча творчість чітко відмежовується від поняття

«літератури», оскільки вона не має властивості саморефлексії.

Специфіка дитячої літератури зумовлюється віковими особливостями читачів, адресується дітям певних вікових груп. Педагогіка розрізняє чотири основні вікові етапи в розвитку дітей:

- 1) дошкільний вік (від 3 до 6–7 років);
- 2) молодший шкільний (від 6–7 до 11 років);
- 3) середній шкільний (з 11–12 до 14–15 років);
- 4) старший шкільний (від 15 до 18 років) [2, с. 17].

Сьогодні на книговидавничому ринку України серед дитячої літератури яскраво виділяються перекладні літературно-художні видання.

Перекладне видання — це видання окремого або кількох творів, об'єднаних спільною назвою, у перекладі з однієї мови на мову видання. Текст такого видання передбачає збереження при зміні мовної форми не лише змісту повідомлення, а й певних формальних особливостей вираження цього змісту. Тобто зберігається єдність форми і змісту перекладеного з іншої мови твору [4, с. 336].

Сьогодні в Україні випуском дитячої книги займаються понад 250 видавництв та організацій. Серед найвідоміших видавництв можна виокремити: «А-ба-ба-ба-ла-ма-га», «Навчальна книга — Богдан», «Час майстрів», видавничий дім «Школа», «Видавництво Старого Лева», «КМ-Букс», «Рідна мова», «Ранок», «Урбіно» тощо. Детальніше розглянемо асортимент сучасних перекладних літературно-художніх видань для дітей.

«А-ба-ба-ба-ла-ма-га» — українське книжкове видавництво, перше приватне дитяче видавництво незалежної України,

засноване у Києві 1992 року. Видавництво набуло популярності, випустивши у світ серію книг про чарівника Гаррі Поттера письменниці Джоан Ролінг. У 2017 році в «А-ба-ба-ба-ла-ма-зі» почали видавати серію книг Джонатана Страуда («Бартімеус: Амулет Самарканда», «Бартімеус: Око голема» тощо).

«Навчальна книга — Богдан» — українське книжкове приватне видавництво, засноване у Тернополі 1997 року. Серед перекладних літературно-художніх видань для дітей можна виділити книги німецького дитячого письменника Клауса Бумгарта — «Зіронька Лаури», «Зіронька Лаури та нічні страховиська», «Різдвяна зіронька Лаури»

«Час майстрів» — українське книжкове видавництво, засноване у Харкові в 1999 році, спеціалізується на літературі для дітей. Випускає перекладні літературно-художні дитячі книги про бобра Кастора — «Кастор фарбує шафку

та лагодить велосипед», «Кастор теслює та шиє», «Кастор пече пиріг та вирощує квасолю» шведського письменника Ларса Клінтінга.

«Видавництво Старого Лева» — українське видавництво, засноване у 2001 році у Львові. Основним напрямом діяльності є випуск літератури для дітей. Яскраві приклади сучасних перекладних видань — Ана Пунсет «Клуб червоних кедів», «Дівчина Онлайн» англійського блогера Зої Загг, Гюдрун Скреттінг «Антон та інші зі зграї», Ніна Елізабет Грьонтведт «Harry End, попри все?..», Том Егеланн «Скарб із Міклагарда» та ряд інших.

Отже, розвиток сучасної перекладної художньої дитячої книги має великі перспективи. Адже в Україні зростає кількість видавництв, які займаються випуском такого виду літератури для дітей та, відповідно, зростає кількість найменувань книг.

Список використаних джерел

1. Єфімова М. П. Виникнення та етапи формування дитячої книги. *Вісник Харківської академії дизайну і мистецтв*. 2012. № 8. С. 12–14.
2. Кіліченко Л. Українська дитяча література : навч. посіб. К. : Вища школа, 1988. 264 с.
3. Папуша О. Дитяча література як маргінес літературознавчої теорії. До проблеми конституювання об'єктів наукового дискурсу. *Слово і час*. 2004. № 12. С. 20–26.
4. Тимошик М. С. Книга для автора, редактора, видавця : практ. посіб. К. : Наша культура і наука, 2006. 560 с.

УДК655.58

*Ленько Тетяна, студентка IV курсу
спеціальності «Журналістика»,
науковий керівник к.філол.н. Вишневецька Г. Б.*

КОНЦЕПЦІЯ ДІЯЛЬНОСТІ ВИДАВНИЦТВА «VIVAT» НА КНИГОВИДАВНИЧОМУ РИНКУ УКРАЇНИ

Початок третього тисячоліття в Україні ознаменувався зародженням цілої плеяди висококваліфікованих видавців, які майстерно продовжують традиції своїх попередників на ринку книговидавництва, продукуючи якісні та конкурентоздатні книги європейського рівня. Можна стверджувати, що книги українських видавництв стрімко завойовують прихильність аудиторії. Це засвідчують численні книжкові ярмарки, виставки, форуми видавців.

Актуальність запропонованої розвідки полягає в тому, що концепція видавництва «Vivat» ще не студіювалась. Так, новизна дослідження полягає в тому, що воно проводиться вперше в Україні.

Мета роботи — дослідити діяльність видавництва «Vivat», від історичних відомостей та статистичних даних до окреслення його ролі у розвитку українського книговидання.

Для досягнення поставленої мети визначено наступні завдання:

- окреслити напрями діяльності видавництва «Vivat», прослідкувати організаційні засади;
- вивчити принципи формування автури і читацької аудиторії;
- з'ясувати особливості тематики та поліграфічного виконання видань видавництва.

Об'єктом дослідження стала діяльність видавництва «Vivat».

Предметом — різні аспекти діяльності: соціально-економічні, історичні, політичні умови, формування репертуару, авторської і читацької аудиторії, взаємодія з іншими суб'єктами видавничого процесу.

Стан української видавничої справи на сучасному етапі досліджували: Ю. Мельник, Е. Огар, З. Партико, М. Тимошик, В. Теремко. Проте комплексним дослідженням видавництв ще не приділена належна увага. Пізнавальним є дослідження В. Хоню, яке присвячено видавництву «Вік». Ґрунтовно студіює видавництво «Апріорі» Ю. Винничук.

Під видавництвом розуміємо: «Створене у відповідній організаційно-правовій формі підприємство, діяльністю якого є підготовка, випуск і реалізація різних видів друкованих, електронних та комбінованих видань» [2, с. 5].

На основі вивчення українського та зарубіжного досвіду книговидання можна визначити наступні форми поділу сучасних видавництв та їх систем, беручи за основу ознаки, які пропонує Л. Давидова [2, с. 7]:

- форма власності;
- форма об'єднання майна засновників;
- спосіб формування статутного фонду;
- економічна природа господарювання;

- обсяг випущеної продукції;
- тематичний репертуар видань;
- читацьке коло;
- знаковий принцип творення видання;
- структурна підпорядкованість.

Згідно даних «Книжкової палати України» можна стверджувати, що післяреволюційна криза частково минає. «За кількістю назв книговидання досягло рівня 2014-го року, але накладі лишилися на рівні кризи 2009 р. Серед усього виданого традиційно найбільше навчальної літератури, але художня література займає все впевненіше друге місце за кількістю назв, тоді як за накладом на другому місці — дитяча книжка. За 2019 рік в Україні удвічі зросли тиражі україномовних книг і брошур» [4].

Відомо, що «Vivat» є одним з 3-х найбільших видавництв України. Засноване Ю. Орловою у 2013 р. внаслідок злиття книжкових підприємств «Pelican» (книжки для дітей) та «Аргумент-принт» (прикладна література). Є одним із підприємств групи «Фактор». Так, генеральна директорка видавництва стверджує: «Найважче у заснуванні власної справи було побороти страх, що в мене не вийде. Все інше прийшло саме: на шляху зустрілися дуже професійні та зацікавлені у моїй ідеї люди. Мені пощастило з командою — ті люди, яких я знайшла 10-15 років тому, зі мною і досі» [5].

«Внутрішня та зовнішня форми видавництва «Vivat» обумовлюються функціональним та цільовим призначенням і конкретною читацькою адресою окремих видань та підгруп книжкової продукції» [3, с. 200]. Пропонуємо таблицю підгруп книжкової

За період свого існування видавництво «Vivat» стало одним із найпотужніших в Україні, на його рахунок понад півсотні національних та міжнародних відзнак, видано понад 2500 книжок загальним накладом 12 млн екземплярів. Розмаїття літератури дозволяє повноцінно задовольнити інтелектуальні потреби сучасного українця, адже «Vivat» — мультижанрове видавництво. За нашими спостереженнями, воно спеціалізується на виданні дитячої та підліткової літератури, сучасної та класичної літератури, української та перекладної нехудожньої літератури, публіцистики та гуманітарних досліджень, а також прикладної літератури та подарункових видань.

Дослідниця Т. Жалко в статті «Культура української книги» наголошує на тому, що «Питання книжкового репертуару онтологічно пов'язане з проблемами автури, адже щоб працювати та вдосконалюватися видавництву потрібні автори, які будуть цікаві читачам» [3, с. 120].

Частину автури «Vivat» займають «класики світової літератури», твори яких становлять близько 30 % книжкового репертуару, до них входять такі автори: Дж. Остін, М. Мітчелл, Т. Драйзен, Е. М. Ремарк та ін. Також у видавництві виходять друком книжки популярних українських письменників, серед яких: І. Байдак, Н. Гербіш, Д. Корній, А. Кокотюха, О. Каданов, В. Кіпіані, А. Нікуліна, А. Чех, К. Щоткіна та ін. [1]. продукції досліджуваного видавництва (Див. Табл. 1):

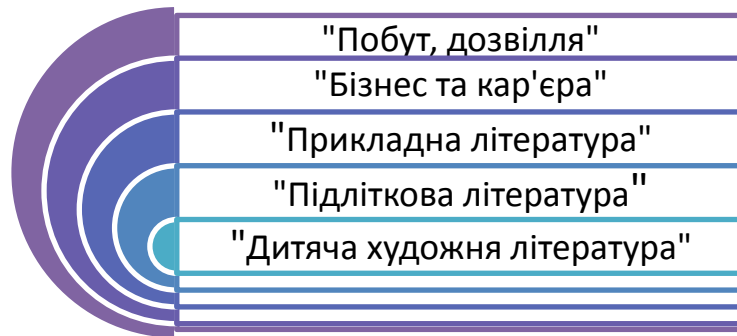

Табл. 1. Підгрупи книжкової продукції видавництва «Vivat»

Видання першої підгрупи («Побут», «Дозвілля») є максимально доступними для невідготовленого читача. Особливу увагу звертаємо на

такі риси внутрішньої форми: виклад матеріалу простою, зрозумілою мовою; підбір і вдале розташування ілюстративного матеріалу (Див. Рис. 1):

Рис. 1. Подача інформації у виданнях підгрупи «Побут, дозвілля» [1]

Видання другої підгрупи («Художня література») містять оригінальні твори, зразки світової та української класики. Наявні такі елементи

апарату: ґрунтовні передмови, примітки редактора (упорядника), біографічні та бібліографічні додатки (Див. Рис. 2):

Книга ця — ані звинувачення, ані сповідь.
Це тільки спроба розповісти про покоління людей,
що їх занапастила війна,
навіть як хто з них і не потрапив під снаряди.

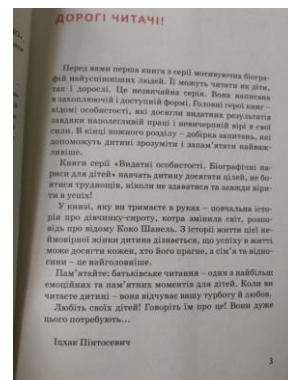

Рис. 2. Наявність елементів апарату у виданнях підгрупи «Художня література» [1]

Видання третьої підгрупи («Бізнес та кар'єра», «Прикладна література») використано шрифтові та графічні виділення в тексті, задля орієнтування; ілюстративний матеріал підібраний вдало та відповідно до тематики (Див. Рис. 3):

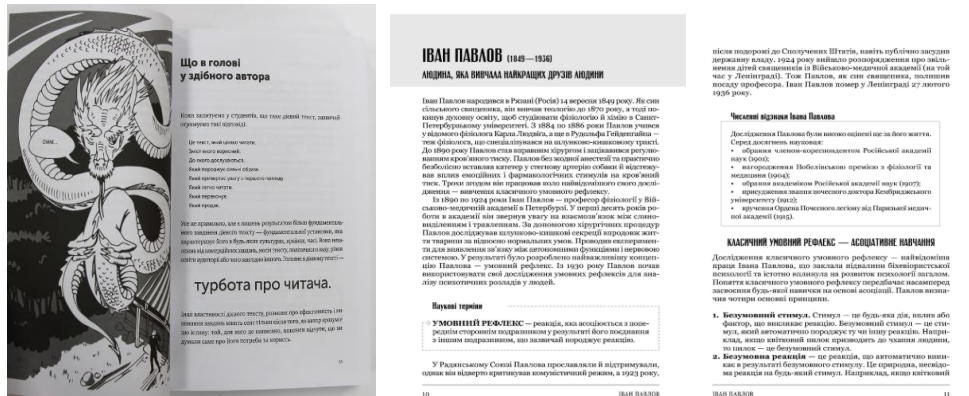

Рис. 3. Видання підгрупи «Прикладна література» [1]

Щодо поліграфічного виконання книжкової продукції видавництва «Vivat», зокрема зовнішнього оформлення, то широко використовуються палітурки з яскравими ілюстраціями, а також прості, лаконічні титули (Див. Рис. 4), заставки (сюжетно-тематичні та декоративні, заголовні літери для акцентування початкових абзаців; декоративні шрифти — для виділення рубрик)

Рис. 4. Продукція видавництва «Vivat» [1]

Отож, діяльність «Vivat» зорієнтована на те, щоб підняти рівень українського книговидання та виховати високоінтелектуальну націю. Відзначимо, що чітке усвідомлення потреб різних груп читачів (цільове і читацьке призначення) є підґрунтям для формування розмаїтого книжкового репертуару, залучення автури відповідного рівня. На нашу думку, досліджуване видавництво стає лідером на українському та європейському ринках.

Список використаних джерел:

1. Видавництво «Vivat». URL: <http://vivat-publishing.com/> (дата звернення: 01.12.2019).

2. Давидова Л. Університетські видавництва: зарубіжний та вітчизняний досвід. URL: <https://cutt.ly/JyQcghd> (дата звернення: 21.04.20).
3. Жалко Т. Культура української книги: сучасна книговидавнича концепція. *Гуманітарна освіта в технічних вищих навчальних закладах*. Київ : 2009. Вип. 17. С. 242–252.
4. Книговидання в Україні. URL: <http://data.chytomo.com/knygov> (дата звернення: 29.11.2019).
5. Купер. О. Директорка видавництва «Vivat» Юлія Орлова: про 6 редакцій, понад 300 рукописів на розгляді та широку видавничу лінійку. URL: <https://blog.yakaboo.ua/vivat-ulia-orlova/> (дата звернення: 10.05.2020).
6. Партико З. Словник видавничих термінів. Запоріжжя : КПУ, 2013. 68 с.
7. Швецова-Водка Г. Типологія книги : навч. посібник. Київ : Книжкова палата України, 1999. 78 с.

УДК 006.92 / .95

С 48

*Слоньовська Юлія, студентка IV курсу
спеціальності «Журналістика»,
науковий керівник Бездіжа А. А.*

КАЛЕНДАР ЯК СПЕЦИФІЧНИЙ ВИД АКЦИДЕНТНОЇ ВИДАВНИЧОЇ ПРОДУКЦІЇ

У теорії видавничої справи зазвичай розглядають лише такий різновид видавничої продукції як видання. Проте не менш важливою є й акцидентна видавнича продукція, що не належить до групи видань.

Сьогодні тема акцидентної видавничої продукції є **актуальною**, оскільки українські видавництва займаються не лише випуском видань, а й приділяють увагу випуску брошур, бланків, календарів тощо.

Тему акцидентної видавничої продукції розглядали у своїх працях вчені Ж. Ковба, З. Партико, Л. Санкіна, М. Тимошик, О. Яремчук. У своїх працях дослідники описали специфіку цієї продукції та її різновиди.

Мета роботи — дослідити календар як вид акцидентної продукції.

Акциденція — друквана продукція або її елементи, виконані за допомогою акцидентного складання, тобто особливо складного складання із застосуванням шрифтів різних гарнітур, кеглів і накреслень, лінійок, рамок, набірних оздоблень [1].

Акцидентна продукція — це різновид паперової видавничої продукції малого обсягу, в складанні якої використовують різноманітні декоративні шрифти, лінійки, орнаменти, предметно-сюжетні ілюстрації.

До видавничої акциденції відносять шпальти палітурки, обкладинки, суперобкладинки, усі різновиди титульних смуг, книжкові, журнальні й газетні оголошення, проспекти, буклети, рекламні листки, екслібриси, візитки тощо. Оформлення видавничої акциденції цілковито визначається художником

видавництва відповідно до вигляду самого видання [1].

Окрім конструктивної будови друкована акцидентна продукція може представлятися шрифтовими, ілюстративними, декоративними зображеннями. За їх участю формуються складові — заголовки, ілюстрації, тексти, символи, реквізити. Оперуванням певним набором композиційних складових, використанням прийомів і засобів їх організації створюється узагальнений візуальний образ акцидентії. Проте головна властивість календарів та інших різновидів акцидентії — виділятися із маси іншої друкованої продукції, що забезпечується художньо-композиційними рішеннями, пошук яких потребує не тільки досконалого володіння художніми засобами виразності, а й знань поліграфічного виробництва.

Одним із найпопулярніших різновидів акцидентної видавничої продукції серед українських видавництв є календар. Зокрема, у «Видавництві Старого Лева» акцидентну продукцію випускають в честь подій чи свят, як сувенір до конкретних видань або серій книг. Зокрема, поетичний календар на пружині 2019 року, в якому зібрані вірші Юлії Мусаковської, Катерини Калитко, Маріанни Кіяновської, Любомира Серняка, Костянтина Москальця, Богдани Матіяш, Дмитра Лазуткіна.

Календар — періодичне або неперіодичне видання, в якому у чіткій послідовності зазначаються дні, тижні, місяці конкретного року, а також вміщується різноманітна інформація, що має безпосереднє відношення до тієї чи іншої дати [3].

Розрізняють такі види календарів:

– відривний або перекидний календар (як правило, щорічник, на окремих

аркушах якого зазначається число, назва місяця, дня тижня тощо);

– табель-календар (аркушеве видання, на якому у формі таблиці наведено перелік днів року, розташованих за місяцями);

– календар книжкового типу (матеріали на сторінках, розміщених у вигляді книги, підібрані відповідно до певної дати);

– календар знаменних і пам'ятних дат (вибірковий перелік дат, подій, імен, вибраних за тематичним принципом; друкується у вигляді річника, шоквартальника, щотижневика).

Процес оформлення календаря складається з двох етапів:

1. Підготовчий етап, на якому виникає, розвивається і складається задум оформлення: народження і формування задуму; перетворення задуму в проект оформлення; перетворення задуму у модель оформлення — макет або ескіз. Цей етап повністю входить у процес режисури.

2. Композиційно-технічний етап: складання та верстка, підготовка зверстаного матеріалу для поліграфічного відтворення [2].

Жанри ілюстрацій, які використовуються в акцидентній видавничій продукції, зокрема в оформленні календарів:

– фотографії, малюнки (художні оригінальні та репродукції);

– графіки, креслення, схеми, карти, діаграми.

За ступенем абстрагування вказані види ілюстрацій поділяють на типи:

– реально-предметні (фотографії, рисунки з натури);

– абстрактні (графіки, діаграми тощо) [4].

Можна сказати, що в календарі основний змістовий масив складають такі елементи, як дні, місяці і рік. Факультативні компоненти можуть бути присутні у календарі або повністю відсутні. Також можливе їх різнопланове поєднання.

Отже, можна сказати, що акцидентна видавнича продукція сьогодні набуває все більшої популярності на видавничому ринку України, а серед неї і календар як необхідне і корисне для щоденного вжитку довідкове видання.

Список використаних джерел:

1. Васишин Д. В. Технологія набору та верстки : навч. посіб. Львів : Укр. акад. друкарства, 2011. 272 с.
2. Сава В. І. Основи техніки творення книги : навч. посіб. Львів : Каменярь, 2000. 136 с.
3. Швецова-Водка Г. М. навч. посіб. для студ. ін-тів культури. Київ : Кн. палата України, 1998. 79 с.
4. Шевченко В. Е. Текст та зображення: види, функції, оформлення: монографія. Київ : Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2010. 223 с.

УДК 304.070

Стебельська Лілія, студентка II курсу спеціальності «Журналістика», науковий керівник Зубик Ю. В.

ЖУРНАЛІСТСЬКІ РОЗСЛІДУВАННЯ В РЕГІОНАЛЬНОМУ МЕДІАВИМІРІ (ЗА МАТЕРІАЛАМИ ТЕРНОПІЛЬСЬКИХ ЗМІ)

Проблема розвитку журналістики розслідування актуальна у тій мірі, в якій розвивається демократична традиція, еволюціонує суспільна мораль. Робота є актуальною, оскільки ставить за мету дослідити основні тенденції розвитку інвестигативної журналістики в сучасних умовах та в регіональному вимірі.

Мета роботи — дослідити можливості реалізації інвестигативної журналістики в регіоні, а також дотримання якості у підготовці таких матеріалів.

«Інвестигативна журналістика (англ. investigative, від investigate — досліджувати, розвідувати) — це розшукова медіадіяльність, пов'язана із здійсненням журналістикою функції «сторожового собаки» (соціального

контролю), пошуком і оприлюдненням викривальних матеріалів» [2, с. 75].

Інвестигативну журналістику, або ж інвестигативний пошук, можна означити на основі трьох твердих критеріїв [5, с. 20-24]:

1. Теми, до яких звертаються [медіа], характеризуються соціальною (політичною, суспільною) релевантністю. Це впливає із суспільного завдання медіа.

2. Журналістові-розслідувачу, а також інформаторові (інформаторам), які підтримують його прямо чи опосередковано, активно чи пасивно, належить активна роль, тому що розслідувальна робота (зазвичай) громіздкіша і затратніша, ніж інші журналістські (розслідувальні) види діяльності. Втім лише журналіст визначає

шляхи розслідування та спосіб і момент оприлюднення результатів.

3. (Зазвичай) розслідувальна діяльність відбувається всупереч опором та перешкодам, бо «інша сторона» не може бути зацікавлена в розкритті чи оприлюдненні відповідних фактів.

Йоганнес Людвіг, професор Інституту прикладних наук у Гамбурзі, наголошує [5, с. 20-24] на тому, що журналіст розслідувач повинен постійно бути в курсі теми, регулярно її актуалізувати, тематизувати довгострокові наслідки.

Журналістське розслідування — це жанр аналітичної журналістики, метою якого є виявлення таємних пружин гострих суспільних (політичних, економічних, соціальних, моральних, екологічних) проблем.

Практикуючі журналісти-розслідувачі, визначаючи ознаки розслідування, що відрізняють його від інших жанрів, відзначають:

– трудомісткість і ресурсомісткість, а саме — витрати часу, людських зусиль і коштів на проведення розслідування.

– необхідність високої самоорганізації журналіста, здатності планувати і концентруватися на досягненні мети.

– підвищені ризики, правові та неправові, пов'язані з роботою журналіста [1, с. 7-8].

Типологія журналістських розслідувань — тема мало досліджена. Можемо спробувати класифікувати цей жанр (вид) журналістики за певними ознаками:

1. За масштабом, географією охоплення журналістські розслідування бувають міжнародні, вседержавні, регіональні, локальні.

2. За типом подання: друковані, радіорозслідування, телевізійні журналістські розслідування, розслідування в інтернет-виданнях;

3. За складом авторського колективу: самостійні, колективні, редакційні (переважно, оскільки вся редакція вирішує доцільність проведення розслідування і бере участь в його реалізації);

4. За напрямком охоплення теми: проблемні (переважна більшість) та історичні (про події минулого у ретроспективі).

5. За тематикою: розслідування на економічну, політичну, соціальну, моральну, екологічну та інші тематики (детальніше про це нижче).

Моніторинг Інституту масової інформації за 2019 рік [4] показав, що, по-перше, журналісти локальних медіа займаються розслідувальною діяльністю мало. Результати опитування, яке ми провели серед двадцятьох представників тернопільських ЗМІ (опитування онлайн, анкета надсилалася для представників місцевих ЗМІ) показали, що не всі ЗМІ практикують цей жанр. 55 % опитаних (11 респондентів) відповіли, що ЗМІ, представниками яких вони є, готують журналістські розслідування, а 45 % опитаних (9 респондентів) відповіли «ні». Однак примітно те, що практично усі опитані (17 респондентів з 20-ти) на запитання «Як ви вважаєте, чи є потреба робити журналістські розслідування в межах регіону Тернопільщини?» дали ствердну відповідь. Така ж тенденція відповідей спостерігалася в опитуванні споживачів ЗМІ (опитування онлайн, 45-х респондентів віком від 12 до 55 років) — 93,2 % респондентів (41 осіб) відповіли, що Тернопільщині потрібні журналістські розслідування. З цього можна припустити,

що частина тих, які вважають журналістські розслідування важливим жанром журналістики, з певних причин його не використовують у своїй діяльності.

Тематика розслідувань широка і різноманітна, вона включає в себе різні аспекти людського життя.

До тем, які найбільш активно розслідують журналісти в Україні, відносяться: публічні фінанси та державні закупівлі, приватизація, виділення земельних ділянок, дотримання екологічного та природоохоронного законодавства, порушення прав громадян, суспільне здоров'я, освіта, житлово-комунальне господарство та багато інших [1, с. 8].

Моніторинг Інституту масової інформації [4] показав, що журналістські розслідування тернопільських ЗМІ здебільшого стосуються зловживань міською скарбницею, землею, власністю тощо. Це підтверджують і дані нашого опитування, яке ми провели серед двадцятьох представників тернопільських ЗМІ (опитування онлайн, анкета надсилалася для представників місцевих ЗМІ).

Представники ЗМІ, які заповнили анкету і практикують жанр розслідування (11-ро з 20-ти респондентів), проводять їх на теми земельної сфери (81,8 %), політики (72,7%), економіки та державних закупівель (72,7 %), житлово-комунального господарства (54,5%). Меншій увазі журналісти приділяють для розслідування темам екології (менше 40 %), прав громадян (менше 30 %), освіти (менше 20 %) та суспільного здоров'я (менше 10 %). Взагалі не роблять журналістських розслідувань опитані представники ЗМІ на релігійну тему.

Попит і пропозиція в більшості позицій збігається. Так, і представники

ЗМІ, і їхні читачі практично одногласно хотіли би бачити журналістські розслідування на теми економіки, екології, житлово-комунальної сфери, прав громадян, що показали результати опитування. Однак дещо різняться відповіді журналістів та споживачів ЗМІ щодо сфер політики, земельної сфери, житлово-комунального господарства (важливими темами це вважають більше представники ЗМІ). Розслідування на теми релігії, суспільного здоров'я чи освіти вважають більш-менш потрібними і представники ЗМІ, і їхні споживачі, однак таких матеріалів в місцевих ЗМІ поки що небагато, що видно у порівняльній таблиці результатів опитування.

Журналістське розслідування — жанр загалом ресурсозатратний. Він потребує багато часу, зусиль, вмінь і навиків, надійних джерел, їхнього перевірки та захисту.

Переважно інvestigативна журналістика розвивається на рівні центральних ЗМІ, оскільки, нібито, і тематика для розслідувань масштабніша і актуальна (хоча вище ми з'ясували, що і на локальному рівні розслідування необхідні), і інформацію здобути легше, оскільки важливі державні структури базуються в столиці, і технічні можливості більші. Однак, як показує досвід представників ЗМІ місцевого рівня, якщо постаратися, то в регіоні можна робити журналістські розслідування якісно. Однак, як вже відомо, таких матеріалів виходить не так багато. А, отже, проблеми і труднощі з цим жанром все-таки виникають. І результати анкетного опитування це підтвердили.

Отже, опитані представники тернопільських ЗМІ найбільшими труднощами у підготовці та проведенні журналістських розслідувань вважають недостатні фінансові можливості редакції

(11 осіб), незацікавленість власників/редакторів ЗМІ (11 осіб) та відсутність доступу до джерел інформації (10 опитаних). Менш проблемними для журналістів є фактори відсутності досвіду розслідувальної роботи (8 осіб), обмеження в часі або ж витрачання багато часу на розслідування однієї теми (7 осіб), ризик небезпеки, тиску (5 осіб) та страху перед можливою правовою відповідальністю (4 осіб). Лише двоє опитаних журналістів вважають, що перешкодою для створення журналістських розслідувань є відсутність відповідного технічного оснащення; серед запропонованих варіантів самими журналістами є фактор лінії, невмотивованості до такої роботи (1 особа). І взагалі не проблемою на регіональному рівні, як вважають місцеві журналісти, є відсутність тем. Жоден з опитаних респондентів не відмітив цей варіант, що ще раз підтверджує, навіть на рівні міста чи області завжди є глибокі теми, варті розслідування.

Говорячи про труднощі, з якими стикаються журналісти в процесі розслідування, учасники численних тренінгів з журналістських розслідувань відзначають практично ті ж фактори, однак даючи їм пояснення [1, с. 7-9]:

– незацікавленість власників ЗМІ та редакторів у публікації спірної і проблемної інформації, їх страх перед помстою за публікацію з боку політичних або бізнесил, що характерно для пострадянського простору, де медіа-бізнес у чистому вигляді практично не поширений, і власники ризикують, як правило, не своїм виданням або телерадіокомпанією, а іншими підприємствами, їм належать;

– загроза особистої безпеки журналіста та джерел інформації, яка часто

є завищеною або перебільшеною, оскільки журналіст, що дотримує певні правила убезпечення своєї діяльності, може мінімізувати ризики, пов'язані з його роботою;

– відсутність доступу до необхідних джерел інформації, що часто є відсутністю навички придбання джерел або проявом елементарних лінощів, небажанням скористатися навіть доступними відкритими джерелами і масивами даних;

– обмеженість в ресурсах, часу і коштів, є об'єктивною перешкодою, не тільки у зв'язку із загальною депресією на ринку медіа, але й особливостями менеджменту ЗМІ в Україні та країнах СНД. Журналісту зручніше і вигідніше випускати одну-дві новини, засновані на прес-релізах, в день, ніж тижнями збирати інформацію, аналізувати і перевіряти її ще раз. У тому, що стосується браку коштів, частіше тут, як і в попередньому пункті, проблемою є лінь журналістів, оскільки навіть наявність проектів підтримки розслідувань не зробила їх масовими, і часто журналісти не дають собі праці толком спланувати розслідування, для того, щоб отримати кошти на його реалізацію;

– страх невдачі і правових наслідків публікації матеріалів розслідування, як і загроза особистій безпеці, також часто є завищеними, оскільки дотримання професійних стандартів, сумлінна робота, принципів журналістської етики мінімізує ці ризики. Прикладом тому є результати проекту SCOOP в Україні, де з близько 200 розслідувань, проведених місцевими та іноземними журналістами, жодне не отримало правових наслідків, хоча багато з них зачіпали інтереси можновладців;

– відсутність традиції і досвіду розслідувань в журналістському середовищі, дискредитація розслідування

як жанру, що було актуальним для української журналістики в кінці ХХ століття. Треба сказати, що в останнє десятиліття в Україні сформувалась і розвивається мережа центрів розслідувальної журналістики і журналістів, що займаються розслідуваннями в національних та регіональних ЗМІ, яка формує стандарти професії, а матеріали розслідувань стають

джерелом позитивного досвіду та ідей для розслідувань.

Загалом можемо стверджувати, що інвестигативна журналістика в регіональному вимірі досяжна, журналісти її активно вивчають та реалізують, на досвіді і на своїх же помилках навчаються балансувати між дотриманням правових та етичних вимог журналістики

Список використаних джерел:

1. Беата Б. Посібник з журналістських розслідувань. Теорія та практика / Бель Беата, Бурмагін Олександр, Патора Томаш, Олег Хоменок. Київ, 2013. 190 с.
2. Журналістика : словник-довідник / авт.-уклад. І. Л. Михайлин. К. : Академвидав, 2013. 320 с. Серія «Nota bene».
3. Журналістське розслідування : посіб. : за матеріалами семінарів Ін-ту масової інформації (Київ), Центру підготовки та вдосконалення журналістів (Париж), нідерландської прогр. МАТРА / пер. та адаптація А. Лазарева [та ін.] ; упорядкув. А. Лазарева, І. Чайка ; ред. С. Таран ; Інститут масової інформації К. : [б. В.], 2004. 110с.
4. Крупницький Л. Тернопільщина медійна у 2019 році. *Інститут масової інформації*. URL : <https://imi.org.ua/blogs/ternopilshhyna-medijna-u-2019-i31096>.
5. Людвіг Й. Інвестигативний пошук. Видання 3-є, перероблене / за загал. ред. В. Ф. Іванова ; пер. з нім. А. Баканов, В. Климченко. Київ : Академія Української Преси, Центр Вільної Преси, 2017. 266 с.

УДК 050

Статкевич Ольга, студентка IV курсу спеціальності «Журналістика», науковий керівник к.філол.н. Вишневецька Г. Б.

НАУКОВІ НЕФАХОВІ СЕРІАЛЬНІ ВИДАННЯ В ІНФОРМАЦІЙНОМУ ПРОСТОРІ МІСТА ТЕРНОПОЛЯ

Важливою складовою науки називають наукову комунікацію, а найефективнішим її інструментом – наукову періодику. Типологічна систематизація якої ставала предметом зацікавлення багатьох дослідників (А. Палійчук, В. Карпенко, М. Недопитанський тощо). Проте

визначення терміну саме «нефахової літератури» ще не було представлено науковій спільноті. Так, під нефаховими науковими виданнями, розуміємо літературу, яка відповідає науковим стандартам та слугує для поширення інформації про досягнення науки, відзначається доступністю та

зрозумілістю мови, слугує здійсненню наукової комунікації.

Мета дослідження – комплексна оцінка нефахових серіальних видань у науково-інформаційному просторі міста Тернополя, огляд цільових орієнтирів розвитку публікаційної активності.

Актуальність запропонованої розвідки визначається тим, що на часі формування стратегій, спрямованих на активізацію публікаційної діяльності, підвищення її рівня та ефективності оприлюднення результатів, оскільки наукові нефахові серіальні видання є невід’ємною складовою освітньої діяльності людей, які цікавляться тією чи іншою тематикою.

У Тернополі видають чимало нефахових серіальних видань, але цілісно вони ще не ставали предметом студіювання та класифікацій. Переконані, що у цьому і є новизна запропонованої розвідки.

Об’єктом дослідження стали освітні заклади міста I-IV рівня акредитації. Предметом – змістове наповнення нефахових серіальних видань у науково-інформаційному просторі.

Під час дослідження опиралися на думку О. Колесникова, котрий у праці «Основи наукових досліджень» акцентує на тому, що «в основі наукового видання лежить наукове дослідження метою якого є визначення конкретного об’єкта й всебічне, достовірне вивчення його структури, характеристик, зв’язків на основі розроблених у науці принципів і методів знання, а також одержання корисних для діяльності людини результатів, впровадження у виробництво й одержання ефекту» [4, с. 9]. «Результати наукових досліджень оцінюються тим вище, чим вища науковість зроблених висновків і узагальнень, чим

достовірнішими й ефективнішими вони є» [2, с. 22].

Переконані, що розгалужена мережа наукової літератури у місті є запорукою високоінтелектуального суспільства. Отже, нами було проаналізовано діяльність основних науково-освітніх центрів (Тернопільський національний педагогічний університет ім. В. Гнатюка, Тернопільський національний економічний університет, Тернопільський національний технічний університет ім. І. Пулюя, Тернопільський національний медичний університет ім. І. Я. Горбачевського, Галицький коледж ім. В. Чорновола, Технічний та Кооперативний коледжі та ін.).

До аналізу залучено лише навчальні заклади, які видають нефахові серіальні видання (Тернопільський національний педагогічний університет, Тернопільський національний економічний університет, Галицький коледж), котрі послужили предметом нашого дослідження.

У Тернопільському національному педагогічному університеті імені Володимира Гнатюка значну увагу приділяють видавництву саме нефахових видань, які є затребуваними серед великого кола дослідників, а саме:

1. «Магістерський науковий вісник».
2. «Студентський науковий вісник».
3. «Social Work and Education».
4. «Медіапростір».
5. «Магістерські студії географічного факультету» [5].

Тернопільський національний економічний університет також видає досліджуване – «Українська наука: минуле, сучасне, майбутнє» [1].

Галицький коледж імені В’ячеслава Чорновола, видає періодичне наукове нефахове видання – «Збірник наукових

тез за матеріалами студентських наукових читань».

Проаналізувавши статті із зазначених нефахових серіальних періодичних видань, виокремили спільні ознаки:

— статті друкуються в текстовому редакторі Word for Windows 6.0, 7.0 шрифтом Times New Roman;

— поля сторінки: верхнє і нижнє – по 2,0 см, ліве – 2,5 см, праве – 1,0 см;

— абзацний відступ – 1,25-1,5 см;

— сторінки нумеруються; обсяг статей від 4 до 6 сторінок;

Текст структурують наступним чином:

— перший рядок – ім'я та прізвище автора (авторів) повністю великими буквами, вирівняно справа. Якщо це вісники, то вказують факультет і групу, спеціальність (магістр/спеціаліст).

— наступний рядок – ініціали та прізвище, а також вчене звання та ступінь наукового керівника (якщо є);

— назва має бути короткою (не більше 8-10 слів) і відображати зміст;

— через рядок – основний текст статті.

Щодо змістовного наповнення, нами відзначено, що:

— у тексті має бути сформульована мета;

— покликання у тексті робляться у квадратних дужках – []. Перша цифра в них відповідає номеру джерела у «Списку літератури», а після коми – буква «с» з крапкою і цифра, що позначає номер сторінки в джерелі, на яке покликаються. Якщо в одних дужках робляться посилання на два і більше джерел, то вони відокремлюються крапкою в комою (;);

— схеми, рисунки, діаграми повинні бути авторськими;

— подаються у форматах jpg, gif. Розміщуються без абзацу в центрі сторінки безпосередньо після вказування їх у тексті статті;

— таблиці: слово «Таблиця» та її номер пишуться курсивом зверху вирівняно справа, а рядком нижче вирівняно центром – назва таблиці. Інші ілюстрації, теж нумеровані, підписуються знизу вирівняно центром;

— формули подаються в окремому рядку без абзацного відступу вирівняно центром, нумеруються арабськими цифрами в круглих дужках з правого боку сторінки;

— після основного тексту статті формують список літератури. В ньому мають бути лише ті джерела, на які зроблені посилання у тексті. «Література», «Список літератури» чи «Список використаної літератури» подають великими буквами, вирівнюючи зліва. Нижче подаються за алфавітом пронумеровані використані літературні джерела.

Видання наукової нефахової літератури є важливим, адже це сприяє науковій комунікації між юними та досвідченими дослідниками. Студіюючи наукові нефахові серіальні видання міста Тернополя, можна підсумувати, що вимоги змістового наповнення та технічного оформлення у більшості видань дотримано.

Щодо періодичності, то вона є неоднорідною. Кожне видання має заздалегідь визначену річну кількість випусків, які є однотипного оформлення і не повторюються за змістом. Обсяг, який визначає величину кожного випуску наукового видання не зазначають, проте нами прослідковано і визначено

орієнтовну кількість сторінок статті (Див. Таблиця 1).

Таблиця 1. Аналіз обсягу статей аналізованих наукових збірників

Назва збірника:	Обсяг статей (за вимогами інфолистів)	Кількість сторінок статей у аналізованих випусках
«Магістерський науковий вісник»	4-7	1-6
«Студентський науковий вісник»	4-7	1-4
«Social Work and Education»	8-14	4-12
«Медіапростір»	від 6	4-12
«Магістерські студії географічного факультету»	3 до 5	2-8
«Українська наука: минуле, сучасне, майбутнє»	10-24	6-23
«Збірник наукових тез за матеріалами студентських наукових читань»	до 5-ти	1-6

Важливим для нашої розвідки вважаємо дослідження автури зазначених видань. Так, автора наукового тексту розглядаємо як фізичну особу, інтелектуально-творчою працею якої було створено науковий твір, що сприяє науковій комунікації, поширенню фахової інформації, а також є зачинателем наукового інтересу в досліджуваній царині та под. Дослідження показали, що серед авторів переважають студенти та магістранти.

Для об'єктивності аналізу, дослідили причини публікування у наукових нефахових серіальних виданнях, а також у яких наукових збірниках готові друкуватися студенти вищих навчальних закладів.

Так, на основі відповідей респондентів можемо стверджувати, що тільки 53,2% готові публікуватися у наукових збірниках. Для 42,6% опитаних визначальною причиною публікування стане те, щоб мати свою власну (одноосібну) публікацію, для 34% опитаних причиною публікування є додаткові бали до стипендії. Тільки 23,4% респондентів хочуть розвиватися у науковій діяльності. 57% опитаних готові оплачувати публікацію у наукових збірниках. 70,2% не готові подавати

статтю до друку, без попереднього прочитання науковим керівником.

На підставі проведеного дослідження, підсумуємо:

- усі досліджені нефахові серіальні видання користуються попитом у своїх навчальних закладах, а також поза їх межами.

- прослідковано, що вони правильно організовані, чітко сплановані, виконуються послідовно;

- відрізняються розмаїттям тем, містять теоретичні, практичні та експериментальні дослідження, які сприяють розвитку навчально-виробничої діяльності;

- усі видання Тернополя мають значний рівень затребуваності.

Доведено, що аналізовані видання є авторитетними засобами фіксації та поширення наукової інформації, вони займають особливе місце серед каналів впливу на різні групи суспільства, сприяють науковій комунікації

Отже, завдання вирішені в повному обсязі, мета роботи досягнута. Подано комплексну оцінку серіальних видань у науково-інформаційному просторі Тернополя, огляд цільових орієнтирів розвитку публікаційної активності і аналіз стану місцевої періодики. Дане дослідження відкриває перспективи

подальших студіювань у запропонованій царині.

Список використаних джерел:

1. Бібліотека ім. Л. Каніщенка Тернопільського національного економічного університету. URL: <https://cutt.ly/EypWDfl> (дата звернення 05.03.2020).
2. Добrivечір В. О. Палітра зарубіжних наукових журналів із соціальних комунікацій. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzizh_2014_57_10 (дата звернення 10.01.2020).
3. Кириленко О. П., Письменний В. В. Основи наукових досліджень у схемах і таблицях : навч. посіб. Тернопіль : ТНЕУ, 2013. 228 с.
4. Колесников О. В. Основи наукових досліджень. Київ : Центр учбової літератури, 2011. 144 с.
5. Наукова бібліотека Тернопільського національного університету імені Володимира Гнатюка. URL: <http://www.library.tnpu.edu.ua/> (дата звернення 10.03.2020).

УДК 376.091

*Фесюк Анастасія, студентка IV курсу
спеціальності «Журналістика»,
науковий керівник Зубик Ю. В.*

НАВЧАЛЬНІ ВИДАННЯ ДЛЯ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ НА КНИГОВИДАВНИЧОМУ РИНКУ УКРАЇНИ

У сучасному суспільстві дедалі актуальнішим стає питання рівності, солідарності, поваги до інакшості. Ставлення до людей з особливими потребами є тестовим показником людяності суспільства. Це стосується і дітей. Можливість навчатися дітям з особливими освітніми потребами у неспеціалізованих навчальних закладах реалізовує їхнє право на доступну і рівну освіту.

Тема нашої роботи є, безумовно, **актуальною**, адже за офіційними статистичними даними МОН [8] за останні 5 років в Україні кількість дітей з особливими освітніми потребами значно зросла. Вони за своєю природою та поведінкою дуже відрізняються як від усіх інших, так і один від одного. Тож перед державою особливо гостро постає

питання про забезпечення рівних прав і можливостей дітей з особливими потребами в новій соціальній ситуації, умов для їхньої успішної інтеграції в суспільство. Забезпечення дітей з особливими освітніми потребами навчальною відповідною літературою — одне з головних завдань сучасної освіти.

У нашій роботі ми дослідили сучасний стан і перспективи видання навчальної літератури для дітей з особливими освітніми потребами в Україні з точки зору видавничої справи. «Особливі освітні потреби передбачають такі види потреб, що виходять за межі загальноприйнятої норми й залежать від розумової, фізичної недостатності або певних труднощів, які пов'язані з навчанням і вихованням дітей і потребують спеціальної медико-

соціальної й психолого-педагогічної уваги й послуг для можливостей розвитку їхнього особистого потенціалу» [3, с. 4].

Освіта дітей з особливими освітніми потребами включає в себе навчання в спеціалізованих навчальних закладах та інклюзивне навчання.

Найбільш поширеним типом начального закладу для дітей з особливими потребами є спеціальна загальноосвітня школа (школа-інтернат) — «спеціальна загальноосвітня школа-інтернат (школа) для дітей з вадами фізичного або розумового розвитку є державним загальноосвітнім навчально-виховним і корекційно-відновлювальним закладом освіти, який задовольняє потреби дітей з вадами у фізичному або розумовому розвитку у загальній освіті, соціальній допомозі і реабілітації».

«Інклюзивне навчання — гнучка, індивідуалізована система навчання дітей з особливостями психофізичного розвитку в умовах масової загальноосвітньої школи за місцем проживання. Навчання (у разі потреби) відбувається за індивідуальним навчальним планом, забезпечується медико-соціальним та психолого-педагогічним супроводом» [3, с. 10].

Існують різні підходи до класифікації дітей з особливими освітніми потребами. У своєму дослідженні ми використали педагогічну класифікацію дітей з особливостями психофізіологічного розвитку, тому що саме на її основі створюються початкові видання для дітей з порушеннями. Залежно від типу порушення виділяють такі категорії дітей з особливостями психофізичного розвитку [1, с. 123]: діти із порушеннями слуху, діти із порушенням зору, діти із затримкою психічного розвитку, діти з

мовленнєвими порушеннями, діти із порушенням опорно-рухового апарату.

Вимоги до навчальних видань для дітей з порушенням зору. Найбільш відомим способом передачі навчального матеріалу для незрячих дітей є книгодрукування рельєфно-крапковим шрифтом Брайля. Адаптація таких видань, як правило, здійснюється спеціалістами тифлологами (науковцями і практиками) та вчителями-предметниками і передбачає зміну характеру завдань, спрямованих на візуалізований спосіб сприймання; заміну графічних позначень текстовими або знаковими вживання додаткових виділень та позначок у тексті, які не можуть бути відображені за допомогою кольорової графіки (рамки, дужки, знак курсиву тощо) [7, с. 42].

Вимоги до навчальних видань для дітей з порушенням слуху [6]: наявність пропедевтичних або додаткових розділів; наявність засобів корекції сенсомоторного та інтелектуального розвитку; комунікативна спрямованість завдань; завдання і вправи для розвитку навичок предметно-практичної діяльності; особливе мовне оформлення: простота (але не спрощеність) і особливо суворі логічність подачі матеріалу; орієнтація тексту на вже накопичений словниковий запас; уникнення зловживання синонімами; особливо ретельне пояснення нових слів-термінів і поступовість запровадження додаткових; підвищена герменевтична (герменевтика від грец. *hermeneutikos* — мистецтво тлумачення текстів) функція невербального ілюстративного матеріалу, який несе пояснювальне навантаження при викладі складного навчального матеріалу; переважно індуктивний виклад матеріалу.

Вимоги до навчальних видань для дітей з інтелектуальними порушеннями

[5]: чітке структурування елементів підручника з урахуванням міжпредметних зв'язків; навчальний матеріал повинен подаватись поступово з частими повтореннями; логічно структурована інформація з предмета та відповідні, доступні способи діяльності, що відповідають психофізичним особливостям учнів з розумовою відсталістю; підручники мають бути написані «спрощеною» мовою, інформація, яка подається у виданні, повинна бути такою, що легко читається. Потрібно використовують прості речення з прямою послідовністю слів; використання піктограм та інших засобів унаочнення (малюнки, картинки, схемами, діаграмами; практична спрямованість змісту навчання; використання запитань-підказок; динамічність — підручник повинен бути розрахований на швидку зміну діяльності, адже у дітей з інтелектуальними порушеннями дуже коротка фаза продуктивної роботи.

Вимоги до навчальних видань для дітей з порушеннями мовлення: [2]: мінімалізація використання слів у переносному значенні, метафор; використання лише простих речень; дотримання у реченнях прямого порядку слів; використання завдань, що передбачають усну відповідь, розповідь, діалог; використання пояснень, тобто коментарів, в яких розкриваються приховані від безпосереднього сприйняття суттєві ознаки, зв'язки, відносини; використання завдань, що передбачають письмове виконання; використання засобів акцентації уваги на звуках у слові, які важко вимовляються дітьми з порушенням мовлення; використання принципу систематичності.

Список навчальних видань для дітей з особливими освітніми потребами

затверджує Міністерство освіти і науки України. На сьогодні чинним є лист МОН України «Про перелік навчальної літератури, рекомендованої Міністерством освіти і науки України для використання у закладах загальної середньої освіти для дітей з особливими освітніми потребами у 2019/2020 навчальному році» [4], згідно якого навчальні заклади обирають літературу для освітньої діяльності.

Отже, на сьогодні навчальні заклади забезпечені літературою для дітей з особливими освітніми потребами таким чином (беремо до уваги лише підручники):

Для дітей з порушеннями слуху наявні такі видання

«Буквар» (1 клас); «Українська жестова мова. Підручник в 2-х частинах» (1 клас); «Українська мова» (2-5 класи); «Літературне читання» (2-4 класи); «Вимова» (2 клас); «Розвиток слухового сприймання» (2 клас). «Математика» (1-3 класи); «Вимова» (1 клас); «Розвиток слухового сприймання» (1 клас); «Літературне читання» (2-4 класи);

Для дітей з порушеннями зору:

- **підручники зі збільшеним шрифтом:** «Буквар. Українська мова» (1 клас); «Математика» (1-6 класи); «Я досліджую світ» (1 клас); «Мистецтво» (1 клас); «Англійська мова» (1-6 класи); «Трудове навчання» (1-4 класи); «Літературне читання» (2-4 класи); «Я у світі» (3-4 класи); «Читанка» (2 клас); «Основи здоров'я» (2-5 класи); «Природознавство» (2, 3, 5 класи); «Українська література» (5-6 класи); «Світова література» (5 клас); «Географія» (6 клас); «Зарубіжна література» (6 клас).

- **підручники шрифтом Брайля:** «Буквар. Українська мова» (1 клас);

«Математика» (1-6 класи); «Я досліджую світ» (1 клас); «Англійська мова» (1-5, 7, 9 та 10 класи); «Літературне читання» (2-4 класи); «Українська мова» (2- 6 та 9 класи); «Природознавство» (2-5 класи); «Основи здоров'я» (2-6 класи); «Я у світі» (3-4 класи); «Українська література» (5-11 класи); «Зарубіжна література» (5-8 класи); «Історія України» (5, 8-9 класи); «Географія» (5-7, 9 класи); «Всесвітня історія» (6 клас); «Біологія» (6, 8-11 класи); «Рідна мова» (7-8 класи); «Алгебра» (7-11 класи); «Основи економіки» (11 клас); «Новітня історія» (10-11 класи); «Основи правознавства» (9 клас); «Геометрія» (7-11 класи); «Хімія» (7-11 класи).

Для дітей із затримкою психологічного розвитку

«Читанка. Школяр» (3 клас); «Математика» (3 та 4 класи). Для дітей 5-9 використовують навчальні видання рекомендовані МОН для загальноосвітніх закладів у 2018/2019 році.

Для дітей з інтелектуальними порушеннями

«Буквар» (1 клас); «Математика» (1-6 класи); «Соціально-побутове орієнтування» (1-2, 5-7 класи); «Основи здоров'я» (1-2 класи); «Трудове навчання» (1-5 класи); «Літературне читання» (2-4, 7-10 класи); «Географія» (6-9 класи); «Природознавство» (2-3, 6-7 класи); «Українська література» (5 клас.); «Швейна справа» (5 та 6 класи); «Читанка» (6 та 8 класи); «Історія України» (7-9 класи); «Фізика і хімія в побуті» (7, 9 класи); «Російська мова» (8, 10 класи); «Фізика» (8 клас); «Сільськогосподарська праця» (8-10 класи); «Килимарство» (9-10 класи); «Будівельна справа» (8-10 класи).

Для дітей з порушенням мовлення:

«Буквар» (1 клас), «Логопедичний альбом» (1-4 класи), «Українська мова» (2-4 класи).

Навчальні заклади, у яких навчаються діти з порушеннями опорно-рухового апарату, працюють за підручниками та програмами, рекомендованим Міністерством освіти і науки України до використання в загальноосвітніх навчальних закладах.

Підготовка та випуск навчальної літератури для дітей з особливими освітніми потребами в Україні зіштовхується з низкою проблем. Кількість видавництв в Україні, що видають навчальні видання для дітей з особливими освітніми потребами є невеликою. Найбільшу кількість такої літератури видають такі видавництва — «Інкунабула», «Освіта», «Либідь». Інші видавництва, що видають таку літературу, видають її в невеликій кількості.

Спеціалізоване видавництво навчальної літератури для дітей з особливими освітніми потребами в Україні лише одне — Державне спеціалізоване видавництво (ДСВ) «Освіта».

З проблеми видавництв впливає ще одна проблема — недостатня кількість професійних авторів, і, як наслідок, обмеження асортиментом літератури. Безумовно, видання навчальної літератури для дітей з особливими освітніми потребами — процес багатоаспектний. Педагогам, професійним авторам підручників та редакторам потрібно об'єднатися, щоб забезпечити дітей якісним контентом навчальної літератури.

Однак позитивні кроки в цьому напрямку робляться. По Україні створюються інклюзивно-ресурсні

центри, які, поряд зі своїми основними функціями, стають проміжною ланкою між автурою навчальних видань для дітей з особливими освітніми потребами та видавництвами. А Міністерство освіти і науки України регулярно проводить конкурсні відбори підручників та посібників для осіб з особливими освітніми потребами, здобувачів

професійної освіти і посібників для здобувачів повної загальної середньої освіти та педагогічних працівників з метою створення бази якісних навчальних матеріалів для навчання та інтеграції такої категорії населення у звичайне життя.

Список використаних джерел:

1. Асистент учителя в інклюзивному класі : навчально-методичний посібник / під заг. ред. М. Ф. Войцехівського. Київ : ТОВ Видавничий дім «Плеяди», 2015. 172 с.
2. Габьева, Л. Л. Логопедагогика : учебно-методические материалы Могилев : МГУ имени А. А. Кулешова, 2017. 88 с.
3. Карпова Г. А. Основы сурдопедагогики : учеб. пособие для студ. высш. пед. учеб. заведений. Екатеринбург : Калинина Г. П., 2008. 354 с.
4. Лист Міністерства освіти і науки України від 10.06.2019 № 1/9-365 «Про перелік навчальної літератури, рекомендованої Міністерством освіти і науки України для використання у закладах загальної середньої освіти для дітей з особливими освітніми потребами у 2019/2020 навчальному році». URL: <https://imzo.gov.ua/pidruchniki/pereliki/> (дата звернення: 03.10.2019).
5. Одиченко Л. Методична організація роботи зі структурними компонентами підручника географії в навчанні дітей з розумовою відсталістю. URL: <http://aqce.com.ua/download/publications/84/93.pdf/> (дата звернення: 14.05.2020).
6. Основи інклюзивної освіти : навчально-методичний посібник / за заг. ред. Колупасової А. А. Київ : «А. С. К.», 2012. 308 с.
7. Особливості друкованих навчальних матеріалів для дітей з порушеннями зору : навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / Є. П. Синьова, та ін. Київ : НПУ імені М. П. Драгоманова, 2015. 68 с.
8. Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України. URL: <https://mon.gov.ua> (дата звернення: 26.09.2019).

СЕКЦІЯ ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННОЇ СПРАВИ ТА ТУРИЗМУ

УДК 640.432

*Василько Ірина, студентка III курсу,
спеціальності «Готельно-ресторанна справа»
науковий керівник Гладчук О.П.*

РОЗРОБКА КОНЦЕПЦІЇ КАФЕ «ШОВКОВИЦЯ»

Умовою створення успішного закладу ресторанного господарства є творча частина проекту – ринкова концепція, що розкриває його бізнес-ідею, яка характеризується унікальністю для конкретного регіонального ринку і спрямована на задоволення потреб визначеного контингенту споживачів [1, с. 4].

Сьогодні все більше людей намагаються вести здоровий спосіб життя та правильно харчуватися. Одночасно вимоги демократичного суспільства диктують повагу до думки та способу життя кожної людини. Ресторанне господарство також не стоїть на місці. Навіть пивні і м'ясні заклади харчування сьогодні мають в меню кілька вегетаріанських та корисних страв. А розвиток фуд-блогінгу формує в людей любов до корисної їжі, робить її модною. Тема здорового харчування у поєднанні із демократичним форматом закладу РГ можуть бути вдалим поєднанням для розробки інноваційного закладу харчування, тому обрана тема науково-дослідної роботи є актуальною.

Предмет дослідження – концепція закладу ресторанного господарства.

Об'єкт дослідження – міське кафе «Шовковиця».

Завдання науково-дослідної роботи: охарактеризувати основні ознаки міського кафе; дати картину аспектів

флекситаріанства; визначити загальну ідею кафе «Шовковиця»; здійснити розробку складових концепцій; розкрити доцільність, взаємозв'язок та поєднання усіх складових концепції міського кафе «Шовковиця».

Сьогодні ЗСЖ не просто тренд, а часто необхідність, до якої ми приходимо внаслідок поганої екології і неякісних продуктів харчування. Саме тому здорове харчування і суперфуди набирають таку популярність [2].

Концепція ресторану – це план створення підприємства з необхідним ступенем деталізації. Концепція частково перегукується з бізнес-планом, але при цьому менш формальна і робить акцент не на обов'язкових розділах, а на тих, які можуть виявитися найбільш корисними для ресторатора і які він зможе практично використовувати при плануванні інвестицій і відкритті бізнесу [3].

Сьогодні ведення здорового способу життя досить популярний тренд. «Гнучке» вегетаріанство, яке допускає вживання м'яса, але значно зменшує його кількість в раціоні, останнім часом стало особливо популярним. Основою цього напряму є правильний раціон харчування. Тепер люди більш відповідально ставляться до вибору страв і аналізують їх харчову цінність [4].

Загальна ідея. Заклад ресторанного господарства – міське, флекситаріанське

кафе «Шовковиця». Формат уособлює в собі усі риси кафе такого формату – заклад харчування легко впізнається, тобто знаходиться «на виду», меню необмежене певною кухнею, в ньому різноманітні страви, доступна цінова політика, сучасний ненав'язливий інтер'єр, відсутність сервірування, приймання їжі спрощене. Кафе для сучасних активних людей, які хочуть збільшити овочевий раціон, але вони нормально ставляться до звичайних м'ясоїдів.

Неймінг (Naming). Назва кафе «Шовковиця» викликає приємні асоціації із солодкою ягодою темного або світлого кольору, багатою вітамінами, корисною, автентичною. Милозвучне слово викликає асоціації із шовком, із тонкою, вишуканою тканиною, із легкістю, із безтурботним дитинством. Шовковиця – це природна цукерка, ягода позбавлена кислого смаку.

Місце розташування кафе (локація) – адміністративно-житлова зона Тернополя, поблизу паркової зони та Тернопільського ставу. Враховуємо потоки людей, які можуть бути відвідувачами, пішохідні зони. Будівлі, які беремо до уваги – медичний університет, адміністративні будівлі, фітнес центри тощо.

Основні групи відвідувачів. При визначенні контингенту керуємося основними цінностями, рівнем доходів, інтересами, схильностями, як основою створення образу гостя. Це люди із середнім достатком, які ведуть здоровий спосіб життя, але водночас не зацікавлені і некатегоричні. Вони хочуть і можуть їсти смачну і різноманітну їжу за принципами флекситаріанства. Гнучкі вегетаріанці, які живуть під девізом «Після порції м'яса життя не

закінчується». Ведуть здоровий спосіб життя, але не є фанатиками, поважають думку та смаки інших людей. Ці люди знають, чого хочуть, займають активну життєву позицію, займаються спортом або ні.

Меню кафе «Шовковиця». Кухня закладу – це європейська та українська. Ставка зроблена на місцеві продукти: різні овочі, обов'язково сезонні; фермерські продукти – сири, яйця, мед; корисні суперфуди – насіння льону, соняшника, гарбуза; паста власного виробництва, автентичні та «модні» крупи; їстівні квіти, мікрогрін; біле м'ясо, річкова форель, лосось, короп. Крафтовий, корисний хліб – наповнює ароматом приміщення закладу. Плоди та дикорослі ягоди: кизил, журавлина, обліпиха та ін. Крафтові ферментовані чаї власного виробництва із листочків смородини, рози, чебрецю з оригінальною подачею.

Креативна коктейльна карта, безалкогольних напоїв із натуральних інгредієнтів які нагадують відомі алкогольні коктейлі.

Чітко відділені м'ясні і «нем'ясні позиції» в меню. Постійно діють сезонні меню: «Час полуниці», «Час спаржі», «Час гарбуза та обліпихи».

Оформлення та дизайн інтер'єру. Модний стильний заклад, оформлений спокійних тонах – натуральне дерево, блідо-жовтий, беж, біло-молочний кольори. Барви інтер'єру «не тиснуть на очі». Акцент чорно-фіолетового відображає шовковицю і прослідковується на торцях обідніх столів, в рамках настінних фото, у вішалках для верхнього одягу.

Барна стійка повернута робочою зоною до гостей і додає деякої енергійності, динамічності інтер'єру, який

позбавлений яскравих барв. Меблі для сидіння 4 видів провальні м'які крісла, стільці на дерев'яному каркасі, м'які диванчики тощо. Живі рослини роблять інтер'єр сприятливим для відпочинку.

Настрій створюють фото в рамках, де передано настій та емоції – дитина їсть шовковицю, зажмурила очі, злегка замурзане обличчя ягодою, посміхається.

Сервіс. Обслуговування здійснюють офіціанти. Вони володіють необхідним рівнем загальної культури, методикою і технікою обслуговування, проявляють передбачливість, стриманість, привітність.

Додаткові послуги. Продажі онлайн і офлайн. Їжа на винос і доставка, гості знають про послугу, адже видача замовлення здійснюється в фірмових, паперових пакетах. Бронювання столиків. Послуга доставки cooking boxes. Послуга cook fee, гості приносять вино із собою, заклад надає сервіс за додаткову оплату.

Залучення клієнтів. Просування інформації про заклад в середовищі інтернет, реклама у фітнес центрах, зовнішня реклама. Застосування qr-кодів,

адже контингент, на який розраховано заклад активно користується смартфонами.

Збір інформації про гостей, привітання до важливих дат. Пропозиція страв флексітаріанської кухні до свят.

Отже, розробка концепції дозволяє отримати розуміння кінцевої мети, тобто чого можна досягти, розвиваючи той чи інший проект. Вивчення сучасних тенденцій ресторанного бізнесу, розуміння вподобань та настроїв певного контингенту, глибоке опрацювання концепції є важливими інструментами при розробці нового закладу ресторанного господарства. Із розвитком фуд-блогінгу з'явилися модні вподобання, популярні страви, унікальні продукти та їх поєднання, тому концепція міського флексітаріанського кафе «Шовковиця» – це сучасне поєднання ресторанних тенденцій, їжі, продиктованої умовами сьогодення, уважного ставлення до побажань кожного гостя, це територія відпочинку та зарядження енергією.

Список використаних джерел:

1. НоReCa: навч. посіб.: у 3 т. – Т. 2. Ресторани / [А.А. Мазаракі, С.Л. Шаповал, С.В. Мельниченко та ін.] ; за ред. А.А. Мазаракі. Київ : Київ. нац. торг.-екон. унт., 2017. 312 с.
2. Юлія Загура «Функціональна їжа: робота із суперфудами». *Журнал «Ресторатор»* 7-8/2019.
3. Як відкрити ресторан: опор. консп. лек. для студ. спец. 181 «Харчові технології» «Харчові технології та технологічний менеджмент у ресторанному бізнесі» ступеня магістр ден. та заоч. форм навч. / уклад.: Б.Б. Ботштейн, О.О. Гринченко; Харківський держ. ун-т харчування та торгівлі. Харків: ХДУХТ, 2017. 121 с. <http://elib.hduht.edu.ua/jspui/bitstream> (дата звернення 18.08.2019)
4. Блог доя ресторанів і кулінарних фанів. <https://blog.metro.ua/tendentsiyi-rozvytku-restorannogo-biznesu-za-versiyeyu-sirha-2019/>

УДК 908:379.85 (477)

*Возняк Христина, студентка II курсу
спеціальності «Туризм»,
науковий керівник к. геогр. н. Добровольська С.Я.*

ТУРИСТИЧНО-КРАЄЗНАВЧА ХАРАКТЕРИСТИКА ГУСЯТИНСЬКОГО РАЙОНУ ТЕРНОПІЛЬСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Гусятинський край – район екологічно-чистого та привабливого середовища, культури, туризму та рекреації. Безкраї степи та полонини приваблюють туристів. Особливо цікавими для них є Медобори, у яких своя легенда. Мандруючи Надзбручанським прикордонням не можливо обійти стороною музей в якому роками височіє Збруцький Ідол. Чому Збруцький? Бо подекують, що цю старовинну пам'ятку культури знайшли саме на берегах річки Збруч біля тутешніх сіл. Цей слов'янський язичницький культ мандрував місцевістю Гусятинського району, не раз піддавався руйнації, проте зберігся і до наших днів. Привабливим місцем для туристів також є Гусятинська синагога – одна із перших в області [2, с. 211].

Актуальність теми дослідження полягає у тому, що вона розкриває специфічні особливості Гусятинського району, як історико – культурного центру, багаті туристичні та рекреаційні ресурси, наявність природного та туристичного потенціалу. Тому необхідно детально ознайомитися із географічним положенням Гусятинського району, вивчити ресурси і їх використання.

Метою нашої роботи є аналіз та характеристика туристичних, краєзнавчих ресурсів Гусятинського району; розробити туристичний маршрут, рекламний буклет; провести опитування щодо обізнаності населення про Гусятинський р-н.

Предметом дослідження виступає туристично краєзнавча-характеристика Гусятинського району. Наукова новизна полягла у тому, що в даній роботі було детально досліджено ресурси Гусятинського району, туристичний потенціал і на основі цього проведено соціальне опитування на тему «Чи користується Гусятинський район попитом серед туристів?». Також, розроблено туристичний маршрут найцікавішими місцями району.

Гусятинський край унікальна знахідка Тернопільської області, що знаходиться на Подільській височині. Історико-географічне положення Гусятинського району дає широку можливість для розвитку туризму, особливо сільського. Основним природним багатством району є його земельні ресурси. Завдяки ресурсним можливостям родючих земель, значною мірою сформувався аграрно-індустріальний тип господарства району. В основному екологічний стан компонентів екосистем оцінюється як задовільний. Зменшується кількість видів рослин і тварин [3].

З метою збереження і відновлення природних комплексів з характерною для них флорою і фауною, збереження еталонів рослинних угруповань, ґрунтів та інших природних об'єктів на території створено такі природо-заповідні об'єкти: державний заповідник «Медобори», Яблунівський державний

ботанічний заказник, Хоростківський державний дендрологічний парк, Гримайлівський парк. Характерною рисою природи Гусятинщини є її різноманітність. Більшу частину займає плоска рівнина з древніми річковими долинами і чітко вираженою Товтровою грядою (Медоборами) [4].

На сучасному етапі вода з одного боку є найважливішим ресурсом життєзабезпечення населення, а з другого – провідним економічним чинником. Особливе багатство цього краю, візитна картка Гусятини — мінеральна вода «Новозбручанська», аналогів якої немає у світі. Територія курорту Гусятин та запаси мінеральних вод дають можливість розвитку цілої мережі санаторіїв, санаторієв-профілакторіїв, спеціалізованих лікарняних установ для дорослого та дитячого населення України [5].

Гусятинський край багатий і щедрий талантами, має великі й славні наукові, громадсько-політичні, літературні, мистецькі та духовні традиції. В ході дослідження території було віднайдено багато славних уродженців (поетів, письменників, піснярів, фізиків, електротехніків, громадських діячів) [1, с.34].

Гусятинський район у свою чергу не поступається багатьом районам на даному рівні розвитку, оскільки у районі є:

- достатня кількість кваліфікованих людських ресурсів;
- підтримка інвестиційної діяльності з боку районної державної та місцевої влади;
- наявність вільних виробничих об'єктів і земельних ділянок;

–сприятливі для ведення сільського господарства ґрунтово-кліматичні умови;

–значні запаси слабомінералізованої води з високим вмістом органічних речовин типу “Нафтуса” під назвою “Новозбручанська” та ропи високої мінералізації під назвою “Гусятинська”;

–добре збережені пам'ятки природи (природний заповідник “Медобори”), історії (язичницьке городище–святилище на горі Богіт, поселення трипільської та черняхівської культур) та архітектури (замки, палаци, церкви, костели, синагоги);

–зручне автомобільне та залізничне сполучення;

–навчальна база для підготовки спеціалістів у галузях сільського господарства, транспорту, переробної та харчової промисловості.

Район не повністю забезпечений фінансовою підтримкою, тому відстає у розвитку туристичної інфраструктури. Щоб зрозуміти туристичний потенціал Гусятинського краю було проведено соціальне опитування на тему : «Чи користується Гусятинський район попитом серед туристів»? За результатами дослідження виявилось, що район не достатньо розвинений у сфері туризму.

На даний момент ніщо не стоїть на місці, усе розвивається та іде в ногу з часом. Для раціонального використання туристичних ресурсів Гусятинського району потрібно:

1. ощадливо ставитись до наявних туристичних ресурсів;
2. ефективно та раціонально використовувати певні об'єкти з метою заохочування туристів;

3. особливо приділяти увагу природоохороним об'єктам з метою уникнення екологічних проблем;

4. розширювати музейні комплекси, для збереження та ознайомлення туристів з особливими пам'ятками краю.

Таким чином, раціональне використання туристичних ресурсів характеризує економне, високоефективне, планомірне використання, яке забезпечує відтворення ресурсного потенціалу, створюючи екологічно безпечні умови для нинішніх та майбутніх поколінь.

Щоб заохотити подорожуючих та детально ознайомити їх з планом території та всіх туристично-рекреаційних об'єктів - створено туристичний маршрут «Перлини Гусятинщини» по найцікавіших місцях Гусятинського краю:

– розпочинаємо мандрівку з смт Гусятин (об'єкти відвідання: синагога, руїни замку, Онуфріївська церква, пам'ятник Северину Наливайку, краєзнавчий музей);

– наступний об'єкт - Збручанське родовище мінеральний вод;

– Сидорівський замок-корабель;

– гори Медобори (через с. Личківці);

– варто завітати у с. Вікно, зокрема г.Любовня та Франкові скелі;

– наступний пункт огляду - Гримайлів (костел, пам'ятник Адаму Міцкевичу, Івану Пулюю);

– Хоростківський державний дендрологічний парк, садиба Семенських-Левицьких (м. Хоростків);

– через с. Суходіл-Яблунів у м. Копичинці (музей театрального мистецтва, меморіал воїнам УПА, церква Воздвиження Чесного Хреста, кінна ферма, костел Успіння Пресвятої Богородиці, пам'ятник Тарасу Шевченку).

Туристичний маршрут «Перлини Гусятинщини» створений з метою кращого орієнування подорожуючих в місцевості Гусятинського району. Найкращим засобом пересування між об'єктами може бути автомобіль або автобус; для задоволення потреб туристів пропонуються послуги закладів розміщення та харчування. Оглядові екскурсії є безкоштовними, проте благодійні внески вітаються.

Хочемо зазначити, що даний район справді є історичною пам'яткою Тернопільської області, оскільки до наших днів збереглося багато культурних, архітектурних та природних об'єктів. Гусятинський край має великий потенціал для розвитку туристичної сфери та ведення сільського господарства, тому що багатий природними, історико-культурними ресурсами, професійними працівниками і спеціалістами.

Список використаних джерел:

1. Вітенко І., Заставецький Б., Заставецька О. Рідний край Тернопільщина. Тернопіль: Видавництво «Підручники і посібники», 2012. 69с.
2. Тернопільщина. Історія міст і сіл; т-2. ТЗОВ «Терно-граф», 2014. 690с.
3. Замки та храми України. URL: <https://castles.com.ua/sid.html> (дата звернення: 8.10.2019).

4. Регіональний портал Гусятинського району. URL: <https://web.archive.org/web/20091004165447/http://www.gusyatin.org.ua> (дата звернення: 13.11.2019).

5. Тернопільська обласна універсальна наукова бібліотека. URL: <http://library.te.ua/proekti/tsentr-vkno-v-ameriku/news/map/husyatyn> (дата звернення: 13.11.2019).

УДК 908:379.85 (477)

Зозуляк Софія, студентка III курсу спеціальності «Туризм», науковий керівник Паршин Л.А.

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ТУРІВ ВИХІДНОГО ДНЯ НА ПРИКЛАДІ ТУРУ «ПРИКАРПАТСЬКО-БУКОВИНСЬКИЙ КОЛОРИТ»

Складовими туру є маршрут, програма та комплекс послуг по життєзабезпеченню туриста, в межах яких реалізується на відповідному якісному рівні мета подорожі. Маршрут і програма забезпечують мету подорожування, а підприємства з життєзабезпечення туриста під час подорожування - безпеку та комфортність при реалізації цієї мети.

Цілком зрозуміло, що споживач буде шукати на туристичному ринку не окремі послуги або товари, а найбільш оптимальний пакет послуг, які пропонують туристичні підприємства на ринку у вигляді конкретних турів. При виборі туру споживача менше всього цікавитиме, хто буде виробником послуг, які формують даний тур. Для кожного туриста велике значення має, наскільки кількість і якість складових компонентів туру відповідають його власним уявленням про майбутнє подорожі. Споживач завжди буде сприймати туристську фірму, що пропонує даний тур, як виробника, який повинен відповідати за якість і рівень наданих послуг. Отже, тур є основним видом туристичного продукту, який представлений на ринку туристських

послуг. Сам тур буде представляти собою комплекс послуг та товарів туристичного призначення, об'єднаних загальною метою подорожі.

Власне розробка будь якого туру складається із таких етапів: розробки ідеї туру, розробки програмного забезпечення, формування основного та додаткового комплексу послуг, пошуку та відбору, партнерів, підприємств-постачальників послуг, формування технологічної документації, розрахунку вартості туру, експериментальної перевірки туру, рекламної діяльності для просування нового туру, визначення каналів збуту та особливостей реалізації розробленого туру [1].

Одним із видів турів, які за останні роки набули масової популярності стали тури вихідного дня, бо для активних туристів такі тури манять:

по-перше – це зручно, тому що не потрібно брати відпустку;

по друге – це комфортно, бо довгі подорожі з насиченою програмою виснажують;

по третє – це доступно в ціновій позиції;

по-четверте – це цікаво, бо можна побачити та пізнати незнані куточки рідної країни.

Різні куточки України мають унікальні ресурси для формування власне турів вихідного дня, ми звернули увагу туристичний потенціал Івано-Франківської та Чернівецької областей для ознайомлення із культурою, звичаями та традиціями даного краю. Для прикладу розробили тур вихідного дня з назвою «Прикарпатсько-Буковинський колорит».

Предметом в даному науковому дослідженні виступає потенціал Івано-Франківської та Чернівецької областей.

В першу чергу після того, як обрали основні об'єкти туру ми сформували

лінійний маршрут: Івано-Франківськ – Крилос – Коломия – Верховина – Чернівці, протяжністю 285км.

За видом тур: пекидж -тур, організований, транспортно-пішохідний, для дорослих. Терміном подорожі – 2 дні/1 ніч на кількість туристів в групі – до 20 осіб.

Тур організований в культурно-пізнавальних цілях, програма передбачає відвідання музеїв екскурсії містами, надання послуг харчування, розміщення та додаткових послуг.

До туру нами розроблено програму перебування

1 день

8 00 Зустріч на Івано-Франківському вокзалі біля табло Прибуття і відправлення супроводжуючим з табличкою «Startour».

8 30 Ви до с. Крилос автобусом, що обслуговує тур.

9 00 Прибуття. Відвідання церкви Успіння Пресвятої Богородиці.

9 40 Огляд храму Всіх святих та навколишньої території (факультативна екскурсія по Митрополичих палатах).

11 00 Відвідання музею народної архітектури та побуту Прикарпаття.

12 30 Переїзд до с. Ямниця. Відвідування місцевого колоритного базару.

13 00 Обід в кафе «Стожари» с. Ямниця.

14 00 Виїзд до Коломиї.

15 00 Екскурсія в музею «Писанка» та Національного музею народного мистецтва Гуцульщини та Покуття.

18 00 Вільний час.

19 00 Збір групи. Переїзд до смт. Верховина на місце ночівлі.

20 30 Поселення в готелі. Вечеря (індивідуально за бажанням).

2 день

8 00 Сніданок та виселення з готелю.

9 00 Екскурсія в музеї “Гуцульщина”.

10 00 Екскурсія в музеї гуцульського побуту, етнографії та музичних інструментів Романа Кумлика.

11 30 Екскурсія в хата-музейі “Тіні забутих предків”.

12 30 Виїзд до Чернівців з перервою на обід (індивідуально).

16 00 Екскурсія історичною частиною центру м. Чернівці з відвідуванням Чернівецького обласного музею народної архітектури та побуту.

19 00 Прощання з групою на Чернівецькому ж/д вокзалі.

В процесі розробки туру вихідного дня прорахована його вартість (Таблиця 1.), що становить 1125 грн /особа не включаючи факультативні заняття та додаткове харчування.

Таблиця 1.

**ПРИКЛАД ОФОРМЛЕННЯ РОЗРАХУНКУ ВАРТОСТІ ТУРУ
«ПРИКАРПАТСЬКО-БУКОВИНСЬКИЙ КОЛОРИТ»**

№ з/п	Назва статті	Вартість за одиницю у.о. грн.		Кількість(о д., діб)	Загальна вартість, грн
1	Вартість проживання готель «Карпатський теремок» 2 зірки: - 2 місний номер: 6 - 3 місний номер: 3	200грн	20 осіб	1 доба	4000
2	Вартість харчування: - обід: кафе «Стожари»	150грн	20 осіб	1 обід в кафе	3000
3	Вартість проїзду:	20грн/км	300 км		6000
4	Вартість екскурсій:				
4.1	Музей народної архітектури та побуту с. Крилос	10грн	(+екскурсія 100грн)	20 осіб	300
4.2	Музей «Писанка» та Національний музей народного мистецтва Гуцульщини та Покуття.	60грн	(+екскурсія 100грн)	20 осіб	1300
4.3	Музей гуцульського побуту, етнографії та музичних інструментів Романа Кумлика	25грн		20 осіб	500
4.4	Хата-музей «Тіні забутих предків»	20грн		20 осіб	400
4.5	Музей «Гуцульщина»	30грн		20 осіб	600
4.6	Чернівецький обласний музей народної архітектури та побуту	20грн	(+екскурсія 100грн)	20 осіб	500
5	Страховання	5грн	20 осіб	2 дні	200
6	Послуги гіда-екскурсовода	600 грн/доба		1 гід, 2 доби	1200
Загальна вартість туру:					18000

Податок та прибуток фірми (25%) -4500грн. Загалом 22500 грн.

Вартість на одного туриста (у розрахунку на 20 осіб) – 1125 грн.

До вартості туру входить: фірми «Startour», автотранспортних розміщення в готелі «Карпатський теремок» смт. Верховина [2], дворазове харчування по типу В&В, екскурсійна програма та вхідні квитки, транспортне обслуговування, страхування.

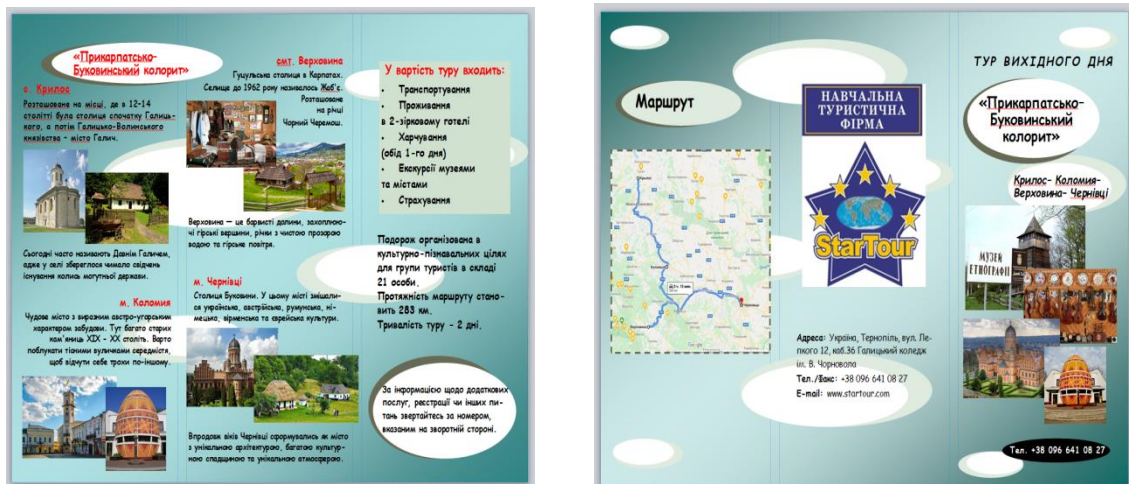
На маршруті трансфери здійснюватимуться завдяки компанії партнера-постачальника туристичної

прокату велосипедів, лиж, спорядження. Страховою компанією партнером-постачальником виступатиме компанія «Галицька» [3].

Для налагодження каналів збуту сформованого туру автором розроблено рекламний буклет (мал. 1.), який слугуватиме додатковим стимулом для придбання туру [4]. В ньому звернено увагу на фірму, що обслуговуватиме на маршруті туристів, розміщено карту маршруту туру, та основні об'єкти відвідування.

Отже, сформований тур для вузького кола потенційних туристів, яким цікаві

об'єкти культури побуту та фольклору Гуцульщини і Буковини. Тур передбачає відвідання населених пунктів, місцевих храмів, музеїв. Перебування в гірській місцевості регіону із зануренням в його автентичну культуру. Тур більш цікавий для категорії дорослих в плані пізнання побуту, особливостей культури предків, щоб передавати набутий досвід нащадкам. Підібрані екскурсії є різноманітними та характеризують з різних сторін культурне багатство і унікальність Прикарпатського та Буковинського краю.

Мал. 1. Рекламний буклет до туру «Прикарпатсько-Буковинський колорит»

Список використаних джерел:

1. Любіцева О.О. Методика розробки турів. URL: https://tourlib.net/books_ukr/lubiceva_mrt3.htm (дата звернення: 16.04.2020).
2. Готель «Карпатський теремок», смт. Верховина. URL: <https://www.karpaty.info/houses> (дата звернення: 17.04.2020).
3. Страхова компанія «Галицька» URL: <https://halytska.if.ua> (дата звернення: 18.04.2020).
4. Підготовка інформаційно-методичного та рекламного забезпечення туру. URL: https://studwood.ru/1151104/turizm/pidgotovka_informatsiyno_metodichnogo_reklamnogo_zabezpechennya_turu (дата звернення: 23.04.2020).

УДК 908:379.85 (477)

*Паршин Любомира,**викладач спеціальних дисциплін туризму*

ФАКТОРИ ФОРМУВАННЯ ОСНОВНИХ ТУРИСТИЧНИХ ПОТОКІВ В ОБЛАСТЯХ ЗАХІДНОЇ УКРАЇНИ

Постановка проблеми.

Західна Україна відзначається вигідним географічним положенням, близькістю до кордону з європейськими державами та розмаїтим туристичним потенціалом, що в достатній мірі представлений в усіх областях регіону. Аналіз туристичних потоків допоможе вивчити реальну картину попиту та пропозиції туристичних послуг, дасть змогу побачити сучасні особливості даного регіонів з погляду на його туристичну привабливість.

Даному питанню присвячені наукові праці вітчизняних і зарубіжних науковців: Уокер Дж., Квартальнова В.А., Зориної Г.І., Кабушкіна Н.І., Школи І.М., Любіцевої О.О., Мальської М.П., Рутинського М.Й., Стецюк О.В., Кузишина А.В.

Перш ніж перейти власне до оцінки передумов формування туристичних потоків, принциповим є визначення просторових меж дослідження. За класифікацією О.О. Бейдика (2001) зупинемося на трьох районах Західноукраїнського регіону: 1. Галицькому (Івано-Франківська, Львівська, Тернопільська області); 2. Буковинському (Чернівецька область); 3. Закарпатському (Закарпатська область).

Отже, в територіальних межах розглядатимемо 5 областей, які найчастіше відносять до регіону Західна Україна: Львівську, Івано-Франківську, Тернопільську, Закарпатську та Чернівецьку.

В нашій державі туризм характеризується як галузь, яка динамічно розвивається і прагне більш активно включитися в суспільно-економічні процеси сучасного світу. Сучасного туриста приваблюють історико-архітектурні пам'ятки, театри, музеї, курорти, що пропонують певні атракції. Розвитку туризму сприяє реклама, політика влади, загальні економічні умови, курси валют, конкурентоздатність турпродукту, безпека і репутація місця подорожі, та інші чинники. Яким чином можна впливати на туристичні потоки, власне з таких позицій дана проблематика є актуальною.

Виклад основного матеріалу. У Законі України «Про внесення змін до Закону України «Про туризм»» немає визначення туристичного потоку, а дослідники туристичного бізнесу трактують його по-різному [1].

Турпотік - сукупність подорожувальників, що мандрують поодиноці, сім'ями чи групами по своїй країні або до інших країн з незабороненою метою від 24 годин до 1 року без здійснення будь-якої оплачуваної діяльності [3, с.223].

Формування туристичних потоків не відбувається автоматично чи спонтанно, а вимагає скоординованої діяльності на всіх етапах руху і перебування туристів. Для ефективного управління потоками туристів потрібно їх класифікувати. На жаль, цьому питанню поки що приділяється недостатньо уваги, на

відміну від класифікації туризму і туристів. Тому розподіл потоків відбувається залежно від форм і видів туризму. В чинному Законі України «Про внесення змін до Закону України «Про туризм»» розкрито сутність кожної форми туризму, а також визначено види туризму [1].

Зважаючи на це, можна виділити потоки туристів за: періодом виникнення; організацією (внутрішні потоки, міжнародні); способом побудови маршруту; тривалістю подорожей; віком туристів; транспортними засобами; сезонними та іншими ознаками. Очевидним є те, що подорожі формують туристичні потоки, а класифікаційні ознаки за формами і видами є основою розробки механізмів їхнього розвитку та обслуговування.

Основними передумовами формування туристичних потоків в областях Західної України є фактори (чинники) розвитку туризму. Автори енциклопедичного словника-довідника термін “фактор” (чинник) у туризмі трактують так: момент, суттєва обставина туристської практики [3, с.338]. Розрізняють чинники зовнішні та внутрішні. Зовнішні (екзогенні) чинники впливають на туризм за допомогою демографічних і соціальних змін; економічного і фінансового розвитку; змін політичного та правового регулювання; технологічних змін; торгового розвитку; транспортної інфраструктури і безпеки подорожей. Внутрішні (ендогенні) чинники – це, насамперед, чинники ринку: процеси попиту, пропозиції і розповсюдження; сегментація ринку; простір, в якому розвивається туристський продукт; власне маркетинг; туристський приватний сектор і людський чинник.

Процес взаємодії зовнішніх та внутрішніх чинників сприяє розвитку конкуренції на ринку туристичних послуг, сприяє розвитку суб’єктів туристичного бізнесу та формуванню туристичних потоків [2].

Отже, важливим зовнішнім чинником формування туристичних потоків можна вважати політичну стабільність держави, а також фінансово-економічну підтримку туристичної галузі, що для нашої держави з 2014 року є проблематичним.

Науковці виділяють п’ять груп чинників, які впливають на формування туристичних потреб, а отже, і на успішне функціонування туристичного центру і туристичного підприємництва.

1. Природні чинники – природні багатства, доступні для туристів (географічні позитивні місця відпочинку, клімат, флора, фауна, комфортабельні та привабливі, гарні природні об’єкти та ін.).

2. Соціально-економічні чинники – розвинуті місця відпочинку (мова, економічний і культурний рівень країни).

3. Матеріальна база туристичної індустрії – основні будівлі для задоволення потреб туристів з точки зору зручностей і естетичного сприйняття.

4. Інфраструктура місць відпочинку – комунікації, дороги, стоянки та ін.

5. Туристична пропозиція – ресурси гостинності [4, с.123].

Західноукраїнські землі, які виступають об’єктом дослідження, славляться унікальною історико-культурною спадщиною, мистецтвом, лікувально-оздоровчими, водними і ландшафтними ресурсами, самобутніми традиціями та звичаями в поєднанні з вигідним географічним положенням є чудовою базою для розвитку

найрізноманітніших видів і форм туризму та відпочинку.

Оцінюючи привабливість та туристичну активність Західного регіону до формування потужних туристичних

потоків, можна об'єктивно вважати, що регіон має всі передумови для інтенсивного розвитку як міжнародного так і внутрішнього туризму про що свідчать дані (таблиця 1).

Таблиця 1

Чинники туристичної привабливості Західного регіону України

Область	Чинники привабливості Західних областей України
1. Закарпатська	наявність історико-архітектурних заповідників, старовинних замків; мінеральних та бальнеологічних курортів; історичних пам'яток культури, природних ландшафтів Українських Карпат та заповідників
2. Львівська	наявність історико-архітектурних заповідників, старовинних замків, об'єктів в фольклору, духовних центрів, монастирів, об'єктів світової культурної спадщини ЮНЕСКО, природних ландшафтів Українських Карпат, мінеральних та гірсько-лижних курортів, лікувальних грязей
3. Івано-Франківська	унікальні та естетично привабливі природні гірські ландшафти Українських Карпат, заповідники, об'єкти фольклору, етнографічні туристичні центри, своєрідна культура і побут гуцулів, гірсько-лижні курорти
4. Чернівецька	наявність заказників, наявність історичних та архітектурних пам'ятників, об'єктів світової культурної спадщини ЮНЕСКО, старовинних фортець, релігійних споруд, природних гірських ландшафтів Українських Карпат та рівнинних Хотинської височини
5. Тернопільська	наявність старовинних замків, печер, центрів релігійного (паломницького) туризму, природних ландшафтів, каньйоноподібних долин річок, рівнинних ландшафтів Подільської височини

З точки зору впливу власне на формування туристичних потоків усі фактори поділяються на фактори залучення (спонукають до подорожі – природні, культурні та соціальні умови в країні, де формуються туристичні потоки) та фактори диференціації попиту (впливають на вибір місця подорожі – туристичні ресурси, розвиток інфраструктури, рівень соціально-економічного розвитку регіону).

Наприклад, поєднанням фактора залучення і диференціації попиту в Західноукраїнському регіоні є те, що за

часткою найвідоміших архітектурно-історичних туристичних ресурсів від загальної кількості пам'яток в Україні вирізняються Івано-Франківська - 17,3 %, Закарпатська - 13,4%, Львівська - 12,9%, Тернопільська - 10,4% і Чернівецька - 8,9% області. Привабливість історико-культурних туристичних ресурсів визначають рівнем художньої й історико-культурної цінності, збереженістю, заповідністю [5].

Поряд із вищезазначеним існує ціла низка негативних факторів, що впливають

на зменшення туристичних потоків, а саме:

- напруженість у міжнародних відносинах;
- нестабільність політики, воєнні дії та закритість економіки;
- стагнація економіки та падіння добробуту населення;
- непорядкованість туристичних ресурсів;
- нерозвиненість індустрії туризму;
- нераціональне використання культурно – історичної спадщини (стан і збереження) й довкілля;
- низькій рівень доходів населення та нестача вільного часу;
- забруднення навколишнього середовища і екологічна небезпека;
- недооцінка ролі туристичного бізнесу в наповненні бюджету.

Висновки. Західні області посідають перші місця щодо наявності унікальних туристичних та курортно-рекреаційних ресурсів акумулюючи на своїй території понад 9тис. пам'яток історії та культури. За оцінками туристичних експертів, основними мотивами для туристичних мандрівок в Західну Україну є її культура,

можливість оздоровлення, краси природи, спорт і відпочинок. Об'єктивно оцінюючи туристично-рекреаційні можливості цього регіону дослідження, стає очевидним те, що він має передумови для перспективного розвитку культурно-пізнавального, лікувально-оздоровчого, гірськолижного, природничо-пізнавального, науково-освітнього, релігійного (паломницького), мисливського, сільського (зеленого), екологічного, водного, етнічного, спортивно-оздоровчого, ділового, відпочинково-розважального, активного та екскурсійного туризму. Регіон відкритий для внутрішнього й іноземного туриста, особливо з боку держав-сусідів. Області Західної України мають добре розвинену транспортну інфраструктуру та виступають головним транзитним коридором у мережі Європейський Союз – Україна – Росія та країни Кавказу, Центральної і Східної Азії.

Наведені фактори впливу можуть визначати напрямки регулювання туристичних потоків та пріоритетність розвитку туризму в регіоні.

Список використаних джерел:

1. Про туризм: Закон України // Відомості Верховної Ради України. – 1995. –15 жовт. – № 324/95. – С.160.
2. Отряжа М. А. Дослідження туристичних потоків: методика і аналіз // Вісн. Дніпропетр. нац. ун-ту. 2007. Вип. 13. – С. 124–129.
3. Смолій В.А., Федорченко В.К., Цибух В.І. Енциклопедичний словник-довідник з туризму. К.: Слово, 2006. 372 с.
4. Школа І. М., Ореховська Т. М., Корольчук О. П. Розвиток туристичного бізнесу регіону: навчальний посібник. Чернівці : Книги–XXI, 2007. 292 с.
5. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL.: <http://www.ukrstat.gov.ua>. (дата звернення 03.05.2020)

УДК 908:379.85 (477)

*Побережна Вікторія, студентка III курсу
спеціальності «Туризм»
науковий керівник к.геогр.н. Рунців-Корольок О.І.*

ВИКОРИСТАННЯ ТРЕНДУ «ІНСТРАГРАМБЛ» ДЛЯ ЗАОХОЧЕННЯ ДО ТУРИСТИЧНОЇ ПОДороЖІ

На сьогоднішній день туризм потребує інновацій в проведенні туристичних подорожей. Оскільки все навколо змінюється, автоматизується та осучаснюється, туристам потрібно пропонувати нові та унікальні туристичні продукти, які будуть заохочувати їх до подорожі. Для розвитку туризму невід'ємною складовою є поширення через соціальні мережі реклами та інформації про туристичне підприємство. З кожним роком все більше організацій у сфері туризму користуються цим, що дає можливість шукати більше нових споживачів – потенційних туристів. Також важливим є те, що сучасне суспільство використовує інтернет та соціальні мережі задля пошуку потрібної інформації.

Люди приділяють велику увагу веденню своїх особистих сторінок та діляться світлинами із власного життя. Цифрове зображення зробило справжню революцію, в тому числі і на ринку туризму. З появою «цифри» фотографія стала справді масовим заняттям. Ринок розвернувся від телефонних знімків до фотографій на професійні фотоапарати. Людям стало цікаво фотографувати і вчитися фотосправі, так як сам процес фотографування і обробки фотографій несподівано став доступний майже кожному. Заради красивих фотографій люди витрачають великі кошти на фотосесії, оренду студій, шукають красиві та унікальні місця [1]. Це легко можна

використовувати в туризмі, оскільки в подорожах туристи можуть поєднувати ознайомлення із новими об'єктами та створенням контенту для соціальних мереж.

Людей, які захоплюються фотографією та подорожами можна розділити на два типи. Перший – це коли людина їде кудись лише заради фотографій. Тобто фотограф складає свій маршрут так, щоб потрапити у ті місця, про які він мріє чи які йому потрібно сфотографувати. І другий – людина просто любить подорожувати фотографуючи. Коли людина пізнає світ, то хоче у місцях, які відвідує, познімати задля приємних спогадів (мал.1).

Завдяки любові до красивих фотографій і соціальним мережам з'явився інстаграмбл. Цей тренд широко поширюється та збільшує свою аудиторію. Це означає, що все більше людей зацікавленні у тому, щоб фотографувати привабливі об'єкти та ділитися ними у соціальних мережах, а тому все, що людина обирає для фотографії повинно бути максимально фотогенічним та візуально привабливим. Інстаграмбл розвивається та здатен охоплювати усі сфери діяльності людини. Для деяких осіб це стає повноцінною роботою, яка приносить прибуток.

Враховуючи все вище сказане ми розробили тур «Фотомандри минулим Тернопільщини та Рівненщини», щоб особи, які захоплюються фотографією,

зможли спробувати освоїти нові навички у створенні красивих світлин. Цей тур, допоможе людям зрозуміти свої можливості та практикувати навички створення красивих кадрів із унікальними історико-культурними об'єктами Тернопільської та Рівненської області.

До складу туру входить тренінг із кваліфікованим фотографом, який розкаже туристам про основні етапи створення красивих фотографій у різних локаціях. Тренінг навчить туристів використовувати камеру телефона чи професійний фотоапарат, щоб виходили красиві та якісні фото в тренді «інстаграмбл». На початку туру фотограф проведе детальний інструктаж для того, щоб туристи на туристичних об'єктах змогли розгледіти потрібний ракурс для фото та розкаже декілька особистих секретів для обробки фотографій.

У маршрут туру входять такі місця як: Збаразький замок, Вишнівецький замок, місто Кременець, Тараканівський форт, Дубенський замок, місто Рівне, «Тунель кохання», Базальтові стовпи, місто Острог. Ці туристичні об'єкти не тільки цікаві своєю історією, але й є надзвичайно красивими та унікальними для створення чудових світлин.

Вартість туру «Фотомандри минулим Тернопільщини та Рівненщини» становить 1840 гривень [2]. Ця ціна включає в себе дворазове харчування у барах та кафе, проживання у 3-зірковому готелі та у хостелі, перевезення, екскурсії по об'єктах та страхування. Тур розрахований на 3 дні. Ціна є оптимальною для туристичного продукту такого типу.

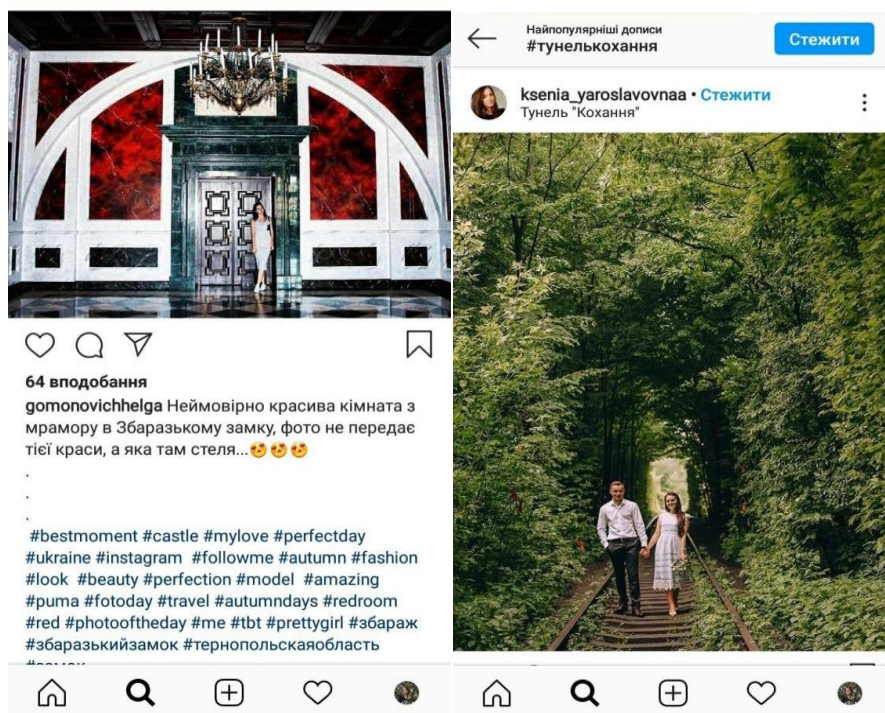
Реклама цього туру буде проводитись у соціальних мережах, за допомогою розповсюдження інформації про

туристичний продукт у блогах людей із великою та активною аудиторією. Такий спосіб реклами допоможе знайти потенційних туристів, яких цікавить поєднання туризму та фотографії. Реклама буде проведена у travel-блогерів та у блогерів-фотографів, щоб захопити цільових клієнтів для придбання туру [3].

Ще один метод розповсюдження реклами, який буде використаний, це позначки на фото. Туристи, які були у турі будуть викладати світлин у соціальні мережі та позначати туристичну фірму на фотографіях. Такий метод допоможе збільшити довіру до туристичної фірми, тому що потенційні туристи бачитимуть результати подорожей на знімках своїх знайомих. Задля збільшення кількості позначок, туристам будуть пропонуватися знижки на інші тури, після того як вони викладуть світлину.

Також каналом поширення реклами виступатиме хештег (#). Туристи будуть викладати пости у соціальні мережі та відзначати у них #мандри_instagrambl. Це допоможе популяризувати наш тур та систематизувати пошук. Тобто кожен хто у пошуку введе #мандри_instagrambl зможе побачити усі дописи пов'язані з даним хештегом. Наприклад, як на мал.2.

Отже, поєднання тренду «інстаграмбл» та туристичних подорожей є дуже вигідним для туристичного підприємства. Тому що це допоможе урізноманітнити програму туру та збільшить список потенційних туристів. Оптимальна ціна робить цей туристичний продукт доступним для туристів різних категорій. Саме поєднання цих складових допоможе туру «Фотомандри минулим Тернопільщини та Рівненщини» бути затребуваним на туристичному ринку України.

Мал. 1 Мал. 2. Зразки сторінок з мережі Інстаграм

Тренд «інстаграмбл» допоможе туристичній індустрії вийти на вищий рівень. Він здатний привабити нових зацікавлених туристів та модернізувати хід туристичної програми. Це нове та унікальне явище, яке здатне оновити будь-який туристичний продукт.

Список використаних джерел:

1. Любіцева О.О. Методика розробки турів Навчальний посібник. Київ: Альтерпрес, 2003. 9 ст.
2. igormelika.com. ФОТОТУР – СУЧАСНИЙ ПРОДУКТ ТУРИСТИЧНОГО РИНКУ. URL:<http://igormelika.com.ua/moi-karpati/zbirayemos-v-gori/fototur-suchasnij-produkt-turistichnogo-rinku> <https://halyska.if.ua> (дата звернення: 22.04.2020).
3. Tourlib.net. Реклама в індустрії туризму. URL: https://tourlib.net/books_ukr/kyfjak_10.htm (дата звернення: 24.04.2020).

УДК 908:379.85 (477)

Чекановська Леся, студентка III курсу спеціальності «Туризм», науковий керівник к.геогр.н. Рунців-Корольок О.І.

ОРГАНІЗАЦІЯ ВНУТРІШНЬОГО ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ 2020 НА ПРИКЛАДІ ТУРУ «МАНДРІВКА БЕССАРАБІЄЮ ТА МИКОЛАЇВЩИНОЮ»

Через карантин країни не прогнозує, що повноцінне міжнародне поспішають відкривати кордони, а авіасполучення протягом цього літа не Міністерство закордонних справ України відновиться. Закриті кордони можуть

стати шансом для розвитку внутрішнього туризму в Україні [1].

В умовах пандемії більшість людей не планує літній відпочинок цього року. Чимало туристів можуть взагалі відмовитися від відпочинку, через фінансовий вибір. Тому підприємцям галузі туризму лише доводиться слідкувати за розвитком подій, адже вони не мають жодного впливу на ситуацію і розуміють, що не зможуть вплинути на бажання туристів подорожувати. Але можуть впливати на потенційних туристів розробляючи нові особливо привабливі, економічні маршрути [2].

Ми розробили для туристичного ринку Тернопілля тур вихідного дня «Мандрівка Бессарабією та Миколаївщиною» основна його конкурентна перевага – кардинально змінити місце перебування. Розробляючи продукт, ми поставили перед собою 5

важливих завдань, а саме:

1. Розробити чітке програмне забезпечення нового туру у відповідності до визначеної тематики.

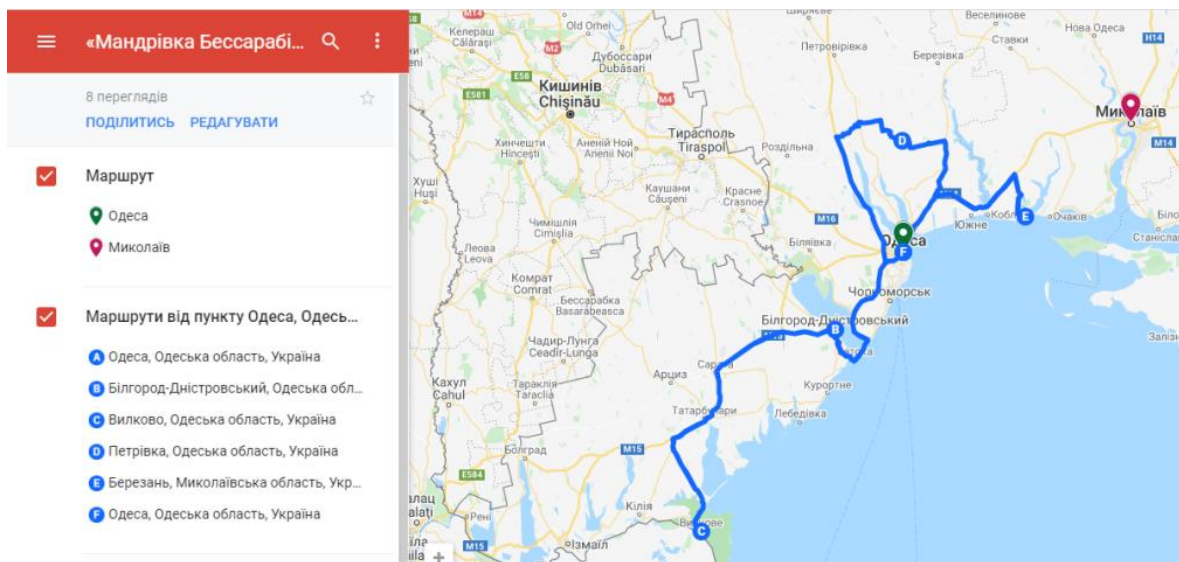
2. Здійснити пошук та відбір партнерів-постачальників послуг у кожному пункті нового маршруту відповідно до обраного класу обслуговування так, щоб у кінцевому результаті вартість туру була доступною для споживача.

3. Сформувані технологічну документації.

4. Здійснити розрахунок вартості туру.

5. Розробити зразок рекламну діяльність підприємства для просування даного туру.

Маршрут проходитьме Одесою, Білгород-Дністровським, Вилковим, селом Петрівка та островом Березань (мал. 1).

Мал. 1. Схема маршруту

Тур «Мандрівка Бессарабією та Миколаївщиною» є історико-краєзнавчим. В ньому враховано перевезення, харчування та проживання. Даний тур може проводитись у всі пори року з кількістю учасників не менше 15 осіб.

Тур «Мандрівка Бессарабією та Миколаївщиною» дає можливість туристам, побачити підземне царство Одещини, відвідати головну фортифікаційну споруду Білгород-Дністровська, побачити могутній палац у

маленькому селищі та побувати на катакомб, Акерманської фортеці, Вилкове, безлюдному острові Березань. Програма Палацу-Садиби Курисів та острову туру включає відвідування: Одеських Березань.

Програма обслуговування туру «Мандрівка Бессарабією та Миколаївщиною»:

1 день: Зустріч на ЖД вокзалі Тернопіль. Переїзд в Одесу. Сніданок. Екскурсія в Одеські катакомби у музеї «Тасмниці підземної Одеси». Вільний час. Переїзд у м. Білгород-Дністровський. Тематична екскурсія «Акерманська фортеця як оборонна споруда». Обід. Поселення у готель. Вільний час. Прогулянка вечірнім містом. Вечеря. Повернення у готель. Вільний час, відбій.

2 день: Підйом групи. Сніданок у готелі. Виселення з готелю. Переїзд у м. Вилкове. Екскурсія «Українська Венеція – Вилкове». Обід. Вільний час. Переїзд в Одесу. Поселення у хостелі. Відбій.

3 день: Підйом групи. Сніданок. Виселення з хостелю. Переїзд у с. Петрівка. Екскурсія у Палаці-Садибі Курисів. Вільний час, обід. Переїзд на Острів Березань. Морська екскурсія по острову Березань. Вільний час. Переїзд в Одесу. Вечеря. Вільний час. Повернення до Тернополя. Прощання з групою.

Вартість туру «Мандрівка Бессарабією та Миколаївщиною» є оптимальною для будь-якого споживача. Вона включає в себе дворазове харчування, хороші умови проживання, перевезення та екскурсійне обслуговування. Зважаючи на цінову політику ринку туристичних послуг наш тур за своєю вартістю є доступним для туристичного класу обслуговування за рахунок раціонально підібраних вище перелічених компонентів туру.

Рекламна діяльність підприємства буде проводитись за допомогою соціальних мереж та телебачення.

Враховуючи це ми зможемо отримати бажаних клієнтів – потенційних споживачів туру. Для поширення інформації про тур та туристичне підприємство ми використовуватимемо оптимальні канали. За допомогою цього нам вдалося суттєво вменшити вартість тур.

Отже, за час карантину туристичні фірми Тернополя розробляють тури на літо 2020 року, враховуючи, що люди, як ніколи раніше, хочуть виїхати за межі дому. Вони чекають на психологічне перезавантаження та кардинальну зміну місця перебування. І все це ми врахували розробляючи тур.

Список використаних джерел:

1. Конотоп City. Туризм після карантину. URL: <https://konotop.city/read/misto/79838/turizm-pislya-karantinu-scho-zminitsya-ta-de-mozhna-bude-vidpochiti-konotopcyam> (дата звернення: 04.04.2020).

2. Варіанти. Туризм під час карантину. URL: <https://varianty.lviv.ua/71182-turyzm-pid-chas-koronavirusu> (дата звернення: 16.04.2020).

СЕКЦІЯ ДИЗАЙНУ

УДК 687.53

*Ахманіна Ангеліна. студентка III курсу
спеціальність «Дизайн»
науковий керівник Кіналь Т.Я.*

РОЗРОБКА ЗАЧІСКИ ДЛЯ ІНДИВІДУАЛЬНОГО ЗАМОВНИКА

У роботі досліджено зовнішність людини, зокрема моделювання зачіски відносно форми обличчя та фігури.

Комусь зміни зовнішності даються надзвичайно легко. Вчора – томна брюнетка, сьогодні – легковажна блондинка. Вчора – каскад кучерявих локонів на плечах, сьогодні – коротке пряме каре... І зміна зачіски – найпростіший спосіб оновити свій образ.

Розрізняють сім типів обличчя: овальне, кругле, прямокутне, квадратне, трикутне, грушоподібне, ромбовидне. Різні види зачісок або стрижок можуть скоригувати обличчя — підкреслити переваги та приховати недоліки. Так, до овального обличчя пасуватиме майже будь-яка зачіска [2].

Колір волосся - це дуже важлива деталь при виборі зачіски. Він здатний як освіжити, так і повністю «вбити» фарби обличчя. Гарний відтінок волосся робить жінку привабливішою, покращує колір обличчя, допомагає позбутися сивини. Для цього потрібно знати, за яким принципом підбирається колір волосся в залежності від шкіри і очей. Традиційно їх підбирають за типом зовнішності, яких існує чотири [1].

Найцікавішим і найвідповідальнішим є розробка зачіски для конкретної людини. Завдяки вдалій зачісці можна «прибрати» кілька років. А невідповідна зачіска, навпаки, може зробити її власницю старше, а то і зовсім зіпсувати

образ. Тому для отримання позитивних результатів при моделюванні зачіски необхідно керуватись знаннями, принципами сучасної моди, а також враховувати недоліки та позитивні риси зовнішності клієнта.

Дуже багато людей, які б хотіли змінити свою зачіску, побоюються, що результат цих змін може їх не задовольнити. Наважуються на рішучі зміни частіше ті, хто повністю довіряє смаку та професіоналізму свого майстра. Робота з дизайну зачіски для певної людини повинна займати від години до півтори. Консультація дизайнера повинна бути окремою послугою, яку пропонують висококласні салони своїм клієнтам. Обов'язково слід вказувати та роз'яснювати клієнтам, що входить до такої послуги. А така послуга складається із сумісного пошуку стилю та напрямку нової зачіски, аналізу індивідуальних особливостей волосся, будови голови, форми обличчя та можливостей їх корекції, тестування на виявлення кольорового типу, творчий пошук, комп'ютерне моделювання зачіски, складання карти змін з рекомендаціями та схемами.

Підсумовуючи все вище сказане, можна зауважити декілька головних порад по зміні зовнішності. Спочатку слід познайомитись з клієнтом, з'ясувати його мотивацію щодо змін у зачісці, визначити його особистісні уподобання, риси

характеру, професію тощо. Слід запропонувати клієнту обрати декілька варіантів стилів зачісок, які б могли приблизно вказати на його бачення власного образу. Після того, як клієнт приблизно визначився, необхідно обговорити ці моделі. Важливим моментом в роботі є принцип

партнерського спілкування. Недопустимим є безапеляційне нав'язування своєї точки зору. Слід зробити так, щоб клієнт був активним учасником сумісної пошукової роботи та співавтором нового образу. З перших секунд спілкування необхідно створити атмосферу взаємної довіри [3].

Список використаних джерел:

1. Основи перукарської справи / Н. А. Горбатюк та ін. – 2005. – 576 с.: іл. – Бібліогр.: с. 570–257-259 ст.
2. Основы дизайна прически.: Учеб.пособие/ О. Н. Кулешкова, О.Б. Читаева.- М Издательский центр»Академия, 2002.
3. Сучасна перукарська справа: Підруч. для проф.-техн. закладів С.А. Пятковка. – Харків: Фоліо, 1997. – 464 с.
4. Современная энциклопедия парикмахерского искусства / Марьина Н. .- Донецк ООО ПКФ «БАО», 2003.

УДК 687.03

*Волощук Марія, студентка III курсу спеціальності
«Технології легкої промисловості»,
науковий керівник Марисюк М.О.*

ІСТОРІЯ ВИНИКНЕННЯ МАКЕТНИХ МЕТОДІВ, ЇХНІЙ РОЗВИТОК

За допомогою моди одяг дає можливість кожному з людей, які живуть на планеті, без слів донести до оточуючих деяку інформацію про свою особистість, а також про власне положення в людському суспільстві. Крім цього, мода є дійсним барометром людської культури незалежно від територіального розташування тієї або іншої країни. Мода може стосуватися не тільки того, що носить людина, але навіть форми його тіла, кольору його очей, зросту й інших його анатомічних особливостей. Певною мірою прагнення людини слідувати в усьому тенденціям моди проявляє слабкість її характеру, суть якого полягає в прагненні злитися із соціумом, небажанні виділятися із загального оточення.

До кінця 19-го і початку 20-го століття професія кравець не вважалася статусною, і імена тих майстрів, які розробили основи методи муляжу, на жаль, не збереглися. Поворот подій стався в Парижі з відкриттям салону Чарльза Фредеріка Ворта і його кардинально новим, на той час, підходом до подачі своїх, тоді вже колекцій, що і поклато початок показам за участю моделей і зміни статусу дизайнера. На кожному його виробі стояв підпис, а клієнт повинен був вибирати із запропонованих моделей, а не замовляти те, що йому хочеться.

Після Ворта багато модельєрів зробили свій внесок в розвиток методу моделювання на манекені, в тому числі і Мадлен Віон. Мадлен все моделювала в

штучному розмірі, на невеликих манекенах-ляльках, а вже потім збільшувала свої моделі в масштабі. Вона першою почала сміливо експериментувати з кроєм по косій, а тканини, які вона замовляла для роботи, були 1,8 м в ширину - що давало більше свободи для творчості [1, с.100-112].

В історії є багато цікавих прикладів, які показують, наскільки по-різному можна працювати, використовуючи манекен, а не тільки роботу на площині - з кресленнями. Звичайно, два ці методи доповнюють один одного.

Створений дизайнером одяг, дозволяє виділити людину, підкреслити її особистість.

Для цього дизайнер костюму користується цілою низкою технічних засобів. Ці технічні засоби можна розділити на два основних види: засоби вираження проєктованої моделі одягу та засоби виконання проєкту моделі одягу в матеріалі.

До першого виду належать технічні засоби моделювання одягу, які служать для вираження проєкту моделі одягу у наочній формі, що відображає характерні особливості моделі, як з точки зору її конструктивної побудови, так і загального художнього оформлення [2, с. 93-99].

Макетування – це пошук нових форм, логічних і досконалих конструкцій, гармонійних і виразних композицій, оптимальних технологічних рішень. Макетування як процес походить від результату дії – макету. Макет – об'ємне зображення речі (предмета, виробу), що дає уявлення про її функції, форму, композицію, конструкцію.

При макетуванні відпрацьовується не лише форма (у тому числі довжина

моделі), уточнюється конструкція або виявляються незвичайні конструктивні рішення, йде пошук композиції, визначаються деталі, оздоблення – їх величина, місце розташування, пропорції, колір, фактура, малюнок, а й узгоджується форма, композиція і конструкція моделі з образом людини. Макет особливо необхідний при творчому пошуку, відпрацюванні моделей з нових, декорованих, дорогих матеріалів, (наприклад натуральне хутро, шкіра, замша, оксамит розшитий перлами та інших). Після відпрацювання нової ідеї, задуму в макеті модель створюється з основного матеріалу [3, с. 88-97].

За допомогою макета наочно прочитується форма (модель) у всіх поворотах і ракурсах, її колірне і фактурне рішення. Чим ясніше уявляє собі автор майбутню модель і глибше опрацьовує її в ескізі, тим більшою мірою макет буде відповідати ескізу. Будь-яка невідповідність, будь-яка неточність або відхилення від прийнятого ескізу вимагають виправлення, коректування макета, а іноді, якщо ідея ескізу не знаходить свого втілення в матеріалі, потрібен відхід від ескізу або розробка нового. Макет іноді може створювати враження, що не відповідає первісному (ескізному) задуму. Така розбіжність виникає через відсутність у проєктувальника просторового мислення при розробці ескізів, недостатнього досвіду роботи зі створення об'ємної форми [4, с. 180-192].

В сучасному світі все взаємопов'язано. Науковий і технічний прогрес все більше і більше проникає в галузь мистецтва, архітектури і моди. Чим простіше ззовні, тим складніше всередині і навпаки. Кожен день людство

наближається до «майбутнього» з фантастичними побудовами, розумною технікою і одягом, який може змінювати форму, колір, температуру. В наш час, коли навкруги дуже багато технічності, геометричності, скрізь присутнього конструктивізму, в моді не вистачає природності, самобутності. Тому сьогодні актуальне звернення дизайнерів до використання різних методів макетування одягу, поєднання технік для створення нових та об'ємних форм одягу.

Список використаних джерел:

1. Пашкевич К.Л. Застосування сучасних методів для проектування колекцій одягу складних форм / К. Л. Пашкевич, М.В. Колосніченко, К.О. Науменко, О.С. Хапанцева Теорія та практика дизайну: збірник наукових 123 Art and Design №1, 2018 науковий фаховий журнал Мистецтвознавство. Технічні науки. праць. 2015. Вип.8: Технічна естетика. 225 с.
2. Чуприна Н.В. Принципы проведения предпроектного анализа в индустрии моды Scientific achievements. 2015. Vienna. Vol. 1. С. 150 с.
3. Малинська А.М. Розробка колекцій одягу: Навч. посібник /А.М. Малинська, К.Л. Пашкевич, М.Р.Смирнова, О.В. Колосніченко К.: ПП НВЦ Профі, 2014. 140 с.
4. Колосніченко М.В. Мода і одяг. Основи проектування та виготовлення одягу. Навч. посібник / М.В. Колосніченко, К.Л. Процик К.: КНУТД, 2011. 238 с.

УДК 745.03

*Дитюк Мар'яна, студентка II курсу
спеціальності «Дизайн»,
науковий керівник Зозуля С.М.*

ОСОБЛИВОСТІ ВПРОВАДЖЕННЯ БІОДИЗАЙНУ У ФОРМУВАННІ ІНТЕР'ЄРУ

У статті розглядається біодизайн у формуванні інтер'єру як культурне та соціальне явище. Здійснюється аналіз основних тенденцій, процесів, пов'язаних з біодизайном, обумовлених змінами у формуванні інтер'єру та створенні нових стилів.

Об'єктом нашого дослідження є біодизайн який сформує інтер'єр приміщення. Напевно кожен хоч раз замислювався над тим, щоб зробити живий куточок. Жива природа в квартирі або будинку – це і красиво, і природне, тепер дуже важливе і поширюється в усьому світі. Живі куточки – частина інтер'єру, це основний елемент в

оформлені номерів, офісів, кафе, ресторанів, нічних клубів, спортивних залів та плавального приміщення. Біодизайн охоплює нову сферу діяльності, діяльності майбутнього.

Біодизайн – це не просто напрямок в дизайні інтер'єру, а ціла наука, метою якої є пошук, знаходження і використання елементів або образів живої природи для створення психологічного та естетичного комфорту людини [2].

Біодизайн став відповіддю на урбанізацію, на сірість і геометричну бездоганність сучасних стилів, на лаконічність і розважливу

функціональність кожного міського будинку.

Інструментами біодизайна є [2]:

- фонтани, водоспади та інші штучні водойми;
- композиції з каменів;
- акваріуми;
- флористичні та фітокомпозиції;
- зимові сади і багато іншого.

Все, що допомагає відтворити в інтер'єрі куточок живої природи або частинку ландшафту, можна сміливо зарахувати до інструментів біодизайну.

Тільки тепер, живучи сучасними технологіями, системами та розробками біодизайну, багато людей стоять перед кімнатами та офісами з євроремонтами з усіма тими холодними і чудовими штучним матеріалами. І тепер маючи новий ремонт хочуть отримати позитивну енергію, від природи. Явище живої природи в інтер'єрі, який може поєднувати різні стилі і напрямки, а можливо просто відобразити імідж власника приміщення.

Дизайн — специфічний ряд проектної діяльності, що об'єднує художньо-предметне мистецтво і науково обґрунтовану інженерну практику у сфері індустриального виробництва. Реалізуючи функції дизайну: відображаючу, виховну, пізнавальну, комунікативну, гедоністичну, інтелект використовує всі три типи мислительної діяльності: наочно-діловий, чуттєво-образний, поняттєво-логічний.

Термін «промисловий дизайн» був затверджений рішенням першої генеральної асамблеї ICSID (International Council of Societies of Industrial Design, Міжнародної ради організацій промислового дизайну) 1959 року термін «дизайн» є професійним

скороченням терміну «промисловий дизайн» [3].

Об'єктом дизайну може стати практично будь-який новий технічний промисловий виріб (комплект, ансамбль, комплекс, система) в будь-якій сфері життєдіяльності людей, де соціально-культурно обумовлено людське спілкування.

Основні категорії об'єкта дизайну[4]:

Образ — ідеальне уявлення про об'єкт, художньо-образна модель, створена уявою дизайнера.

Функція — робота, яку повинен виконувати виріб, а також смислова, знакова і ціннісна ролі речі.

Морфологія — будова, структура форми виробу, організована відповідно до його функції, матеріалом і способом виготовлення, що втілює задум дизайнера.

Технологічна форма — морфологія, втілена в способі промислового виробництва речі-об'єкту дизайн-проекування в результаті художнього осмислення технології.

Естетична цінність — особливе значення об'єкту, що виявляється людиною в ситуації естетичного сприйняття, емоційного, чуттєвого переживання і оцінки ступеня відповідності об'єкту естетичному ідеалу суб'єкта.

Інтер'єр (фр. intérieur — внутрішня частина, середина; від лат. interior — ближчий до середини) — архітектурно й художньо оздоблена внутрішня частина будинку, що забезпечує комфорт людині та визначає функціональне призначення приміщення. Також термін може вживатися щодо оздоблення салонів транспортних засобів: авто, літака, залізничного вагона і т. д. Також картина, малюнок і т. ін., на яких зображено

внутрішню частину якого-небудь приміщення [1].

Етапи створення інтер'єру:

У сучасному розумінні, інтер'єр має відображати тему приміщення (особливо, якщо це ресторан, готель, магазин) або відповідати стилю та смаку власника. Задля того, щоб естетичні уподобання мешканців (клієнтів або працівників) відповідали функціональним можливостям площі, власник будівлі звертається до дизайнера інтер'єрів або дизайн-студії. Дизайнери співпрацюють із архітекторами або самі мають відповідні знання; підрядниками, будівельниками та постачальниками. Спочатку дизайнери знайомляться із структурою приміщення та пропонують дизайн-проект у вигляді комп'ютерної проєкції (іншими словами — візуалізації). Дизайн-проект майбутнього інтер'єру має відповідати функціональному призначенню приміщення (приватний будинок, дача, готель і т. д.) та побажанням замовника. Разом із ним та усіма залученими спеціалістами дизайнери приймають рішення по габаритах і структурі площі, її облаштуванню, стилю меблювання, освітлення на оздоблення. Коли проєкт узгоджено між власником та дизайн-бюро, настає наступний етап створення

інтер'єру — презентація проєкту дизайн-салону, який має наповнити окреслену ідею конкретними матеріалами: шпалерами, плиткою, сантехнікою, меблями, світлом та електро-фурнітурою. Чим вишуканіший дизайн, тим більша вірогідність того, що усі зазначені предмети та матеріали для інтер'єру мають відрізнятися високою якістю та оригінальним дизайном. Найкращими виробниками вважаються європейські мануфактури. Особливе місце у ніші дизайнерського освітлення, текстилю, санфаянсу та меблів займають італійські компанії, які відрізняються поєднанням традицій та інновацій [5].

Інтер'єр-дизайнери або працівники комплектуючої дизайн-студії можуть спеціалізуватися на таких видах приміщень: інтер'єри приватних будинків, квартир, офісних приміщень, мед-центрів, ресторанів, готелів, бізнес-центрів та усіх можливих суспільних будівель.

Сьогодні біодизайн стає своєрідною потребою жилого простору, семантичними координатами суспільних цінностей; вони привертають увагу і транлюють у його свідомість закодовані в них символічні смисли та ідеї, проваюють до певних дій.

Список використаних джерел:

1. Інтер'єр. Літературознавча енциклопедія : у 2 т. / авт.-уклад. Ю. І. Ковалів. Київ : ВЦ «Академія», 2007. Т. 1. 428с.
2. Михайленко В. Є., Кащенко О. В. Основи біодизайну: навч. посіб. для студ. ВНЗ. Київ. нац. ун-т будівництва і архітектури. Київ: Каравела, 2011. 224 с.
3. Розенсон И. Основи теорії дизайну. СПб. Питер, 2006. 224 с.
4. Сидоренко В. Д., Пучков А. О., Сіткарьова О. В. та ін. Нариси з історії українського дизайну ХХ століття: збірник статей / ПСМ НАМ України / за заг. ред. акад. М. І. Яковлєва. Київ: Фенікс, 2012. С. 256 с.
5. Сьомкін В. В. Дослідження та формування дизайн-ергономічної методології інформаційного забезпечення виставково-ярмаркової діяльності: звіт про НДР / НІД. Київ, 1999. 132 с.

УДК 615.07:615.26

*Даньків Аліна студентка III курсу
спеціальність «Дизайн»
науковий керівник Марушій І.П.*

ВПЛИВ ЛІКУВАЛЬНОЇ ТА ДЕКОРАТИВНОЇ КОСМЕТИКИ НА ШКІРУ У ПІДЛІТКІВ

Стаття розповідає про вплив косметики у підлітковому віці. У віці 12-14 і до 18-20 років шкіра обличчя є найпримхливішою. То прищик-гнійничок, то чорні цятки, то губи обвітрилися. За шкірою обличчя потрібно доглядати щодня з допомогою спеціальних засобів для підліткової шкіри. Обов'язковими засобами гігієни шкіри обличчя є пінка для вмивання, очищаючий лосьйон, що не містить спирту, скраб та крем для підліткової шкіри. Слід індивідуально підбирати шампуні, гелі для душу, скраби та інші засоби, які будуть контактувати зі шкірою підлітка, уважно читаючи склад цих засобів, оскільки в наш час їх роблять не дуже якісно, що відразу позначиться на стані шкіри [2].

Дівчатка і хлопчики починають самостійно видавлювати «чорні цятки» і прищики. Процес «самостійної боротьби з прищами» може затягнутися надовго і зробити шкіру проблемною мало не на все життя. Багато жінок у 20, 30 і навіть 40 років страждають від розширених пор, вугрів та підвищеної сальності залоз. А потрібно було лише в юності правильно доглядати за обличчям.

У жодному разі нічого самостійно не видавлювати, бо по-перше, це великий ризик занесення інфекції, по-друге, при неправильному (непрофесійному) видавлюванні вугрів збільшуються шанси отримати рубці та інші неприємні наслідки. А по-третє (і це головне),

елементи, які вже є запаленими, взагалі не висушують, бо це вже непотрібно.

Зараз не рідкість зустріти юну дівчину «закамуфльовану» великою кількістю тонального крему, пудри, тіней і туші. Але сучасна декоративна косметика (та, що так вабить нас з телеекрану), попри новачі в розробках не розрахована на підліткову шкіру[4].

Сучасних жінок не дарма називають поколінням, що рано старіє. Якщо наші мами й бабусі виявляли у себе перші зморшки у 30–35, то нині багато дівчат уже в 24 вимушені колоти ботокс.

«Дорослі» тональні креми, пудри і т.п. направлено діють на приховування зморшок, вирівнювання шкіри та на інші вікові проблеми. Це аж ніяк не потрібне твоїй юній шкірі. Чим раніше дівчата почнуть користуватися декоративною косметикою, тим раніше шкіра почне відчувати проблеми. Тому до 15 років краще обійтися без неї. Почати можна з туші для вій і блиску чи помади для губ, розроблених саме для твого віку[1].

Важливими складниками косметичних засобів для підлітків і, звісно, помічниками для підліткової шкіри є:

- *Гранули жожоба* видаляють (механічно відлущують) забруднення з поверхні шкіри.

- *Екстракт нагідок (календули)* – антиоксидант, сприяє швидкому загоєнню усіх пошкоджень епідермісу, заспокоює запальну реакцію, знімає почервоніння.

- *Екстракт розмарину* містить ефірну олію, яка нормалізує функцію сальних залоз і сприяє глибокому очищенню пор.

- *Екстракт ромашки* має заспокійливий, протизапальний ефект, прискорює епітелізацію епідермісу і загоєння запальних елементів.

- *Поверхнево активні речовини і саліцилова кислота* сприяють набухання рогового шару епідермісу і розм'якшують відмерлі клітини, очищають пори, а саліцилова кислота «розчиняє» відмерлі клітини і видаляє комедони.

- *Водяний крес* багатий мінеральними речовинами (калій, кальцій, йод) і вітамінами, нормалізує обмін речовин у клітинах, регулює активність сальних залоз, відновлює водний баланс шкіри.

- *Шавлія* – рослинний антибіотик – знімає почервоніння, має антисептичну, антимікробну та протизапальну дію.

- *Фруктові кислоти, олія мануки і чайного дерева* нормалізують активність сальних залоз і вироблення шкірного сала, зменшують утворення комедонів, попереджують запальні реакції, надають матовість шкірі.

Отже, підводячи підсумок, можна сказати, що за шкірою обличчя потрібно доглядати щодня з допомогою спеціальних засобів для підліткової шкіри. Обов'язковими засобами гігієни шкіри обличчя є пінка для вмивання, очищаючий лосьйон, що не містить спирту, скраб та крем для підліткової шкіри. Слід індивідуально підбирати шампуні, гелі для душу, скраби та інші засоби, які будуть контактувати зі шкірою підлітка, уважно читаючи склад цих засобів, оскільки в наш час їх роблять не дуже якісно, що відразу позначиться на стані шкіри.

Список використаних джерел

1. Азбука краси. Для дівчаток. / Упоряд. В. Іванова. – К.: Школа, 2003. – с. 240.
2. Дмитренко, С. О. Основи косметического ухода за кожей: [історія кольорів і значення їх в житті людини] / С. О. Дмитренко // Все для вчителя. – 2008. - № 5 (травень). – с. 100.
3. Дороніна, Акинья. Догляд за зовнішністю / Акинья Дороніна // Шкільний світ. – 2011. - № 13. – с. 220.
4. Енциклопедія для дівчат: Для серед. та ст. шк. віку / Авт.-упоряд. Н. М. Волчек. – К.: Школа, 2003. – с. 170.
5. Таємниці для дівчаток / Авт.-упоряд. В. Іванова. – К.: Школа, 2003. – с. 205.

УДК 687.53

*Журавель Галина студентка III курсу
спеціальність «Дизайн»
науковий керівник Манчевська Н.О.*

МАЙСТЕРНІСТЬ НАБУТА ВІКАМИ

У роботі досліджено розвиток професії перукаря з давніх часів стародавнього світу до наших днів.

Перукар-модельєр - професія цікава, творча і різноманітна, але й дуже специфічна. У ній неможливо щось одне вивчити і робити тільки так, тому що

кожна людина - це особистість зі своїми потребами і баченням. Перукарська справа це мистецтво, де майстер творить, створюючи багато шедеврів протягом робочого дня. Це мистецтво, яке потребує персонального зв'язку з кожним відвідувачем.

Перший досвід в перукарській справі ніяк не пов'язаний зі створенням зачіски для краси, а більшою мірою мав забобонний зміст. На стародавньому сході, вважали, що волосся, якимось чином пов'язані із вищими силами природи, демонами чи добрими духами. Для вигнання або призначення завжди кликали на допомогу людину, яка вміла працювати із волоссям – стригти, брити, обпалювати кінчики. Тоді перукарі були одними із найважливіших людей племені.

Найперші згадки про перукарське мистецтво відносяться до V століття до нашої ери в Єгипті. Єгиптяни приділяли багато уваги своєї зовнішності: вони фарбували волосся, робили перуки, а також завивали волосся за допомогою дерев'яних паличок. Саме тут і було покладено початок стрижки – каре, яка і зараз не втратила своєї популярності! Перукарями в Єгипті були звичайні раби, котрих примушували приводити в порядок волосся власників [1].

Починаючи із 1163 року, **професія перукаря** дуже часто поєднувалася із професією стоматолога, хірурга та педіатра. Так тривало до п'ятнадцятого століття, були навіть створені курси по отриманню спеціальності. Тоді щоб отримати професію перукаря потрібно було щоб хтось із родини був перукарем. Ремесло переходило в спадок [2].

Вже пізніше в 1893 році була відкрита перша у світі школа перукарів. В цій школі перукарів видавали спеціальні

дипломи, що в свою чергу змінило думку оточуючих про професію.

Далі із кожним наступним роком **перукар, як професія** і як особистість тільки процвітали та вдосконалювались. Маючи гарний дохід та відповідний статус в суспільстві. У XVII столітті стали модними перуки. Перукарське мистецтво в ті часи досягло колосальних висот, в прямому та переносному значенні. Зачіски були такі високі й химерні, що для їх створення потрібний був металевий чи дерев'яний каркас. Деякі зачіски мали по півметра висотою. Такі зачіски робили по декілька годин, а перукарям доводилося вставати на ходулі.

В XIX столітті було зроблено відкриття секрету перетворення жінок на блондинок за допомогою перекису водню. В цей же час відбулося розмежування професій на цирульника та медика.

В XX столітті була винайдена перманентна завивка (так звана «хімія»), яка могла триматися до шести місяців. Як бачимо, перукарі в усі віки користувалися передовими технологіями [5].

Отже, проаналізувавши історію професії перукаря, можна з впевненістю назвати її однією з самих давно відомих і поважних професій. В народі кажуть, що зробити людину красивою можуть два майстри – один з них кравець, а другий – перукар. І це правильно, адже вдало підібрана зачіска, вмільний макіяж можуть не тільки змінити зовнішній вигляд людини, але й поліпшити її внутрішній стан, зробити її на певний час щасливою.

Кожне обличчя – загадка, і перукар повинен щоразу її розгадувати, знаходити єдність, гармонію між зачіскою та овалом обличчя, розрізом очей і загальним стилем людини.

Роботи перукаря можна порівняти з творчістю художника. Ця професія

належить до професії художнього типу. завжди була досить престижною, такою Люди у всі часи прагнули бути вона залишається й нині. красивими, і тому професія перукаря

Список використаних джерел:

1. Горбатюк Н.А. «Основи перукарської справи» К.2005р.
2. Оболенська І.І. Тургай Л.С. Шевелюр С.Б. Історія перукарської справи. – К.: Грамота, 2005.
3. Основи перукарської справи за загальною редакцією доктора педагогічних наук В.Ф. Орлова. – К.: Грамота, 2005.
4. Русакова І.Е. Бутенко Д.К. Малек Н.В. Парекмахерское дело. Ростов-на-Дону: Фенікс, 2002.
5. Шерман О. Волосся як візуальний компонент іміджу лідера : діахронія, синхронія, гендер/ О. Шерман // Вісник Львівського університету. Серія філософсько-політологічні студії. — 2014. — № 4. — С. 370.
6. Черниченко Т. А. Моделирование причесок и декоративная косметика : Учеб. пособ. / Т. А. Черниченко, И. Ю. Плотникова. – М. : Академия, 2004. – 208 с.

УДК 687.01

*Солтис Наталія, студентка III курсу спеціальності
«Технології легкої промисловості»,
науковий керівник Ющак Н.А.*

ДОСЛІДЖЕННЯ ВПЛИВУ МОДИ ТА ІСТОРИЧНИХ ПОДІЙ НА ОДЯГ КЛАСИЧНОГО СТИЛЮ

Стиль – це грецьке слово, що означає манеру, характер, ідейно-художню особливість побудови, створення цілісного виразного образу.

Слово «стиль» вбирає в себе дуже широке поняття, тому що одночасно поширюється на архітектуру, образотворче мистецтво, оздоблення інтер'єрів і одночасно на манеру «вести себе», зачісуватися і одягатися [1, с. 68].

Основні риси стилю відбиваються на формах, пропорціях, силуетах одягу, його декоративному рішенні, кількості предметів в ансамблі або комплекті, способах їх носіння, у виборі матеріалів і колірному рішенні.

В контексті сучасної моди можна виділити декілька основних стильових

вирішень одягу, які мають характерні особливості, сформувались й міцно затвердились та зустрічались протягом усіх часових періодів минулого століття.

Це, насамперед, чотири основних традиційних стилі: класичний, романтичний, спортивний та фольклорний. Дані стилі відзначаються певною сталістю образотворчих прийомів та традиційністю вирішення, тому їх виділено як основні.

Класичний стиль сформувався в Англії в XVIII-XIX століттях на базі англійського костюма. Цьому стилю притаманні строгість, стриманість, добротність, практичність, функціональність, комфортність і, разом з тим, елегантність [2, с. 235].

Класичний стиль одягу є фундаментом моди, відправною точкою всіх модних тенденцій, саме тому він завжди популярний у тих, хто хоче одягатися і зручно, і елегантно.

Початок ХХ століття в світі вирізняється вишуканістю та витонченістю образів. Проте, вже до 30-х років стиль в одязі зміниться на простоту та практичність крою. Жінки зняли корсети, чоловіки вдягли більш бізнесові костюми. Емансипація жінок у 1940-х додає в їх одяг м'язовості, тобто чоловічих рис. У ці роки в моду входять підплечики.

Стрімкий розвиток науки і техніки, зміна образу життя суспільства в цілому спричиняють те, що мода в ХХ сторіччі перестає бути привілеєм верхівки суспільства, а стає доступною широким верствам населення. Виготовлення одягу в ХХ ст. стає цілою індустрією та прибутковим бізнесом з мільйонним прибутком. Так одяг в класичному стилі проникає в широкі верстви населення [3, с. 284].

На розвиток європейського костюма 20-их років ХХ ст. надзвичайно потужний вплив мала I світова війна. Війна 1914-1918 рр. стала поворотним моментом в історії людства, не тільки змінивши політичну карту Європи, але й стиль життя людей. Більшість чоловіків одягли військову уніформу, яка зробила потужний вплив не тільки на цивільний одяг того часу, але й на всю моду ХХ ст. в цілому. Саме під час I світової війни склався костюм, який жінки будуть носити в ХХ сторіччі та в ХХІ сторіччі: вкоротилися спідниці, зникли корсети, замість них починають носити бюстгальтери. Багато елементів військових мундирів переходять в цивільний одяг – відкладні коміри, високі

стійки, накладні кишені, застібку стали робити тільки спереду, бо тепер не було кому допомагати жінці – ні служниці, ні чоловіка [4].

Разом з модою «для всіх» поряд йде висока мода і вони збагачують одна одну відповідно до вимог часу.

Однією з особливостей моди ХХ ст. є її швидкоплинність. Кожні 10, 5, а іноді й 2-3 роки змінюються течії, стилі. Не відстає в цьому плані і класичний стиль. Зараз ми можемо побачити величезну кількість його різновидів: стиль Шанель, англійська елегантність, діловий стиль (business best, business traditional, business casual), стиль гарсон, тедді-гьорлз, міський стиль, casual (basic casual, sport casual, smart casual, street casual, ol aut casual) та ін.

Вперше одяг класичного стилю, яким його звикли бачити сьогодні, з'являється на початку минулого століття у Великобританії. Величезну роль у становленні класики в жіночому одязі зіграла Коко Шанель [4]. Одна з найбільш відомих жінок-модельєрів набралася сміливості для того, щоб надіти на себе чоловічий костюм. Неймовірна елегантність кутюр'є призвели до того, що шалену популярність отримали сорочки, брюки і короткі спідниці. Крім того, важливим досягненням Коко Шанель є популяризація маленької чорної сукні – основи класичного гардеробу сучасної жінки.

Незважаючи на те, що минуло вже більше століття, основні правила і принципи класичного стилю залишаються незмінними. Модні тенденції сучасного світу лише трохи коригують основу цього вбрання, а звичний всім зовнішній вигляд не змінюється ось уже 100 років.

Одяг, вирішений в класичному стилі, передбачає відчуття міри в усьому: формі,

об'ємі, кольоровій гамі, оздобленні. Цьому стилю притаманні консерватизм композиційно-художнього вирішення, висока якість виготовлення та дорогі тканини.

Класичний стиль не має обмежень за віковою ознакою або строгих критеріїв зросту і ваги. Це стиль людей інтелектуальної праці (політичних діячів, менеджерів, педагогів) і доречний для ділової офіційної обстановки. Цей вибір в одязі може стати візитною карткою людини, готової поєднувати шарм, строгість і вишуканість впродовж усього

життя. Людина в цьому стилі, як і її костюм – розкішна, елегантна та бездоганна.

Таким чином, класичний стиль є одним з найбільш вишуканих і популярних серед сучасних жінок. Такий одяг ніколи не вийде з моди і дозволить підкреслити привабливість і жіночність. Мінімум деталей, вишукане взуття і однотонний одяг дозволяють жінці похвалитися своєю природною красою. Завдяки цьому в центрі уваги знаходиться сама пані, а не її вбрання

Список використаних джерел:

1. Петровцева Н.О. Художнє проектування одягу (вступ до спеціальності). Київ: Кондор, 2019. 148 с.
2. Корницька Л. Художнє проектування одягу. Історія костюму. Навчальний посібник. Львів: Видавництво «Новий Світ - 2000», 2011. 434 с.
3. Современная энциклопедия Аванта+. Мода и стиль / Глав. ред. В.А.Володин. М.: Аванта+, 2002. 480с.
4. Історія костюму
http://dn.khnu.km.ua/dn/k_default.aspx?M=k1161&T=03_4&lng
(дата звернення 27.05.2020 р.)

УДК 72.021

*Христинич Олена, студентка IV курсу
спеціальності «Дизайн»,
науковий керівник Ткачук Ю.П.*

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ У ВЕБ-ДИЗАЙНІ

У науковій роботі розглянуто загальні відомості та особливості веб-дизайну, розкрито його основні характеристики та прийоми. Акцентовано увагу окремо на кожній сучасній тенденції, та з'ясовано як саме розробити веб-дизайн так, щоб він не втрачав свою актуальність вже через кілька місяців, а радував своїм виглядом навіть кілька років.

Актуальність дослідження. Тема даного дослідження є дуже актуальною на

сьогоднішній день, оскільки з кожним роком напрями та тенденції веб дизайну систематично оновлюються, змінюються, отримуючи як нові функціональні завдання, так і свої цілі реалізації. Наприклад, веб-сайт, який сьогодні виглядає витонченим і сучасним, може виглядати застарілим лише через кілька місяців. Саме тому дизайнеру дуже важливо бути в курсі всіх нових трендів веб-дизайну та вміти правильно їх застосовувати, щоб дизайн виглядав чудово

протягом декількох років, а не нагадував дошку повідомлень Geocities від 1996 року.

Мета роботи. На основі аналізу наукових і документальних джерел та їх узагальнення розглянути загальні відомості про веб-дизайн та виявити завдання і напрями веб-дизайну, визначити його основні ознаки, а також розглянути особливості реалізації веб-дизайну.

Постановка завдання.

Проаналізувати й узагальнити джерела наукових досліджень щодо відомостей про веб-дизайн; сформувати джерельну базу дослідження; проаналізувати сучасні тенденції веб-дизайну; виявити та проаналізувати особливості кожного з прийомів, що застосовуються при розробці веб-дизайну.

Результати дослідження.

Веб-дизайн — це процес виробництва сайтів, який складається з технічної розробки, створення зручної структури веб-сторінки, графічного оформлення і передачі інформації в мережу.

Якщо ще кілька років тому не було багато користувачів, які використовують веб-серфінг, то зараз кількість таких користувачів значно зросла і веб-дизайн став просто необхідністю. Його впровадження дозволяє істотно підвищити віддачу від таких комерційних проектів, як, наприклад, інтернет-магазини.

До основних принципів цього напрямку можна віднести баланс основних елементів на картинці, їх органічність, ритм, фокусування уваги, загальний контраст і пропорційність.

Зараз величезна тенденція у веб-дизайні — це поєднання фотографій із надзвичайно простими мальованими 2D ілюстраціями. Дотримуючись цієї тенденції, ілюстрації або замінюють частини фотографій або взаємодіють з ними, створюючи веселу суміш двох реалій [4].

Величезний прибуток у 2020 році роблять шаблони, вони є надзвичайно різноманітними та освіжаючими. Окрім певного висвітлення фону у тенденціях веб-дизайну дуже популярними будуть моделі, що поширюються лише на окремі частини фону. Вони створять гарячий та сучасний зовнішній вигляд веб-дизайну [3].

Чорно-білий веб-дизайн — стильний, вічнозелений та завжди модний, не дивно що й цього року він у тренді. Такий дизайн повинен бути мінімалістичним, містити максі-типографіку та елементи мистецтва. Мінімалістичний тренд веб-дизайну став популярним кілька років тому і сьогодні він все ще виглядає сучасно та класно. Дизайнери все ще знімають непотрібні деталі та прикраси, але на відміну від декількох років тому, в наш час вони використовують максі-типографію, щоб зробити більш сильну заяву [2].

Стиль дизайну 50-х та 60-х років є величезним джерелом натхнення для багатьох веб-дизайнерів. Ефекти, які нагадують про ретро, такі як пил, шум, чорно-білі фотографії, тьмяніші кольори, представлені в тенденціях веб-дизайну 2020 року.

Лінійне мистецтво є тотальним хітом зараз у всіх сферах графічного дизайну, тому не дивно що він також пробився у веб-дизайн. Веб-сайти з лінійними ілюстраціями виглядають професійно, чисто та все ще супер креативно.

Ілюстрації в різних стилях веб-дизайну будуть одними з найгарячіших тенденцій 2020 року. Це дивовижні твори мистецтва — від акварелі та пастелі до сучасного та дивного мистецтва, таких як персонажі з непропорційними тілами, персонажі без рис обличчя тощо [5].

3D елементи та рухові ефекти стали невід'ємною частиною графічного та веб-дизайну в сучасні дні. Рівень глибини та

реалістичності, який він дозволяє створювати дизайнерам, поки неосяжний для будь-яких інших цифрових технологій. Тому тривимірний веб-дизайн – ще один тренд цього року [1, с.16-18].

Щоб виділитись неординарністю серед конкурентів цілком можна використовувати яскраві трендові кольори. Для зручності вибору трендових кольорів, можна скористатися палітрою Google. Не нове, але все ще актуальне рішення з точки зору колористики для веб-дизайну сайту - використання градієнтного переходу кольорів.

Висновок. Від якості дизайну залежить успіх всього сайту. Тому дуже

важливо стежити за трендом, розуміти які інструменти увійшли в моду в сфері сайтобудування, а які вже вважаються застарілими і залишаються позаду. Тренди в веб-дизайні постійно змінюються, удосконалюються, модернізуються. Те, що було актуально в 2016-2017 роках зменшує свої обороти, поступаючись абсолютно новим фішкам. Професійному дизайнеру просто необхідно знати про них, щоб результат розробки сайтів був не просто ефективним, а створював правильне враження про компанію, якій належить веб-ресурс.

Список використаних джерел:

1. Адаптивний дизайн: делаем сайты для любых устройств. Издательский дом «Питер» 2013, 191с.
2. Інтернет-джерело – <https://sites.google.com/site/osnovihtml/sucasni-tendenciie-web-dizajnu>.
3. Інтернет-джерело – <https://wsart.com.ua/web-design-trends-2020/>.
4. Інтернет-джерело – <https://zelios.te.ua/blog/rozrobka/trendi-2020-roku-dlya-veb-rozrobki>.
5. Інтернет-джерело – <https://impulse-design.com.ua/osnovnye-trendy-veb-dizajna-2018.html>.

УДК 7.74

*Чорна Христина, студентка III курсу,
спеціальності «Дизайн»,
науковий керівник Василенко Л.І.*

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ КУЛЬТУРИ ДИЗАЙНУ ІНТЕР'ЄРУ У 2020 РОЦІ

В умовах сучасної цивілізації важливого значення набуває дизайн – одна знайрозвинутіших та надміру усвідомлених галузей людської діяльності за законами естетики та краси поза образотворчим мистецтвом. Дизайн сьогодні є проектною культурою життя кожної людини [1, с. 3].

Сучасний дизайн – інтер'єрний,

предметний, промисловий сьогодні відповідає головному тренду ХХІ століття, який прочитується і в урбаністиці, і в архітектурі, і в ландшафті, – динаміці. Змінюються форми і напрямки, матеріали і колірна гамма, функція та ергономіка .

Дизайн застосовується під час створення будь-якого технічного

промислового виробу, в будь-якій сфері людської життєдіяльності. Дизайнер повинен мати широкий кругозір і гарний естетичний смак, вміти творчо мислити, володіти аналітичними та об'ємними методами пошуків форми, добре знати конструктивні та оздоблювальні матеріали. Таким чином, дизайнер займає чільне місце в галузі художнього конструювання, в проектуванні складних виробів, де технічна і естетична сторони однаково важливі [4, с.212]

Можна протиставити дизайн мистецтву в тому, що дизайн роблять для користі інших, а не для користі митця. У загальному випадку «інші» – це суспільство. Звідси, дизайн – відображення потреб суспільства. Дизайн не існує сам по собі і не розвивається сам по собі. Він є необхідною та невід'ємною складовою життя сучасного соціуму. Вони взаємопов'язані елементи, їх союз знаходить естетичну репрезентацію в тенденціях культури дизайну [1, с. 14].

Тенденції в дизайні — це ключові напрями, яким надають перевагу дизайнери та споживачі. Формуються вони довго, змінюються повільно. Кардинальні зміни назрівають десятиліттями. Частіше змінюються форми, кольори й відтінки, а оздоблювальні матеріали залишаються.

Дещо залишається актуальним декілька сезонів, трансформуючись та удосконалюючись, а є і короткочасні тенденції [2, с.152].

Часто люди стараються створити стильний дизайн, але не до кінця розуміють слово «стильний». Перенавантажують інтер'єр декором, меблями чи різноманітністю фактур, текстур і тому подібне. Тому, питання стилю, доцільності застосування тих чи інших матеріалів є досить суттєвим. Саме

для цього варто глибше розглянути проблематику цього питання.

Отже, розглянемо актуальні тенденції в створенні стильного інтер'єру. Одна з них – це екологічність. Разом з урбанізацією зростає бажання людини більше долучатися до природи, покращувати умови свого життя. Таким чином, виникають дві тенденції – бажання достатку і раціональне використання природних ресурсів. Пошук натурального, органічного і переробленого впливає на виробництво матеріалів, текстур і кольорів. Тенденція останнього часу – це предмети інтер'єру ручної роботи. Багато компаній та дизайнерів експериментують з використанням перероблених матеріалів, повторним використанням сміття [2, с.152].

Наступна тенденція – модернізм, прагнення до нового та пошук нових форм. Уже звичний мінімалізм тепер доповнюють функціональність і футуризм, які набувають все більшого поширення та є унікальними та неповторними. Це проявляється у використанні звичайних предметів і текстур у незвичайний спосіб – наприклад, картина з килима.

Головною тенденцією у дизайні буде персоналізація – створення неповторного простору, як прояв індивідуальності. Це сміливі та незвичайні поєднання кольорів, форм і фактур.

Варто звернути увагу на кольори, які набувають все більшої популярності. Вже декілька сезонів невід'ємними є природні кольори. Дизайнери виділяють такий ключовий відтінок, як неом'ята. М'ятний тон вже давно популярний поруч з блакитними та бірюзовими відтінками, він надає свіжості та легкості дизайну інтер'єру, підкреслюючи популярний еко стиль. Свіжий блакитний, кораловий,

які ганро та ненав'язливо поєднуються з пастельними тонами, також є природніми відтінками. До них можна додати кольори: пряний мед, світло-коричневий та темно-зелений. Поєднання таких кольорів сприятиме створенню комфортного та сучасного внутрішнього середовища [3, с.38].

Оформлення внутрішнього середовища реалізовуватимуть у стилі неонові еkleктики. Це космічне поєднання класичних деталей та сучасних меблів. Серед металів кращим рішенням є справжня нержавіюча сталь. Вона виглядає професійно та доповнює інтер'єр певною технологічністю. Також набуває популярності фактурне скло. Майже всі італійські фабрики презентували

предмети інтер'єру з нього, будь-то армоване, структуроване, рельєфне, – столи, стелажі, комоди та двері та навіть дивани зі склом. І на додаток – це використання справжніх вінтажних речей, які уособлюють собою історію та оригінальність [2, с.96].

Дизайн інтер'єру – естетична діяльність, яка є невід'ємною сферою естетичного та повсякденного життя людини, визначає його стиль та форму світогляд кожного з нас. Розвивати культуру дизайну інтер'єру важливо та потрібно, тому що вона впливає на гармонізацію внутрішнього та зовнішнього світів людини у час постійних змін у житті світу.

Список використаних джерел:

1. Владислав Головач Культура Дизайну: http://designculture.exmachina.ru/assets/design_culture.pdf
2. Нариси з історії українського дизайну ХХ століття: Збірник статей ПСМ НАМ України; За заг. ред. акад. М. І. Яковлева; Редкол.: В. Д. Сидоренко (голова), А. О. Пучков, О. В. Сіткарьова та ін. К. : Фенікс, 2012. 256 с. : іл.
3. Тенденційність; Тенденція // Літературознавча енциклопедія : у 2 т. / авт.-уклад. Ю. І. Ковалів. Київ : ВЦ «Академія», 2007. 156 с.
4. Тенденція // Українська мала енциклопедія : 16 кн. : у 8 т. / проф. Є. Онацький. Накладом Адміністрації УАПЦ в Аргентині. Буенос-Айрес, 1966. 280 с. Т. 8, кн. XV : Літери Ст. Уц. С. 1887. 1000 екз.

СЕКЦІЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ

УДК 811.111:81'42

*Балан Юлія, студентка II курсу
спеціальності «Журналістика»,
науковий керівник Кузів Л. Б.,*

СПЕЦИФІКА ВЗАЄМОДІЇ МОВНИХ ЗАСОБІВ ТА ФУНКЦІЙ ЗАГОЛОВКІВ АНГЛОМОВНИХ МОЛОДІЖНИХ ІНТЕРНЕТ-ЖУРНАЛІВ

Сучасне суспільство неможливо уявити без засобів масової інформації. Роль ЗМІ важко переоцінити, адже вони допомагають людям бути в курсі щоденних подій, орієнтуватися в навколишній дійсності.

Щоб заручитися великим колом читачів, журналісти знаходяться в постійному пошуку нових цікавих виражальних засобів. Значний інтерес при цьому приділяється мистецтву створення газетного заголовка як засобу залучення уваги до тексту публікації. На думку багатьох дослідників, заголовна частина є одним з найбільш важливих вербальних елементів газетної чи журнальної статті. Слід зауважити, що заголовок є невіддільною частиною медіа-публікації, а успіх самої публікації багато в чому залежить від її заголовка, оскільки саме на нього читач звертає увагу в першу чергу. Тому вплив тієї чи іншої статті на читача здебільшого залежить від характеру та оформлення заголовків.

Вплив заголовків на реальних читачів надзвичайно сильний, оскільки певні мовні особливості роблять їх незабутніми. Побудова та ідеї, породжені заголовками, встановлюють рамки розуміння всієї статті.

Суттєвим питанням процесу дослідження заголовка медіатексту є визначення його функцій. У своїх роботах

лінгвісти не дають чіткого визначення функцій заголовка, інколи поєднуючи їх із засобами висловлювання. Досліджуючи цю проблематику, науковці [3, с. 27] сформулювали спільну думку щодо функцій газетних заголовків, тому основними визначають такі:

номінативну: можливість виділення тексту серед інших. Саме завдяки заголовку читач може вирішити, чи цікавить його матеріал;
інформативну: реалізується через відображення в заголовку основного змісту матеріалу;
рекламну чи атрактивну, головна мета якої максимально зацікавити читача, привернути увагу.

Однак у сучасному мовознавстві все більше відзначається така риса газетного заголовка, як його поліфункціональність. Зокрема, В. М. Абашина зазначає: «поліфункціональність заголовка проявляється у тому, що він є одночасно і початком сприйняття тексту й узагальненням найменування цього ще не пізнаного тексту» [2]. Отже, всі вказані вище функції газетного заголовка не виступають ізольовано, а тісно взаємодіють між собою.

Зважаючи на те, що основним принципом мас-медійного дискурсу є орієнтація на адресата, онлайн-видання для молоді створюють свій медіа-

продукт, беручи до уваги сфери зацікавленості та потреби своєї аудиторії. Головними адресатами англomовних молодіжних онлайн-журналів є підлітки, дівчата і хлопці, для яких найактуальнішими темами для обговорення є відносини із друзями та особами протилежної статі, мода і стиль, кіно і музика, спорт, життя кумирів, які відображають ціннісну картину світу підлітків. Також юнаки й дівчата цікавляться відносинами з батьками та іншими дорослими, навчанням та роботою, здоров'ям. Як бачимо, онлайн-журнали для підлітків, створюючи контент для своєї аудиторії, орієнтуються на картину світу і мовну свідомість свого адресата.

Як зазначалося раніше, цінність мас-медійного заголовка полягає в його функціональному навантаженні. Здійснене дослідження молодіжних інтернет-видань дає можливість стверджувати, що у заголовках, для яких характерна інформативна функція, слова переважно вживаються в прямому значенні, хоча і в заголовках такого типу вживання засобів образності не виключається. Наприклад: *This 17-year-old girl Made a Powerful Non-Profit* (S, 16/12/19); *Traveling the World on a Motorcycle: The Amazing Story Of Alex Chacon!* (YT, 29/11/15); *Halsey Wore Knee-High Boots as Pants* (TV, 27/12/19).

Функція впливу, яка виражається в спонуканні, розпорядженні, образності, вираженні авторського ставлення до інформації, виконується завдяки використанню в заголовках наказового способу дієслова, емоційно-забарвлених слів тощо. Наприклад: *Grab what you can!* (TV, 25/09/19); *Keep Your Mind Healthy* (S, 27/01/17); *Go, Study, WIN!* (AC, 02/08/18); *7 secrets to making a killer first impression*

(GL, 27/12/2019); *Beware of the sweet but sneaky slacker boys...* (GL, 16/08/2019).

Функція атрактивності, або функція привертання уваги, споріднює газетний заголовок із рекламним, оскільки принципи впливу на свідомість тут подібні. Для реалізації цієї функції заголовок має бути яскравим, дієвим, зокрема він може бути інтригуючим або навіть сенсаційним. Властивість заголовка виконувати атрактивну функцію змушує журналістів шукати привабливих, оригінальних форм, які зроблять його конкретним, яскравим, образним, свіжим [1, с.107].

Журнальні заголовки, в яких переважає функція привертання уваги, помітно більш насичені яскравими, образними, експресивними мовними засобами. Побутує думка, що найважливішими в оформленні заголовка в газеті чи журналі є ті мовні засоби, які забезпечують виконання ним рекламно-експресивної функції. У цьому є певна слушність, якщо зважити на необхідність заголовка привертати увагу, зачіпати емоційну сферу читача, певним чином презентувати представлену інформацію [1, с. 107]. Усе це можна проілюструвати наступними прикладами з молодіжних онлайн-видань: *Kill it with minimal!* (TV, 31/12/19); *Hand-in-Hand to Full-Around* (AC, 20/10/17); *Everybody Needs a Buddy!* (AC, 17/01/19); *“Not All Men”* (KM, 05/11/19); *So Much LOVE* (AC, 12/08/19); *Conscious of your conscience?* (TV, 08/08/19); *Dance your problems away* (YT, 17/10/16); *Namilia: Untouchable, Unflushable, Uncrushable* (KM, 07/03/17).

Отже, мовні особливості заголовків англomовних молодіжних онлайн-видань обумовлюються їх функціональним призначенням – більш сенсаційною подачею матеріалу з метою залучення

великої кількості вибагливої читацької аудиторії. Кожен із наведених прикладів привертає увагу читача різними засобами (використанням метафори, нестандартним графічним оформленням, грою слів, використанням рими, алітерації тощо),

змушуючи хоча б переглянути зміст статті. Однак, мас-медійні заголовки в більшості є поліфункціональними, тому вдало підібрані та поєднані в заголовку мовні засоби тільки підсилюють їх атрактивність.

УМОВНІ СКОРОЧЕННЯ

АС – журнал «American Cheerleader»

GL – журнал «Girl's Life»

KM – журнал «Keke Magazine»

S – журнал «Seventeen»

TV – журнал «Teen Vogue»

YT – журнал «Youth Time»

Список використаних джерел:

1. Зайцева В. В. Метонімічні перенесення в структурі газетного заголовку [Електронний ресурс] / В. В. Зайцева. – Режим доступу: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/natural/vdpu/Movozn/2009_15/article/17.pdf
2. Зайцева В. В. Функції газетного заголовка [Електронний ресурс] / В. В. Зайцева. – Режим доступу: http://www.rusnauka.com/SND/Philologia/8_zayceva9999%20v.doc.htm
3. Рудницкая, И. А. Прагматическая направленность газетного заголовка [Текст] / И. А. Рудницкая // Вопросы лексикологии и стилистики французского языка. Сб. научн. трудов МГПИИЯ им. М. Тореза. Вып. 177. – М.: МГПИИЯ им. М. Тореза, 1981. – С. 157-179.

УДК 811.111

Савчишин Ярослав, студент III курсу спеціальності «Комп'ютерні науки», науковий керівник Боднар Ю.І.

ІДИОМИ: АДАПТАЦІЯ, СТРУКТУРА ТА ІНТЕРПРЕТАЦІЯ (НА ОСНОВІ ТВОРЧОСТІ В. ШЕКСПІРА)

Відомо, що література відіграє важливу роль у вивченні іноземної мови. В сучасному світі рівень вивчення англійської мови має важливе значення для добробуту особистості і всього суспільства.

Розвиток мови визначився розвитком літератури. Всі, як позитивні,

так і негативні риси мови знаходять своє відображення в літературі. Можна сказати, що література і мова взаємопов'язані, і вивчення однієї вимагає знання іншої. Англійська література пройшла складний шлях розвитку. Вона дала скарбниці світової літератури такі

імена, як Шекспір, Байрон, Шоу, Хемінгуей, Твен та багато інших [1].

Шекспір — драматург, який належить усьому людству. Вільям Шекспір постає як письменник, який і сьогодні розмовляє з усіма народами та країнами, ставить важливі запитання і торкається тем, які хвилюють кожну людину. Його твори так само змушують нас замислитись над тим, що означає бути людиною у XXI сторіччі. Творчість Вільяма Шекспіра належить усім, і є важливою частиною нашої спільної культурної спадщини — спадщини, до якої повинні мати доступ усі. Написані понад 400 років тому п'єси Шекспіра ставились на сцені безліч разів. Проте й досі існує багато різних способів інтерпретації його творчості, а кожне чергове прочитання по-новому розкриває теми та думки, що хвилювали великого драматурга.

Талановитий майстер слова В.Шекспір ввів у літературну мову велику кількість слів. Він широко відчинив двері перед живою мовою своєї епохи, чим зробив вагомий внесок у світову культурну скарбницю. Його творчість — цікаве явище з погляду фразеологізмів. А п'єси — своєрідна енциклопедія мудрих висловів. Авторські вирази, сповнені яскравими переконливими образами, не втратили своєї актуальності й нині і мають чітко виражений повчальний характер. Його драми приваблюють читачів різних країн. Вони перекладені багатьма мовами світу.

Вислови письменника зберегли свою актуальність до сьогодні, спонукають до філософських роздумів, стали крилатими і цитуються багатьма людьми... Знамениті образи та фрази, використані у монологах, є лише частиною величезної кількості слів і

виразів, які належать Шекспіру й досі широко використовуються у мові. Деякі з найбільш відомих висловів і фраз Шекспіра представлені у наведеному нижче фрагменті тексту, написаного письменником Бернардом Левіном: «Якщо втрачену вами власність, як вітром здуло (*vanished into thin air*), ви цитуєте Шекспіра. Якщо ви коли-небудь не поступилися ні на йоту (*not to budge an inch*) або страждали від ревності (*green eyed jealousy*), якщо ви грали у шахрайські ігри (*fast and loose*), якщо вам відібрало мову (*tongue tied*), якщо ви були надійною опорою (*tower of strength*), якщо вас було введено в оману (*hoodwinked*) або ви опинились між двох вогнів (*in a pickle*), ви цитуєте Шекспіра «...якщо ви думаєте, що вже прийшов час (*high time*) і що вам відомі усі подробиці (*long and short of it*), або ви думаєте, що все пропало й гру скінчено (*game is up*) і рано чи пізно все з'ясується і правда впливе (*truth will out*), навіть якщо це стосується вашої плоті й крові (*flesh and blood*), то ви цитуєте Шекспіра» [2].

Вже загальновідомим є те, що ключ, яким можна відкрити двері до розуміння літературних творів, є аналіз лексичних засобів. Автор видобуває ті слова, ті значення чи відтінки, які найбільшою мірою дають можливість втілити своє бачення світу, розкрити проблематику твору. Вивчення ролі мовних засобів у художньому творі й досі перебуває у полі зору багатьох дослідників.

Останніми десятиріччями жодна галузь лінгвістичної науки не привертала до себе такої уваги мовознавців, як фразеологія. Вагомий внесок у дослідження фразеології здійснили такі вчені, як Ф.І.Буслаєв, О.О.Потебня, О. Шахматова. У лінгвістиці відомі понад 20 визначень фразеологічної одиниці, але

жодне з них не знайшло загального визнання. Деякі мовознавці справедливо вважають, що визначення фразеологічної одиниці таке ж складне, як і визначення слова. Ця складність полягає насамперед у тому, що і для слова, і для фразеологізму важко встановити спільні риси, які можна було б віднести до кожного з них без винятку.

Загальновідомо, що сам термін фразеологія було запропоновано Чарлзом Беллі, який вивчав французьку стилістику і відніс цей термін до частини цієї науки. А першим лінгвістом, хто виділив риси цих фразових одиниць був професор А. Кунін (Росія, Москва). Саме він уклав перший англо-російський словник фразеологізмів, куди були включені і описані так звані напівідіоми [3].

Загальновідомо, що фразеологія вивчає сталі звороти мовлення, до її складу входять ідіоми, порівняння, крилаті вислови, прислів'я, приказки. Тож в процесі дослідження ми спробували класифікувати шекспірівські фразеологізми, пов'язані з переважаючими видами троп: метафор, афоризмів, епітетів, прислів'я... За кількістю фразеологізмів, що збагатили англійську мову, твори Шекспіра займають друге місце після Біблії. Кількість таких фразеологізмів налічує понад 100. Твори

знаменитого англійського класика В. Шекспіра є одним з найбільш важливих літературних джерел за кількістю фразеологізмів, що збагатили англійську мову. Число їх понад сто. Для позначення фразеологізмів, створених письменником, використовують термін «Шекспіризма» [4].

Лексичні засоби відіграють важливу роль для мови. Саме вони надають «яскравості» усім мовам світу. Навіть не помічаючи того, ми вживаємо фразеологізми надзвичайно часто. Вони необхідні нам для найтипівіших ситуацій нашого життя.

Все неосяжне багатство лексичних засобів використав Вільям Шекспір у своїх світових шедеврах. Саме за допомогою їх драматург надзвичайно реалістично відобразив своїх героїв. Він неначе грав ними розкриваючи вічно існуючу проблематику, (батьки і діти, любов і ненависть, бідність і влада) існування якої було б неможливе без їхньої величності фразеологізмів.

Без фразеологізмів наше життя неможливе, і це цілковита правда. Адже, якби не ці чудо-помічники, В.Шекспір ніколи б не зміг написати свої шедеври літератури, які своїм правом називатися шедеврами зобов'язані саме фразеологізмам.

Список використаних джерел:

1. E. Nikulina. English Phraseology: Integration with Terminology Science. – М.: Moscow Pedagogical State University., 2015.-С41
2. Смирницкий А. И. Лексикология английского языка / А. И. Смирницкий. – М. : Изд-во лит. на иностр. яз., 1956. – 260 с.
3. Савицький В.М. Англійська фразеологія: Проблеми моделювання.- Самара, 1993,219с.
4. <http://ukrbukva.net/page,4,87084-Proishozhdenie-frazeologicheskikh-edinic-sovremennogo-angliiskogo-yazyka.htm>

УДК 81'112.2

*Кульбаба Вікторія, студентка III курсу
спеціальності «Право»,
науковий керівник Галонжска О.В.*

ФРАЗЕОЛОГІЧНІ ЕКСПРЕСИВИ І КОМУНІКАТИВИ СУЧАСНОЇ НІМЕЦЬКОЇ МОВИ В ІНТЕРНЕТ-ТЕКСТАХ

Дослідження фразеологічних одиниць національних мов займають велику нішу у різних лінгвістичних парадигмах. Об'єктивні труднощі із формулюванням уніфікованого визначення фразеологізму та побудовою класифікаційних схем з чіткими межами, з якими зіткнулися представники системно-структурного підходу, значною мірою успішно долають науковці комунікативно-прагматичного напрямку та когнітивної лінгвістики, враховуючи як інтерсуб'єктивні, так і індивідуальні позамовні фактори, релевантні для функціонування різних типів фразеологічних одиниць [4, с. 142].

Актуальність нашої роботи зумовлюється дискусійним статусом в сучасній германістиці фразеологічних одиниць у формі окремого висловлення, які передають інтенції, оцінки та емоції мовця.

Структурні та функціональні особливості цих одиниць часто ставали причиною зарахування їх разом з прислів'ями до периферії фразеології. Якщо прислів'я широко розглядалися в рамках пареміологічних праць, то вищеназвані одиниці здебільшого випадали з поля зору науковців [4, с. 96].

У рамках лінгвофілософської концепції ідіоматичного карбування мови Г. Файльке та досліджень шаблонної мови Ш. Штайна серед дискурсивних одиниць інтенційного мовленнєвого вжитку виділено функціонально-семантичне поле

фразеологічних експресивів і комунікативів – окремих висловлень, синтаксично оформлених у вигляді речень / еліптичних речень, закріплених узуально для вираження інтенцій, оцінок і емоцій мовця, які характеризуються вживаністю, відтворюваністю, відносною стійкістю, комплексним значенням і виконують комунікативну та експресивну функцію [2, с. 154].

Ми розглядали мережу Інтернет як особливий текстовий макрокорпус. Інтернет-пошук релятивує розгляд формальної стабільності фразеологізмів. Як показало дослідження, за допомогою корпусного пошуку, зокрема з використанням в ролі корпусу матеріалів Інтернету та пошукових машин можна визначити не лише окремі оказіональні форми фразеологічних одиниць, але й форми, що за частотою вживання конкурують зі словниковими і, таким чином, претендують на лексикографічну фіксацію, чи одиниці, які повинні замінити маловживані та цілком невживані лексикографічно фіксовані варіанти фразеологічних одиниць.

Фразеологічні експресиви і комунікативи у мережі Інтернет виступають чинниками особливого виду писемно-усної комунікації. Їх вживання в асинхронній комунікації супроводжується основними фонетико-графічними особливостями концептуально усного мовлення і служить для імітації спільного комунікативного простору, створення

комунікативної близькості – емоційно-маркованого способу організації спілкування.

Завдяки поєднанню діахронної та синхронної національно-культурної специфіки семантики і включенню механізмів вторинної інтертекстуальної алюзії фразеологічні експресиви і комунікативи німецької мови виконують в аналізованих жанрах Інтернет-комунікації парольну функцію – натякають на спільну емоціосферу носіїв мови, спільний фоновий гумор [1, с. 291]. Вони виявляють потенціал творення спільноти і виступають прецедентними феноменами інтенційної та емоційно-оцінної концептосфер німецької лінгвокультури, її об'єднуючим фактором [3, с. 213].

Завдяки технічним можливостям комп'ютерної обробки інформації та гіпертекстовій структурі особливістю Інтернет-комунікації є значно активніше поєднання візуального та вербального каналів інформації. У функціонуванні в Інтернет-дискурсі фразеологічних експресивів і комунікативів з цим феноменом нерозривно пов'язана подвійна актуалізація дослівного й ідіоматично-сигніфікативного прочитання фразеологічних одиниць, потенціал якої значно ширший, аніж у традиційних медіа. Фразеологічні експресиви і комунікативи виконують розважальну функцію, виступають одним із засобів створення гумористично-ігрової тональності Інтернет-комунікації. Прийом подвійної актуалізації їх значення, який користується великою популярністю серед журналістів, набуває не менш масового поширення серед фото- і відеолюбителів [3, с. 197].

Аналіз функціонування фразеологічних експресивів і комунікативів в онлайн - ЗМІ підтверджує

існуючу тенденцію до посилення в сучасних масмедіа експресивної функції, міжстильового перерозподілу лексичного і фразеологічного матеріалу. Досліджувальні елементи німецької мови особливо часто вживаються в ролі заголовків медійних текстів, чому сприяють такі виділені нами категорійні ознаки цих одиниць: синтаксична структура речення, відтворюваність, прагматична прив'язка, належність до ментального лексикону (більшості) членів мовної спільноти, національно-культурний компонент семантики. У поєднанні з інформативною частиною заголовка вони виступають емоційно-оцінними індикаторами, задають емоційний тон статті, описують типові сценарії та виявляють авторську позицію.

На відміну від форумів, де фразеологічних експресивів і комунікативів вживаються здебільшого у своєму звичному (фразеологічному) значенні, в статтях ЗМІ частими є випадки подвійної актуалізації значення – семантичної трансформації фразеологічних одиниць, коли обігрується пряме лексичне значення окремих компонентів чи усього виразу. Такі приклади семантично «ущільненого» формулювання слугують проявом креативності автора і володіють афективним потенціалом [2, с. 181]. Реципієнт може отримувати від розшифрування виразу, який має декілька варіантів прочитання, також інтелектуальне задоволення, тобто, відповідно до теорії оптимальної релевантності, зростає кількість когнітивних ефектів, отриманих під час інтерпретації висловлення. Завдяки спільному знанню та спільному емоційному фону читач відчуває зв'язок з продуцентом тексту та іншими читачами,

що підтверджує наше припущення про функціонування цих одиниць як прецедентних одиниць та відображає поширену в Інтернет-комунікації загальну тенденцію до мовної гри і креативності.

У соцмережі Фейсбук їх особливий текстотвірний потенціал виявляється в тому, що вони часто дають поштовх до створення спільнот та груп користувачів (переважно розважального характеру). Типовою є візуалізація, вжитих в ролі назв, за допомогою зображень на сторінці спільноти), яка посилює розважальний ефект цих одиниць.

Таким чином, аналіз функціонування фразеологічних експресивів і комунікативів німецької мови у текстах різних жанрових форматів Інтернет-дискурсу дав можливість зробити висновок про універсальний характер креативного вживання цих

одиниць, їхньої розважальної та пароліної функцій.

Різноманітне поширене їх використання в називній функції – в ролі заголовків медійних текстів, повідомлень асинхронної комунікації та коментарів читацької аудиторії онлайн-ЗМІ, нікнеймів й оріджинів на форумах та імен користувачів, назв груп та спільнот у соцмережах, назв фотографій і відеороликів та доменних імен, свідчить про додану дискурсивну вартість цих одиниць.

Відсутність щодо більшості одиниць перекладних еквівалентів та водночас їхнє активне використання у німецькомовному дискурсі може спричинити труднощі у міжкультурній комунікації та робить очевидною необхідність їхнього врахування для формування іншомовної компетенції.

Список використаних джерел:

1. Гамзюк М. В. Особливості лексико-семантичних шляхів утворення фразеологічних одиниць // Проблеми семантики слова, речення та тексту. Київ : Видавничий центр КДЛУ, 2000. №4. С. 288-296.
2. Гамзюк М. В. Емотивний компонент значення в процесі створення фразеологічних одиниць : на матеріалі німецької мови : монографія. Київ : Видавничий центр КДЛУ, 2000. 256 с.
3. Бацевич Ф. С. Основи комунікативної лінгвістики : підручник. Київ : Видавничий центр «Академія», 2004. 344 с.
4. Огуй О.Д. Лексикологія німецької мови. Вінниця : Нова книга, 2003. 416с.

УДК 811.111+81'276.2

*Озіранець А.В., студентка II курсу,
спеціальності «Журналістика»,
науковий керівник канд. філол. наук, Шуляк І. М.*

ТИПИ КОМУНІКАТИВНИХ СИТУАЦІЙ У АНГЛОМОВНОМУ ХУДОЖНЬОМУ ТЕКСТІ

Посилення обміну інформацією в суспільстві супроводжується зростанням інтересу до наукового аналізу процесів

мовної діяльності і, особливо, до практичних рекомендацій, які впливають з цього аналізу і дозволяють забезпечити

високу ефективність впливу повідомлення на адресата, підготовки мовленнєвого твору адресантом. **Актуальність** обраної теми дослідження зумовлена необхідністю вивчення комунікативної взаємодії та її типів, умов і чинників результативності спілкування, тому аналіз різних типів комунікативних ситуацій, у яких учасники інтеракції реалізують як кооперативні, так і конфліктні стратегії вербальної взаємодії на матеріалі англійських художніх текстів (роману Роальда Дала "Charlie and the Chocolate Factory" та твору Джоан Гарріс "Chocolate") є на часі.

Ситуація – це динамічна система взаємовідносин між комунікантами, яка завдяки її відбиттю у свідомості породжує особистісну потребу в цілеспрямованій діяльності та живить цю діяльність. Розглядаючи комунікативну ситуацію, розрізняють обов'язкові ступені акту спілкування: мотив і готовність до спілкування, зав'язку, стимулювання та підтримування, взаємодію, динаміку спілкування, зупинку спілкування тощо [1; 2].

Динамічність ситуації полягає в тому, що будь-яка репліка змінює стосунки між комунікантами, провокує нову інтерпретацію ситуацій. Зовнішні та внутрішні фактори-обставин (тип ситуації, ролі, функції, характеристики комунікантів, їх цілі) є головними для виникнення комунікативної ситуації та мають вплив на обрання мовних засобів і шляхи їх вираження [3].

Комунікацію можна вважати основою взаємодії у суспільстві, яку можна охарактеризувати як певне спілкування, яке реалізовується за допомогою різноманітних вербальних та невербальних засобів, для отримання та розповсюдження різного виду інформації.

У науковій роботі виявлено й описано такі види комунікативних ситуацій, як: вербальні, невербальні, конфліктні, кооперативні, й були обов'язковими для характеристики та створення справедливого кількісного аналізу. Також для створення справедливого порівняння підібрано подібні за змістом та способом висловлення з різних романів, які поєднані спільною тематикою – як ошчасливити людей навколо нас за допомогою такої дрібниці, як шоколад.

Найважливішим структурним компонентом будь-якої комунікативної ситуації є зворотний зв'язок. Реакція слухача на висловлювання говорить по суті становить цементуючий момент спілкування, її відсутність призводить до руйнування комунікації: не отримуючи відповідь на поставлене запитання, людина відчуває себе зачепленим і зазвичай або домагається відповіді, або припиняє розмову. Більш того, реакція з боку слухача у вигляді явно вираженого інтересу до того, що говорить становить загальний фон, на якому тільки й може розгортатися розмова. При відсутності такого інтересу спілкування стає важким і переривається [4].

Варто зауважити, що ми обрали не тільки подібні твори, а й ситуації в них. Загалом, слід зазначити, що дослідження комунікативних ситуацій у романах демонструє, що кооперативні комунікативні ситуації активно співіснують з іншими типами ситуацій в англійському художньому тексті. У результаті аналізу кооперативних комунікативних ситуацій, виявлено, що передумовами й результатом кооперативної вербальної і невербальної взаємодії є ввічливі взаємовідносини учасників комунікативної взаємодії, любов і повага один до одного, приязнь і

дружба, толерантність на вербальному і невербальному (жести, інтонація) рівні.

У комунікативній взаємодії розрізняють два основні типи спілкування – кооперативний та конфліктний. Основною інтенцією комунікантів є досягнення розуміння під час мовленнєвої інтеракції, у такому випадку, мовці налаштовані на кооперативне спілкування. В основі поведінки комунікантів у тій чи іншій комунікативній ситуації спілкування є кооперація і конфлікт. Водночас вони є двома генеральними установками співрозмовників, що визначають вибір ними мовленнєвих тактик поведінки в конфліктній ситуації і тим самим впливають на її подальше існування та вирішення [5], що моделюється автором художнього твору певними мовними та мовленнєвими засобами.

Мовленнєва діяльність, побудована на принципах толерантності, репрезентує кооперативну комунікативну ситуацію: учасники комунікації проводять відкритий діалог, мають налагоджений баланс стосунків, взаємні рольові, поведінкові очікування виражають доброзичливу тональність спілкування.

Якщо спілкування не сприяє вияву позитивних якостей суб'єктів мовлення, то комунікативна подія регулюється стратегіями конфронтації, конфліктності, що свідчить про несумісність поглядів, позицій спілкуювальників.

Конфлікт комунікативний — зіткнення комунікативних стратегій адресанта і адресата, яке унеможливує спілкування. Розрізняють конфлікти конструктивні (спрямовані на пошук рішення) і деструктивні (призводять до руйнування стосунків і розвалу справи). Фахівць із конфліктології П. Келлет вважає, що більшість конфліктів виникають унаслідок непорозуміння та

хибної інтерпретації інформації. Причому зробити так, щоб певне значення стало спільним для обох сторін, нерідко виявляється складно[6].

Конфліктна комунікативна взаємодія протиставлена кооперативній за результативним чинником, оскільки не передбачає розв'язання спільного комунікативного завдання співрозмовниками. О. О. Селіванова вважає, що конфлікт «визначений неузгодженістю намірів, стратегічних програм комунікантів, асиметричними відношеннями між ними, дисбалансом статусів обличчя, результатом чого є переважно припинення спілкування, небажання подальшого продовження комунікації»[2].

Проте конфлікт є так само природним станом спілкування, як і кооперація, хоч і суперечить усім правилам і принципам комунікативної взаємодії.

У результаті аналізу конфліктних комунікативних ситуацій, виявлено, що передумовами й результатом конфліктної вербальної і невербальної взаємодії є використання образливих лайливих слів у сторону співрозмовника, неврахування психологічного й емоційного стану іншого учасника вербальної взаємодії, наказовий тон мовця.

Кількісний аналіз ситуацій проведено відповідно до наступних критеріїв:

- успішність/неуспішність висловлень у комунікативних ситуаціях;
- кооперативність/конфліктність комунікативних ситуацій.

Підсумовуючи результати проведеного аналізу висловлень можна сказати, що більшість висловлень є успішними та кооперативними водночас у обох романах.

Отже, проаналізувавши надає підстави для подальшого комунікативні ситуації вище дослідження, який вбачаємо у аналізі перерахованих творів та проведений їх комунікативних ситуацій у кількісний аналіз, можна зробити соціолінгвістичному аспекті з висновок, що вербальні, успішні та урахуванням гендерного аспекту кооперативні висловлення переважають у дослідження. англійських художніх творах. Також це

Список використаних джерел:

1. Селіванова О. О. Сучасна лінгвістика: напрями та проблеми: підручник. Полтава: Довкілля-К, 2008. 712 с.
2. Селіванова О. О. Основи теорії мовної комунікації : Підручник / О. О. Селіванова. – Черкаси : Видавництво Чабаненко Ю. А., 2011. – 350 с.
3. Аллен Дж. Ф., Перро Р. Выявление коммуникативного намерения, содержащегося в высказывании // Новое в зарубежной лингвистике. М.: Прогресс. 1986. Вып. 17. С. 322–362.
4. Комунікативна ситуація, її складові URL: <http://um.co.ua/1/1-9/1-95420.html>
5. Чернецкий А. Р. Кооперация и конфликт как два возможных способа речевого поведения в конфликте // Язык и дискурс в статике и динамике: тезисы докл. Междунар. науч. конф., Минск: МГЛУ, 2008. – С. 295
6. Бацевич Ф. С. Основи комунікативної лінгвістики: підручник. К.: Видавничий центр «Академія», 2004. 344 с.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ

1. Dahl R. Charlie and the Chocolate Factory. Puffin, 2013. 208 p.
2. Harris J. Chocolate. The International Bestseller, 1999. 170 p.

СЕКЦІЯ КОМП'ЮТЕНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

УДК 004.3

*Баранюк Володимир, студент 4 курсу
спеціальності «Комп'ютерні науки та інформаційні технології»
науковий керівник Павлюс В.П.*

ТЕПЛОВИЙ СКАНЕР ДЛЯ ВИЗНАЧЕННЯ ТЕПЛОВТРАТНИХ ЗОН У БУДІВЛІ

Сьогодні більшість людей мають індивідуальне опалення, що дозволяє ефективніше використовувати енергоресурси для обігріву приміщення.

Велика різниця температури всередині та ззовні провокує втрату тепла з приміщення, оскільки гаряче та холодне повітря намагатиметься змішатись та створити постійну температуру. Чим більша різниця температур всередині та ззовні будинку, тим більшими будуть втрати тепла.

Теплові втрати можуть відбуватися не лише через різноманітні щілини в конструкції будівлі (наприклад, через щілини та проміжки між вікнами та косяками), але і через будь-які погано утеплені поверхні.

Найпоширенішою проблемою є втрата тепла через стіни будівлі, тому якщо всередині приміщення тепло втрачається досить швидко, то варто здійснити енергоаудит усіх зовнішніх поверхонь з метою визначення місць зі значними тепловтратами.

Визначення тепловтрат важливе з кількох причин:

- для розуміння чи відповідає будівля нормативним вимогам;
- для визначення, чи рівень комфорту забезпечений для мешканців;
- для визначення енерговитрат опалювальної системи.

Для визначення цих зон використовують різні методи, але найефективнішим з них вважається тепловізійне обстеження [1]. Після нього, як результат, будуть теплограми на яких зображена кольорова проекція тепла в будівлі. Завдяки йому можна визначити чинники, які впливають на втрату тепла:

- виявлення в електропроводці дефектів;
- виявлення механічних пошкоджень та тріщин;
- оцінка роботи опалювальної системи.

На підставі аналізу складається план заходів щодо усунення теплових втрат.

Розглянемо деякі апаратні рішення, які присутні на ринку. Однією з компаній, яка спеціалізується на тепловізуалізації для дистанційного моніторингу є MoviTHERM. В них, для прикладу, є рішення для термічного моніторингу серверної кімнати. Це комплексне системне рішення було розроблено для задоволення конкретних потреб моніторингу центру обробки даних. Використовуючи комбінацію вдосконалених теплових зображень та перевічених нестандартних компонентів, система MoviTHERM Server Room Monitoring надає всі інструменти необхідні для виявлення проблем на ранніх термінах – перш ніж вони

перетворюються в дорогі та потенційно критичні збої в мережі. Цю технологію можна застосувати і для моніторингу звичайних будівель [2].

Камера FLIR AX8 є гібридом теплового датчика з розширеними можливостями обробки

зображень. Поєднуючи теплові та візуальні камери в невеликому доступному пакеті, FLIR AX8 забезпечує постійний моніторинг температури для критичних електричних та механічних пристроїв (рисунок 1).

Рисунок 1 – Камера FLIR AX8

Базова система оснащена чотирма камерами AX8, які можна стратегічно встановити для моніторингу великих площ, або конкретних критичних компонентів. Камери можна налаштувати для контролю температури та спостереження за несподіваними «гарячими точками». Вбудовані функції камер для аналізу та сигналізації тривоги працюють в поєднанні з іншими компонентами системи, щоб попередити персональні служби, коли потрібні заходи щодо виправлення [3].

Незважаючи на значні переваги використання розглянутих систем, вони мають і певні недоліки. Однак, основним стримуючим фактором для їх впровадження є ціна: вартість мінімальної комплектації становить майже \$1000. Для пересічних людей, яким потрібно обстежити власне житлове приміщення, це досить значна сума.

В процесі подальшого аналізу було прийнято рішення щодо реалізації власного пристрою для вимірювання тепловтратних зон, використавши

спеціалізовану плату TTGO на базі модуля ESP та модуля камери інфрачервоного випромінювання MLX90640. Обидва модулі значно дешевші за готові рішення, а також їх використання дозволить в подальшому розширювати функціонал системи.

Пристрій побудований на базі макетної плати TTGO з вбудованим ESP модулем на якому присутній Wi-Fi 802,11 та Bluetooth 4.2.

Перевагами плати є:

- наявність місця для SD-карти;
- 2.2 дюймовий дисплей (240*320);
- модулі Wi-Fi та Bluetooth;
- підтримка користувацьких прошивок;
- можливість подальшого оновлення прошивки.

Живлення можливе від 3,7 В літієвої батареї, робоча напруга 2,3 – 3,6 В.

Зображення на дисплей будуть передаватися з інфрачервоного модуля MLX90640 32*24, який містить мікроконтролер з одним чіпом. Його робоча температура від –48 до +85°C.

Випускається модуль в двох модифікаціях, які відрізняються кутом огляду матриці. Перша версія більш приземкувата і має кут огляду 110° (по горизонталі) на 75° (по вертикалі). Друга – 55° на 37,5° відповідно. Значення температури об'єкта – це дані з кожного пікселя. Температура визначається в градусах Цельсія, помножених на 100 (двобайтне число).

Підтримуючи високий рівень точності на повній шкалі вимірювання, цей датчик інфрачервоного

випромінювання забезпечує типову точність температури об'єкта $\pm 1^\circ\text{C}$.

Висновки

Проведений аналіз показує, що реалізація власного теплового сканера на базі макетної плати TTGO та інфрачервоного модуля MLX90640 дозволить значно зменшити його собівартість, що зробить його доступнішим ширшому колу користувачів. Крім того, цим пристроєм можна буде керувати дистанційно за допомогою бездротової технології Wi-Fi чи Bluetooth.

Список використаних джерел:

1. Як визначити витік тепла в будинку – Енерго Х: веб-сайт. URL: <https://energox.com.ua/energoaudyt/korysni-statti/yak-vuznachyty-vyitik-tepla-v-budynku/> (дата звернення: 13.05.2020).
2. Server Room Thermal Monitoring - MoviTHERM: веб-сайт. URL: <https://movitherm.com/knowledgebase/server-room-thermal-monitoring/> (дата звернення: 13.05.2020).
3. What is Heat Loss and Why Does it Matter: веб-сайт. URL: <https://www.warmup.com/blog/what-is-heat-loss-and-why-does-it-matter-2> (дата звернення: 13.05.2020).

УДК 004.94

Барнашевський Валентин, студент IV курсу спеціальності «Комп'ютерні науки та інформаційні технології», науковий керівник Кузик В.М.

АСПЕКТИ СТВОРЕННЯ 3D МОДЕЛЕЙ В СЕРЕДОВИЩІ РОЗРОБКИ CINEMA 4D

На ринку є багато вузькоспеціалізованих програм для роботи з комп'ютерною графікою у тривимірному середовищі, проте надійних, багатофункціональних, комфортних програм є не багато. Однією з них є Cinema 4D. Це програмний засіб для 3D-виконавців, які хочуть швидко досягти значних результатів. Надійність Cinema 4D робить його ідеальним

додатком для вимогливих, швидкодіючих 3D-виробництв. В процесі дослідження було проаналізовано основні аспекти створення 3D моделей в даному середовищі.

Метою дослідження є опис особливостей створення моделі в C4D, ознайомлення з основними методами створення 3D моделі та інші можливості програми.

Cinema 4D – цей програмний продукт використовують для створення тривимірної графіки та анімації [1].

Програма надає можливість створення різноманітних матеріалів з шейдерами для поверхні моделі. Матеріали мають такі властивості:

- текстура;
- відбиття світла;
- світіння;
- прозорість;
- рельєфне текстурування.

Рендеринг в Cinema 4D забезпечує якісне відтворення кольорів та текстур, тіней, світла, розмиття тощо. Програмою підтримується експорт проектів в інші програми для обробки зображення, такі як Adobe Photoshop, After Effects, Nuke, Final Cut Pro [2].

Рендеринг - це процес отримання зображення за моделлю з допомогою комп'ютерної програми. Тут модель – це опис тривимірних об'єктів на певній мові програмування і у вигляді структури даних.

Переваги C4D:

- зручний та зрозумілий інтерфейс;
- широкі настройки управління об'єктами;
- реалістичний рендер;
- експорт проектів у інші програми;
- широкий інструментарій [3].

Створення моделі потребує різних підходів та методів до моделювання. Методи моделювання поділяють на параметричне, полігональне та скульптинг.

Параметричне – це тип моделювання при якому зберігаються всі налаштування об'єкта, якими можна задавати точні значення об'єкту, проте робота з точками, лініями та площинами практично недоступна.

Полігональне – це тип моделювання при якому об'єкт створюється з нуля (вручну створюються всі вершини), або переводиться з параметричного об'єкта при цьому втрачаючи доступ до подальшого редагування моделі настройками.

Скульптинг – це метод створення тривимірних об'єктів за допомогою імітації роботи інструментами та поводження матеріалу (глина, камінь). Особливістю створення об'єктів цим методом є декілька рівнів деталізації, тобто, спочатку скульптор накидає основну форму моделі на низько полігональному об'єкті і поступово збільшуючи деталізацію.

Етапи створення моделі:

Моделювання та створення полігональної сітки.

Мова йде про створення тривимірної геометричної моделі, без обліку фізичних властивостей об'єкту.

Текстурування моделі.

Рівень реалістичності майбутньої моделі безпосередньо залежить від вибору матеріалів для створення текстур.

Настройка камери та світла.

Це один із найскладніших етапів, тому що від постановки виду на об'єкт та налаштування світла з тінями залежить фінальний результат.

Візуалізація або рендеринг.

Кінцевий етап моделювання, полягає він в налаштуванні відображення 3-D моделі, а саме додавання спец ефектів (туман, сяйво, відблиски).

Постпродакшн.

Обробка відзнятих зображень і відео за допомогою медіа-редакторів – Adobe Photoshop, Adobe Premier Pro (або Final Cut Pro/ Sony Vegas), GarageBand, Imovie, Adobe After Effects Pro, Adobe Illustrator, Samplitude, SoundForge, Wavelab, тощо.

Висновки. Проведений аналіз показує, що 3-D моделювання є досить складним та довготривалим процесом вивчення, в якому потрібно знати безліч нюансів та моментів, проте з роками практики можна досягти значних результатів. Перші кроки з вивчення 3-D

моделювання найкраще починати з Cinema 4D, тому що вона має зрозумілий інтерфейс, є дуже популярною та існує велика кількість відео уроків з даної програми та з основ графічного моделювання.

Список використаних джерел:

1. Опис програмного продукту Cinema 4D: веб-сайт. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Cinema_4D/ (дата звернення: 12.05.2020).
2. Офіційний сайт програмного продукту: веб-сайт. URL: <https://www.maxon.net/en-us/products/cinema-4d/overview/> (дата звернення: 12.05.2020).
3. Приклади робіт та корисні навчальні ресурси: веб-сайт. URL: <https://videoinfographica.com/cinema-4d-soft/> (дата звернення: 12.05.2020).
4. Cinema 4D. Практическое руководство: веб-сайт. URL: <https://www.labirint.ru/books/161282/> (дата звернення: 12.05.2020).

УДК 004.42

Безруков Олександр, студент 4 курсу спеціальності «Комп'ютерні науки та інформаційні технології», науковий керівник Павлюс В.П.

ЗОВНІШНЄ НЕЗАЛЕЖНЕ ОЦІНЮВАННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ В УКРАЇНІ: ПРОГРАМИ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ТА ПРОХОДЖЕННЯ

Одним із особистих прав кожної людини є право на здобуття вищої освіти. Здійснення цього права не повинна залежати від певних привілеїв, майнових можливостей родини потенційного здобувача вищої освіти. Держава має створити рівні умови кожному своєму громадянину для її здобуття.

Однією з форм забезпечення доступності до вищої освіти є зовнішнє незалежне оцінювання (далі – ЗНО). В Україні створено чимало можливостей отримання знань для успішної задачі ЗНО, але нами пропонується власний сервіс для тестування та підготовки до ЗНО майбутніх абітурієнтів, учнів шкіл та

професійно-технічних закладів, студентів коледжів.

Система освіти України почала формуватися у 1990-і роки в умовах змін в житті суспільства, в контексті цивілізаційних трансформацій, які згенерувались у зв'язку з поширення нових освітніх технологій та розширенням можливостей розвитку людини.

Діяльність сучасної системи освіти України забезпечується низкою освітніх нормативно-правових актів, основними з яких є: Конституція України, Закон України «Про освіту», Закон України «Про загальну середню освіту» тощо. Ці нормативні акти визначили головні напрямки модернізації змісту, форм і

методів навчання. Окрім вище наведених документів, важливими є і Державна національна програма «Освіта. Україна XXI століття» та Національна доктрина розвитку освіти.

Для переходу між рівнями освіти в Україні існують певні іспити. Їх метою є перевірка рівня знань учнів шкіл, закладів вищої освіти та майбутніх абітурієнтів. Існує два основних державних екзамени - Державна підсумкова атестація (далі – ДПА) та ЗНО [1]. Перший учні здають наприкінці дев'ятого класу для фіксації знань та подальшого допуску до навчання у 10-11 класах. ДПА – це форма контролю відповідності освітнього рівня випускників загальноосвітніх навчальних закладів I-III ступенів, коледжів та професійно-технічних закладів, що надають загальну середню освіту.

Наступний важливий екзамени - це ЗНО. Система ЗНО в Україні створювалася та вдосконалювалася протягом багатьох років. Основне її завдання - забезпечити кожному рівні умови доступу до вищої освіти. Ця система мінімізує корупційні ризики і дає можливість талановитим дітям реалізувати свій потенціал.

Оскільки ЗНО – це дуже важливий рубіж у житті учнів для подальшого навчання, його потрібно успішно здати. Для цього необхідно підготуватися усіма можливими способами. Один з найпопулярніших у нашому суспільстві є особистий репетитор. Цей спосіб підготовки є досить ефективним, оскільки наставник приділяє весь час заняття одному учню, завдяки чому останній отримує максимальну кількість знань та має можливість зворотного зв'язку. Однак, знайти професійного репетитора не так легко та й вартість такого навчання доволі висока.

У наш час все більшої популярності набуває онлайн підготовка. Одним із фаворитів є сайт zno-osvita.ua. Він представляє з себе застосунок для проходження тестів ЗНО онлайн та підготовки майбутніх абітурієнтів для проходження оцінювання. Спосіб виконання всіх тестових завдань на сайті максимально наближений до реальних тестів, а форма надання відповіді відповідає виду, який пропонується абітурієнтам у бланку відповідей під час проходження тестів ЗНО. Одним з його недоліків є те, що він обмежений лише сесіями ЗНО, тобто не має можливості підготовки з певних дисциплін та тем.

Розроблений нами сервіс представляє собою платформу, яка надає можливість майбутнім абітурієнтам підготуватися до ЗНО. Окрім проходження попередніх сесій, особа матиме можливість підготовки з предметів згідно тематики, а також готових варіантів, які є наближеними до ЗНО. Даний сервіс буде реалізовано у вигляді веб-застосунку.

Веб-застосунок - клієнт-серверний застосунок, в якому клієнт взаємодіє з веб-сервером за допомогою браузера. Логіка веб-застосунку розподілена між сервером і клієнтом, зберігання даних здійснюється на сервері, обмін інформацією відбувається по мережі. Однією з переваг такого підходу є незалежність клієнта від конкретної операційної системи користувача, тому веб-застосунки є багатоплатформеними службами.

Для реалізації даного застосунку було використано наступний набір технологій:

- Typescript та Node.js з фреймворком React для клієнтської частини;

- Typescript та Node.js з фреймворком Fastify для серверної частини;
- Typescript – мова програмування, яка за допомогою компілятора транслюється в код JavaScript. Основні переваги над JavaScript це [2]:
- статична типізація – можливість явного визначення типів;
- підтримка використання повноцінних класів(ООП);
- підтримка підключення модулів.

Node.js – це платформа з відкритим кодом для виконання мережевих застосунків, написаних з використанням мови JavaScript.

Дані технології надають зручність у розробці програмних застосунків та

зменшують час на їх створення. Фреймворк React було обрано для зручної роботи з DOM та легкої маніпуляції будь-якими даними за рахунок менеджера сховища, котрий містить загальні дані клієнтської частини у пам'яті веб-браузера. Фреймворк Fastify використано тому, що він може опрацьовувати до 70-ти тис. запитів за секунду. Також він надає велику кількість засобів та механізмів для швидкої та зручної розробки.

Головна сторінка веб-застосунку містить кнопки для аутентифікації та реєстрації, текстове поле для пошуку дисципліни та візуальне відображення наявних дисциплін. Головна сторінка сайту зображена на рисунку 1.

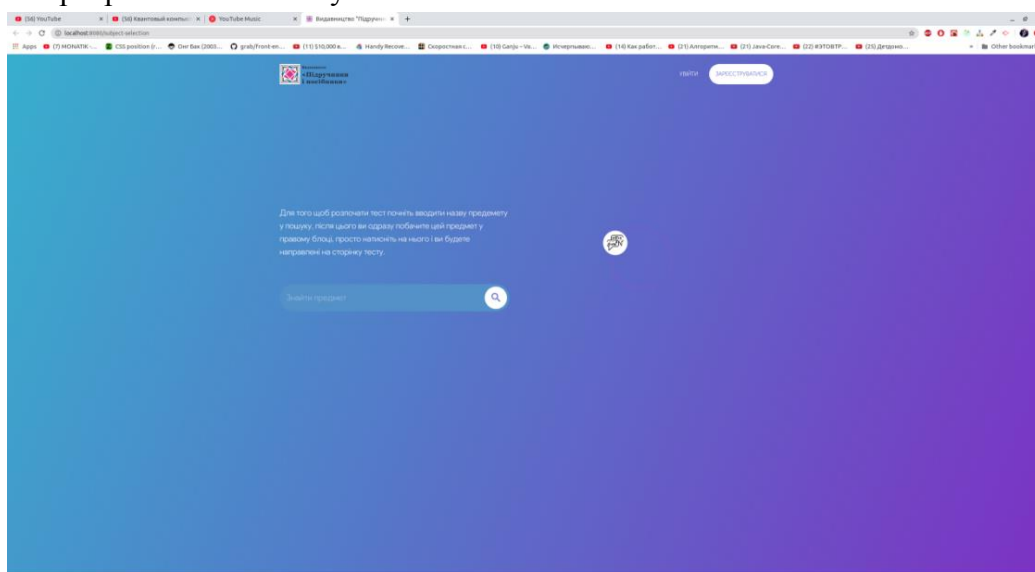

Рисунок 1 - Головна сторінка сайту

При виборі певного предмету користувач буде перенаправлений на сторінку налаштувань тесту (рисунок 2), де можна встановити його тип (за темою чи у вигляді повноцінних наборів тестів), а також чи буде це тренувальне тестування, чи на основі попередніх сесій ЗНО. Також можна встановити тривалість

тесту та відображення правильних відповідей під час його проходження.

УДК 004.92

*Касперська Лілія, студентка 3 курсу,
Спеціальність «Комп'ютерні науки»,
науковий керівник Кульчинська Н.З.*

ФРАКТАЛЬНА ГРАФІКА ТА ОСОБЛИВОСТІ АЛГОРИТМІВ ПОБУДОВИ ФРАКТАЛІВ

За останній час з'явилося багато праць, присвячених фракталам. В цих працях вивчаються математичні основи фракталів, а також наводяться оригінальні графічні зображення фракталів, одержаних за допомогою комп'ютерного моделювання. В процесі дослідження було проаналізовано методи побудови фракталів різних видів, розглянуто популярні програмні засоби для отримання фрактальних зображень та реалізовано декілька алгоритмів генерації фракталів мовою Python.

Отже, поняття фрактал і фрактальна геометрія, які з'явилися в кінці 70-х, з середини 80-х міцно увійшли у вжиток математиків і програмістів. Слово фрактал утворене від латинського «fractus» і в перекладі означає «складається з фрагментів». Воно було запропоноване Бенуа Мандельбротом в 1975 році для позначення нерегулярних, проте слабоподібних структур [1, с.47].

Народження фрактальної геометрії прийнято пов'язувати з виходом в 1977 році книги Мандельброта «The Fractal Geometry of Nature». У його роботах були використані наукові результати інших вчених, що працювали в 1875 – 1925 роках у тій же області (Пумнкаре, Фату, Жюліа, Кантор, Хаусдорф). Але тільки в наш час вдалося об'єднати їх роботи в єдину систему. Визначення фрактала за Мандельбротом: фракталом називається структура, що складається з частин, які

подібні до цілого [1, с. 9]. Самоподібність – одна з основних властивостей фракталів. Об'єкт називають самоподібним, коли збільшені частини об'єкту схожі на сам об'єкт і один до одного.

Найвідомішими фрактальними об'єктами є дерева: від кожної гілки відходять менші, схожі на неї, від них - ще менші. За окремою гілкою математичними методами можна відслідкувати властивості всього дерева. Фрактальні властивості має сніжинка, за фрактальними алгоритмами ростуть кристали та рослини [7].

Поява нових елементів меншого розміру відбувається за певним алгоритмом. Очевидно, що описати подібні об'єкти можна всього лише декількома математичними рівняннями. Фрактальна графіка, заснована на математичних обчисленнях. Однак, базовим елементом є математична формула, ніяких об'єктів у пам'яті комп'ютера не зберігається. Фрактальна графіка міститься у пакетах для побудови, як найпростіших структур так і складних ілюстрацій, що імітують природні процеси та тривимірні об'єкти [6].

Існують три поширені методи створення (генерування) фракталів [6]:

Перший метод — ітераційні функції, які будуються відповідно до фіксованого правила геометричних заміщень, в результаті яких утворюються геометричні фрактали, наприклад: сніжинка Коха,

множина Кантора, килим Серпінського, трикутник Серпінського, крива Пеано, крива Коха, крива дракона, Т-Квадрат та губка Менгера.

Крива Коха — фрактальна крива, описана 1904 року шведським математиком Хельге фон Кохом. Крива Коха цікава тим, що ніде не має дотичних,

тобто ніде не диференційовна, хоча всюди неперервна. Три копії кривої Коха, побудовані (вістрями назовні) на сторонах правильного трикутника, утворюють замкнену криву, так звану сніжинку Коха (рис. 1). Крива Коха задається такою системою ітераційних функцій [4]:

$$\begin{aligned} f_1(z) &= \frac{1}{3} * z \\ f_2(z) &= \frac{1}{3} * z + \frac{2}{3} \\ f_3(z) &= \frac{1}{3} * z \left(\cos \frac{\pi}{3} + i * \sin \frac{\pi}{3} \right) + \frac{1}{3} \end{aligned} \quad (1)$$

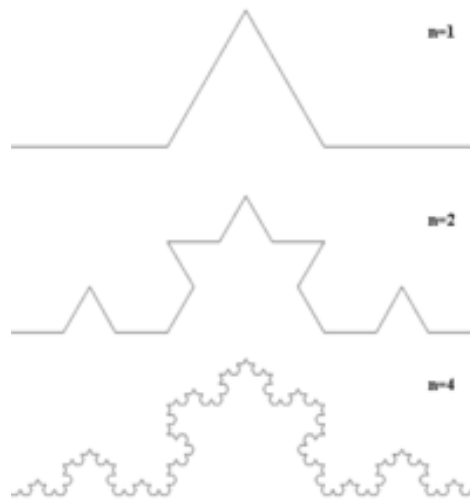

Рисунок 1 – Крива Коха

В лістингу 1 подано реалізацію одного з можливих алгоритмів побудови кривої Коха мовою Python.

Лістинг 1 – Реалізація алгоритму побудови кривої Коха

```
import turtle
size = 300
n = 2
def koch_curve(size, n):
    if n == 0:
        turtle.forward(size)
    else:
        koch_curve(size / 3, n - 1)
        turtle.left(60)
        koch_curve(size / 3, n - 1)
        turtle.right(120)
        koch_curve(size / 3, n - 1)
        turtle.left(60)
        koch_curve(size / 3, n - 1)
    koch_curve(size, n)
```

Другий метод — рекурентні відношення, це фрактали, що визначаються рекурентним відношенням у кожній точці простору (такому як площина комплексних чисел). Отримані таким методом фрактали називають алгебраїчними. Прикладами алгебраїчних фракталів є множина Мандельброта, палаючий корабель та фрактал Ляпунова.

Множина Мандельброта — обмежена та зв'язна множина на комплексній площині, межа якої утворює фрактал (рис. 2). Множина Мандельброта це множина комплексних чисел, для яких функція $f_c(z) = z^2 + c$ не розходиться, якщо її ітерувати від значення $z = 0$, тобто, для якої послідовність $f_c(0), f_c(f_c(0))$, і так далі, залишається обмеженою в абсолютному значенні [5].

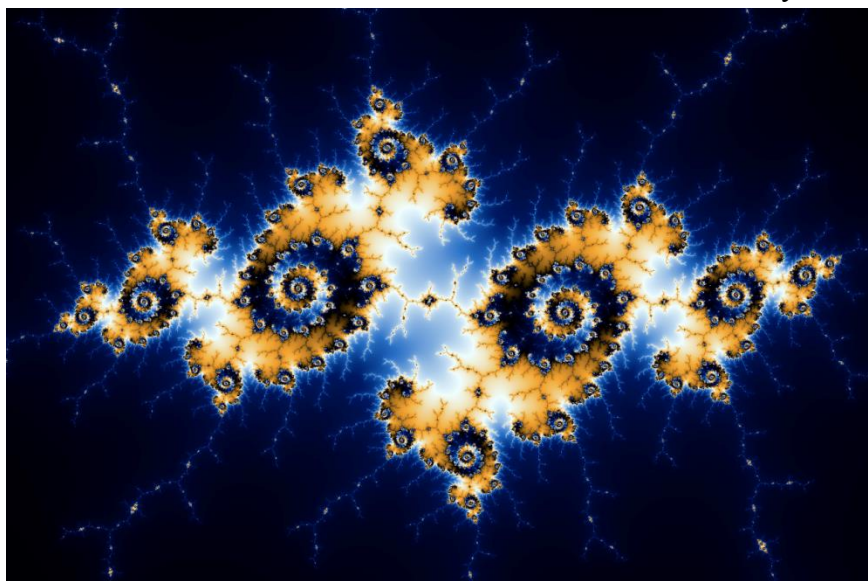

Рисунок 2 – Множина Мандельброта

В лістингу 2 подано реалізацію одного з можливих алгоритмів побудови множини Мандельброта мовою Python.

Лістинг 2 – Реалізація алгоритму побудови множини Мандельброта

```
import numpy as np
import matplotlib.pyplot as plt
%matplotlib inline
%config InlineBackend.figure_format='retina'
pmin, pmax, qmin, qmax = -2.5, 1.5, -2, 2
ppoints, qpoints = 200, 200
max_iterations = 300
infinity_border = 10
image = np.zeros((ppoints, qpoints))
for ip, p in enumerate(np.linspace(pmin, pmax, ppoints)):
    for iq, q in enumerate(np.linspace(qmin, qmax, qpoints)):
        c = p + 1j * q
        z = 0
        for k in range(max_iterations):
            z = z**2 + c
```

```
if abs(z) > infinity_border:  
    image[ip,iq] = 1  
    break  
plt.xticks([])  
plt.yticks([])  
plt.imshow(-image.T, cmap='Greys')
```

Третій метод — випадкові процеси, це фрактали, що генеруються з використанням стохастичних, а не детермінованих процесів, наприклад: фрактальні ландшафти (рис. 3), траєкторія Леві та броунівське дерево.

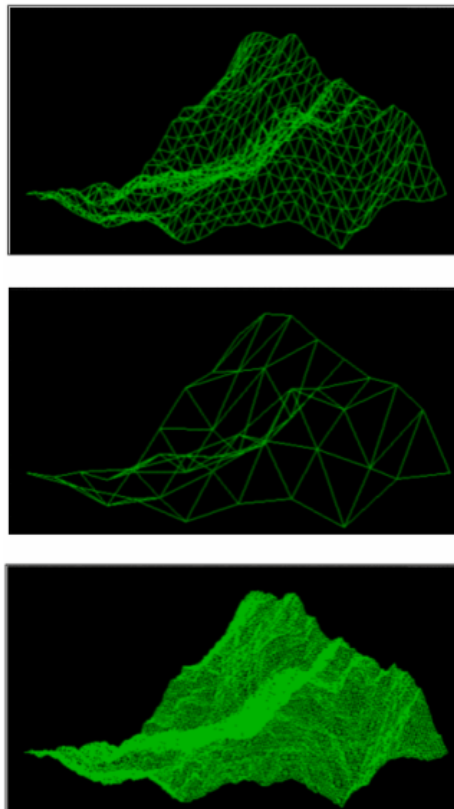

Рисунок 3 – Фрактальні ландшафти

Існує багато платних і безкоштовних комп'ютерних програм для генерації фракталів. Також є онлайн-системи, які дозволяють генерувати фрактали [4].

Приклади програм: Art Dabbler базова програма для фрактальної графіки. Пакет Ultra Fractal дозволяє створювати унікальні фрактальні зображення професійної якості; ChaosPro – один з кращих безкоштовних генераторів фрактальних зображень, за допомогою якого можна створити нескінченну

кількість неймовірних фрактальних зображень. Створені фрактальні зображення можна генерувати у 3D-об'єкти [3].

Таким чином, в основі концепції фрактальності лежить властивість виділяти об'єкти різного масштабу згідно ієрархічного принципу організації Всесвіту. Фрактальним підходом можна описувати як структури неживої природи: лінії берегів, рельєф місцевості, структури корисних копалин, так і живої: системи

кровообігу людини, будови нирок і легенів, процесів: економічних, водоспадів, турбулентних процесів, які використовуються при прогнозі погоди. Для синтезу зображень фрактальної графіки існує не надто багато програмних продуктів. Крім того, для роботи з фрактальними об'єктами необхідно володіти навичками та вміннями з використання інструментальних засобів обробки зображень. Саме тому, актуальним є дослідження алгоритмів моделювання фрактальних об'єктів та інструментальних засобів і середовищ для їх побудови.

Список використаних джерел:

1. Мандельброт Б. Фрактальная геометрия природы (пер. с англ.). М. : Институт компьютерных исследований, 2002. 656 с.
2. Види фракталів та методи їх створення. *Фрактали*: веб-сайт. URL: <https://sites.google.com/site/fraktali22374/home/vidi-fraktaliv-ta-metodi-ieh-stvorena> (дата звернення : 20.04.2020).
3. Генератор фракталов. *Nadin Design новые технологии*: веб-сайт. URL: <http://nadin.miem.edu.ru/1111/index.html> (дата звернення : 01.05.2020).
4. Крива Коха. *Вікіпедія*: веб-сайт. URL: <https://sites.google.com/site/fraktali22374/home/vidi-fraktaliv-ta-metodi-ieh-stvorena> (дата звернення : 20.04.2020).
5. Множина Мандельброта. *Вікіпедія*: веб-сайт. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9C%D0%BD%D0%BE%D0%B6%D0%B8%D0%BD%D0%B0_%D0%9C%D0%B0%D0%BD%D0%B4%D0%B5%D0%BB%D1%8C%D0%B1%D1%80%D0%BE%D1%82%D0%B0 (дата звернення : 07.05.2020).
6. Фрактальна графіка. *Інформатика*: веб-сайт. URL: <https://sites.google.com/a/bpedk.com.ua/informatika/temi/fraktalna-grafika> (дата звернення : 25.04.2020).
7. Фрактальна комп'ютерна графіка. *Всеукраїнська студентська наукова конференція «Наукова Україна»*: веб-сайт. URL: http://globalnauka.com/naukova_ukraina/930.html (дата звернення : 06.05.2020).

УДК 004.92

Кіналь В. П., студентка I курсу спеціальності «Дизайн середовища», науковий керівник Меленчук Л. І.

ЦИФРОВЕ МИСТЕЦТВО – ВАГОМИЙ КРОК У МАЙБУТНЄ

Цифрове мистецтво є новим проблемним полем сучасної науки. Розмірковуючи про галузі, вчені акцентують увагу на якій вони вбачають головний потенціал для розвитку цифрового мистецтва. Як зазначають науковці, молодь активніше приймає нову продукцію із цифровими можливостями. Актуальність даної теми зумовлена швидким прогресом який не стоїть на місці. Щодня у світі щось змінюється і

покращується, а людству треба слідкувати за технологіями і відповідати сучасним трендам і запитам. Сучасні технології змінюють мистецтво вже сьогодні і це безумовно вплине на те які мистецькі професії будуть актуальні вже у найближчому майбутньому.

У результаті технічної революції кардинальні зміни відбулися в усіх сферах діяльності людини, включаючи культуру і мистецтво. Так, під впливом нових технологій на мистецьке середовище виник феномен під назвою цифрове мистецтво.

Американські дослідники *Л.Скіббе*, *С.Хейфмейстер*, *А.Чеснат* називають цифрові технології «Еволюцією в прогресі», відзначаючи, що мультимедіа є змішаною технологічною прогресією, а не просто комбінацією апаратних і програмних компонентів [4,с.54].

Цифрове мистецтво — напрямок в медіамистецтві, твори якого створюються і представляються за допомогою сучасних інформаційно-комунікаційних або медіа технологій, результатом якого є художні твори в цифровій формі. Цифрове мистецтво існує одночасно в області мистецтва і в області технологій. Відповідно, і мова понять, якими оперує цей вид мистецтва, ділиться на дві групи. Першу можна позначити як художню, її термінологія прийшла з галузі образотворчого мистецтва. Це такі поняття, як стиль, простір, композиція, пропорції, пластика, ритм, колір, світло, контраст, нюанс, фактура. Друга група понять — технічна — прийшла в дизайн з області техніки і технологій. Медіа мистецтво використовує в якості художнього поля сучасні комунікативні технології — такі, як Інтернет і будь-який інший вид і формат передачі сигналу по дротах або через ефір [1,с.102].

Досліджуючи поняття медійне мистецтво і медіа культура, можна побачити, що ці терміни і поняття інформаційної епохи, що з'явилися в самому кінці ХХ ст. Мультимедіа дослівно означає «багато середовищ» або «безліч засобів». До «мультимедіа» існував термін «мультиплікація» — вид кіномистецтва. У зв'язку з появою мультимедійних форм творчості мультиплікація була перейменована в «анімацію», різновидом якої стала і комп'ютерна графіка. Мультимедіа є одночасним використанням даних з різних джерел медіа.

Мультимедіа з точки зору природничих наук трактується, як сукупність комп'ютерних технологій, одночасно використовують кілька інформаційних середовищ: графіку, текст, відео, фотографію, анімацію, звукові ефекти, високоякісний звуковий супровід. У засобах масової інформації — мовні і соціальні комунікації; в освіті — створення комп'ютерних навчальних курсів.

На сучасному етапі такі види візуально — комунікативної творчості, тісно пов'язані з цифровими технологіями. Використовуються анімовані зображення, що сформували власний вид дизайнерської діяльності — motion design. Motion Design — напрямок сучасного мистецтва, що представляє симбіоз графічного дизайну і динамічної графіки, такий як фільми, відео або комп'ютерна анімація. Поняття Motion Design досить недавно закріпилося в вітчизняній професійному середовищі.

При його створенні ведеться робота з відеоматеріалами, 2D і 3D графікою. Приклади робіт даного напрямку часто зустрічаються в звичайному житті, наприклад спецефекти до фільмів,

мультимедіа презентації або різні тривимірні логотипи телеканалів, і в тому числі титри до фільмів. При цьому ці твори не можуть нормально існувати ні в якій іншій середовищі.

Твори цифрового мистецтва за ступенем інтерактивності розділяють на інтерактивні та неінтерактивні. До популярних інтерактивних творів належать: веб-ресурси, мультимедійні підручники, мультимедійні презентації, комп'ютерні ігри, інтерактивні галереї, музичні ролики тощо. До неінтерактивних відносять рекламні та соціальні ролики, мультимедійні інсталяції, анімаційні проєкції та ін.

До прикладних видів мультимедійного продукту можна віднести мультимедійні додатки, з якими безпосередньо працює звичайний користувач мультимедійного комп'ютера. В першу чергу це комп'ютерні ігри. Також сюди можна віднести мультимедіа-енциклопедії, відео і аудіоплеєри, програми для створення презентацій і багато інших. Мультимедійні ігри — такі ігри, в яких гравець взаємодіє з віртуальним середовищем, побудованим комп'ютером.

Стан віртуального середовища передається гравцю за допомогою різних засобів передачі інформації: аудіальний, візуальний, тактильний. В даний час всі ігри на комп'ютері або ігровій приставці відносяться до мультимедійних ігор.

За технологіями розглядають наступні види комп'ютерної графіки: растрова графіка, векторна графіка, тривимірні зображення, генеративна графіка, Net-арт [2,с.35].

Растрова графіка пов'язана, в першу чергу, з особливостями сприйняття людиною зображення. Основний мінімальний елемент растрових

зображень — піксель. Растр має дуже багато різних характеристик, які фіксуються комп'ютером. З них дві найважливіші: розмір і розташування пікселів. Ще одна важлива характеристика для растрових зображень — колір. Так, наприклад, зображення описується конкретним розташуванням і кольором кожної точки сітки.

За допомогою векторної графіки можна вирішити багато художньо-графічних завдань. Наприклад, можливість масштабування векторного зображення без втрати якості може бути цінна при створенні полотен великого розміру. Будь-яке векторне зображення можна представити у вигляді набору векторних об'єктів, розташованих певним чином один до одного [3,с.215].

Тривимірну графіку називають об'єктно-орієнтованою. Це дозволяє змінювати як всі елементи тривимірної сцени, так і кожен об'єкт окремо. У тривимірній графіці зображення або персонажі моделюються і переміщуються в віртуальному просторі, в природному середовищі або в інтер'єрі, а їх анімація дозволяє побачити об'єкт з будь-якої точки, перемістити в штучно створеному середовищі і просторі при супроводі спеціальних ефектів. На даний час тривимірна графіка є, мабуть, найбільш популярною серед художників цифрового мистецтва.

Анімація сприймається більш активно, аніж статичні зображення, тому сучасними цифровими художниками прикладається все більше зусиль для її розробки. Генеративна графіка є дуже перспективний вид комп'ютерної графіки і на сьогоднішній день швидко розвивається. Одним із підвидів такої графіки є фрактальна. Математичною

основою фрактальної графіки є фрактальна геометрія.

Одним з найсвіжіших видів цифрового мистецтва є Net Art, головною особливістю якого є існування виключно в мережі. Творами Net Art, як напрямку в сучасному медіа-мистецтві, можна назвати тільки ту роботу, де Інтернет виступає як невід'ємна частина самого проекту. Основна особливість Net Art — спрямованість на комунікацію, а не на репрезентацію, це спілкування з глядачем, залучення його в творчий діалог і творчий процес.

Заклади культури по всьому світові залюбки використовують сучасні технології. Це дозволяє їм відповідати глобальним тенденціям. Головним трендом музейно-виставкових просторів стає інтерактивна взаємодія і когнітивні інструменти, які є точкою дотику між людьми і технологічними компаніями.

Музеї тепер можуть оцифровувати свої експонати. І вони стають доступні для онлайн-перегляду. Зараз можна сидячи вдома подивитися колекцій багатьох музеїв і галерей. Це покращує доступність людей до світу мистецтва.

Якщо говорити про конкретні сучасні інструменти, які вже можуть допомогти у розвитку культури і мистецтва, то, у першу чергу, варто згадати про хмарні технології. Вони можуть популяризувати культурну спадщину. Оцифровані книги, картини, орнаменти, старі кіноплівки і іншу інформацію можна розмістити на віддаленому сервері і зробити доступною для будь-якої людини в світі.

Розвиток цифрового мистецтва, звичайно, сприяє і появленню нових професій, які будуть затребувані у найближчому майбутньому. Таких як художник-програміст — творець творчих алгоритмів, куратор віртуальних просторів — куратор онлайн-і інтерактивних галерей, архітектор адаптивних просторів — фахівець зі створення «розумного» середовища для змішаної реальності.

Отже, цифрові технології відкривають нові горизонти для передачі різноманітних просторових характеристик, дозволяють створювати на основі реальних об'єктів віртуальний простір.

Підсумовуючи огляд термінології, відзначимо, що поняття цифрового мистецтва включає в себе як твори традиційного мистецтва, перенесені в нове середовище, на цифрову основу, яке імітує початковий матеріальний носій або створені спочатку з застосуванням комп'ютера, так і принципово нові види художніх творів, основним середовищем існування яких є комп'ютерне середовище.

Якщо говорити про те, що нового принесли сучасні технології в мистецтво, то тут, перш за все, варто відзначити нові художні засоби та інтерактивність. По-перше, з'являються нові можливості для творчості. По-друге, це можливість для користувача вступати в контакт з художником і навіть брати участь у створенні творів.

Список використаних джерел:

1. Чепмен Н., Чепмен Д. Цифровые графические инструменты / Н. Чепмен, Д. Чепмен; пер. с англ. и ред. Е. Л. Полонская. — М.; СПб.; Киев: Диалектика, 2016. — 647 с.

2. Фохт-Бабушкин Ю. У. Художественная жизнь современного общества: в 4-х т. / Отв. ред. Ю. У. Фохт-Бабушкин. – СПб., 2017. – Т. 2. – 213 с.

3. Опалев М. Л., Вакуленко О. В. Закономірності формування сучасного тренду веб-дизайну — «Плоский дизайн». Вісник Львівської національної академії мистецтв, Вип.30. -Львів: ЛНАМ. — 2019. — с.215-225.

4. Скиббе Л. Дж., Хэйфмейстер С., Чеснат А. М. Оптимизация мультимедиа ПК /Л. Дж. Скибб, С. Хэйфмейстер, А. М. Чеснат; пер. с англ. – К.: ДиаСофт Лтд, 2017. – 352 с.

УДК: 004.92

*Музика Т. А., Мовчанюк І. В., студентки 3 курсу
спеціальності «Журналістика»,
науковий керівник Гавришків Н. Г.*

АНАЛІЗ І ЗАСТОСУВАННІ 3D ГРАФІКИ У ДРУКОВАНИХ ВИДАВАННЯХ

У статті розглянуто технологію доповненої реальності, як підвид 3D графіки, теоретично розглянуто актуальність використання доповненої реальності в багатьох сферах людського життя та наочно наведено короткий огляд наявних рішень і методів роботи з доповненою реальністю, наголошено на актуальності її застосування в видавничій, освітній галузі в контексті над стрімкого розвитку науки, техніки й технологій. Запропоновано класифікацію технологій доповненої реальності для навчання та наведено приклади AR-енциклопедій, художніх і навчальних книг, навчальних посібників, підручників, розмальовок в яких передбачено використання технології доповненої реальності. Стаття доводить, що використання технології доповненої реальності на видавничому ринку активно розвивається, внаслідок чого збільшить мотивацію до навчання, підвищить рівень засвоєння інформації внаслідок різноманітності та інтерактивності її візуального представлення, дозволить перенести

частину науково-дослідної роботи учнів у площину дистанційного навчання, поліпшить середовище навчання, сприятиме формування дослідницьких умінь, розвитку пам'яті, уваги, мислення, емоційного інтелекту тощо.

Сьогодні ми, як ніколи, відчуваємо посилений вплив на наше життя інформації, знань та технологій. Останні, у свою чергу, дозволяють нам здійснювати покупки, не виходячи з дому; відкривати депозити, переказувати гроші, сплачувати податки; вести ділові переговори з будь-якого куточку світу; бути весь час на зв'язку з нашими рідними та друзями, навчатися дистанційно; здійснювати 3D подорожі найвідомішими музеями світу. Технології міцно входять в наше повсякденне життя, захоплюють нашу увагу і змінюють світосприйняття. В умовах над стрімкого розвитку науки, техніки й технологій значних перетворень зазнає і видавничий ринок, як у світі, так і в Україні.

Особливістю юного, так званого покоління Z — дітей які народженні в

епоху цифрових перетворень, на нашу думку, є використання в освітньому процесі сучасних девайсів та гаджетів, в тому числі й мобільних телефонів. Так, перед вчителями та батьками постають завдання зацікавити «цифрове покоління» вивченням того чи іншого предмету, утримувати увагу під час занять, уроків, а головне — сформуванню в них стійкий інтерес до змісту підручника, який є основним джерелом знань і виступає основним засобом реалізації змісту освіти. Відповідно, на особливу увагу вітчизняних авторів та розробників підручників заслуговують питання змісту, структури, наповнення, відповідності навчального матеріалу чинним програмам та візуалізація поданої інформації.

Проблема полягає в тому, щоб зосередити увагу на використанні технології доповненої реальності у сучасних підручниках та інших друкованих виданнях з метою візуалізації інформації. Саме візуалізація навчальної інформації, на думку Л. Білоусової, Н. Житеньова, з якими ми погоджуємося, зумовлена необхідністю врахування когнітивних особливостей сучасного покоління, потребою подання матеріалу у зручному для сприйняття, розуміння, засвоєння, запам'ятовування форматі [1, с. 45].

Мета статті — розглянути питання використання 3D графіки на видавничому ринку, обґрунтувати роль та значення візуалізації інформації через технологію доповненої реальності, яка є справжнім трендом останніх років, ознайомитись із процесом її створення та привернути увагу до можливостей застосування доповненої реальності в процесі створення підручників нового покоління.

Тривимірною графікою, або 3D-графікою — розділ комп'ютерної графіки,

сукупність прийомів та інструментів (як програмних, так і апаратних), призначених для зображення об'ємних об'єктів. Своєрідним розширенням 3D-графіки є «доповнена реальність». Використовуючи технологію розпізнавання зображень (маркерів), програма доповненої реальності добудовує віртуальний 3D-об'єкт у реальному фізичному середовищі. Користувач може взаємодіяти з маркером: повертати в різні боки, по-різному висвітлювати, закривати деякі його частини — і спостерігати зміни, що відбуваються з 3D-об'єктом на екрані монітора комп'ютера.

«Батьком» сучасних інтерфейсів користувача вважають А. Сазерленда (1968 р.), який розробив шлем віртуальної та доповненої реальності з влучною назвою «Дамоклів меч» — через велику вагу та розміри механізм був стаціонарно змонтований над користувачем.

Через недостатню мобільність технології доповненої реальності дослідження у цій галузі більше 30 років не виходили за межі окремих лабораторій. І лише з появою мобільних пристроїв у 1990-х рр. виникли технологічні передумови використання технології доповненої реальності поза межами спеціалізованих лабораторій — у мобільному просторі Інтернет-користувача [8].

Термін «доповнена реальність» (AR - augmented reality) вперше був запропонований в 1992 році дослідником Томом Коделом, який співпрацював з інженерами корпорації «Боїнг». Разом вони працювали над простою прозорою гарнітурою, що мала допомогти інженерам літаків в складних схемах електропроводки. Мета застосування такої доповненої реальності, полягала в

тому, щоб забезпечити зниження витрат та підвищити ефективності в багатьох операціях, пов'язаних з участю людини в авіабудуванні. Також відмітимо, що в якості синонімів використовують терміни «розширена реальність», «поліпшена реальність», «збагачена реальність» [6].

За останні декілька років технологія доповненої реальності розвинулася від сумнівно перспективної до такої, що повсюдно використовується. Так, розроблені різними компаніями додатки на основі AR, стають затребуваними аркетингу, медицині, авіації, туризмі, дизайні, для здійснення покупок і під час гри. Все що потрібно — мобільний телефон (або інший девайс) та інтернет.

Однак в друкованих виданнях дана технологія лише починає набирати певні оберти і завойовувати довіру вибагливих читачів. Аналізуючи розробки закордонних і вітчизняних виробників, резюмуємо, що ринок друкованої продукції з використанням сучасного програмного забезпечення та електронних засобів пропонує споживачам різноманітну розважальну і навчальну літературу.

Аналіз пропозицій на ринку товарів та послуг, що пропонують продукцію з використанням технології доповненої реальності, дозволив виділити наступні види друкованої продукції: книги навчальні, книги розважальні, енциклопедії, навчальні посібники, підручники, карти, об'ємні моделі (глобус), різноманітний дидактичний матеріал (картки-завдання, кубики) тощо.

Розглянемо деякі друковані засоби поєднанні з використанням додатків доповненої реальності. В книгах з біології, анатомії, хімії, астрономії інтегровано в процесі вивчення інших предметів можна використовувати AR-

додатки на зразок «Animals 4D» (Тварини 4D), «Anatomy 4D+» (Анатомія 4D+), «Planets 4D» (Планети 4D), «Elements 4D+» (Елементи 4D+) тощо.

Прищепити дітям цікавість, познайомити з чарівним світом тварин, комах, жуків, динозаврів покликані енциклопедії з доповненою реальністю IEXPLORE [5], українського виробника, які переносять тваринний світ зі сторінок книги в нашу реальність. Скачати додаток можна безкоштовно, він працює українською мовою, якщо за замовчуванням в телефоні встановлена українська, а місце розташування - Україна.

Харківське видавництво «Талант» пропонує юним читачам великий вибір пізнавальних книг, зокрема «Хижак», «Жуки», «Монстри океану», «Доісторичні тварини», «Паразити». Варто зауважити, що дана продукція користується попитом, навіть попри свою немалу вартість.

Технологія доповненої реальності дозволила «оживити» сторінки всесвітньовідомої книги Льюїса Керрола «Аліса у Задзеркаллі». Друге видання, що ілюстроване Є. Гапчинською, українською художницею-живописцем, переносить маленьких дослідників в казковий світ пригод.

«Livit Studios» — компанія-розробник програмного забезпечення, яка заснована в 2015 році і спеціалізується на розробці програмного забезпечення для віртуальної реальності (VR) і доповненої реальності (AR) взяла курс на розробку книг з доповненою реальністю та повнофункціональних додатків, в яких безліч функцій, включаючи візуалізацію, анімовані 3D-моделі, анімованих персонажів, аудіо-досвід і інтерактивні 3D-ігри [11].

Так, першою книгою компанії є навчальна книга доповненої реальності людського тіла, за якою діти можуть досліджувати всі свої органи і функції тіла за допомогою інтерактивного досвіду доповненої реальності [12].

AR-книги є фізичними або цифровими копіями традиційних книг, як текстових, так і з ілюстраціями, які потім зв'язуються з додатковим, нетрадиційним контентом за допомогою використання технологій. Коли елемент технології з екраном дисплея і камерою (такий як смартфон, планшет або комп'ютер з веб-камерою) вказує на сторінку в традиційній книзі, для якої був створений додатковий контент, додаток, встановлений на технології читає сторінку і відображає цей додатковий контент на екрані пристрою. Цей контент може бути простим, наприклад, як файл зображення або відео, або звуковий запис, або складним, як ціла анімаційна послідовність, або навіть гра або дія, пов'язана з традиційними медіа [9, с. 660].

Говорячи про вітчизняні розробки, варто згадати «Академію розвитку інтелекту SMARTUM Україна», яка презентувала оновлений мобільний додаток з функцією доповненої реальності для курсу «Ментальна арифметика». Підручники з «Ментальної арифметики» взаємодіють з мобільним додатком при навчанні, показуючи правильність аплікатури пальців і допомагають виконувати вправи правильно без контролю тренера. Також у підручнику є чарівні картинки для розфарбовування, які оживають в додатку і переливаються яскравими фарбами [6].

У сфері українського підручникотворення доповнена реальність лише починає розвиватися. Приємно відзначити, що видавничий дім «Освіта»

— перше в Україні видавництво навчальної літератури, яке створило для школи підручники та навчально-методичні додатки до них з доповненою реальністю. А саме, це підручник та універсальний дидактичний матеріал до інтегрованого курсу «Я досліджую світ» для 1 класу закладів загальної середньої освіти (у 2-х частинах). Варто зазначити, що навчальну літературу складено відповідно до типових програм для учнів 1-х класів «Я досліджую світ» і схвалено для використання у закладах загальної середньої освіти комісією з педагогіки та методики початкового навчання. Науково-методичної ради з питань освіти Міністерства освіти і науки України. Наразі, до видання готуються й інші підручники вищезазначеного видавництва.

Метою створення інноваційного мультимедійного додатку доповненої реальності «Освіта 4D+» є поглиблення навчального процесу засобами 3D візуалізації за рахунок максимального унаочнення процесу навчання, використовуючи для цього доступні гаджети [8].

Дидактичний матеріал доповнює підручник, який містить картки із завданнями на формування дослідницьких умінь, розвиток уваги, пам'яті, мислення, емоційного інтелекту; завдання у вигляді коміксів для обговорення життєвих ситуацій та правил поведінки; ілюстративний матеріал; покрокові інструкції проведення дослідів; технологічні карти виготовлення виробів із паперу, картону, тканини, пластиліну, природних матеріалів; дидактичні інтерактивні вправи; міні-проекти; завдання із використанням лупи, що входить до комплекту; сторінки з

доповненою реальністю та мультимедійною бібліотекою [7, с. 28].

Узагальнимо, що методика використання додатків доповненої реальності досить проста. Більшість сучасних розробок в області доповненої реальності побудовано на технологіях оптичного розпізнавання символів. Перші додатки доповненої реальності могли використовувати тільки висококонтрастні зображення: матричні коди, QR-коди, штрих-коди тощо. Наступним етапом стало розпізнавання більш складних графічних форм. Дане покоління технологій оптичного розпізнавання дозволяє взаємодіяти з двовимірним простором, чого в більшості випадків достатньо для побудови навчальних програм доповненої реальності [4, с. 30].

Загальна схема створення доповненої реальності в усіх випадках така: камера пристрою AR знімає зображення реального об'єкта; програмне забезпечення (ПО) пристрою проводить ідентифікацію отриманого зображення візуальне доповнення, поєднує реальне зображення з його доповненням і виводить кінцеве зображення на пристрій візуалізації.

Для роботи з AR використовуються смартфон, планшет або смарт-окуляри з відеокамерою і відповідним ПЗ. Об'єктив відеокамери повинен бути спрямований на об'єкт.

Розпізнавши об'єкт, ПЗ підключається до тривимірного цифрового двійника об'єкта, який розміщений на сервері підприємства або в хмарі. Потім пристрій AR завантажує необхідну інформацію і накладає її на зображення об'єкта. У результаті читач бачить на екрані частково фізичну реальність, частково цифрову. При русі

читача розмір і орієнтація дисплея AR автоматично коригуються, непотрібна інформація зникає, а нова з'являється.

Тривимірний цифровий двійник створюється або за допомогою САПР (зазвичай ще на етапі розробки об'єкта), або шляхом оцифрування даної одиниці обладнання. Цей цифровий двійник збирає інформацію про стан об'єкта, що отримується від нього самого, з інформаційних систем та із зовнішніх джерел. З його допомогою ПО доповненої реальності масштабує і точно розміщує на зображенні об'єкта або навколо нього актуальні дані.

Отже, доповнена реальність – це одна з найсучасніших технологій візуалізації інформації. На нашу думку, застосування даної технології збільшить мотивацію до навчання, підвищить рівень засвоєння інформації за рахунок різноманітності та інтерактивності її візуального представлення, дозволить перенести частину науково-дослідної роботи учнів у площину дистанційного навчання, а також поліпшить середовище навчання.

Проведений нами аналіз закордонних та вітчизняних джерел з застосування віртуальної реальності в видавничій продукції несе позитивний вплив на читачів та допомагає візуально розпізнавати матеріал, швидше його засвоювати й допомагає учням в навчальному процесі, прививає цікавість до певних предметів, тем. Тому доцільність подальших ґрунтовних наукових розвідок буде актуальною в напряму систематизації, узагальнення технологій доповненої реальності на видавничому ринку.

Список використаних джерел:

1. Білоусова Л. І., Житеньова Н. В. Візуалізація навчального матеріалу з використанням технології скрайбінг у професійній діяльності вчителя. Фізико-математична освіта: науковий журнал, 2016. Вип. 1. С. 39-47.
2. Гончарова Н. О. Використання ігрових технологій в STEM-освіті. Нові технології навчання: наук.-метод. зб. Інститут інноваційних технологій і змісту освіти МОН України. К., 2016. Вип. 88 (2). С. 160-163.
3. Інформаційні технології в культурі, мистецтві, освіті, науці, економіці та бізнесі: матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (18–19 квітн. 2019 р. Київ). Київ: Видавничий центр КНУКіМ, 2019.
4. Зильберман Н. Н., Сербин В. А. Возможности использования приложений дополненной реальности в образовании. Открытое и дистанционное образование. Томск, 2014. № 4(56). С. 28–33.
5. Енциклопедії з доповненою реальністю IEXPLORE .URL: <https://shop.talantbooks.com.ua/uk/catalogukr/yentsikloped/encikloped%D1%96%D1%97-dopovnenouju-realn%D1%96stju-iexplore/>. (дата звернення: 22.04.2020).
6. Доповнена реальність у мобільному додатку Smartum! URL: <https://smartum.com.ua/news/dopolnennaya-real-nost-v-mobil-nomprilozhenii/>.
7. Модло Є. О. Використання технології доповненої реальності у мобільно орієнтованому середовищі навчання. URL: <https://phm.cuspu.edu.ua/ojs/index.php/NZPMFMTO/article/viewFile/1115/1094>. (дата звернення: 22.04.2020).
8. Вебінари від авторів підручників 2 класу «Видавничого дому Освіта». URL: <http://yakistosviti.com.ua/uk/Avtorski-vebinari-2-klas>. (дата звернення: 27.04.2020).
9. Caudell T. P., Mizell D. W. Augmented reality: an application of heads-up display technology to manual manufacturing processes. System Sciences, 1992. Proceedings of the twentyfifth Hawaii international conference on, vol. 2. IEEE, 1992, pp. 659–669. (дата звернення: 19.04.2020).
10. A new twist on «Electronic» text books: The Augmented Reality textbook. URL: <https://www.emergingedtech.com/new-electronic-textaugmented-reality-textbook> (дата звернення: 19.04.2020).
11. Education with augmented reality: AR textbooks released in Japan (Video). URL: <http://digitaltextbooks.blogspot.com/2012/04/educationwithaugmentedrealityar.html> (дата звернення: 22.04.2020).
12. Imagina books: Human body augmented reality educational book. URL: <https://www.kickstarter.com/projects/1418527006/imaginabookshumanbodyaugmentedrealityeducati> (дата звернення: 21.04.2020).
13. Augmented Reality books that will blow your kid's mind. URL: <https://appeal-vr.com/blog/10-best-augmented-reality-books/> (дата звернення: 21.04.2020).

УДК 004.3

*Осадчук Олександр, студент 4 курсу
спеціальності «Комп'ютерна наука та інформаційні технології»,
Керівник Павлюс В.П.*

ЗАБРУДНЕННЯ ПОВІТРЯ: ДЖЕРЕЛА ТА ЙОГО АНАЛІЗ

Що ми розуміємо під словом забруднення довкілля? В кожного знайдеться своя відповідь та свої приклади. Якщо ж говорити правильно, тоді стає зрозумілим, що це є певний процес зміни складу, властивостей одної чи декількох сфер Землі внаслідок діяльності людини [1].

Близько половини населення нашої планети дихає повітрям, яке офіційно визнане шкідливим для здоров'я. Якщо вірити статистиці, причиною загибелі кожного сімнадцятого жителя Угорщини з раком легень є забруднена атмосфера, в той час як в Китаї, рівень смертності у міських жителів у шість разів вищий, аніж у сільських [2].

Загалом, викиди шкідливих речовин спричиняють не лише люди, а й сама природа. Викиди попелу і газів вулканами, лісові та степові пожежі – все це може стати серйозною причиною погіршення стану довкілля. Хоча й природні джерела не спричиняють істотних змін.

На даному етапі варто розглянути основні види засмічення, одним з яких є – автомобільний транспорт. У викидах від автомобілів знаходяться такі шкідливі речовини як: угарний газ, окиси азоту, тверді частинки та летючі органічні з'єднання. На автотранспорт прилягає 90% від усього угарного газу, що взагалі викидається в атмосферу. При високих рівнях у повітрі він викликає сонливість і навіть призводить до смерті. Вихлопні гази дають одну третю вуглекислого газу,

що викидається в повітря, також сприяють утворенню парникового ефекту, який викликає глобальне потепління. Бензол (що потрапляє у атмосферу з вихлопами та випарами з бензобаків) може викликати рак легень та респіраторні захворювання. За даними Всесвітньої організації охорони здоров'я, цей газ настільки небезпечний, що для нього не існує норм допустимої концентрації [3].

Однак, це не єдине джерело забруднення. Промислові підприємства також грають важливу роль в цій галузі. Спалювання вугілля на теплових електростанціях супроводжується викидами диму, який містить сірку та окис азоту, що може викликати звуження дихальних шляхів. При спалюванні великої кількості побутового сміття, яке постійно накопичується, виникає дим, у якому знаходяться діоксини, які є високотоксичними.

Через постійне збільшення забруднення навколишнього середовища, збільшились випадки госпіталізації хворих з астмою та іншими респіраторними захворюваннями серед дітей, також погіршується стан людей похилого віку та вагітних жінок.

Необхідні заходи. Зменшення об'ємів викидів

Одним з головних методів зниження темпів забруднення повітря є очистка палива, бензину від шкідливих домішок. Повна заміна на електроавтомобілі також спричинить поліпшення сьогоденного стану атмосфери.

В багатьох розвинених країнах діє продумана система заохочувальних і заборонних заходів, які допомагають уникнути забруднень. Фірми, що впроваджують нові технології, системи очисних фільтрів тощо, отримують значні податкові пільги, що надає переваги над конкурентами. У той же час ті фірми, що забруднюють атмосферу, змушені платити дуже великі податки і штрафи. У багатьох країнах, крім державних санітарно-епідеміологічних служб, за станом атмосфери слідкують також численні громадські організації, так звані “зелені товариства” [4].

Велике значення має виховна і просвітницька робота. Адже якраз через наше відношення до природи, з’являється можливість запобігти масштабній катастрофі. Наприклад в Швейцарії, дітям із самого раннього віку пояснюють, що для їхньої країни, чисте повітря та чисті озера є основним національним багатством. Тому й всім такі відомі гірські швейцарські курорти з їхнім кришталево-

чистим повітрям та небесною блакиттю гірських озер. Кожен швейцарець наймовірно поважає та любить свою прекрасну країну, і для нього блюзнірством є сама навіть думка про те, щоб хоч трохи зазіхнути на цю красу та чистоту [5].

Якби там не було, все одно, без допомоги певних технологій нам не обійтись. Щоб зменшити викиди в атмосферу у розвинених країнах повсякчасно встановлюються системи контролю викидів продуктів згорання, не дивлячись на велику вартість таких систем. Посилюється контроль над вмістом вихлопних газів, за перевищення норм накладаються штрафи. Дає результати установка очисних споруд на електростанціях та інших промислових підприємствах.

Також не варто забувати про портативні та переносні вимірювачі забруднення повітря. Приклад такого аналізатора повітря зображений на рисунку 1.

Рисунок 1 – Аналізатор якості повітря Trotec BQ16

Вимірювачі повітря та їх недоліки
Звертаючи увагу на методи вирішення проблем з забрудненням повітря, не можливо уникнути прилади,

які призначені для моніторингу стану повітря. Звісно не всі виробники можуть похизуватись хорошою технікою, проте

декілька все ж є. Головними в даній сфері є досить відомі компанії:

- Xiaomi;
- UNoo;
- SEM.

Всі вони забезпечують повний аналіз якості повітря та навіть більше. Кожен наділений особливими функціями, які й відрізняють їх один від одного. Відстежування відразу п'яти показників, лазерні детектори, великі дисплеї, підтримка оптимального мікроклімату, прогноз погоди, вбудовані камери для можливості створення звітів з відео та фотографій – це лише маленька частина того, наскільки потужними є прилади цих виробників.

Не дивлячись на великі переваги використання даних гаджетів, в них є свої мінуси. Зокрема, можна виділити «позахмарну» ціну, яка коливається від \$500 і доходить до \$1000. Ще одним недоліком є незрозумілий інтерфейс, який вимагає детального вивчення перед використанням.

Врахувавши вище перераховані фактори, було прийнято рішення створити власний прототип вимірювача забруднення повітря. Даний проект буде реалізований за допомогою платформи Arduino. Плата Arduino UNO зображена на рисунку 2.

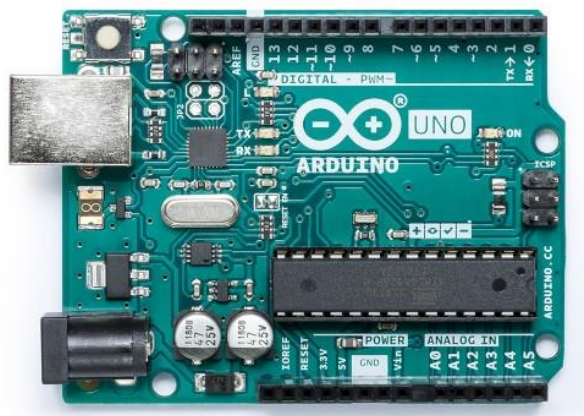

Рисунок 2 – Мікроконтролерна плата Arduino UNO

Створюваний прототип буде легкий та зручний у користуванні. Вся інформація виводитиметься на рідкокристалічний дисплей. Перед кожним передаванням інформації на дисплей мікроконтролер буде опрацьовувати, аналізувати та представляти дані в загальноприйнятих одиницях вимірювання.

Висновки

Проведений аналіз доводить, що проблема забрудненості повітря стоїть

зараз далеко не на останньому місці і що діяти потрібно чим швидше. Скоріш за все, в майбутньому, прилади вимірювання рівня забруднення повітря будуть набагато популярнішими, від чого й кількість охочих їх купити значно зросте. Проте зараз, саме через ціну, багато користувачів утримується від купівлі. Даний проект повинен дати певний поштовх в цій сфері, показавши що інколи простіше та дешевше є кращим за складніше та дорожче.

Список використаних джерел:

1. Забруднення довкілля – Вікіпедія: веб-сайт. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Забруднення_довкілля (дата звернення 14.05.2020).
2. Дихати стає все важче... – ns-plus.com.ua: веб-сайт. URL: <https://ns-plus.com.ua/2017/11/12/dyhaty-staye-vse-vazhche/>
3. Забруднення атмосфери: методи боротьби – osvita.ua: веб-сайт. URL: <https://osvita.ua/vnz/reports/ecology/21235/> (дата звернення 14.05.2020).
4. Джерела забруднення атмосфери: природні та антропогенні - osvita.ua: веб-сайт. URL: <https://osvita.ua/vnz/reports/ecology/21295/> (дата звернення 14.05.2020).
5. Забруднення повітря як екологічна проблема - osvita.ua: веб-сайт. URL: <https://osvita.ua/vnz/reports/ecology/21062/> (дата звернення 14.05.2020).

УДК 004.43

Подзвінний Віталій, студент IV курсу спеціальності «Комп'ютерні науки та інформаційні технології», науковий керівник Чубей О.О..

МОБІЛЬНИЙ ДОДАТОК ДЛЯ ІНТЕРНЕТ-РАДІО «СВІТАНОК»

Радіо, для сучасної людини, видається чимось доволі дивним. Популярність радіо – як пристрою минула, але ж радіо – як технологія, все ж повинна залишитись живою. Великі радіомовники давно виявили цю проблему і єдиним рішенням було йти за розвитком технологій та удосконалювати свій продукт.

На сьогодні усі великі компанії мають власний web-сайт, на якому можна прослуховувати онлайн улюблені радіохвилі, зовсім не використовуючи застарілий радіоприймач. Проте, WEB-технології є не єдиним напрямком розвитку радіомовлення.

Починаючи з 2010-х років надзвичайної популярності набули смартфони, ця тенденція й до сьогодні набуває значного технологічного прогресу. Сьогодні, маючи у руках смартфон та доступ до Інтернет мережі, користувачі можуть не тільки вирішити свої побутові

проблеми (оплата комунальних послуг, онлайн покупки), але й працювати та навчатись в режимі online тощо. Саме тому, мобільні додатки користуються великим попитом, який з часом буде тільки збільшуватися.

В умовах сучасної конкуренції у питаннях розширення слухацької аудиторії чи не найважче доводиться давно існуючим радіостанціям. Під удар глобалізації технологічного процесу найбільше потрапили вузькоспеціалізовані чи тематичні радіохвилі, однією з яких є християнське радіо „Світанок”. Чергове вдосконалення мобільних пристроїв вкотре витісняє із ніші популярного використання персональні комп'ютери, тому для популяризації будь-якої компанії сьогодні потрібно не тільки хорошу маркетингову програму, але й власні сервіси для комунікації та надання онлайн послуг своїй цільовій аудиторії. Саме тому, актуальним залишається питання

реалізації звучання християнської радіохвилі у сучасних смартфонах. Створення такого мобільного додатку допоможе розширити аудиторію відомої не лише в окремих групах радіостанції, але й змінити усім відомий формат звучання хвилі на онлайн-слухання.

Мета статті полягає у висвітленні актуальності та характеристики створеного мобільного додатку для Інтернет-радіо та аналізі існуючих Інтернет платформ на вітчизняному ринку.

Перевага мобільних пристроїв та активний ритм життя суспільства, спонукають до спрощеного та швидкого задоволення власних життєвих потреб та дозвілля. Виходячи з того, що девайси стали життєвою необхідністю, без яких існування сучасної людини б значно ускладнилось, стає зрозуміло, що потрібно розвивати саме цю сферу ІТ технологій та надавати якісну можливість використання продукту відомих компаній саме користувачам смартфонів.

Відомо, якщо розглядати саме смартфон, то мобільний додаток є зручнішим рішенням ніж web-сайт. На сьогодні доволі популярним є **TuneIn Radio**, один з найпопулярніших Android та iOS-додатків для онлайн-радіо. Ресурс характеризується доступністю значного каталогу радіостанцій, що дозволяє слухати кращі програми інтернет-радіо. Клієнтами (спеціалізованими додатками) TuneIn Radio є не тільки популярні мобільні платформи, а ще і Windows Phone та BlackBerry [3].

Відомо, що на вітчизняному ринку існує чимало додатків для прослуховування радіо, одним з яких є продукт від української радіомовної мережі „Люкс FM”, який полягає у

зручному прослуховуванні радіохвилі в online режимі. Проте, функціонування цього проекту повністю залежить від безперервного підключення до мережі інтернет. Схожим продуктом є додаток „Radio Kyivstar”, від найбільш відомої української телекомунікаційної компанії – Kyivstar. Вона надає послуги зв'язку та передачі даних на основі широкого спектра мобільних і фіксованих технологій. Масштабним проектом для прослуховування безлічі радіохвиль також є додаток „Radio Record”, який забезпечує можливість вибору хвилі та її прослуховування з хорошою якістю звуку.

Усі вищеназвані додатки у більшій чи меншій мірі виконують свої функції, а саме: доступність та зручний інтерфейс; якісне відтворення та перегляд композиції; можливість поширення додатку у соціальних мережах тощо. Проте, існує ряд недоліків, які все ж заважають отримати хороший продукт в умовах сучасного технологічного прогресу. Наявність реклами під час використання додатку, функціонування лиш в режимі online, не повна інформація про радіомовника – є сигналами про необхідність доопрацювань та розвитку цього напрямку у сфері ІТ технологій.

Досить стрімко сьогодні набуває популярності та приносить чималі бонуси власникам радіохвиль Internet-radio. На таку затребуваність ринку не так давно звернули увагу, саме тому й досі залишається актуальним розроблення мобільного додатку для християнського Інтернет-радіо „Світанок”.

Пропонований мною продукт без перебільшення є ключовим аспектом модернізації існуючої радіохвилі, який

можна безкоштовно встановити на будь який смартфон. Встановлення цієї системи не може викликати труднощів, адже такий додаток традиційно завантажується у Google market (для власників мобільних пристроїв на операційній системі Android) або у App Store (для власників мобільних пристроїв на операційній системі iOS). Користувачів цього додатку має приємно вражати зручний та інтуїтивно зрозумілий інтерфейс, а також різноманітність функцій та хороша якість звуку. Ключовою умовою у роботі додатка має бути прослуховування інтернет-радіа у смартфоні без використання браузера, що є досить зручно та економить велику кількість часу. Додаток має бути відкритим для користувачів та не повинен містити реклами [2].

Специфіка додатку, що розробляється, безумовно визначається предметною областю, особливостями моделей, що описують завдання, визначенням підходів до розробки тощо. Якщо орієнтуватися на популярні операційні платформи, а саме iOS, Android, Windows Phone та BlackBerry, то можна назвати наступні інструментальні засоби для розробки мобільних додатків: iOS (Objective C, Swift, C / C++ та ін.), Android (Java, C / C++ та ін.), Windows Phone (C#, C / C++ та ін.), BlackBerry (Java, C / C++ та ін.) [1; 4; 6].

Саме тому, чітко простежується, що універсальними мовами програмування, які можуть використовуватися для розробки мобільних додатків під різні операційні платформи, є мови програмування C / C++.

Для створення мобільних додатків використовуються відомі на сьогодні

інструментальні засоби. При розробці додатків для ОС Android використовується Java – одна з найбільш поширених кросплатформних мов програмування. Згідно з індексом [TIOBE](#), Java є найпопулярнішою мовою програмування за станом на червень 2017 р. Використання Java стало логічним вибором для платформи Android, тому що це вільний і відкритий інструментальний засіб, відомий мільйонам розробників. Завдяки компіляції програм Java в незалежний код байта забезпечується переносимість цих програм не тільки на рівні початкового коду, але і на рівні скомпільованих додатків. Для розв'язання деяких проблем на Java, була розроблена та спроектована компанією JetBrains інша мова програмування – Kotlin, синтаксис якої є простіший, чистіший та призводить до меншого роздування коду, що допомагає більше зосередитися на розв'язанні актуальної проблеми [2; 5].

Аргументуючи вищеназване, чітко можна окреслити, що Kotlin краще контролює посилання Null, так що відомі помилки поширені на Java набагато простіше усунути. Саме це скорочує час розробки та підвищує продуктивність виконавців.

Характеризуючи узгодженість, варто відзначити, що Java підтримує одночасні операції, відповідний код може сильно постраждати від проблем з читабельністю і підтримкою. У свою чергу Kotlin розв'язує ці проблеми за допомогою Coroutines. Отриманий код легко читається і є максимально зрозумілим.

Система типів Java є несумісною, і це іноді може призвести до плутанини. Зокрема, примітивні типи, такі як integer, boolean та інше, повинні оброблятися як

особливі випадки. У Kotlin ж навпаки є відносно проста та універсальна система типів, яка мінімізує помилки програміста.

Хоча Java може теоретично підтримувати різні стилі програмування, деякі розробники вважають, що ця мова надмірно просуває ООП (об'єктно-орієнтоване програмування). Kotlin – не застосовує будь-який особливий стиль програмування, тому розробники мають більше свободи вибору відповідного підходу. Однак розробникам Kotlin необхідно мати повне знання архітектури програмного забезпечення і принципів розробки.

У свою чергу Google оголосив, що вони будуть пропонувати повну підтримку Kotlin. Фактично, Android Studio, офіційна Android IDE, тепер повністю підтримує Kotlin. Нові можливості та поліпшення постійно додаються у Kotlin. І, на мою думку, протягом наступних кількох років ми переживатимемо перехідний період від Java до Kotlin, принаймні, в розробці на базі Android.

Доволі популярним, особливо серед нових iOS розробників-початківців є мова програмування Swift, а також Objective-C (первинна мова розробки для iOS) [6]. Іншими мовами для написання мобільного додатку можуть бути: JavaScript (дозволяє веб-розробникам робити все, починаючи з поліпшення користувацького інтерфейсу своїх веб-сайтів і закінчуючи створенням

повноцінних веб-додатків), TypeScript (додатковий компонент JavaScript яке забезпечує кращу безпеку, додаючи необов'язкову статичну типізацію) та інші мови (C#, C, C++, Python, Ruby) [3].

Отже, вибір мови програмування є завжди доволі складним та значно залежить від конкретної платформи мобільних додатків.

У сучасних умовах, використання мобільних та портативних пристроїв вийшло на якісно новий рівень розвитку. Освоєння операційних платформ та вивчення нових мов програмування, сприяє спрощенню доступу до інтернет-ресурсів. У свою чергу це безумовно сприяє якісному розвитку ринкових відносин.

Створення мобільного додатку для існуючої радіостанції тематичного спрямування дозволить залучити нових слухачів, модернізувати ресурс та сформувати хорошу конкуренцію на вітчизняному мультимедійному ринку.

Досі найбільш поширеною є операційна система Android, яка отримала своє розповсюдження завдяки відкритості вихідного коду та великої кількості мобільних додатків. Набуває обертів й операційна система iOS. Для розробки мобільних додатків використовується окремі платформи, відомі мови програмування та інші інструментальні середовища.

Список використаних джерел:

1. Android: веб-сайт. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/Android> (дата звернення 28.04.2020).
2. Розробка мобільних додатків: аналіз світового ринку: веб-сайт. URL: <https://koloro.ua/ua/blog/issledovaniya/Razrabotka-mobilnih-prilojenii.html> (дата звернення 28.04.2020).
3. Ринок мобільних додатків зростає на 270% до 2020 року: веб-сайт. URL: <https://www.mobilemarketing.com.ua/2016/11/11/rinok-mobilnix-dodatki-zroste-na-270-do-2020-roku/> (дата звернення 28.04.2020).

4. Build high-quality apps for every Android device with Android Studio: веб-сайт.
URL: <https://developer.android.com/distribute/best-practices/develop/build-with-android-studio> (дата звернення 28.04.2020)
5. Розробка застосувань для мобільних пристроїв: веб-сайт.
URL: http://eir.zntu.edu.ua/bitstream/123456789/2881/1/Stepanenko_Summary_of_lectures.pdf (дата звернення 28.04.2020).
6. Технічна документація в розробці програмного забезпечення: типи: веб-сайт.
URL: <https://www.altexsoft.com/blog/business/technical-documentation-in-software-development-types-best-practices-and-tools/> (дата звернення 28.04.2020).

УДК 004.42

Райчук Віталій, студент 4 курсу спеціальності «Комп'ютерні науки та інформаційні технології», науковий керівник Посвятовська О.Б.

ПРОЕКТУВАННЯ СИСТЕМИ 3D-МОДЕЛЮВАННЯ ТА ПРОЕКЦІЇ У ДОПОВНЕНІЙ РЕАЛЬНОСТІ

На сьогоднішній день професія дизайнера набуває все більшої популярності серед населення різної вікової категорії та соціального статусу. Серед актуальних та перспективних напрямків в дизайні є 3D – моделювання.

В загальному випадку 3D-моделювання — це процес розробки математичного представлення будь-якої тривимірної поверхні об'єкта за допомогою спеціалізованого ПЗ. Продукт моделювання є 3D-модель. Вона може бути представлена у вигляді програмного коду або відображена у вюпорті чи вювері, як 3D-модель, а також за допомогою двовимірного зображення, що створюється за допомогою процесу рендерингу. 3D-моделі можуть створюватись вручну або автоматично, у тому числі за допомогою 3D-сканера. [1] Виготовлення моделей вручну є подібним до створення скульптури в пластичному мистецтві.

Доповнена реальність — термін, що позначає всі проекти, спрямовані на доповнення реальності будь-якими віртуальними елементами. Доповнена реальність — складова частина змішаної реальності, в яку також входить «доповнена віртуальність»[2].

Найпоширеніші приклади доповненої реальності — паралельна лицьової кольорова лінія, що показує знаходження найближчого польового гравця до воріт при телетрансляції футбольних матчів, стрілки з вказівкою відстані від місця штрафного удару до воріт, намальована траєкторія шайби під час хокею тощо.

На даний час професійні технології вийшли на новий рівень і тепер фахівці використовують не аркуші і олівці, а спеціальні програми, які дозволяють відобразити середовище відповідно до заданих вимог. Проте, такі програми є достатньо складними для самостійного вивчення, особливо за відсутності досвіду,

і в більшості потребують значних матеріальних ресурсів для їх впровадження та використання. Це значною мірою звужує коло потенційних осіб, що мали би бажання, натхнення чи необхідність випробувати себе у якості дизайнера та набути відповідних навичок. З вирішенням цієї проблеми може допомогти програмний продукт, що є безкоштовним і легким у застосуванні, де кожен бажаючий може випробувати свої вміння та вдосконалити навички і, можливо, у подальшому використовувати для заробітку. Тому виглядає доцільним створення системи, у якій, зокрема передбачається наявність у додатка є платної версії, що дозволяє давати доступ до вибраного об'єкту іншим користувачам і збільшує кількість максимальних сцен у проекті, а також працювати з клієнтами.

Метою дослідження є обґрунтування необхідності створення системи 3D-моделювання та проєкції у доповненій реальності та проєктування програмного продукту для неї, який буде відповідати поставленим вимогам.

У зв'язку з великим попитом у розглянутій галузі дизайну на програмні продукти для реалізації присутня достатня кількість пропозицій різного класу. Відповідно до проведеного аналізу теперішнього стану було проведено дослідження двох популярних графічних редакторів: Vectary і Autodesk 3ds MAX стосовно їх функціональних можливостей та затратності з фінансової точки зору.

1. 3ds Max (3D Studio MAX) — тривимірний графічний редактор, повнофункціональний професійний застосунок, система для створення і редагування об'єктів та створення візуалізацій, розроблена компанією Autodesk. Містить найсучасніші засоби для архітекторів, дизайнерів, художників і

фахівців в області мультимедіа, використовується для створення візуалізацій моделей будівель, комп'ютерних ігор, тривимірних анімаційних мультфільмів, рекламних роликів тощо. Його популярність зумовлена наявністю наступного функціоналу:

- 3D-анімація для створення рухомих зображень;
- 3D-візуалізація;
- 3D-моделювання та текстурування.

Працює в операційних системах Microsoft Windows і Windows NT (як в 32-бітових, так і в 64-бітових). За допомогою даного редактора зроблено велику кількість анімованих моделей для кінофільмів.

2. Vectary — один з найпростіших, але дуже потужних інструментів 3D-дизайну. Онлайн-програма дозволяє займатися 3D-моделюванням і рендерити зображення в режимі реального часу. Функціонал Vectary є відповідним 3ds Max, але реалізований у вигляді веб-додатку.

Серед результатів дослідження окремо потрібно виділити питання фінансової затратності розглянутих програмних продуктів.

Графічний редактор 3ds Max передбачає оплату майже 5 тисяч гривень в місяць, але, якщо брати річну підписку, то потребує 40 тисяч гривень у рік, що виходить 3 300 гривень у місяць. Найвигіднішою пропозицією є 3-річна підписка, яка складає 106 тисяч гривень на 3 роки, а це майже три тисячі на місяць на момент дослідження. «[2]

Онлайн-програма Vectary має ціну 214 гривень на місяць, можливий варіант підписки на рік, що дає економію 30%.»[3]

Аналіз наявних пропозицій та вимог до програмних продуктів та систем на їх основі дає підстави вважати актуальними наступний функціонал: редактор, бібліотека проектів, можливість роботи з фахівцем.

Редактор має надати можливість створення та редагування сцени або об'єкту.

Бібліотека проектів має надати можливість переглядати та використовувати існуючі сцени та об'єкти користувачам.

Можливість роботи з фахівцем має надати можливість клієнту замовити створення сцени або об'єкту та в подальшому переглянути результат за допомогою доповненої реальності, після цього прийняти рішення щодо подальших дій.

Для реалізації даних функцій системи 3D-моделювання та проєкції у доповненій реальності на даний час доречно та обґрунтовано використовувати наступний інструментарій та методи реалізації:

– MongoDB — документо-орієнтована система керування базами даних (СКБД) з відкритим вихідним кодом, яка не потребує опису схеми таблиць.

– React — відкрита JavaScript бібліотека для створення інтерфейсів користувача, яка покликана вирішувати

проблеми часткового оновлення вмісту веб-сторінки, з якими стикаються в розробці односторінкових застосунків.

– Node.js — платформа з відкритим кодом для виконання високопродуктивних мережевих застосунків, написаних мовою JavaScript.

– Express.js, або просто Express — програмний каркас розробки серверної частини веб-застосунків для Node.js, реалізований як вільне і відкрите програмне забезпечення під ліцензією MIT.

– Visual Studio Code — засіб для створення, редагування та зневадження сучасних веб-застосунків і програм для хмарних систем;

– JavaScript (JS) — динамічна, об'єктно-орієнтована прототипна мова програмування. Реалізація стандарту ECMAScript;

– Клієнт-серверна архітектура дозволяє організувати мережі з великою кількістю робочих станцій;

– Протокол, що призначений для обміну інформацією між браузером та веб-сервером в режимі реального часу – WebSocket.

В загальному при проектуванні системи 3D-моделювання та проєкції у доповненій реальності доцільно використати архітектуру, що зображено на рисунку 1. [1]

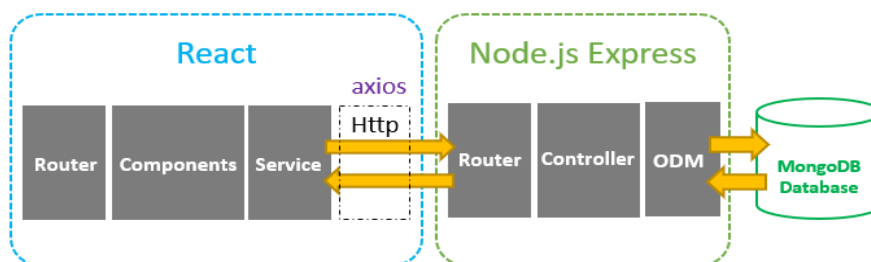

Рисунок 1 –
Архітектура системи
3D-моделювання та
проєкції у доповненій
реальності

Дане архітектурне рішення в повній мірі відповідає поставленим вимогам до функціонування системи, що проектується.

Для кращої ідентифікації та просування на ринку системи 3D-моделювання та проєкції у доповненій реальності їй пропонується надати унікальне ім'я, яке в подальшому буде підґрунтям для захисту авторських прав відповідно до чинного законодавства. Після спілкування на форумах

розробників програмних продуктів в якості унікального імені для системи, що проєктується, було обрано назву "Rainchuk`s designing".

Висновок: спроектована система 3D-моделювання та проєкції у доповненій реальності з "Rainchuk`s designing" є актуальною на теперішній час на ринку, її реалізація передбачає окреслені вимоги: не перевантаженість додатковими функціями, зручний користувацький інтерфейс, вільне розповсюдження.

Список використаних джерел:

1. Beginners Guide to ReactJS. URL: <https://medium.com/zenofai/beginners-guide-to-reactjs-3ca07f56d526>.(дата звернення: 20.04.2020)
2. Доповнена реальність, або AR технології. URL: <http://thefuture.news/lessons/ua/ar> (дата звернення: 29.04.2020)
3. 3ds Max. URL: <https://www.autodesk.com/education/free-software/3ds-max>.(дата звернення: 20.04.2020)
4. Create. Render. Collaborate. URL: <https://www.vectary.com/>.(дата звернення: 21.04.2020)

УДК 004.3

Сава Лука, студент4 курсу спеціальності «Комп'ютерні науки та інформаційні технології», науковий керівник Павлюс В.П.

ДИСТАНЦІЙНА СИСТЕМА КЕРУВАННЯ КАРТОДРОМОМ

Сьогодні набувають популярності активні види відпочинку одним з яких є картинг. Картинг – це варіант автоспорту на дорозі з відкритими колесами, чотириколісними транспортними засобами, відомими як карти. Зазвичай вони змагаються на зменшених трасах, хоча деякі професійні перегони на картах також проводяться на повнорозмірних мотоспортивних трасах. Карт може розвивати швидкість від 24 км/год до 260км/год. Зазвичай картинг розглядається як перший етап у підготовці до престижних моторних видів спорту. Перегони на картах загальноприйняті як найбільш економічна форма автоспорту, доступна на чотирьох колесах. Як заняття

у вільний час ним може займатися майже будь-хто, починаючи з 8 років.

На даний момент управління перегонами на картодромі виконують суді, які спостерігають за учасниками перегонів на певній ділянці. Якщо картодром не займає велику площу, то кількість судів буде незначною. Однак, практика показує, що навіть міські, не кажучи уже про міжнародні, картодроми займають велику площу. Це значно ускладнює контроль за перегонами, а також збільшуються витрати на виплату заробітної плати суддям.

Після появи на міжнародному ринку різноманітних автоматизованих систем значно спростився облік та контроль

процесу змагань, а поява безпроводних технологій дозволила здійснювати цей контроль в реальному часі та на великих відстанях.

На сьогоднішній день існує велика кількість модулів безпроводної передачі цифрових даних. Нижче розглянуто два найпопулярніші з них, які розглядалися в якості елементів для побудови власної системи дистанційного керування картодромом.

Модулі FS1000A та XY-MK-5V.

Радіомодуль FS1000A – це передавач, зібраний на двох транзисторах. Модуляція сигналу відбувається за амплітудою. Несуча частота дорівнює 433Мгц. Плата передавача має три виходи: Vcc, Gnd для живлення (3,5-12В) та data для модуляції даних. Високий логічний рівень на цьому виході включає передавач. Генератор передавача виконаний на одному транзисторі Q1. Частота генерації стабілізована фільтром SAW. Завдяки застосуванню фільтра схема стає простою і надійною. Транзистор Q2 дозволяє вмикати або вимикати генератор. Через конденсатор C2 генеруюча частота йде в антену. При напрузі на вході TXD 4,5В транзистор Q2 відкривається і схема генератора підключається до загального проводу. Відбувається генерація сигналу несучої частоти. Модуль FS1000A зображений на рисунку 1.

Рисунок 1 – Модуль FS1000A

Радіомодуль XY-MK-5V являє собою приймач. Через малу кількість деталей такий модуль є дуже простим, має високу чутливість і автоматичне регулюванням посилення. Однак він має і недоліки: через високу чутливості і широку смугу пропускання він приймає сигнали від багатьох радіоперешкод, а

тому на виході завжди присутній шум. Плата приймача має чотири виходи: Vcc, Gnd – живлення 5В, і вихід у вигляді двох суміщених виводів (data). Модуль XY-MK-5V зображено на рисунку 2.

Рисунок 2 – Модуль XY-MK-5V

Модулі nRF24L01nRF24L01 – це високоінтегрована мікросхема зі знизеним споживанням енергії зі швидкістю передачі даних до 2Мбіт/с для діапазону 2,4ГГц. За допомогою модуля можна зв'язати кілька пристроїв для передачі даних по радіоканалу. Можна об'єднати до семи приладів в одну загальну радімережу на частоті 2,4ГГц, один з модулів буде виступати в ролі ведучого, інші – ведені. Для проектування радіосистеми з nRF24L01 потрібен MCU (мікроконтролер) і дуже мало зовнішніх пасивних компонентів. Карта регістрів містить усі регістри конфігурації в nRF24L01 і доступна у всіх режимах роботи мікросхеми. Застосована в модулі технологія Shock-Burst™ знижує системні витрати, обробляючи всі операції з високошвидкісним шаром зв'язку. Розробник може налаштувати параметри, такі як частотний канал, вихідна потужність і швидкість передачі даних. Модуль nRF24L01 представлений на рисунку 3.

Рисунок 3 – nRF24L01 з вбудованою антенною NRF24L01+PA+LNA.

Даний радіомодуль ідентичний за своєю структурою попередньому, однак має вбудований підсилювач потужності передавача з низьким рівнем шуму, а також оснащений зовнішньою антеною (рисунок 4). Завдяки цьому радіус дії такого модуля збільшується в кілька разів і може сягати кількох кілометрів на відкритій місцевості.

Рисунок 4 – NRF24L01+PA+LNA з зовнішньою антеною

Обидва модулі NRF24L01 та NRF24L01+PA+LNA можуть монтуватися в загальну схему через регулятор напруги (адаптер), схема якого зображена на рисунку 5.

Рисунок 5 – Адаптер для модулів nRF24L01 та NRF24L01+PA+LNA

Переваги модулів nRF24L01 / NRF24L01+PA+LNA:

- робота в діапазоні 2,4ГГц;
- живлення 3.3В;
- SPI pins мають 5В;
- 126 каналів (частот) на вибір;
- регулюється вихідна радіочастотна потужність;
- швидкість передачі даних до 2Мбіт/с;
- значний радіус дії (NRF24L01+PA+LNA).

Висока швидкість передачі даних у поєднанні з двома режимами енергозбереження робить модулі nRF24L01 оптимальними для конструкцій наднизької потужності. Радіомодуль nRF24L01 досить дешевий, тому його можна зустріти в самих різних проектах – від розумного будинку до саморобних роботів.

Беручи до уваги усі переваги даних модулів, а також розширений радіус дії модуля NRF24L01+PA+LNA, саме він був використаний для створення власної системи.

Висновки

Проведений аналіз показує, що введення систем віддаленого керування роботою картодрому зменшить витрати на виплату заробітної плати, оскільки такий контроль зможе здійснювати менша кількість суддів.

Також було розглянуто кілька радіомодулів та вибрано оптимальний з них для побудови власної системи віддаленого керування картодромом.

Список використаних джерел:

1. Картинг – Вікіпедія: веб-сайт. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9A%D0%B0%D1%80%D1%82%D0%B8%D0%BD%D0%B3> (дата звернення: 12.05.2020)
2. Беспроводная связь для Arduino на 433Мгц – РадиоЛис: веб-сайт: URL: <https://radiolis.pp.ua/arduino/49-besprovodnaya-svyaz-arduino-fs1000a-mx-rm-5v> (дата звернення: 13.05.2020)
3. Радио модуль NRF24L01 – 3DiY: веб-сайт. URL: <https://3d-diy.ru/wiki/arduino-moduli/radio-modul-nrf24l01/> (дата звернення: 12.05.2020)

СЕКЦІЯ ЛІТЕРАТУРОЗНАВСТВА ТА МОВОЗНАВСТВА

УДК 373.5.016:821.11

*Безух Лілія, студентка I курсу
спеціальності «Журналістика»,
науковий керівник Божаківська М. О.*

«ПОТІМ СКЛАДАЄТЬСЯ З БЕЗЛІЧІ ЗАРАЗ» (за найкращим підлітковим детективом Джона Гріна «Паперові міста»)

У роботі проаналізовано детектив американського літератора, якого називають найпопулярнішим автором епохи онлайн-технологій. Джон Грін разом з братом створив 11 серій освітніх інтернет-програм, запустив на YouTube канал VlogBrothers, реалізував онлайн-проекти Project for Awesome і VidCon. Але популярність до письменника прийшла після виходу бестселерів для підлітків «У пошуках Аляски», «Винні зірки» і «Паперові міста», що принесли йому премії Едгара По і Майкла Л. Принца.

Постмодернізм виник як інтелектуальна течія, покликана осмислити не економічні, а швидше політичні та культурологічні проблеми. «Явище постмодернізму виникає тоді, коли сфера культури заявила про свої претензії не лише на особливе, а й на домінуюче становище серед інших соціальних сфер» [3]. Постмодерністські настрої позначені розчаруванням в ідеалах і цінностях Відродження та Просвітництва з їх вірою в прогрес, торжество розуму, безмежність людських можливостей. «Спільним для різних національних варіантів постмодерну можна вважати його ототожнення з назвами «втомленої епохи», «ентропійної» культури, позначеної есхатологічними настроями, естетичними мутаціями, еkleктичним змішуванням художніх мов» [4].

Постмодерністи висунули високі вимоги до митця — аж до відмежування від навколишнього життя. Вони відмовилися від традиційних способів характеристики, причинно-наслідкових зв'язків, вдаються до складної метафоричності, домінування суб'єктивного досвіду над суспільним. «Постмодерністи створили образ оповідача, який, представляючи різні історії, події, акцентує на суб'єктивності, відносності оцінок, ілюзорності життєвої реальності» [3].

Американського літератора Джона Гріна називають найпопулярнішим автором епохи онлайн-технологій. Він разом з братом створив одинадцять серій освітніх інтернет-програм, запустив на YouTube канал VlogBrothers, реалізував онлайн-проекти Project for Awesome і VidCon. Але справжня популярність до письменника прийшла після виходу бестселерів для підлітків «У пошуках Аляски», «Винні зірки» і «Паперові міста», що принесли йому премії Едгара По і Майкла Л. Принца.

Головна проблема підлітків в тому, що їх сприймають як дітей. Джон Грін же в своїх творах розповідає про їхнє життя абсолютно серйозно, як про дорослих, навіть з більш серйозними проблемами. Можливо, саме тому Джон Грін став своєрідним авторитетом тінейджерів, завоювавши серед них небувалу популярність. У центрі його сюжетів,

відповідно, підлітки, тому головними темами стають питання «самовизначення в світі, взаємини з навколишнім соціумом, боротьба за статус, куріння, наркотики і інші, більш серйозні проблеми, які хвилюють молодих людей» [1].

Протягом усього роману концепція «паперових містечок» згадується повсякчас. Як колишній мешканець Орландо, Джон Грін бачив і чув про багато «паперових міст». Вперше він довідався про паперові міста під час подорожі ще на першому курсі коледжу. У Південній Дакоті він та його друг шукали позначене на мапі містечко Голен. Зрештою, вони постукали в якийсь будинок. Їм відчинила доброзичлива жінка і сказала, що про це містечко її запитують вже не вперше. Вона пояснила, що містечко Голен існує лише на мапі.

«Постмодерністські настрої у творі позначені розчаруванням в ідеалах і цінностях Відродження та Просвітництва з їх вірою в прогрес, торжество розуму,

безмежність людських можливостей» [2]. Спільним для різних національних варіантів постмодерну можна вважати його ототожнення з назвою «втомленої епохи». Ця риса притаманна роману, в якому автор намагається поставити під сумнів загально визнані правила «справжнього» життя.

Чи дійсно потрібно підлаштовувати своє життя під загальні поняття про щастя? Імовірно, є якісь альтернативи. А може, аби знайти свій шлях, потрібно прислухатись до власного серця? Відповіді на ці запитання знаходимо у детективі «Паперові міста», автор якого відзначається особливою щирістю, спілкуючись зі своїми читачами зі сторінок власних книг. Така непідробна відвертість письменника зі своїми читачами постійно завойовує нових шанувальників своєї творчості та допомагають багатьом із них в осмисленні питань, про які мало хто говорить, тим більше так прямо, як Джон Грін.

Список використаних джерел:

1. Джон Грін. URL: <https://ru.wikipedia.org/wiki/>.
2. «Паперові міста» Джона Гріна. URL: <https://www.ukrlib.com.ua/bio-zl/printit.php?tid=8033>.
3. Затонський Д. Про модернізм і модерністів. К., 1972.
4. Павличко С. Дискурс модернізму в українській літературі. К., 2007.

УДК 17:111.852:7.071

*Вільховий Олег, студент II курсу,
спеціальності «Туризм»,
науковий керівник Безкоровайна М.Л.*

ХУДОЖНІЙ СВІТ ПІСЕННОЇ ЛІРИКИ ВОЛОДИМИРА ІВАСЮКА

У роботі систематизовано теоретико-літературні відомості про ліричну поезію; опрацьовано наукову літературу з проблем аналізу поетичного твору.

На основі літературознавчих праць, мемуарів та епістолярію проаналізовано пісенну лірику В. Івасюка. З'ясовано основні риси поетичного світу митця.

«Говорити про Володимира Івасюка, попри всю трагічність його долі, завжди радісно: він був і залишається для кожного українця одним із символів того найкращого, що було надбано народом за свою історію» [5, с. 7], – наголошує П. Нечаєва. Погоджуємось із авторкою, що талановитий поет і композитор міг би зробити набагато більше, якби прожив принаймні п'ятдесят років, але й те, що він залишив нам у спадок, – понад сто пісень і кілька десятків інструментальних творів – є величним й незнищеним.

Однак не все так добре з вивченням і дослідженням пісенної спадщини Володимира Івасюка: митця більше цікавлять публіцисти й політики. Але ж постать поета-композитора, його життєвий шлях незвичайні, нестереотипні навіть для України.

Актуальність нашої роботи зумовлена тим, що від часу написання «Червоної рути» минуло вже п'ятдесят років, популярність її все зростає. Пісню захоплюються, її виконують люди різних поколінь. «Червона рута» є неформальним гімном України, вона приклад того, як талановита авторська пісня стає народною. Наше дослідження – данина пам'яті видатного митця ХХ століття, якого ще маємо пізнати й полюбити по-справжньому.

Програмним твором Володимира Івасюка, безперечно, є його «Червона рута». «Чари цієї квітки, для багатьох невідомої і не баченої в природі, торкнулися мільйонів сердець слухачів і залишилися там навіки символом душі Володимира Івасюка, а також національним символом України, як, калина і тополя, як Дніпро й Карпати» [2, с. 31]. Почуття ліричного героя багатогранні, повні душевних поривів, сумнів, щему кохання, таких близьких

кожному, це ціла палітра в невеличкому тексті пісні: «Я без тебе всі дні у полоні печалі», «Бо твоя врода – то є чистая вода, то є бистрая вода синіх гір», «Ти признайся мені, звідки в тебе ці чари», «По забутих стежках ти приходиш до мене».

Пісня Володимира Івасюка «Червона рута» є яскравим прикладом того, як авторський твір стає народним. Вважаємо, що аналіз художнього світу цієї поезії доводить, що усі без винятку пісні Володимира Івасюка «характеризують триєдине творче начало – емоційне, духовне та інтелектуальне» [1, с. 198]. Саме як «твір мистецтва» виражає навколишній світ Володимир Івасюк у своїй пісенній творчості. Він змушує кожного з нас зупинитися і замилуватися красою рідної землі і задуматись, як живемо й чи так живемо. Серед творів композиторів більшість – про кохання, природу, музичну творчість. Але є в нього й пісні високого громадянського звучання. Що Україна завжди була в серці митця, свідчить і його замисел опери «Дарина», тема якої торкалася нашої давньої історії. У пісенних текстах Володимира Івасюка спостерігаємо глибокий душевний драматизм молодої людини. Співець порівнює себе із мандрівним музиком, що славить кохання, сонце, весну у пісні, що має таку назву – «Мандрівний музика».

Високе образне слово метафора, порівняння, епітет є тим основним інструментом, що торкає найпотаємніші струни душі кожної людини. Можливо, то і є феномен «Червоної рути», як і багатьох інших його пісень. Написана на основі народної легенди, пройнята духом і сповнена мотивами, художніми образами багатівкової творчості українського народу пісенна лірика Івасюка є

неоціненним багатством української культури. Замість традиційних формул-присягань у коханні Володимир Івасюк виспіває словами: «Долею стань, мила, / Піснею стань, мила, / І хай вітряна осінь / З димовими косами / В танку нас кружляє, / Як двоє птахів» («*Аве, Маріє!*»). Свої почуття поет-пісняр розкриває через неповторні тропи, стилістичні фігури, оригінальні синтаксичні конструкції. Передусім серед образних засобів і прийомів ми виділили б метафоричну кодованість думки.

Провідний мотив пісенної лірики В. Івасюка – любов. Любов до рідної землі, до прекрасного, до мистецтва, до рідних, до коханої. І це не дивно, адже як стверджував перший український філософ великий Сковорода: «любов виростає з любові». «Постать Володимира Івасюка творить одну з ланок спадкоємних зв'язків української культури з національною спадщиною попередніх віків» [3, с. 185]. Підґрунтям його пісенної творчості є вікова народна поетична і музична творчість, яку він сам збирав по буковинських селах. У поетичних текстах Володимир Івасюк звертається до світу народної символіки («Червона рута», «Два перстені»), паралельних зіставлень природних та людських явищ, оригінального використання народних епітетів, порівнянь, метафор, зрештою, пише музику на відомий народний текст «Ой, зацвіла рожа». Пісенна лірика В. Івасюка багата на символи, серед яких

виділимо такі: «зоря» – Україна, українська пісня, його власна пісня; «білі кораблі» – знак його творчості, символ недосяжної мрії людини, «Червона рута» – символ чистого, справжнього кохання, дорога – вічний пошук, вічний політ музиканта-поета, крило – символ творчості і таланту. Творчість Володимира Івасюка – це оригінальне, неповторне явище в українській літературі і музичному мистецтві. Його поезії-пісні входять до золотого фонду сучасної української естради. Не гроші й не влада, а народ і час визначають справжніх народних улюбленців. «Найвища нагорода для генія – не звання, не титули й не дипломи, а його чесне і світле ім'я. Володимир Івасюк – український Орфей, талановитий композитор і поет-пісняр, знаний у світі і обожнюваний на рідній землі» [4, с. 80]. Найвище визнання твору кожного митця – це його знання, цитування, виконання.

Не займаючись політикою, Володимир Івасюк своєю творчістю поруч із дисидентським рухом закладав підвалини сучасного українського відродження. Національно забарвлена популярна музика в умовах радянського тоталітарного режиму мимоволі набувала статусу опозиційного явища. Водночас творчість Володимира Івасюка вселяла надію на кращі часи й можливі перспективи. Тож його багатогранна й високовартісна спадщина і нині єднає українців у світі.

Список основних джерел:

1. Гуйванюк Н. Мова пісні – душа співця. – Володимир Івасюк. Життя – як пісня. Спогади та есе. Літературно-публіцистичне видання. Чернівці: Букрек, 2003. С. 196 – 200.
2. Демченко Т. Він мав у серці скрипку чарівну // *Вивчаємо українську мову і літературу*. 2011. № 24 (284). С. 29 – 34.

3. Зайцева З. Єднає українців у світі. – Володимир Івасюк. Життя – як пісня. Спогади та есе. Літературно-публіцистичне видання. Чернівці: Букрек, 2003. С. 181 – 186.
4. Івасюк В. Пісні. К.: «Музична Україна», 2005. 168 с.
5. Нечаєва П. Величне і незнищенне. – Володимир Івасюк. Життя – як пісня. Спогади та есе. Літературно-публіцистичне видання. Чернівці: Букрек, 2003. С. 5 – 11.

УДК 811.161.2

*Хемій Таня, студентка II курсу
спеціальності «Дизайн»,
науковий керівник Ухач Л. М.*

СВОЄРІДНІСТЬ СЛЕНГУ У МАС-МЕДІА

У роботі досліджено використання сленгової лексики у мас-медіа, з'ясовано її термінологічно-поняттєву парадигму, охарактеризовано специфіку функціонування сленгізмів у мас-медійному дискурсі, здійснено моніторинг значення жаргонної лексики в українській літературній мові.

Ключові слова: сленг, жаргон, жаргонізми, молодіжний сленг.

Демократизація українського суспільства, нові віяння в культурі, соціальний розвиток, технічний прогрес, поширення маскультури вплинули на мову, зокрема зумовили виникнення великої кількості молодіжних новоутворень — сленгізмів. Жаргонне мовлення завжди привертало увагу дослідників української мови. Однак молодіжний сленг ще не став предметом докладного аналізу в україністиці. В академічних підручниках із сучасної української мови жаргонній лексиці зазвичай присвячується невеличкий абзац із сленгізмами. Відчувається нестача словників сленгової лексики, праць, у яких розкривалася б природа сленгу. Це пов'язано з тим, що й досі в науці побутує негативне, заперечне ставлення до сленгу як брутального та субстандартного явища лексико-семантичної системи мови, що не

має права на вивчення та відповідну лексикографічну фіксацію.

Незважаючи на те, що сленг — явище чужомовне, все ж слід враховувати здатність його до видозміни, трансформацій в україномовній комунікації. Крім того, у мас-медіа (радіо, телебачення, друковані ЗМІ) вживаються слова та вирази, які потребують ґрунтовного вивчення й фіксації.

Мовний процес кінця ХХ — початку ХХІ століття характеризується посиленням ролі неформальних елементів у мовленні.

Це виявляється не тільки в «нестандартизації розмовної мови, а й у проникненні сленгу до різних стилістичних рівнів — мови засобів масової інформації та художньої літератури» [2, с. 5].

Сленг — це різновид розмовної мови, яка оцінюється суспільством як підкреслено неофіційна та характеризується динамічною зміною лексичного складу. «Сленг — це соціальний діалект, що вживається серед людей, що мають спільні інтереси та відносяться до однієї соціальної групи. Сленгізми розвиваються серед найрізноманітніших соціальних груп. Вживання сленгової лексики найбільш притаманне молодіжній соціальній групі» [1, с. 145]. Джерелами формування сленгу є

різноманітні засоби, адже сленгові новоутворення з'являються шляхом іншомовних запозичень, словотвору власними засобами, калькування, за допомогою методів та прийомів.

Сленгову лексика класифікується за багатьма ознаками. Наприклад, більшість дослідників увесь лексичний пласт сленгу поділяють на *загальний* (загальноживаний) та *спеціальний* (вживають професійні соціальні групи). Ще однією поширеною класифікацією є поділ сленгів на *стилістично нейтральні* (не засмічують мову) та *стилістично знижені* (межують з ненормативною лексикою). Л. Ставицька поділяє сленг на тематичні групи («*Естетичні цінності*», «*Вітальні цінності буття*», «*Людина як носій фізичних рис*», «*Соціальні характеристики людини за родом, професією*» тощо) [4, с. 46].

Молодіжний сленг — це соціальний діалект, який є за своєю природою швидкозмінний та підвладний будь-яким змінам, використовуються у розмовній мові молоддю для вираження власної індивідуальності.

У молодіжному журналі «Однокласник» сленг є часто вживаним. Знайдені сленгізми діляться на тематичні групи з різними способами їх творення. Найбільш вживаними є сленгізми таких тематичних груп: «*Людина як носій фізичних рис*», «*Соціальні характеристики людини за діями*», «*Волевиявлення та емоції*». Переважають сленгізми, які утворені способом афіксації (додаванням префіксів, суфіксів та постфіксів).

У гумористичній програмі «Вар'яти» сленг вживається у мовленні журналістів Сергія Притули, Володимира Жогло, Володимира Ковцуна, Віталія Тильного,

Володимира Сергійчука і Сергія Полупана. У цій програмі сленгізми мають утворюють нові тематичні групи, які не використовуються у журналі «Однокласник», а саме: «*Жаргон хуліганів*» та «*Характеристика людини*». Переважають сленгізми таких тематичних груп: «*Людина як носій фізичних рис*», «*Волевиявлення та емоції людини*», «*Сленгізми-паразити*» та «*Соціальні характеристики людини за діями*». «Сленгізми найчастіше утворені способом афіксації (додаванням префіксів, суфіксів, постфіксів) та способом усічення коренів (скороченням слів)» [3, с. 12]. Згідно із соціологічним опитуванням, (з метою розуміння значення сленгу в українській літературній мові) сленг є часто вживаним у розмовній мові (з тридцяти респондентів її вживають двадцять вісім). У розмовній лексиці респондентів переважає використання сленгів таких тематичних груп: «*Сленгізми-паразити*», «*Соціальні характеристики людини за діями*», «*Волевиявлення та емоції*», «*Шкільний та студентський жаргон*».

Незважаючи на вживання субстандартної лексики у засобах масової інформації, сьогодні жаргон не є ґрунтовно дослідженим, адже цьому перешкоджають жаргонофобія та сприйняття проявів жаргону як словесного хуліганства. Здебільшого незвичність почутого слова часто викликає агресивну реакцію. Наслідком такої орієнтації є спрощення мовної поведінки індивіда, пов'язане зі страхом відхилитися від норми. Та все ж процес розвитку українського сленгу в численних його галузях засвідчує активне функціонування української мови в багатьох сферах життя.

Список використаних джерел:

1. Гасюк О. О. Сленг у молодіжному середовищі. *Слово і суспільство. Збірник наукових праць*. К. : Наук, думка, 2000. С. 145 — 146.
2. Кондратюк Т. М. Сучасний український сленг і його місце в мовному і метамовному дискурсі. *Словник українського сленгу*. Харків : Фоліо, 2006. С. 4 — 32.
3. Косяк Н. Стилістично маркована лексика : аргю, жаргон, сленг, суржик, варваризми, екзотизми, пуризми, їх місце та роль у мовленні. *Українська мова та література : Всеукраїнська газета для вчителів*. 2011. №41. С. 10 — 15.
4. Ставицька Л. О. Аргю, жаргон, сленг : соціальна диференціація української мови / Л. О. Ставицька. К. : Критика, 2005. 464 с.

УДК 811.161.2

*Ярошувич Анастасія, студентка I курсу
спеціальності «Право»,
науковий керівник Божаківська М. О.*

**СУЧАСНЕ КРИЗЬ ПРИЗМУ МИНУЛОГО
(За історичним романом «Берестечко» Ліни Костенко)**

Творчість Ліни Костенко – визначне явище в українській літературі новітнього часу. У добу жорстокого ідеологічного насилля над мистецтвом і митцями її слово звучало як бунт проти покори й компромісності, ерзаців і стандартів, завдяки чому виходило за межі суто літературні, стаючи духовно – суспільним чинником. У її поезії прекрасно згармонізовані ліричне та епічне начало.

«Берестечко» Ліни Костенко – це книга про одну з найбільших трагедій української історії — битву під Берестечком. У роботі здійснено літературознавчий аналіз твору, його місця і ролі у сучасному літературному процесі

Історичний роман «Берестечко» варто читати як твір-попередження. Україна XVII століття мала чогось важливого навчити Україну XX і XXI століть. Історія гетьмана Богдана Хмельницького з його тріумфом і катастрофою, з його далеко не сповна

використаними шансами мусила спонукати до осмислення коротких і тяжких уроків творення держави - вождями і всією нацією. Так з'явився роман Ліни Костенко «Берестечко» - «твір, у якому тема подолання поразки є ключовою» [2, с. 10].

Протягом усього часу з конкретної поразки під Берестечком тема цього роману переросла у філософію поразки взагалі, в розуміння, що «поразка — це наука, ніяка перемога так не вчить», а відтак і в необхідність перемоги над поразкою. І, відкидаючи попередні варіанти як відгорілі ступені ракети, на сьогодні, вже в незалежній Україні, в часи, коли вона стоїть перед загрозою вже остаточної поразки, — ця книга з необхідності бути написаною переросла для автора в необхідність бути опублікованою.

Перше знайомство читачів із майбутнім твором відбулося тільки в 1989 році. А потім минуло іще цілих десять

років, перш ніж роман побачив світ у завершеному вигляді. Ліна Костенко вважала за можливе й необхідне дати згоду на видання його окремою книжкою саме в тривожному 1999-му.

Ліна Костенко на художнє тло історичного роману «Берестечко» наклала прошарок актуальних проблем національного внутрішнього світу, та «в контекстуальній паралелі цього роману освітила саме національну Голгофу українців, по відношенню до зовнішніх обставин, не вдаючись до романтичного та сентиментального відчуття, а обравши саме глобальну перспективу для самопізнання національного духу» [2, с.12].

Перспектива дійсності в історичному романі «Берестечко» досягається через «психологію індивідуалізму, філософію української душі в образі гетьмана Богдана Хмельницького в епоху національної трагедії народу, через безпосередню, власне, ментально-вільну складову українців» [1, с. 75]. Роман «Берестечко» –

знакове явище саме в духовному аспекті. Він – месія духу. «Смислоутворююча програма українського духу цього твору Ліни Костенко по-новому переосмислює національну правду, коригує успадковану філософію, вказуючи на те, що, якщо нація втрачає навички спілкування з іншими націями, вона втрачає духовне осягнення власного життя і стає заручником ідеологічних, заангажованих пріоритетів, перестає бути творцем власної долі» [3, с. 85]. Таким чином, сторичний роман «Берестечко» – це цілісне художнє осмислення та інтерпретація проблеми українського Месії.

Актуальність виконаного дослідження зумовлена тим, що і сьогодні Україна долає багато перешкод на шляху до справжньої незалежності, щоразу роблячи одні і ті ж помилки, властиві українцям ще здавна. Цей фундаментальний твір варто перечитати кожному, хто вірить і мріє про щасливе майбутнє Батьківщини.

Список використаних джерел:

1. Возняк М. С. Історія української літератури / М.С. Возняк. Л.: Феміна, 1992.
2. Дивослово. 2002. № 11. С. 9 – 14.
3. Єфремов С. О. Історія українського письменства / С.О. Єфремов. Л.: Фаміна, 1995.

СЕКЦІЯ ПРИРОДНИЧИХ ДИСЦИПЛІН

УДК 664.861

*Гороховська Іванна, студентка II курсу
спеціальності «Право»,
науковий керівник Спільніченко О.І.*

ЕКСПЕРТИЗА ЯКОСТІ ЧАЮ Й ЧАЙНИХ НАПОЇВ, ЯКІ РЕАЛІЗУЮТЬСЯ В РОЗДРІБНІЙ ТОРГІВЛІ М. ТЕРНОПОЛЯ. ХІМІЧНІ МЕТОДИ ВИЯВЛЕННЯ ФАЛЬСИФІКАЦІЇ ХАРЧОВИХ ПРОДУКТІВ

За сучасних умов у всьому світі вимоги до якості харчових продуктів стали жорсткішими. Важливо, щоб якість харчових продуктів була ідентична тим вимогам, які закладено в державних стандартах і технічних умовах на їх виробництво. Зараз велика частина населення обирає здоровий спосіб життя і хоче включати у свій раціон лише якісні продукти. Прихильники чайних напоїв хочуть вживати якісний чай і це дослідження допоможе зорієнтуватися у його виборі.

Мета дослідження – з'ясування якості чаю на ринку міста Тернополя, вивчення цінової політики та визначення популярних серед населення марок чаю.

Досягнення поставленої мети передбачає **розв'язання** таких завдань:

1. Проаналізувати структуру ринку чаю в місті Тернополі
2. Вивчити, як впливає цінова та маркетингова політика на якість чаю
3. Порівняти ціну та якість найбільш вживаних чаїв, визначених за результатами опитування

Предмет дослідження: ринок чаю в Тернополі та оцінювання якості чаю, виявлення залежності від ціни та виробника.

Методи, що використовувались при дослідженні:

1. Моніторинг
2. Порівняльно-описовий
3. Експериментальний.

Результат проведеного дослідження. У ході виконання роботи з'ясовано, що найбільш якісним чаєм є ваговий чорний байховий чай. Проведене дослідження дозволило розробити рекомендації та оцінити якість чаю в Тернополі.

Звертати увагу варто на:

- маркування і зовнішній вигляд чаю в упаковці
- присутність коноплі або звичайного бадилля чи трави
- заварений чорний чай прозорий коричнево-золотистий, не утворює на поверхні густої пінки.

Результати наших експериментів мають перспективу, пов'язану із необхідністю вивчення чаю популярних торгових марок на більш точному обладнанні (в лабораторії), на наявність ароматизаторів, підсилювачів смаку, інших хімічних домішок, що дозволило б поглибити знання потенційних покупців про якість продукції, яку вони споживають.

Висновок:

- Необхідно розвивати навички обрання якісної продукції в будь-якій торговій точці міста.

– Орієнтуватись в ринку чаю у Тернополі для підбору продукції до смаку без економічних втрат.

– Розширювати уявлення про якість чаю, що споживається жителями Тернополя в найбільшій кількості.

Список використаних джерел:

1. Пішак В. П., Радько М. М., Бабюк А. В., Воробйов О. О., Рогозинський М. С., Романів Л. В., Федорова О. С., Марценяк І. В. Вплив харчування на здоров'я людини: Підручник / За ред. Радька М. М. — Чернівці: Книги – XXI, 2006. – 500с.
2. <https://studfile.net/preview/5563384/page:12/> - дата звернення 27.11.2019р.
3. <https://www.unian.ua/ecology/10701849-odin-paketik-chayu> - дата звернення 12.12.2019р.
4. <https://www.unian.ua/ecology/10701849-odin-paketik-chayu-mozhe-vidilyati-ponad-10-milyardiv-mikroplastiku-doslidzhennya.html> - дата звернення 12.01.2020р.
5. <https://pidruchniki.com/1942031763858/tovarovnavstvo/osobliv> - дата звернення 03.01.2020р.
6. https://lviv.vgorode.ua/news/dosuh_y_eda/281183-lvivianynu-na-zamitku-yak-obraty-yakisnyi-chai-a-ne-pidro - дата звернення 21.12.2019р.

УДК: 504.453

*Кіналь Вікторія, студентка I курсу
спеціальності «Дизайн»,
науковий керівник Слабіцька Н. П*

ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ СТАВ: У ПЛІНІ ЛІТ ТА ЕКОЛОГІЇ СЬОГОДНІ

Мета: дослідити екологічний стан Тернопільського ставу.

Об'єкт дослідження: Тернопільський став.

Тернопільський став — велика штучна водойма в Тернополі, створена на місці боліт на річці Серет. Засновник Тернополя 15 березня 1548 року отримав привілей на будівництво греблі та створення ставу. Було створено водойму в заплаві річки Серет як оборонну ланку від нападів турків і татар.

Став у минулому часто зазнавав занепаду, зазвичай під час татарських і турецьких нападів. Проте найбільше занепад став у міжвоєнний період ХХ століття. Тоді Тернопіль перебував під польською владою. У водоймі був

низький рівень води, вона була замуленою, став густо заростав.

Під час Другої світової війни Тернопільський став був повністю знищений. У 1950-х роках минулого століття відбувалась масштабна відбудова. У 1956 році було прийнято рішення, згідно з яким Тернопільський став почали відновлювати. Було збудовано нову греблю — рівень води став вищим, ніж раніше. Нове водосховище зайняло понад 300 гектарів, і назвали його Комсомольським озером.

“Сьогодні навколо ставу накопичилось стільки проблем, що він перетворюється зі перлини Тернополя в загрозу для тернополян”, кажуть фахівці.

У водоймі бракує кисню. Тернопільському ставу за біологічними

показниками на сьогоднішній день - понад 60 років. Як у людей, у нього виникає багато хвороб.

Зараз у водойм не функціонує система самоочищення. Це відбулось через комплекс причин: первинне забруднення, навантаження важкими металами та нафтопродуктами. Разом це викликає старіння ставу.

Місцеві науковці вже довго говорять про те, що Тернопільський став треба рятувати. Щоліта про це нагадує неприємний аромат від цвітіння водоростей. Причиною цвітіння води на Тернопільському ставі стала висока температура повітря, мала проточність води та забруднення водойми нечистотами, розповідає доктор біологічних наук Василь Грубінко.

За весь час існування став не став повноцінним туристичним об'єктом. Втратив своє господарське значення. Влітку тут влаштовують змагання з водно-моторного спорту. По водному плесу курсують два теплоплави. Практично оновлена набережна. Однак чи досить цього, щоб привабити туристів? «У спекотні дні, коли цвітуть водорості, водити туристів до ставу соромно, адже запах в буквальному сенсі «збиває з ніг», — зауважує краєзнавець Тарас Цикляк. Мені здається, що головна проблема — це брак інформації. Дуже часто гості дивуються, чому, маючи таку величезну водойму в центрі міста, ми сповна не використовуємо її потенціал.

Екологічну складову програми покращення екологічного стану водойми розробив доктор біологічних наук Василь Грубінко, який давно вивчає це питання. «Насамперед ми повинні займатися очисткою від Івачівських ставів аж до очисних споруд «Велика Березовиця –

Острів», включно з водоймами парку Топільче.

Це цілісна екосистема. Якщо ми лише очистимо став, а туди знову почнуть стікати нечистоти, то це абсолютно не змінить ситуацію. Тому я подав програму з послідовним алгоритмом робіт. Його порушувати не можна».

Перший етап програми — оцінка процесів формування стійкості та самоочисної здатності екосистеми ставу. Йдеться про виявлення джерел забруднення, рівня їх токсичності та їх вплив на життєдіяльність водойми, їх накопичення.

Другий етап — інженерні та гідротехнічні заходи. Очищення донних відкладень (намулу) вздовж греблі. Впорядкування колекторно-зливних систем, рекультивация пляжів, створення біоплато, зменшення кількості водних каналів у парку «Топільче» для пришвидшення водообміну і зменшення «цвітіння» водоростей.

Третій етап — гідробиологічні заходи. Заселення екосистеми рослинами, молюсками-фільтраторами (наприклад, Дрейссена), які вбиратимуть шкідливі речовини, фільтруватимуть воду й насичуватимуть її киснем, зарибнення водойми рослиноїдними і всеїдними рибами.

Якщо здійснити всі ці заходи, то стан Тернопільського ставу покращиться. Буде відрегульована водна екосистема нашого міста, що виконує дуже важливі для нашого життя функції: кліматоутворюючу, рекреаційну. В перспективі може мати рибогосподарське та біотехнологічне значення (створення планктонних полів для вирощування корисних водоростей).

Висновок: Тернополю вдасться врятувати свою водну перлину від

перетворення на болото. До цього небайдужі тернополяни. Студенти ведуть докладають зусилля вчені, міська рада і просвітницьку роботу.

Список використаних джерел:

1. Людмила Бойцун «Тернопіль у плині літ. Історико-краєзнавчі замальовки.» — Тернопіль: Джура, 2003.
2. Окаринський В. Тернопільський став // [Тернопільський енциклопедичний словник](#): у 4 т. — Тернопіль: Видавничо-поліграфічний комбінат «Збруч», 2008.— 648 с.
3. Водний фонд України: Штучні водойми — водосховища і ставки: Довідник/ За ред. В.К. Хільчевського, В.В. Гребеня: Інтерпрес, 2014. – 458 с.: іл.
4. <https://zbruc.eu/node/59782> - дата звернення: 16.02.2020

УДК: 504.064

Кінах Максим, студент I курсу спеціальності «Готельно-ресторанна справа», науковий керівник Слабіцька Н.П.

ХАРЧОВІ БАРВНИКИ

Харчові барвники – це добавки, що використовуються для додання певних кольорових характеристик різним продуктам, стравам, напоям.

Для фарбування харчових продуктів можуть застосовуватися тільки абсолютно нешкідливі барвники. У різних країнах застосовуються різні харчові барвники. Їх номенклатура за останні 10 - 15 років скоротилася в 4 - 5 разів; приблизно з 80 до 20 найменувань. Сюди входять барвники всієї гами квітів, а саме: червоні, оранжеві, жовті, зелені, блакитні, чорні та інші, що дає широку можливість вибору

Ми досліджували усі тонкощі застосування, використання та роботи із харчовими загусниками. Насамперед узагальнили інформацію про харчові барвники: на які види вони поділяються, з чим поєднуються та як застосовуються.

Харчові барвники особливо широко використовуються при виготовленні кондитерських виробів як в промислових, так і в домашніх умовах. Адже додавання їх до мастики і різних кремів дозволяють

«оживити» елементи декору тортів, надати їм святковий вигляд.

Барвники за своїм походженням поділяються на натуральні та синтетичні.

Синтетичні діляться на органічні та неорганічні (мінеральні).

Використання харчових барвників регламентується державним стандартом, інструкціями та іншими технічними документами.

Барвники можуть бути жиро- і водорозчинними, а також пігментами – нерозчинними ні у воді, ні в жирі.

Основу натуральних барвників, як правило, складають пігменти рослин. Забарвлення відбувається за рахунок каротиноїдів, флавоноїдів, бетаніну, рибофлавіну, хлорофілу та інших. Натуральні барвники не містять токсинів, однак для більшості з них встановлені допустимі добові дози (ДСД).

Синтетичними (штучними) барвниками – називаються харчові барвники, отримані методами синтезу і не зустрічаються в природі. Синтетичні

барвники володіють значними технологічними перевагами в порівнянні з більшістю натуральних барвників, вони дають яскраві, кольори, які легко відтворити і менш чутливі до різних видів впливу, яким піддається матеріал в ході технологічного процесу. Всі ці сполуки добре розчинні у воді, деякі утворюють нерозчинні комплекси з йонами металів і застосовуються в цій формі, для фарбування порошкоподібних продуктів.

Класифікація барвників за консистенцією: сухі, рідкі та гелеві.

Сухі барвники являють собою порошок, який або наноситься на виріб у сухому вигляді, або розводиться за допомогою невеликої кількості кип'яченої води або горілки. Використовуються в основному для надання додаткового відтінку і оформлення дрібних деталей.

Рідкі барвники застосовуються для роботи з аерографією і забарвлення усіляких кремів і білкових мас. Також часто їх використовують як харчові

барвники для мастики в домашніх умовах. Для цього кількість води, необхідної для її приготування, замінюють барвником. В результаті виходить виріб необхідного кольору.

Гелеві барвники – добре підійдуть для фарбування готової цукрової мастики або марципану, а також тіста і кремів. Є дуже концентрованими і дозволяють надавати виробам як яскраві кольори, так і ніжні відтінки. Оскільки в більшості гелевих добавок міститься гліцерин і глюкоза, їх не рекомендується застосовувати для фарбування білкового крему.

У харчовій промисловості барвники застосовуються для багатьох продуктів з метою надання їм привабливішого зовнішнього вигляду. Зазвичай забарвлюються кондитерські вироби, безалкогольні напої, лікери, сири, масло, маргарин, макарони, деякі м'ясні продукти і ін.

Список використаних джерел:

1. https://culinar-academy.com/xar4ovi_barvnuku/ - дата звернення 20.02.2020р.
2. <https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A5%D0%B0%D1%> - дата звернення 12.04.2020р.
3. http://medved.kiev.ua/arh_nutr/art_2007/n07_1_11.htm - дата звернення 16.04.2020р.
4. Екологічний менеджмент: Навчальний посібник /За ред. В.Ф. Семенова, О.Н. Михайлюк. —Київ, Центр наукової літ., 2004. —407 с.

УДК 542.92

*Олійник Владислав, студент 1 курсу спеціальності
«Комп'ютерні науки»,
науковий керівник Спільніченко О.І.*

ПРОЛІЗНА ПЕРЕРОБКА ПЛАСТИКОВИХ ВІДХОДІВ

З прогресивним зростанням урбанізації негативні наслідки людської діяльності стають все більш відчутними.

Нинішня екологічна ситуація в Україні характеризується як кризова. Територія України відзначається надмірним

техногенним і антропогенним навантаженням на природне середовище та високим ступенем його забруднення. Також із кожним роком потреба нашої держави у енергії зростає, а запаси викопних енергоносіїв – газу, нафти, вугілля, радіоактивних елементів відповідно зменшуються. Отже, потрібно розробляти технології для отримання дешевого енергоносія. Також серйозна проблема у нашій державі – забруднення місцевості пластиковими відходами.

І тоді замислюється, що ці проблеми необхідно негайно вирішувати і доведеться зустрітись з технологічними, екологічними і фінансовими викликами. З огляду на це порушена нами тема є **актуальною**.

Мета роботи: Дослідити піроліз, як метод для переробки пластикових відходів і отримання дешевого енергоносія; визначити прийнятні для піролізу типи пластику; дослідити доцільність саме піролізу для переробки пластикових відходів; ознайомитись з конструкціями піролізних котлів; вивчити будову піролізної печі для наступного етапу – її виготовлення.

Ключові слова: піроліз, пластикові відходи, піролізні котли, піролізна піч, біопаливо.

Перед початком процесу переробки пластик потрібно сортувати. Відомі типи полімерів, які можна використати для піролізу. В основному на виході можна

отримати: піролізний газ, пальне, сухий коксовий залишок. Тепло, що виділяється в процесі, йде на обігрів приміщень. Після завершення усіх процесів у результаті отримують біопаливо.

У Тернополі в 2018 році запустили сміттесортувальну лінію, технологія дозволяє прийняти щодня до 150 тонн відходів, і при цьому 40% йде на повторну переробку.

На мою думку, даний метод переробки сировини є необхідним нашої державі, так як з часом кількість тон пластикового сміття на звалищах збільшується. На даний момент площа смітників сягає 7% від загальної площі країни і цей показник продовжує зростати.

Висновки

Результати досліджень показали, що використання піролізу в якості утилізації та переробки пластикових відходів є ефективним з отриманням в кінцевому результаті біопалива, яке надалі можна експортувати.

За допомогою сортування і піролізу пластику на фабриці кількість такого сміття на звалищах зменшиться, люди отримають робочі місця, біопаливо яке в результаті отримаємо можна експортувати за кордон.

Після опрацювання теоретичного матеріалу я готовий до виготовлення найближчим часом експериментального котла.

Список використаних джерел:

1. <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=149> - дата звернення 30.12.2019р.
2. <https://7promeniv.com.ua/vidkhody/vtorresursy/plastyk/1854-vydy-plastyku-markuvannia> - дата звернення 06.01.2020р.
3. <https://rcycle.net/plastmassy/piroliz-plastikov-kak-sposob-polucheniya-topliva> - дата звернення 28.12.2019р.
4. https://www.studsvik.com/our-solutions/waste_mgmt_tech/nuclear-and-radioactive-waste-management/in-drum-pyrolysis-technology - дата звернення 03-07.01.2020 р.

5. https://uk.wikipedia.org/wiki/Переробка_пластику - дата звернення 28.12.2019р. - 05.01.2020р.
6. <https://bestonpyrolysisplant.com/waste-plastic-to-fuel-conversion-plant/> - дата звернення 02-05.01.2020р.
7. <https://msd.in.ua/kreking-nafti/> - дата звернення 29-31.12.2019р.
8. <https://www.twirpx.com/file/768116/> - дата звернення 29-31.12.2019р.
9. Химия: Справ. изд./В. Шретер, К.-Х. Лаутеншлегер, Х. Бибрак и др.: Пер. с нем.– М.: Химия, 1989.– Пер. изд.: ГДР, 1986.– 648 с.: ил.

УДК 630.844

*Парубій Вадим, студент 1 курсу спеціальності
«Фінанси, банківська справа та страхування»,
науковий керівник Слабіцька Н.П*

ЦВІЛЕВІ ГРИБИ ЗА І ПРОТИ

Об'єкт дослідження цвілеві гриби.
Мета дослідження: Виявити переваги і недоліки спільного проживання людей і грибів.

Спочатку визначимо подібні і відмінні риси між грибами, рослинами і тваринами.

Гриби - це група гетеротрофних організмів, безхлорофільні, одно і багатоклітинні, вони займають проміжне положення між рослинами і тваринами. Перші гриби з'явилися приблизно 1 мільярд років тому, на теперішній момент описано приблизно 70 тисяч видів проте їх очікуване різноманіття становить від 300 тисяч до 1,5 мільйонів видів. Гриби мають багато спільних рис як і з тваринами так, і з рослинами.

Цвілеві гриби - це різноманітні гриби, що формують розгалужені міцелії без великих плодових тіл. Досліди останніх 10 років показали, що цвілеві гриби живуть навіть під кригою Антарктиди, а одним із найпоширеніших видів цвілевих грибів є аспергіл і пеніцил.

Аспергілус - це вид грибів роду аспергіл, має чорне забарвлення через чорний пігмент в клітинній стінці. Він

дуже стійкий до найрізноманітніших впливів. Ареал його проживання це темні і вологі місця, цим і пояснюється його надзвичайне поширення у природі. Рід цвілевих грибів виду аспергіл є надзвичайно токсичним. Він може спричиняти серйозні хвороби пов'язані з дихальною системою, він часто спричиняє смерть археологів які проводять розкопки гробниць без засобів захисту.

Пеніцилін разом з аспергілом є найпоширенішими цвілевими грибами. Ще здавна люди помітили його цілющі властивості, згодом цим феноменом зацікавився британський бактеріолог Александер Флемінг і в ході дослідження відкрив фермент, який вбиває більшість хвороботворних бактерій. Цей фермент виявився першим антибіотиком пеніциліном, але знайти спосіб виробництва його в промислових масштабах він не зміг, і цим зайнялися його колеги Боріс Чейн та Говарт Волтер Флорі. У 1943 році вони все ж таки знайшли спосіб виготовлення цього ферменту. За величезний вклад в медицину Боріс Чейн, Говарт Волтер

Флорі й Александр Флемінг отримали 1945 році Нобелівську премію по медицині.

Крім того, що цвілеві гриби відіграють величезну роль в медицині їх ще використовують в сироварінні та виноградарстві з середини XVI ст.

Висновок: цвілеві гриби необхідно вивчати, досліджувати, щоб вчасно проводити застережні заходи, а корисні властивості максимально використати на благо людини.

Список використаних джерел:

1. <https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9F%> - дата звернення 04.02.2020р.
2. <https://regno.ua/2019/08/28/dr-zenzen-trockenbeereauslese-regno/> - дата звернення 07.02.2020р.
3. <https://creacenter.org/uk/news/roslini-vikoristovuyut-pidzemnij-gribnij-internet-dlya-spilkuvannya> - дата звернення 26.02.2020р.
4. <https://www.youtube.com/watch?v=1lgAzVOEnUM> - дата звернення 18.03.2020р.
5. <https://www.youtube.com/watch?v=UGmmK-2att8> - дата звернення 18.03.2020р.
6. <https://www.youtube.com/watch?v=LAGKvWqoGX4> - дата звернення 28.04.2020р.

УДК 637.1

Ричкун А.І., студентка I курсу спеціальності «Журналістика», науковий керівник Вашенюк Л.П.

ЗНАЧЕННЯ МОЛОЧНО-КИСЛИХ ПРОДУКТІВ В ХАРЧУВАННІ ЛЮДИНИ

Актуальність: молоко і похідні від нього продукти - це те, що ми споживаємо від першого дня свого народження і впродовж усього життя. Дослідження про кисломолочні продукти допомогло мені дізнатися більше про їхній вплив на мій організм, а також я дізналася, що вони значно покращують здоров'я людини. Проте, різні кисломолочні продукти у кожної людини можуть засвоюватися по-різному, тому ми повинні знати, як той чи інший продукт впливає на наш організм, а відповідно і на здоров'я. Саме через це, я вважаю, що дана тема є актуальною сьогодні і буде актуальною завжди.

Мета: дізнатися про види кисломолочних продуктів, вплив цих продуктів на організм людини, лікувальні властивості, норми споживання, а також забезпечення вітамінами даних продуктів.

Кисломолочні продукти — це молочні продукти, які одержують із молока внаслідок молочнокислого, а інколи й спиртового бродіння.

Кисломолочні продукти поліпшують апетит, позитивно впливають на фізіологічні процеси в дитячому організмі та мають лікувальні властивості. Вони покращують процес травлення, мають регуляторну дію, покращують імунну

систему, володіють бактерицидною та антибіотичною дією.

За характером зброджування лактози кисломолочні продукти поділяють на дві групи: молочнокислого та змішаного бродіння.

У дитячому харчуванні використовують такі кисломолочні продукти, як ацидофільне молоко, йогурт, сметана, кефір, сир кисломолочний.

– Ацидофільне молоко – це дієтичний кисломолочний продукт, який отримують шляхом зброджування молока ацидофільною паличкою.

– Йогурт – це кисломолочний напій із підвищеним вмістом сухих знежирених речовин молока.

– Сметана — це кисломолочний продукт, отриманий із вершків і закваски, що має на відміну від молока, менший вміст білків, але більше жиру та розчинених у жирів вітамінів.

– Кефір — це продукт змішаного молочнокислого та спиртового бродіння, який легко засвоюється, має тонізуючу дію, добре впливає на роботу шлунку та кишківника, стимулює виділення травних соків, збуджує апетит, нормалізує моторну функцію травного тракту.

– Сир — це джерело кальцію, фосфору, вітамінів А, В2, В12, амінокислот і білка.

Для забезпечення балансу мінеральних речовин і підтримки здоров'я

людини має споживати не менше 6 кг на рік.

Кисломолочні напої: кумис, ацидофілін, ацидофільно-дріжджове молоко використовують в їжу при захворюванні туберкульозом, хронічним бронхітом, дифтерією, дизентерією.

З молоком та молочними продуктами людський організм отримує тваринний повноцінний білок, не менш цінний ніж білок, що містять м'ясо та риба.

Кисломолочні продукти беруть участь у формуванні позитивної флори кишківника малюка, сприяють поліпшенню травлення.

Кальцій, що міститься в кисломолочних продуктах, допомагає нормально розвиватися кістковій тканині дитини. Кальцій, який міститься в сирі і кефірі, також регулює м'язові скорочення, відповідає за стабільну роботу серцево-судинної, а також нервової системи.

Молоко і кисломолочні продукти в значній кількості містять вітаміни А, Е і групи В. Крім того, сьогодні деякі виробники збагачують свою продукцію вітаміном D.

Молочний білок – найбільш легкозасвоюваний. А також він допомагає нормальному зростанню і розвитку м'язової тканини людини.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про молоко та молочні продукти» (2004, N 47, ст.513)
2. Машкін М. І., Париш Н.М. Технологія молока і молочних продуктів: Навчальне видання. — К.: Вища освіта, 2006.— 351 с.
3. Рудацька Г.В., Сирохман І.В., Тищенко Є.В. Товарознавство молочних товарів: Підручник. – Київ, 2000. – 251 с.
4. Сімахіна Г.О., Українець А.І. Інноваційні технології та продукти. Оздоровче харчування: Навчальний посібник 2010.-294с.

5. Сирохман І.В., Задорожний І.М., Пономарьов П.Х. Товарознавство продовольчих товарів. Підручник. – Київ: Лібра, 2000 – 368 с.

УДК 574

*Роденко Таїсія, студентка II курсу
спеціальності «Право»,
науковий керівник Нападій Т.С.*

БІОГЕОХІМІЧНИЙ КРУГООБІГ РЕЧОВИН ТА ЕНЕРГІЇ В ЗАМКНЕНИХ ЕКОСИСТЕМАХ

Біологічний кругообіг речовин — складний процес взаємозв'язку і взаємодії живих організмів як між собою, так і з навколишнім середовищем. Він складається з циклів різної тривалості, які по-різному впливають на ландшафт.

Найголовнішим джерелом енергії біологічного кругообігу є сонячна енергія. Завдяки сонячному випромінюванню в біосфері здійснюється один з найграндіозніших процесів — фотосинтез. Рослини поглинають енергію сонячного світла, за її допомогою засвоюють в своїх листях вуглекислоту і воду, розкладаючи їх на прості хімічні елементи. При цьому вуглець і водень рослини використовують на побудову своїх органічних тіл, а кисень, головним чином, виділяється ними в атмосферу. За участю кисню відбувається один з найважливіших життєвих процесів — дихання. Не менше значення має й інший процес, в якому бере участь кисень, — тління і гниття рослин, розклад мертвих тварин. При цьому складні органічні сполуки перетворюються в більш прості (вуглекислий газ, воду, азот таш.) так завершується біологічний кругообіг речовин. Елементи, які вивільнилися в процесі кругообігу речовин, служать вихідним матеріалом для наступного циклу кругообігу.

Всього у коледжі є три дослідні об'єкти екосистем замкнутого типу, що були висаджені: перший – 20.04.2018 р.; другий – 22.11.2018 р.; третій – 02.07.2019 р.

Перший дослідний об'єкт висаджувався з метою простого експерименту на тривалість життя, другий для демонстрації учням та студентам, а третій – для запису спостережень за змінами, що відбувається.

Перший та другий об'єкт висаджені у спеціальний «магазинний» ґрунт, що використовується для кімнатних рослин. Третій об'єкт висаджений у ґрунт, що взятий з відкритого середовища (місце забору ґрунту: село Бучацький район, Тернопільська область).

Усі дослідні об'єкти висаджені у різні часові проміжки. Одним із завдань, що стояли перед нами, це було виявлення тривалості життя такого типу екосистем. Кінцевої дати, на сьогодні не встановлено. Інформація, яку вдалось знайти в мережі Інтернет, говорить про те, що такі екосистеми можуть існувати понад 40 років.

Тривалість життя екосистем замкнутого типу, що висаджені у Галицькому коледжі імені В'ячеслава Чорновола наведені у таблиці 2.1.

Таблиця 2.1.

Тривалість життя екосистем замкнутого типу, що висаджені у Галицькому коледжі імені В'ячеслава Чорновола

Об'єкт	Дата висаджування	Тривалість життя станом на 10.02.2020 р.
Перший	20.04.2018 р.	661 день (1 р. 9 міс. 21 дн.)
Другий	22.11.2018 р.	445 днів (1 р. 2 міс. 19 дн.)
Третій	02.07.2019 р.	223 дні (7 міс. 8 дн.)

Наступним завданням роботи було проаналізувати динаміку росту рослин. Якщо порівнювати перший, другий третій об'єкти, то очевидним є проростання рослин бур'янів в середині банки з третім

об'єктом. Це можна пояснити складом ґрунту, який брався в природніх умовах.

У такому ґрунті є насінини інших рослин, мохів тощо. За наявності тепла та вологи, вони досить швидко проросли (рис. 2.2.)

Рис. 2.2. Вигляд рослин перед посадкою та 11.02.2020 р. (перше та друге фото відповідно)

Ми порівняли ріст рослин до висаджування та після висаджування виміряти ріст рослин точно

не вдається, тому виміри приблизні. Усі виміри наведені у таблиці 2.2.

Таблиця 2.2.

Динаміка росту рослин у замкнутих екосистемах за період з 02.07.2019 р. по 01.02.2020 р.

Об'єкт	02.07.2019 р.	01.10.2019 р.	01.02.2020 р.
Перший	12 см	12 см	12,2 см
Другий	8 см	9 см	10 см
Третій	5 см	7 см	11 см

Аналізуючи отримані результати, можна впевнено сказати, що рослини за

період 90-100 днів виростають в середньому на 2-3 см. Найповільніший

ріст спостерігався у першого об'єкту. Це пояснюється тим, що він досяг до кришки і ріс продовжувався, однак висоту виміряти складно. Рослина, в основному росте в боки. Найінтенсивніший ріст спостерігали в третього об'єкту, оскільки це молода рослина, яка була лише висаджена і місця для росту було досить багато.

Для життя екосистеми замкнутого типу, обов'язковим є світло. Усі об'єкти знаходились на відкритому сонячному світлі (в добре освітлених приміщеннях). У ті дні, коли сонячного світла було багато, ми спостерігали утворення крапель вологи на стінках банки. Це свідчить про інтенсивність фотосинтезу та дихання. Чим яскравіше світло, тим інтенсивніше відбувається фотосинтез. Те саме можна сказати і про показники температури. Якщо температура повітря падала, крапель на стінках посудини було мало, або не було взагалі.

Такі спостереження, ще раз довели, що для життя таких екосистем є обов'язкова наявність світла, тепла.

Третє завдання нашої роботи полягало у дослідженнях кругообігу речовин. Зрозуміло, що основний процес – це фотосинтез. Саме фотосинтез забезпечує кругообіг кисню та вуглекислого газу. Однак, цікавим фактом залишається процес опадання і гниття відмерлих частин рослин.

В усіх дослідних об'єктів спостерігались процеси гниття частин - світла.

рослин. Це свідчить про кругообіг вуглеводів, білків, ліпідів та інших речовин.

Ми припускаємо, що при гнитті частин рослин відбувається гідроліз клітковини з утворенням глюкози, яка під дією бактерій розпадається на вуглекислоту і воду. Так само повно, але набагато швидше розкладаються геміцелюлози до води і вуглекислоти. Найповільніше схильний до розкладання лігнін, який при окисненні і дегідратації (втраті води) здатний перетворюватися на гумусоподібні речовини, а потім на гумус. В якості проміжних продуктів можуть утворитися органічні кислоти (щавлева, оцтова, янтарна). Білки спочатку розпадаються до амінокислот, частина яких йде на побудову тіла мікроорганізмів, а частина розкладається до вуглекислоти та аміаку, з подальшим окисненням до азотистої і азотної кислот.

Отже, підсумовуючи усі зміни, що відбулись в замкнутій екосистемі, можна зробити наступні висновки:

- екосистема замкнутого типу є самодостатньою;
- основні процеси, що забезпечують кругообіг речовин: фотосинтез, дихання, гниття;
- термін життя таких екосистем може перевищувати 40 років;
- для життєдіяльності таких екосистем обов'язкова наявність сонячного

Список використаних джерел:

1. Корсак К.В., Плахотнік О.В. Основи екології, - К.: МАУП, 2000. – 238 с.
2. <https://pidruchniki.com/1584072015458/ekologiya/ekologiya> - дата звернення - 10.02.2020 р.
3. <http://shkolyar.in.ua/tema2/shtuchni-ekosystemy> - дата звернення - 09.02.2020р.
4. Мягченко, О. П. Основи екології [Текст] : підруч. для вищ. навч. закладів О. П. Мягченко. – К. : Центр учбової літератури, 2010. – 312 с.

5. <http://www.geograf.com.ua/gruntoznavstvo/983-peretvorenniya-organichnih-zalishkiv-u-gruntakh-ta-protse-gumusovirenniya> - дата звернення 10.02.2020р

УДК: 504.064

*Стадник Олена, студентка I курсу спеціальності
«Фінанси, банківська справа та страхування»,
науковий керівник Слабіцька Н.П.*

БАКТЕРЕЇ ТА СМІТТЯ

Мета: дослідити проблеми зі сміттям та значення бактерій в його утилізації.

Об'єкт дослідження: Україні і світ

Сміття - проблема не тільки нашого міста, а й усієї планети Земля. Викидаючи сміття на березі річки, озера, в лісі або полі треба задуматися над цифрами.

Тому, що наші нащадки будуть насолоджуватися всіма цими "необхідними речами" після нас.

З розвитком промисловості, проблема побутових відходів почала стрімко зростати. Загальні обсяги відходів які накопичувалися за роки Незалежності в нашій Україні за різними підрахунками сягають 300 мільярдів тонн. Так за підрахунками, загальні обсяги утворення лише твердих побутових відходів становить понад 11-12 мільйонів тонн щороку. В Україні 7% території займають сміттєзвалища. Найгірша ситуація нині в Запорізькій, Чернігівській, Полтавській, Київській і Львівських областях.

Японські дослідники вперше виявили мікроорганізми які ефективно атакують пластик, руйнуючи його практично без решти, так за 6 тижнів бактерія "Ideonella sakaiensi" спромоглася повністю розщепити фольгу з термопласту. Бактерія розкладає поверхню ПЕТ зі швидкістю 0,13 мг на квадратний сантиметр за день. Так 75% Карбону з пластику перетворилося на

CO₂. Нововідкритий мікроб можна використовувати цілеспрямовано, аби позбутися відходів з природозахисною метою. Слід зазначити, що цю технологію винайшли українські вчені та вже успішно застосовували у Республіці Польща. Також для збільшення ефективності роботи морських бактерій необхідно підтримувати максимально високий рівень температури. За результатами лікарі з'ясували, що ці бактерії не приносить шкоди людині.

Бактерії є найважливішою ланкою загального кругообігу речовин у природі. Так за допомогою них канадські вчені знайшли спосіб переробляти відходи у біопаливо. І давно не секрет, що сміття використовують як ресурс.

Як бореться кожна країна з сміттям: Швеція - сміття стає енергією, Австрія - розщеплення пластику, Британія - енергія з недоїдків, Сінгапур - нема землі- нема сміття, Південна Корея - підземні машини, Індія - дороги з пластиком, Бельгія - калькулятор забруднень.

На сьогоднішній день однією з найболючіших екологічних проблем великих міст і промислових зон України є проблема навали відходів. В Україні серед усіх способів утилізації відходів прерогатива віддається спалюванню. Проте при спалюванні утворюються шкідливі сполуки такі як метан, формальдегіди, які призводять до

онкозахворювань та задухи, а також знайдено вірус СНІДу. Проаналізувавши ситуацію можна зробити висновок, що сьогодні потужностей значної кількості існуючих полігонів та сміттєзвалище недостатньо.

У Тернополі запровадили примусове сортування побутових відходів. Містяни реагують на це по-різному - є і

прихильники, і противники. На перехід до обов'язкового сортування сміття міська рада дала півроку, за відсутність контейнерних майданчиків обіцяють карати обслуговуючі підприємства. Якщо кожен буде викидати сміття в правильному місці, то наше довкілля стане чистішим.

Список використаних джерел:

1. Робінсон Н. Правовое регулирование природопользования и охраны окружающей среды в США: Пер. с англ./ Под ред. О.С. Колбасова и А.С. Тимошенко-М Прогресс 1990.– 528 с.
2. Статистичний збірник “Довкілля України” за 2003р./Держ ком статистика України/За зег. кер. Ю.М. Остапчука - К.,2004 .– 264 с.
3. Стерилізація твердих промислових відходів: Кат. виск. /Харк. держ. наук. б-ка ім. В.Г. Короленка- Харків,2005 .– 41 с.
4. <https://ukurier.gov.ua/uk/articles/bakteriyi-proti-smittyu/> - дата звернення 11.12.2019р.
5. <https://life.pravda.com.ua/health/2019/10/28/238698/> - дата звернення 05.01.2020р.
6. <https://www.5.ua/suspilstvo/utylizatsiia> - дата звернення 16.01.2020р.

СЕКЦІЯ ФІЗИКО-МАТЕМАТИЧНИХ ДИСЦИПЛІН

УДК 349.2: 331.2 (477)

*Дачишин Ілона, студентка I курсу
спеціальності «Журналістика»,
науковий керівник Квас О. Б.*

МАНДРІВКА З МАТЕМАТИКОЮ

Математика та мистецтво тісно пов'язані між собою ще з давних часів. Як говорив філософ, логік і математик Бертран Расселл: «Математика володіє не тільки істиною, а й найвищою красою – красою відточеною і суворою, ... піднесено чистою і такою, що прагне до справжньої досконалості, яка властива тільки найкращим зразкам мистецтва. [8]

Як не дивно, але математика в мистецтві зустрічається частіше ніж в інших науках. Живопис, музика, танець, скульптура і т.д.

В історії навіть зустрічаються видатні особи, які вміло доводили, що мистецтво і математика не тільки можуть «ужитися разом», але й є необхідними один одному.

Здається живопис і література речі не сумісні. Та художники вважають інакше. Вони впевнені, що математика не тільки може співіснувати з живописом, а й конче необхідна їй. [11]

З усіх сфер мистецтва архітектура, напевно, найбільше наближена до математики. Можна сказати, що без неї не було б і архітектури.

Леонардо да Вінчі зміг довести, що за допомогою правильних розрахунків можна людину відправити в космос і під воду, не говорячи вже про те, що можна зробити на землі... [7]

Храм Зевса є найбільшим храмом у Греції, побудований 6 ст. до н.е. храм був

виконаний у стилі “гіпетральний храм” з 6 колонами в ширину та 13 – у довжину. [6]

Метро – самий популярний транспорт в Києві. І навіть тут без математики не обійшлося...

Ще на перших уроках сольфеджіо учні музичних шкіл стикаються з математикою. Так діти дізнаються, що ноти можуть ділитися. Що ноти мають свій розмір, тривалість (наприклад ціла - 4/4, половина – 1/2, четвертна – 1/4, восьма – 1/8). [9]

Найвідомішим математиком, який шукав зв'язок між музикою і математикою – Піфагор. Він вважав, що музика краще аніж будь-яке лікарство і досягти такого ефекту можна тільки за допомогою арифметики.

Навіть в такому місці як хореографія знайшлося місце і математиці.

Наприклад, алгоритм. Як і в математиці важлива послідовність дії, крок за кроком, розраховуючи все поступово.

Омар Хайям ніколи не уявляв математику і літературу по-окремо. Для нього вони були як єдине ціле, допомагало йому сконцентруватися і досліджувати певну проблему, які мали важливе значення у науковому житті Омара Хайяма. [9]

Ще з давніх-давен філософи, сьогодні...наука, мистецтво йдуть вперед, архітектори, письменники та багато інших але тільки маючи під собою основи доводили, що математика живе усюди, що математики... наш світ це світ математики. Так і до

Список використаних джерел:

1. Бевз Г.П., Бевз В.Г. Математика 10. К.: Генеза, 2010.
2. Бевз Г.П., Бевз В.Г. Математика 11. К.: Генеза, 2011.
3. Журнал «Математика в школі». №6, №11 – 2010.
4. Журнал «Математика в сучасній школі». №9, №10 – 2012.
5. Тадеєв В.О. Неформальна математика 6-9 класи. Навчальний посібник для учнів, які хочуть знати більше, ніж вивчається у школі. Тернопіль :Навчальна книга - Богдан, 2003.288с.
6. Перельман Я. І. Захоплююча геометрія: Пер. з рос./За ред. В.О.Тадеєва. Тернопіль:Навчальна книга - Богдан, 2008.288с; іл.(Класики популяризації науки ;Країна Перельманія)
7. Перельман Я. І. Захоплююча алгебра: Пер. з рос./За ред. В.О.Тадеєва. Тернопіль:Навчальна книга - Богдан, 2011. 336с; іл.(Класики популяризації науки ;Країна Перельманія)
8. Перельман Я. І. Жива математика: Пер. з рос./За ред. В.О.Тадеєва. Тернопіль:Навчальна книга - Богдан, 2011.240с; іл.(Класики популяризації науки ;Країна Перельманія)
9. Тадеєв В.О. Неформальна математика 6-9 класи. Навчальний посібник для учнів, які хочуть знати більше, ніж вивчається у школі. Тернопіль :Навчальна книга - Богдан, 2003.288с.
10. Шкіль М.І., Слепкань З.І., Дубинчук О.С. Алгебра і початки аналізу 10 – 11. К.: Зодіак-ЕКО, 1996.
11. Я пізнаю світ.Математика. К.: Перун, 2006

СЕКЦІЯ ФІЛОСОФІЇ ТА СУСПІЛЬСТВОЗНАВСТВА

УДК 343.344(477)

*Абрам Вікторія, студентка II курсу
спеціальність «Право»,
науковий керівник к.і.н. Лубкович Н. З.*

ПРОБЛЕМА ЛЕГАЛІЗАЦІЇ РИНКУ ЗБРОЇ В УКРАЇНІ В УМОВАХ ВІЙСЬКОВОЇ АГРЕСІЇ

Питання легалізації ринку зброї в Україні сьогодні, постало не в перше. Особливої гостроти воно набрало в умовах «Революції Гідності», анексії Криму Росією, а також подіями на Сході України. Таким чином в українському суспільстві набуває поширення пропозиція надати громадянам розширені права на цивільну зброю заради захисту життя та збереження власності.

Думки експертів та науковців з даного питання розділилися на прихильників та противників легалізації вогнепальної зброї в Україні. Але є й такі, які не висловлюють свого ставлення, а тільки наводять аргументи «за» і «проти» легалізації зброї (С.М. Шуміленко, А.М. Колосок).

На сьогоднішній день в Україні наявні лише «Інструкція про порядок виготовлення, придбання, зберігання, обліку, перевезення та використання вогнепальної, пневматичної, холодної і охолощеної зброї, пристроїв вітчизняного виробництва для відстрілу патронів, споряджених гумовими чи аналогічними за своїми властивостями металевими снарядами несмертельної дії, та патронів до них а також боєприпасів до зброї, основних частин зброї та вибухових матеріалів» (Інструкція МВС № 622 від 21.08.1998р.) [2], «Інструкція із заходів безпеки при поводженні зі зброєю» та інші, що

ускладнюють регулювання цієї сфери державою [1].

У 2019 р. розроблено проект закону «про зброю» №1222, який ще не є затверджений парламентом. Основним нововеденням цього закону є введення і легалізація короткоствольної нарізної вогнепальної зброї та боєприпасів до неї, основні принципи поводження, використання, придбання, маркування, ввезення, а також порядок отримання дозволів на зброю [2].

Вже існуюча нормативно-правова база не відповідає викликам часу, країна потребує ухвалення принципово нового закону про цивільну зброю, метою котрого буде гарантування максимальної безпеки громадянам України та який відповідатиме духу і суті кращих напрацювань розвинених країн, що досягли ефективного рівня контролю за легалізацією та обігом цивільної зброї [3].

Сьогодні питання використання зброї в Україні виходить за межі компетентності тільки правоохоронних органів. Враховуючи факт зовнішньої агресії, втрати територіальної цілісності держави, хиткої та нестабільної внутрішньої ситуації у країні, легалізація та контроль обігу зброї стають актуальними проблемами національної безпеки держави. Потрібно визначити формати легалізації цивільної зброї, яка не

повинна стати додатковим чинником дестабілізації в країні, а навпаки, забезпечуватиме захист та безпеку громадян, знижуватиме рівень злочинності. Особливої уваги потребує вивчення питання трансферу зброї із зони проведення АТО. Необхідно визначити оптимальний алгоритм контролю за використанням та зберіганням бойової та трофейної зброї, унеможливити переміщення бойової зброї демобілізованими бійцями; запровадити жорстку перевірку на блокпостах з наступним покаранням всіх причетних до нелегального транспортування зброї [3].

Щоб визначити доцільність легалізації вогнепальної зброї в Україні потрібно дати відповідь на такі питання:

По-перше, стан психологічної готовності громадян застосовувати зброю проти нападників;

По-друге, ставлення різних верств населення до використання зброї для захисту життя та власності;

По-третє, визначення індексу суспільної агресії, наявності чи відсутності усвідомлення наслідків перевищення рівня необхідної самооборони;

По-четверте, обізнаність громадян щодо чинного законодавства про цивільну зброю та розуміння персональної відповідальності за його порушення;

По-п'яте, усвідомлення допустимості чи недопустимості використання зброї не за призначенням, в тому числі для досягнення політичних чи економічних цілей;

По-шосте, наявність чи відсутність бажання придбати зброю, з якою метою, які саме види цивільної зброї [4].

Маємо розуміти і той факт, що легалізація зброї в Україні буде мати, як позитивні так і негативні наслідки.

До позитивних наслідків можна віднести: зменшення кількості злочинів проти власності; більш безпечно перебування вдома за наявності зброї (хоча і зараз є можливість тримати вдома вогнепальну мисливську зброю); в умовах агресії Росії проти України населення має бути готовим для здійснення збройного опору агресору, проте гарантії такого відвернення агресії немає.

До негативних наслідків належить: збільшення кількості вбивств та самогубств від вогнепальної зброї; збільшення кількості осіб, засуджених за перевищення меж необхідної оборони; використання зброї при вчиненні інших злочинів; небезпека для поліції при затриманні злочинців; зброя потрапить до рук злочинців тощо [1].

Отож, не дивлячись на усі за та проти, прийняття закону про легалізацію зброї в Україні необхідне, оскільки воно призведе до: зменшення рівня злочинності, суттєвого підвищення рівня громадської безпеки та обороноздатності країни, допоможе ефективно вирішувати проблему обороту необлікованої зброї, економічної вигоди – принесе значний дохід у бюджет. Враховувати варто і те, що легалізація зброї дозволить прискорити розслідування злочинів із її застосуванням, адже більша частина зброї буде зареєстрована.

Список використаних джерел:

1. Чорнобривець Р.Є. Щодо доцільності легалізації вогнепальної зброї для самозахисту в Україні з урахуванням міжнародного досвіду. <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2017/11/246.pdf>

2. Закон про зброю в Україні. Юридична Газета, О. Камша,. URL: <https://yur-gazeta.com/publications/practice/inshe/zakon-pro-zbroyu-v-ukrayini.html>
3. Чорний ринок зброї в Україні: де, скільки і чому? – BBC News Україна URL: <https://www.bbc.com/ukrainian/features-38761642>
4. Цивільна зброя в Україні: міфи та реальність. Українська дійсність і міжнародний досвід легалізації та контролю. Г.Ф. Гергега, О.О. Зарубінський, Б.М. Петренко, Р.В. Старовойтенко. Київ, Видавничий дім “АДЕФ-Україна”, 2015. 152 с.

УДК 008:24:34:241.38:340.13:39

Глива Анастасія, студентка III курсу спеціальності «Право», науковий керівник Городиська Н.І.

МОЛОДІЖНА СУБКУЛЬТУРА: ПОНЯТТЯ ТА ТИПОЛОГІЯ

Актуальність обраної теми полягає у тому, що юнацькі субкультури стали одним з істотних факторів соціалізації сучасних підлітків. Дані соціологічних досліджень підтверджують, що значна частина учнів старших класів ідентифікує себе з тією чи іншою субкультурою, і певну кількість старших школярів відчуває на собі її відчутний вплив. Все більше підлітків щодня в усіх країнах світу стають неформалами. Тому необхідно знати про цю культуру, розуміти її і бути готовим зіткнутися з її представниками у реальному житті.

Попри актуальність теми, по ній існує досить мало робіт, оскільки вивчення субкультур – відносно новий напрямок у вітчизняних гуманітарних науках. За останні два десятиріччя з цієї тематики найбільш численними є дослідження молодіжної субкультури, що розкривають соціально-філософські (С. І. Левікова), соціологічні (Д. В. Петров), соціально-психологічні (Л. В. Шабанов) аспекти даного феномену. Вивчено також окремі різновиди молодіжних субкультур (І. І. Клявіна, Б. В. Купріянов, А. Є. Подобін, С. В. Родіонов, Т. Б. Щепанська), взаємодію молодіжних субкультур із

соціальними інститутами (А. А. Артюх, С.А.Вороніна), регіональні характеристики субкультурної диференціації молоді (М. В. Блохіна).

Метою роботи є дослідження різних типів молодіжних субкультур, що визначають ставлення учасників до себе, до оточуючих, до суспільства і вироблення групових цінностей та стереотипів поведінки.

Під молодіжною субкультурою розуміють культуру певного молодого покоління, яке володіє загальними стилями життя, поведінки, групових норм, цінностей та переконань. В складний період переходу із дитинства в доросле життя виникає дуже багато проблем, які не здатні вирішити молоді люди. Їм необхідна група ровесників, яким властиві ті ж проблеми, які мають ті ж цінності та ідеали. Для полегшення переходу із однієї крайності в іншу і необхідна молодіжна субкультура, яка акумулює в собі досвід розв'язання всіх життєвих проблем, накопичений багатьма поколіннями молоді [1].

Серед соціальних причин виникнення молодіжної субкультури найбільш важливими є такі:

– *ріст доходів середнього класу молодіжного суспільства;*

– *поява нових засобів запису і поширення музикальної продукції (радіоприймачів, магнітофонів);*

– *ріст науково-технічного прогресу.*

Молодіжна субкультура є досить новим поняттям. Вона вперше з'явилася в Америці та Західній Європі приблизно в 50-ті роки ХХ століття. На Заході існує два погляди на виникнення цього явища. У Британії вчені у своїй “теорії субкультури” розглядають молодіжні рухи як “момент ідеологічного опору буржуазних цінностей сучасного західного суспільства”, спосіб подолання класових відмінностей, тобто молодь в просторі субкультури бореться з мораллю і моральністю, нав'язаної буржуазією і, долаючи суперечність суспільства в своєму малому просторі, потім соціалізується і входить у звичайне життєве русло. Американські вчені визначають молодіжні субкультури як спосіб переходу з підліткового стану у доросле в сучасному індустріальному суспільстві.

Цілісний феномен молодіжної субкультури проявляється через безліч форм і явищ. Існує цілий ряд типів молодіжної субкультури, які доповнюють одна одну, але не є вичерпними. Молодіжні субкультури проявляються через безліч неформальних молодіжних об'єднань або груп, які на думку С. Фролова можуть бути поділені наступним чином:

За належністю:

– Інгрупи - це ті спільноти, до яких індивід відчуває приналежність та ідентифікує її як свою групу.

– Аутгрупа - та група, до якої людина не належить і сприймає її як «чужу».

В залежності від характеру взаємодії:

– Первинною групою, за визначенням С. Фролова, є група, в якій взаємодія між членами носить безпосередній, міжособистісний характер і відрізняється високим рівнем емоційності (сім'я, шкільний клас, група однолітків)

– Вторинні групи вирізняються більшою чисельністю, взаємодією заради досягнення мети та формальним, безособовим характером. У цих групах основна увага приділяється не особистісним, неповторним якостям членів групи, а їх вмінню виконувати певні функції. Прикладами таких груп можуть служити організації (виробничі, політичні, релігійні спільноти).

За чисельністю представників:

– Мала група - це така, в якій безпосередньо контактує нечисленна група людей, об'єднана для здійснення спільної діяльності. Мала група може приймати безліч форм, але вихідними є «діада» (складається з двох людей) та «тріада» (з трьох).

– Велика група завжди має велику кількість представників та чітку мету свого функціонування.

Вчені вважають, що молодіжній субкультурі сучасності властиві такі риси:

– Переважно відпочинково-рекреативна спрямованість.

– Слабка індивідуальність та винахідливість культури

– Позаінституційна культурна самореалізація.

– Відсутність етнокультурної самоідентифікації. Це пов'язане із тим, що народна культура (традиції, звичаї, фольклор) більшість молоді сприймають як глибокий пережиток минулого [2].

Українська молодіжна субкультура має своєю особливістю те, що вона орієнтована або на проведення відпочинку або на передачу і поширення інформації. У той час як на Заході альтернативний рух, який виріс із молодіжних субкультур 60-70 років активно приймає участь в соціальних програмах, допомагає хворим, інвалідам, наркоманам. Враховуючи зміни, які відбулися за останні 50 років із часів виникнення, а також специфіку України, С. Сергеев запропонував наступну класифікацію молодіжної субкультури:

- романтико-ескапістські субкультури (хіпі, індіаністи, толкіністи, байкери);
- гедоністично-відпочинові (мажори, рейвери, репери);
- радикально-конструктивні (панки, екстремістські політизовані субкультури лівого і правого напрямку);

– кримінальні (гопники, любери) [1].

Отже, молодіжні субкультури – особлива частина суспільної культури, неформальний спосіб життя притаманний людям підліткового віку. Належність до тієї чи іншої субкультури – це своєрідний спосіб продемонструвати дорослим свої власні погляди на життя. Таким чином, на сьогодні існує чимало типів молодіжної культури, які відображають ситуацію конкретного суспільства і часу, і характеризують їх з різних точок зору. Хоча суспільство, а разом з ним молодіжна субкультура, весь час змінюються, існують певні закономірності і основні тенденції життєдіяльності молодіжної субкультури. Подальшого дослідження потребують розробки технологій і методика роботи з представниками різних субкультур з метою подолання їх негативних наслідків на моральність підростаючого покоління.

Список використаних джерел:

1. Субкультури, проблеми їх співвідношення .URL: https://revolution.allbest.ru/sociology/00569348_0.html
2. Молодь як особлива соціально-демографічна група. URL: http://ipiend.gov.ua/wp-content/uploads/2018/07/buiak_molod.pdf

УДК 349.2: 331.2 (477)

Гороховська Іванна, студентка II курсу спеціальності «Право», науковий керівник Рудик М.С.

ПРОБЛЕМИ ЗАХИСТУ ПРАВ «ДІТЕЙ ІЗ ОСОБЛИВИМИ ПОТРЕБАМИ» В УКРАЇНІ В УМОВАХ СЬОГОДЕННЯ

Ми звикли не помічати їх, стояти осторонь, ховати погляд в екрані смартфона, зі співчуттям чи огидою розглядати оголошення про збір коштів чи «мамо, я шукаю родину». І десь в іншому

світі звичайні діти – і хай навіть вони сприймають світ трохи інакше – радіють печиву, що його зготували власноруч, святковій дискотечі чи яскравій обкладинці книги, яку, можливо, так і не

зможуть прочитати [1] «Діти з особливими потребами – це особи до 18 років, які потребують додаткової підтримки, це діти з порушеннями психофізичного розвитку, діти з інвалідністю, діти-біженці, діти мігранти, діти із сімей з низьким прожитковим мінімумом, безпритульні діти, діти-сироти, діти із захворюваннями СНІД/ВІЛ та інші» [2]. Окрему категорію серед «дітей з особливими потребами» становлять діти-інваліди. За статистикою в Україні сьогодні налічується біля 136 тисяч таких дітей, це 120 осіб на кожних 10 тисяч. Проте ще не так давно «діти з особливими потребами» протягом довготривалого часу залишалися поза увагою суспільства і навіть певною мірою були ізольованими від нього. Школи неохоче відкривали для таких дітей двері, а батьки хотіли вберегти своїх дітей від стресу та обирали між індивідуальним навчанням та навчанням у спеціалізованих закладах [3].

Права «дітей із особливими потребами» на сучасному етапі закріплені в багатьох міжнародних документах, а саме: Декларації прав дитини, Конвенції ООН про права дітей, Декларації про права інвалідів, Всесвітній декларації «Освіта для всіх», Конвенції ООН «Про права людей з обмеженими можливостями».

Формування ставлення держави та інститутів громадянського суспільства до «дітей з особливими потребами» у різних країнах світу пройшло період від застою до інклюзії, що несе в собі ідею про те, що життя дітей з обмеженими можливостями має бути якомога більш наближеним до умов життя усього суспільства. У Конвенції ООН «Про права дитини» окреслено, що наявність інвалідності у дитини є підставою для захисту її від

дискримінації, до того ж такій дитині повинні бути забезпечені гідні умови для життя в суспільстві, що сприятиме утвердженню її самостійності та інтеграції в соціум [4].

Важлива роль у реалізації прав «дітей з особливими потребами» в українському суспільстві належить державі, неурядовим організаціям та батькам таких дітей. Завдяки їх турботі стають все більш безбар'єрними умови існування особливих дітей та перекладається частина проблем щодо їхнього розвитку та захисту із плечей батьків на плечі суспільства та держави.

В Україні інтеграція «дітей з особливими потребами» в соціум найбільш повно реалізується у сфері освіти. У липні 2017 року прийнято Закон «Про інклюзивну освіту», згідно з яким «діти з особливими потребами» можуть навчатися та розвиватися у звичайних школах. Така практика у світі діє вже давно, і це дозволяє особливим дітям розвиватися у соціумі. Інклюзивна освіта – це своєрідна данина часу уваги та поваги до «дітей з особливими потребами», чие існування робить наше суспільство добрішим, толерантнішим і просто нормальним людським суспільством, найвищим мірилом його суспільного прогресу.

Інклюзивне навчання «дітей з особливими потребами» має свої переваги, оскільки не розділяє дітей з інвалідністю та їхніх однолітків, допомагає дітям із особливими освітніми потребами проявити свої здібності, навички, можливості та реалізувати себе, виявляє проблеми «дітей з особливими потребами» та виховує повагу й толерантність до них.

Однак, незважаючи на прогрес у захисті прав «дітей з особливими

потребами», у міжнародному та вітчизняному законодавстві такі люди все ще розглядаються як об'єкти медичної підтримки, а не як суб'єкти своїх прав [5]. «Діти із особливими потребами» зазнають набагато більшого порушення своїх прав, не лише тому, що формально особливості їхнього розвитку не розглядаються в контексті захисту прав людини. А це призводить до того, що їхнє життя стає ізольованим від життя більшості однолітків, а проблеми – невидимими для суспільства. Більше того сама Конвенція ООН «Про права дитини» не враховує належним чином права «дітей із особливими потребами», про що зазначено у параграфі 2 ст. 23 Конвенції. «Особливі» діти потребують не особливого піклування, не особливої освіти, а такого ж піклування і такої ж освіти, яку мають усі діти [6].

Особливо гостро проявляються проблеми щодо захисту прав «дітей з особливими потребами» в Україні сьогодні. Так, наша держава не забезпечує повністю права на освіту «дітям із особливими потребами». І хоч у 2017 році в Україні було прийнято Закон «Про інклюзивну освіту», але це не є гарантією того, що всі діти даної категорії мають змогу здобути якісну освіту. Немає належним чином професійно підготовлених вчителів та асистентів, немає належного фінансування інклюзивних закладів освіти, немає в достатній кількості навчально-методичного забезпечення. Виникає ризик того, що така особа буде неконкурентоздатною на ринку праці [6].

На сьогоднішній день відсутня чітко визначена державна стратегія щодо захисту прав «дітей із особливими потребами». Хоча основним із напрямів соціальної політики України стосовно

інвалідів визначено систему заходів, орієнтовану на поліпшення їхньої життєдіяльності, відновлення соціального статусу, досягнення матеріальної незалежності та всебічної інтеграції в суспільство. Програми щодо соціального захисту інвалідів віднесено до пріоритетних державних програм, а видатки на їхнє виконання переважно відносять до захищених статей державного бюджету України. Проте в реальності, діти-інваліди сьогодні належать до найбільш соціально незахищених категорій населення [7].

Практична діяльність громадських організацій свідчить, що інформація про виконання державних цільових програм, які запроваджуються для вирішення важливих соціальних питань, не оприлюднюється і не доходить до відома громадськості, не відбувається урядовий моніторинг соціальних державних програм з метою висвітлення їхніх результатів, не проводиться опитування «користувачів» програм, а тому й не видно ефективності їхнього впровадження. Фінансування соціальних програм здійснюються з державного бюджету, з місцевих бюджетів та інших джерел. Разом з тим отримати інформацію про стан виконання тієї чи іншої програми вкрай важко. Такі дані відсутні на офіційних сайтах органів влади.

З огляду на вищезазначене, повноцінне забезпечення права на освіту «особливих дітей» має стати викликом як для держави, так і для інститутів громадянського суспільства. Україна зобов'язана створити усі умови, аби дитина із особливими потребами, здобувши освіту, могла повністю реалізувати себе у соціумі та на рівні конкурувати й комунікувати з іншими людьми. Тільки за таких умов «діти з

особливими потребами» здатні успішно повноцінно самоутвердитися в житті. долати всі проблеми і труднощі та

Список використаних джерел:

1. Польовик О.В. Проблеми життєдіяльності дітей з особливими потребами в сучасному суспільстві. 2010. С. 99.
2. Декларація про права інвалідів ООН. Декларація, Міжнародний документ від 09.12.1975. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_117
3. [URL:https://www.5.ua/suspilstvo/koly-svit-tebe-boitsia-vidverto-pro-osoblyvykh-ditei-ta-ikhnie-maibutnie-v-ukraini-159596.html](https://www.5.ua/suspilstvo/koly-svit-tebe-boitsia-vidverto-pro-osoblyvykh-ditei-ta-ikhnie-maibutnie-v-ukraini-159596.html)
4. Інтеграція молоді з обмеженими фізичними можливостями в суспільство: громадсько-правові, соціально-психологічні та інформаційно-технологічні аспекти. Запоріжжя: ЗНУ, 2008. 114 с.
5. Уманець Г. М., Кобзар О. В., Кулеш В. О. Інклюзивна освіта: особливій дитині – особлива увага. Донецьк: Витоки, 2010. 135 с.
6. Закон України «Про основи соціальної захищеності інвалідів в Україні» від 21 березня 1991 р. № 875-ХІІ.
7. Шумна Л. П. Правові основи реабілітації інвалідів в Україні. Харків, 2003. 19с.

УДК 316.614

*Гусар Лілія, студентка III курсу
спеціальності «Право»,
науковий керівник Городиська Н.І.*

СТРАТЕГІЇ ВХОДЖЕННЯ МОЛОДІ В СУСПІЛЬНЕ ЖИТТЯ

Актуальність даної теми полягає в тому, що в даний час, коли в нашій країні радикально змінюються всі суспільні відносини і соціальні інститути, вивчення особливостей входження молоді в суспільне життя, їх самоствердження стає особливо затребуваною та актуальною дослідною проблемою, що привертає увагу не лише науковців, але і практичних працівників різного рівня - від політиків до вчителів та батьків, адже саме від молоді залежить майбутнє, оскільки здебільшого це є найактивніша соціальна група суспільства.

Вивчення проблем входження молоді в суспільне життя є одним з напрямків соціології - галузі, яка в наш час стає дуже значущою для суспільства.

Молодь - соціально-демографічна група, що виділяється на основі сукупності вікових характеристик, особливостей соціального становища та обумовлених тим і іншим соціально - психологічних властивостей. Молодість як певна фаза, етап життєвого циклу біологічно універсальна, але її конкретні вікові рамки, пов'язаний з нею соціальний статус і соціально-психологічні особливості мають соціально-історичну природу і залежать від суспільного ладу, культури і властивих даному суспільству закономірностей соціалізації.

Соціалізація молоді являє собою сукупність всіх соціальних і психологічних процесів, за допомогою яких індивід засвоює систему знань, норм

і цінностей, що дають можливість йому функціонувати як повноправному громадянину суспільства.

Питання соціалізації молоді досліджували такі українські вчені, як Є.В. Лазоренко, М.П. Лукашевич, А.К. Тащенко В.В. Москаленко, М.І. Михальченко, В.І. Волович, І.М. Гавриленко і інші.

Основні параметри особистості є не вродженими, а набуті індивідом протягом життя. Термін «соціалізація» запровадив у середині ХІХ ст. французький соціолог Габріель Тард для позначення процесу інтеріоризації соціальних норм шляхом соціальної взаємодії. Поняття «соціалізація» еволюціонувало з того часу, охоплюючи різні аспекти цього явища.

Сьогодні соціалізація визначається як процес засвоєння індивідом знань, досвіду, норм і цінностей, включення його до системи соціальних зв'язків і відносин, необхідних для його становлення і життєдіяльності в даному суспільстві.

У ХХ ст. в західній соціології та психології затвердилося розуміння соціалізації як частини процесу становлення особистості, коли формуються найзагальніші та найпоширеніші, усталені риси особистості, що виявляються в соціально організованій діяльності, регульованій рольовою структурою суспільства. У цьому тлумаченні соціалізації звернено увагу на формування рис характеру в соціальній взаємодії з іншими суб'єктами [1, с. 34].

Отже, соціалізація має дві цілі: сприяти взаємодії людей через виконання ними різних соціальних ролей, та забезпечувати збереження суспільства передачею новим членам відповідних переконань та зразків поведінки.

Процес соціалізації людини триває протягом всього життя і його можна поділити на такі етапи: соціалізація дитини, соціалізація підлітка, соціалізація молоді, соціалізація людини у зрілому віці.

Процес соціалізації молоді розглядався зазвичай як одностороннє засвоєння досвіду, покоління старшого віку і суспільства загалом; молодь виступала пасивним об'єктом соціалізації, а не активною творчою силою, яка здатна на соціальне оновлення.

Соціологія молоді є також важливою частиною системи державної молодіжної політики. У свою чергу молодіжна політика повинна стати компонентом загальної, цілісної концепції розвитку суспільства.

Стан суспільства та його відношення до молоді мають прямий та безпосередній зв'язок. Досвід минулого становить собою пересторогу для політичних діячів та урядовців. Молодь – це майбутнє країни, і для того щоб достатнім чином досягти цього майбутнього, держава має розробити реалістичну і водночас збалансовану, виважену політику по відношенню до молодого покоління.

В суспільстві перехідного періоду є явища й процеси, що суттєво відрізняються від тих, котрі притаманні стабільним суспільствам. Вони пов'язані як з економічними, політичними, так й соціальними трансформаціями, але всі вони без винятку стосуються проблем життєдіяльності людини, створюють далеко не завжди комфортні умови для молоді щодо проходження соціалізаційного процесу [2, с. 246].

Ринкові відносини розширили можливості молодих людей, дали простір широкому спектру ідей і ціннісних орієнтацій, сприяють свободі їх вибору,

проте їх реалізація на пряму залежить від матеріальних ресурсів. Достатній рівень матеріальної забезпеченості значно розширює можливості молодих людей, позитивно впливає на їх світосприйняття, додає життєвої впевненості.

Сім'я, як і раніше, залишається основним інститутом соціалізації молодого покоління, бо зберігає традиційні основи стійкості і стабільності суспільства та забезпечує усталеність стосунків з навколишнім світом. Сім'я орієнтує молоду людину на засвоєння соціального досвіду через систему цілеспрямованих засобів, сприяє формуванню нормативної системи цінностей, спрямовує її на бачення ринкових перетворень крізь призму цивілізованих відносин, в основі яких лежить особиста відповідальність і компетентність.

Важливим фактором, що забезпечує успішну соціалізацію є формування молоді людини як активного суб'єкта суспільного життя. Дійсне ж засвоєння індивідом соціального досвіду, включає в свою структуру момент активного пристосування до оточуючого світу не тільки в колі сім'ї чи стінах школи, але в першу чергу поза їх межами, адаптацію як "автоматичне" виховання визначених соціальних навичок у зв'язку з постійним перебуванням індивіда у певному соціальному середовищі зі своїми специфічними цінностями, нормами, взірцями. Тому кроки соціалізаційної діяльності мають узгоджувати "базисний світ", набутий завдяки первинній соціалізації, з конструктами оточуючого суспільного світу через соціалізацію вторинну [3, с. 88].

Оточуюче життя стрімко змінюється, молодь бачить навкруги себе дуже мало стабільного й тому в неї

з'являється релятивізм, орієнтація на ситуацію. Вона намагається вижити в світі, що швидко змінюється, і розвиває здатність пристосовуватись до будь-якої ситуації. Як наслідок формується здібність швидко все переоцінювати, гнучкість, пристосуванство, хитрість. З одного боку, це добре, бо у молоді з'являється щеплення проти ідеологічних обмежень, фанатизму. З іншого - в душі у людини немає порядку. Якщо вона виростає пристосованою до обставин циніком, яка впевнена, що зможе викрутитися із будь-якої ситуації, то рано чи пізно така людина стає жертвою обставин, тому що не може протиставити їм нічого свого власного [1, с. 35].

Тільки цілеспрямована систематична участь держави і всіх гілок влади в житті молодого покоління зможе розв'язати проблеми соціальної адаптації молоді в сучасному перехідному суспільстві. Політика держави повинна створювати необхідні економічні, соціальні умови для розвитку молоді за допомогою масової державної і громадської підтримки інноваційної діяльності, соціальний захист молоді, сприяти формуванню творчої активності молоді, здібностей, навичок, а також стимулів до саморозвитку та самореалізації, завдяки чому будуть створені передумови для її прискороного розвитку.

Таким чином, дослідження соціологів, проведені в останні роки, показують, що молоді люди все менше схильні соціальним страхам. Молодь, сильніше націлена на досягнення та індивідуальний успіх, формує сьогодні більш забезпечені, просунуті в моделях споживання групи, якість життя яких зростає.

Процес входження молоді в суспільне життя, нові зразки якості життя

формують більш активну орієнтацію допомогти їй реалізувати ці устремління. молоді на життєвий успіх, і державі слід

Список використаних джерел:

1. Лукашевич М. П. Особливості соціалізації української молоді в сучасних умовах. *Теорія і практика управління соціальними системами: філософія, психологія, педагогіка, соціологія*. №4. 2009. С.34 – 36.
2. Ташенко А. К. Соціалізація молоді в умовах становлення нових суспільних відносин. *Збірник наукових праць Економіка та підприємництво*. Київ : КНЕУ, 2008. С. 246-251.
3. Ташенко А. К. Моделі соціалізації молоді в сучасному суспільстві. *Соціальні технології. Актуальні проблеми теорії та практики*. Вип. 12. Київ, 2007. С. 88-99.

УДК:94:355](477.84)”1919” Д58

Довгань Арсен, студент II курсу спеціальності «Фінанси, банківська справа та страхування», науковий керівник Городиська Н.І.

ЧОРТКІВСЬКА ОФЕНЗИВА – ПРИКЛАД РЕВОЛЮЦІЙНОЇ БОРОТЬБИ УКРАЇНЦІВ ЗА СВОЮ НЕЗАЛЕЖНІСТЬ

XX століття ввійде в історію не тільки двома світовими війнами і десятками локальних військових конфліктів. XX століття – це передусім доба утвердження чи не найголовнішого в розвитку людства чинника – національного.

Актуальність даної теми дослідження зумовлена тим, що досвід і мирного, і воєнного усамостійнення народів і творення національних держав є і буде предметом зацікавлення не тільки для сучасного, а й для майбутніх поколінь. Особливу потребу такого досвіду, очевидно, матимуть народи-сусіди – українці і поляки.

Окремою сторінкою в історії стосунків обох народів можна вписати події польсько-української війни 1918-1919 рр., що вибухла в час утворення суверенних національних держав – УНР-ЗУНР і Другої Речі Посполитої та Чортківської офензиви як відчайдушного прикладу революційної боротьби українців.

На той час головною перешкодою для галицьких українців були саме поляки, які прагнули відродити Річ Посполиту, тому українці вирішили заявити про своє право на самовизначення. І те право вони виконали в пам'ятному дні 1 листопада, коли влада у Львові, а згодом і в усій Галичині перейшла до ЗУНР. Для поляків, які вважали Східну Галичину своєю вотчиною, повстання українців у Львові 1 листопада 1918 р. було цілковитою несподіванкою. “Якщо нині не займемо Львів, завтра його займуть поляки!”, так зазначав сотник Дмитро Вітовський. Цей день увійшов в історію як Листопадовий зрив. І саме в цей день розпочалася українсько-польська війна [1, с. 38].

13 листопада 1918 року утворена Західно-Української Народної Республіки (ЗУНР), яка проіснувала на власній території 257 днів, але зробила вагомий внесок в історію України. Як говорили про цю подію «**Це був День, що змінив хід історії**».

7 червня 2019 року виповнилося 100 років від початку унікальної в історії української воєнної стратегії Чортківської наступальної операції Української Галицької Армії, так званої Чортківської офензиви, воїни якої овіяли себе славою у боротьбі за Українську державу.

Але передувала їй інша – Вовчухівська операція, яка була розпочата 16 лютого 1919 р. Перші протистояння були для УГА успішними: вони наблизились до лінії залізниці Львів-Перемишль. «Ми у Франції переконалися про відвагу цієї армії», - натякав французький генерал Бартелемі. Але раптове втручання представників Антанти зупинило операцію. Час, який було витрачено на переговори, поляки використали для зміцнення своїх сил [2, с. 9].

Наступним етапом була Чортківська офензива 1919 р., яка проходила у 3 етапи.

Початком операції було захоплення села Ягільниці, Чорткова, Бучача, 12 червня - Струсова, Теревовлі, а 15 червня захопили Тернопіль, Залізці, Оліїв, Зборів, Золочів. Перший етап закінчився захопленням Тернополя.

Підстаршина І.Рогатський так описав картину тогочасних настроїв – «Яка незбагненна радість та бадьорість панує, коли йдемо уперед... Уперед, Уперед! – повсюдно розноситься заклик, уперед рветься вояцькая душа...» [1, с. 117].

У другій стадії перебували бої за Бережани, у яких поляки тікали у великій паніці з міста, залишаючи там цілий транспорт, умундирування, гармати, багато амуніції, паротяги і полонених.

22 червня розпочалась третя стадія Чортківської офензиви із захоплення Золочева. Але в цей час прибуває до Галичини Юзеф Пілсудський, щоб перейняти у свої руки розгортання контрофензиви. Разом із ним підійшло 4 добре озброєні дивізії з Франції, армія генерала Галлера. Це дуже занепокоїло УГА, тому що їй вкрай не вистачало амуніції. Через це офензива почала слабшати.

Останні протистояння відбувалися взяттям Золочева, а також Ожидіва і Белзца. Проте вже амуніція знаходилась на нулі. Чортківська офензива закінчилась. Надійшов наказ відступати. Хоч УГА дуже економно використовувала запаси, але в один момент опинилась без них. Цей був відступ морально не переможеної армії.

16-17 липня 1919 р. УГА перейшла річку Збруч і Східну Галичину окупували поляки. Українсько-польська війна завершилася поразкою ЗУНР.

Чортківська офензива це найбільш успішна наступальна операція УГА, яка була проведена 7-28 червня 1919 рр. на завершальному етапі польсько-української війни. Метою було перехопити ситуацію у руки українців. За два тижні було відвойовано частину Галичини, що давало змогу в подальшому звільнити Львів. Лише втручання інших держав та брак амуніції врятував поляків від воєнної поразки.

У зв'язку з міжнародною ізоляцією ЗУНР та неприхильним ставленням сусідів, українці могли розраховувати тільки на власні сили.

Майор Бізанц подає у своїх спогадах, - «Наслідком Чортківського прориву та швидкого успіху офензиви, народ пробудився, панував неописаний захват. Все боездатне текло до війська. Людей одушевляла одна єдина думка: Йти вперед!».

Протягом майже усієї україно-польської війни командування над військом взяли на свої плечі генерали Олександр Греков і Мирон Тарнавський. Авторитет цих двох

людей, двох визначних постатей фактично за 2 тижні війни виріс так, що вояки готові були йти за ними у вогонь та у воду.

Генерал М. Тарнавський казав: «Ми не сміємо тут спочивати безчинно та чекати, аж зійде якесь чудо з неба, а світ забуде за нас в нашій окремішності. Світ мусить знати про існування Галицької Армії та широко чути про її діла» [2, с. 14].

Отже, Чортківський наступ став найкращою операцією Української Галицької Армії під час українсько-польської війни 1918-1919 рр. Воїни легендарної Української Галицької Армії вписали до історії української звитяги Чортківську наступальну операцію — унікальну сторінку воєнного мистецтва України.

Володимир Винниченко у книзі «Відродження нації» писав: – «але той факт, що Українська Галицька Армія кілька місяців стримувала натиск, показує велику силу духу...»

Поручник Петро Мигович у Літописі „Червоної калини” у 1937 році, що був учасником тих пам’ятних подій, згадував: – „Наступ на Чортків і зайняття його був світлою нашою перемогою, що додала сильного духа і віри нашому стрілецтву у власні сили” [2, с. 16].

Під час проведення Чортківської офензиви багато вояків УГА прославились своїми подвигами. Багато із них були уродженцями Тернопільської області, а саме: четар Татаринський І., сотник Рахочій Г., поручник Кізюк К., хорунжа Підвисоцька О., вістун Левицький Б. та інші.

Члени Національної скаутської організації «Пласт» також були вояками Української Галицької Армії, а саме: Іван Коссак (сотник УГА), Петро Франко (військовий льотчик УГА, співзасновник Пласту), Іван Чмола (сотник УГА, співзасновник Пласту) та ін.

Державний архів Тернопільської області подає дані про польські переслідування вояків УГА на території Тернопільського воєводства (1920-1930-ті рр.), а згодом радянські репресії проти вояків УГА після вересня 1939 року.

На жаль героїчна спроба українського народу здобути свободу і побудувати свою державу не принесла бажаних результатів. Проте боротьба не була марною. Вона потрясла глибинні основи народного життя, спричинилась до колосального піднесення національної свідомості і вивела на історичну арену нові покоління незламних борців за волю України.

Степан Шухевич у своїх спогадах зазначав: «Це були дні, яких варто було дожити й які варто було пережити. Це були дні, коли збідований, перевтомлений стрілець, здавалося, ловив уже своєю побідною рукою велику, світляну Зірницю, що її виховала і злеліяла у своїх поривах душа Української Нації і за яку полягло й мало ще полягти безліч буйних голів...» [2, с. 25].

Про Чортківську офензиву треба знати і пам’ятати.

Пам’ятаючи про минуле, ми повинні думати про майбутнє наших держав і об’єднаної Європи. Тож надіймось і молімось, що ніколи не повторяться давні помилки, за які вже так дорого заплатили і український народ, і польський.

Список використаних джерел:

1. Горбай В. 1 Листопада 1918. Спогад // Гуцуляк М. Перший Листопад 1918 року на західних землях України. Зі спогадами і життєписами членів Комітету виконавців Листопадового Чину. Нью-Йорк-Ванкувер, 1973. 269 с.
2. Літопис “Червоної Калини”. Львів, 1935. Ч. 12, грудень. 28 с.

УДК 316:305

*Колінько Софія, студентка III курсу
спеціальності «Право»,
науковий керівник Городиська Н.І.*

ГЕНДЕР ЯК ХАРАКТЕРИСТИКА ОСОБИСТОСТІ

Актуальність обраної теми полягає у тому, що в кожній культурі і в кожному суспільстві, життя та поведінка чоловіків і жінок диктується гендерними стереотипами. Глибоке розуміння виникнення та історичного розвитку гендерних відмінностей у суспільстві є надзвичайно важливим саме тепер, коли розвиток науки і технологій змінює звичний поділ на ролі та відкриває безліч нових можливостей для людей, незалежно від їх статі.

Гендер, гендер — у феміністичних та гендерних дослідженнях соціально-біологічна характеристика, через яку визначаються поняття ”чоловік” і ”жінка”, психосоціальні, соціокультурні ролі чоловіка і жінки як особистостей, а також психо-біологічні особливості, на які впливає біологічна стать, цілісна психічна репрезентація статі, сповнена неповторним динамічним глибинним, когнітивним та поведінковим поняттям жіночого та чоловічого, здобута індивідом у результаті набуття індивідуального гендерного досвіду. Отже, гендер — це певний соціальний конструкт, який визначає соціальну стать людини [2, с. 130].

Відповідно до позиції науковців, гендерні відмінності не закладені природою, а формуються у процесі соціалізації — навчання ролі чоловіків і жінок, який відбувається від перших днів народження до статевозрілого віку, і меншою мірою — пізніше. На це впливають сімейне виховання, школа, взаємодія з іншими дітьми та ігрова активність. Розуміння відмінностей між статями формується, починаючи, приблизно з двохрічного віку [1, с. 38].

При збігу біологічних статево-рольових стереотипів із гендером, статево-рольова поведінка може бути схарактеризована як нормативна; за відсутності такого збігу є підстави вести мову про гендерні інверсії. На думку гендерних і феміністичних дослідників, на відміну від біологічної статі, гендер виступає набором соціально рольових самоідентифікацій (самовизначень), які можуть збігатися з суто біологічними особливостями або суперечити їм.

Українські джерела підкреслюють, що на відміну від статі, гендер стосується не суто фізіологічних властивостей, за якими різняться чоловіки та жінки, а соціально сформованих рис, притаманних

«жіночості» (feminity) та «мужності» (masculinity).

Поняття «гендер» і «стать» не є тотожними, оскільки вважається, що соціальна стать не обов'язково збігається з біологічною статтю індивіда, з його або її статтю виховання або з його / її паспортною статтю, тому у феміністичних і гендерних дослідженнях використовується розуміння гендеру у широкому сенсі. Наприклад, ВООЗ використовує термін «гендер» для визначення «соціально обумовлених ролей, моделей поведінки, діяльності, а також атрибутів, які дане товариство вважає необхідними для чоловіків і жінок» [1, с. 43].

Маскуліність і фемінність — дві основні категорії гендерних досліджень, які узагальнюють нормативні уявлення та установки, якими мають бути і чим повинні займатися чоловіки та жінки у даному суспільстві й у дану епоху а також виражають гендерну ідентичність людини. Є соціальними, а не біологічними категоріями, котрі відображають те, якими мають бути особистісні характеристики.

Існує велике різноманіття традиційних моделей маскуліності і фемінності, котрі залежать від етнічних та релігійно-філософських позицій, однак абсолютна більшість з них базуються на опозиції: суб'єкт — об'єкт, сила — слабкість, активність — пасивність, жорсткість — м'якість [2, с. 145].

Первинна гендерна соціалізація людини починається з моменту народження, коли батьки та інші дорослі навчають дитину її ролі хлопчика або дівчинки. Свою статеву належність вона усвідомлює вже в 1,5 року, дворічна дитина вже знає свою стать, у 3—4 роки свідомо її розрізняє, часто асоціюючи з

зовнішніми ознаками, наприклад з одягом. У 7—8 років поглиблюється статева диференціація поведінки (різні інтереси хлопців і дівчат, різні ігри та партнери, стилі поведінки). Усвідомлення дитиною своєї статевої ролі охоплює уявлення про те, на скільки її якості відповідають очікуванням та вимогам чоловічої або жіночої ролі.

Деякі вчені вважають, що на розвиток гендерної ідентичності впливають процеси моделювання, зміцнення, самосоціалізації. При моделюванні діти імітують поведінку дорослих, спочатку наслідують людину, яка про них турбується найбільше (мати, няня), потім батька, друзів, учителів, кіногероїв. Коли моделі обох статей знаходяться поруч, малюки імітують поведінку дорослого, не обов'язково однієї з них статі [1, с. 167].

Процес зміцнення пов'язаний з нагородами та покараннями. Відповідно до суспільних стереотипів щодо гендерних ролей, батьки заохочують поведінку, яка відповідає статі дитини та негативно ставляться до протилежних дій. Причому, хлопців частіше і сварять, і хвалять. Батьки більш занепокоєні, коли сини проявляють риси фемінності, ніж коли дочки демонструють риси маскуліності. Засуджуючи несаможиттєвість хлопців, вони спокійно ставляться до залежної (пасивної) поведінки дівчат. У процесі самосоціалізації діти на основі вербальної та невербальної взаємодії готують себе до життя в суспільстві, поступово усвідомлюючи, що певна поведінка викликає пошану або осуд оточення. Це означає, що дитина спочатку осмислює свою стать, потім намагається поводитися адекватно своїм уявленням про норми поведінки особи, її статі.

Гендерні стереотипи — механізми, що забезпечують закріплення і трансляцію гендерних ролей від покоління до покоління. У суспільній свідомості вони функціонують як стандартизовані уявлення про моделі поведінки та риси характеру, відповідно до понять «чоловіче» та «жіноче». Вивчення їх почалося у середині 50-х років ХХ ст., коли американські соціологи Мак-Кі та Шерріфс визначили типово чоловічий та типово жіночий образи. На їх думку, типово чоловічий образ є сукупністю рис, пов'язаних із соціально необмеженою поведінкою, компетентністю, раціональними здібностями, активністю і результативністю, жіночий характеризують соціальні й комунікативні навички, емоційна підтримка.

Стереотипи створюються суспільством штучно, формуючись протягом багатьох років, важко піддаються коригуванню або ліквідації, обмежують свободу, можливості людини, прийняття рішень у різних сферах життєдіяльності. Тим більше, як відомо, не існує суто чоловічої або суто жіночої особистості; будь-яка особистість втілює у собі риси як фемінності, так і маскулінності.

Стереотипи дуже повільно змінюються, але така тенденція у сучасних суспільствах існує: стереотипи фемінності/маскулінності вже не такі полярні та чітко окреслені, як півстоліття тому. Змінюється й ідеал «істинної жіночності», якому в ХІХ ст. були властиві шляхетність, благочестивість, покірливість, відданість чоловікові. Правда, й тепер ці якості оцінюються високо та становлять ядро чоловічого розуміння жіночності.

Водночас, у жіночій свідомості з'явилися нові риси: інтелектуальність,

енергійність, підприємливість. Сучасна жінка ширше розуміє своє соціальне призначення, не обмежується лише функцією материнства. Стереотипи маскулінності теж не залишаються без змін. Традиційна маскулінність на передній план висувала фізичну силу, нестриманість у вияві «соціальних почуттів» (гніву, агресії), функціональне ставлення до жінки тощо. Сучасна маскулінність віддає перевагу інтелекту, а не фізичній силі, вимагає виявлення ніжності, такту, стриманості.

Послаблення гендерних стереотипів розширює можливості індивідуального самовибору, внаслідок чого вирають і особистість, і суспільство. Та більшість сучасних суспільств є патріархальними, у них домінує саме маскулінна культура, яка виправдовує чоловіче домінування [2, с. 174].

Таким чином, можна стверджувати, що сучасні гендерні стереотипи цементують гендерні ролі, що існують у суспільстві. Традиційно, чоловік сприймається як захисник, голова, лідер, жінка — як ніжна, слабка істота, орієнтована на виховання дітей та самореалізацію у сім'ї. Статеві відмінності використовуються суспільством як підґрунтя для диференціації соціальних ролей, проте, сутність цих ролей не є біологічно обумовленою. Ситуація у сучасному світі змінилася, проте незмінними залишилися традиційні гендерні ролі.

Негативний вплив патріархальної системи гендерних ролей проявляється на індивідуальному (виконання традиційних гендерних ролей, які суперечать бажанням особистості, породжують незадоволення життям, знижують соціальне самопочуття, погіршують здоров'я); міжособистісному (конфлікти у

сім'ї, в міжособистісному спілкуванні та ін.); соціальному (заважають включенню жінок у сферу підприємництва, управління тощо) рівнях.

Отже, кожна людина в процесі свого розвитку засвоює свою гендерну роль і в подальшому намагається відповідати гендерним стереотипам суспільства, в якому живе. Усі гендерні стереотипи сформувались в процесі історичного та соціального розвитку людства, як пристосування людей до економічних, політичних та релігійних умов тієї чи

іншої епохи. Зараз досягнення науки та розвиток технологій змінюють світ надзвичайно швидко, тому, розрив між гендерними стереотипами в суспільстві і реальними викликами життя, з якими стикаються чоловіки та жінки кожного дня, стрімко росте. Краще розуміння поняття гендерної приналежності та гендерних стереотипів доможе кожній людині реалізувати себе у житті, відповідно до своїх власних бажань, а не до очікувань суспільства.

Список використаних джерел:

1. Марцелюк Т. Гендер для всіх. Виклик стереотипам. Київ : Основи, 2017. 256с.
2. Гендерний підхід: історія, культура, суспільство. Львів ВНТЛ-Класика, 2003. 252 с.

УДК 321.01:316.346.2

Кульбаба Вікторія, студентка III курсу спеціальності «Право» науковий керівник к.і.н. Лубкович Н.З

ЖІНКА В УКРАЇНСЬКІЙ ПОЛІТИЦІ

Будь-яка жінка, знайома з проблемами ведення домашнього господарства, краще розуміє проблеми управління країною
Маргарет Тетчер

Актуальність даної теми полягає в тому, що визначення статусу жінки в суспільстві завжди було актуальним питанням для обговорення. Гендерна нерівність є одним з проявів соціально-

економічної диференціації населення, що зумовлює різні можливості самореалізації жінок та чоловіків у суспільстві.

Гендер – це категорія, яка відображає соціальну стать, соціально обумовлену конструкцію, що ґрунтується на біологічних відмінностях між чоловіками й жінками.

Незважаючи на певний прогрес, гендерна нерівність залишається в кожному суспільстві. Жінки і дівчата продовжують відчувати дискримінацію за ознакою статі та множинного порушення прав людини. За даними ООН «немає жодного регіону, країни чи культури, в якій би жінки не зазнавали насильства» [1].

Рівність прав жінки і чоловіка забезпечується: наданням жінкам рівних з чоловіками можливостей у громадсько-політичній і культурній діяльності, у здобутті освіти і професійній підготовці, у

праці та винагороді за неї; спеціальними заходами щодо охорони праці і здоров'я жінок, встановленням пенсійних пільг; створенням умов, які дають жінкам можливість поєднувати працю з материнством; правовим захистом, матеріальною і моральною підтримкою материнства і дитинства, включаючи надання оплачуваних відпусток та інших пільг вагітним жінкам і матерям [2].

Законодавчо ніяких перешкод для участі жінок в політиці немає. Починаючи від Конституції, Стаття 24 якої присвячена рівності прав чоловіків і жінок у всіх сферах життєдіяльності і закінчуючи всілякими гендерними законами, державними програмами, а також ратифікованими міжнародними документами, Україна декларує рівноправний статус жінок і чоловіків. Уже близько 100 років українські жінки користуються всією повнотою цивільних прав! Вони отримали їх навіть раніше, ніж деякі європейки [1].

Основною перешкодою, яку суспільство виставляє перед жінкою на шляху до політичного лідерства, є суспільний стереотип про нездатність жінки до керівництва. В іміджі жінки політика велику роль відіграють зовнішні дані. Якщо у чоловіків зовнішній вигляд перебуває десь на десятій позиції серед найважливіших якостей, які йому належать, то у жінки цей компонент іміджу опиняється на одній з перших позицій. Дійсно, виборці звертають неабияку увагу на риси обличчя жінки політика, її зачіску, одяг. Слабким місцем у формуванні іміджу політика жінки може бути поширений стереотип про психофізіологічну слабкість жінки у порівнянні з чоловіком та меншу силу особистості, що зумовлюється природними факторами [2].

Жінок у світі – понад 3 млрд. В кожній країні вони становлять половину, а то й більшу частину населення. В Україні, приміром, – 54%. Але справа не тільки в соціальній справедливості. Світові експерти прийшли до висновку, що країни, які мають в своїх парламентах та урядах менше 25-30% жінок, погано справляються з питаннями соціального захисту, охороною материнства і правами дітей [3].

Таким чином, вагоме представництво жінок у політиці має цілу низку позитивних наслідків, це:

- внесення до порядку денного нових і забутих тем, оскільки різниця в життєвому досвіді впливає на пріоритети, обрані жінками і чоловіками;

- посилення конкуренції ідей;

- підвищення якості управління;

- жінки більше дбають про соціально-економічний розвиток країни;

- жінки частіше прислухаються до своїх виборців (Результати досліджень показують, що жінки-політикині, на відміну від своїх колег-чоловіків, охочіше боронять пріоритети, що їх вони вважають важливими для кращого життя в громадах, ніж ті, які висуває їхня партія);

- жінки працюють краще просто тому, що вони повинні (Згідно з дослідженням Емі Стейгервальт і Джефрі Лазаруса, професорів політології в Державному університеті Джорджії, жінкам важче потрапити на виборчу посаду, але коли вони таки отримують її, то справляються краще);

- жінки чутливіші до корупції («Експеримент щодо корупції й гендеру» Фернанди Рівас 2013 року свідчить, що чоловіки частіше пропонують хабарі. Дослідження також показало, що

чоловікам держслужбовцям хабарі пропонують вищі, ніж жінкам. І хоча говорити про те, що жінки хабарів не беруть, теж не можна, статистика засвідчує, що їхні підходи до цієї проблеми відрізняються);

–Більше жінок у політиці – вищі гарантії миру (Згідно з дослідженням американських науковців, які проаналізували міжнародні дані за чотири десятиліття, якщо частку жінок у парламенті збільшити на 5 %, імовірність того, що країна вдаватиметься до насильства в міжнародних конфліктах, буде вп'ятеро нижчою [4].

Отож, жінки формують колосальний потенціал, який можна використати у багатьох сферах життєдіяльності. Збільшення повноважень жінки в українській політиці, спричинить

розвиток економіки, демократії та суспільства загалом. Щоб досягти успіху у цьому питанні, українська влада має вжити певну низку заходів, таких як: збільшення ролі жінки в політичному, економічному та соціальному житті суспільства; зрівноваження оплати праці жінок та чоловіків; збільшення кількості шляхів для самореалізації жінки; підвищення престижності робочих місць жінок; розширювати сферу функціонування дитячих садків. За допомогою цих заходів ми зможемо покращити гендерну ситуацію в нашій країні та раціонально використовувати всі наявні трудові ресурси.

«Проблема – не в законах, а в головах, у яких досі сидять стереотипи нерівності»

Список використаних джерел:

1. Ворчакова І. Є. Жіночий рух у суспільнополітичному житті України [монографія]. Миколаїв: вид-во МНУ імені В. О. Сухомлинського, 2012. 287 с.
2. Круглий стіл в МЦПД на тему «Жінка у суспільно-політичному житті: упередження, можливості, перспективи» <https://commons.com.ua/ru/genderni-kvoti-proti-statusu-kvo-dostup-zhinok-do-politiki/>
3. Нофенко А.С. Жінки в українській політиці: виклики та перспективи <https://core.ac.uk/download/pdf/78067693.pdf>
4. Результати загальнонаціонального соціологічного опитування, проведеного у рамках проекту «Збільшення можливостей жінок» <http://icps.com.ua/nashi-proekty/aktualni-proekty-mtspd/zbilshennya-mozhlyvostey-zhinok/>

УДК :32.019.52

*Пискір Соломія, студентка III курсу
спеціальності «Право»,
науковий керівник Городиська Н.І.*

ГРОМАДСЬКА ДУМКА НА РІЗНИХ ЕТАПАХ РОЗВИТКУ ЛЮДСТВА

«Вона демонструє себе за її допомогою, нав'язує себе політичним діячам, які стають її виконавцями. Саме це називається силою громадської думки»

Г. Тард

Актуальність даної теми полягає в тому, що в сучасному демократичному суспільстві є нормою зростаюча соціально – політична активність громадян та їх безпосередня участь в політичному житті держави. Вагому роль у розумінні цього процесу відіграє такий феномен, як громадська думка. Вона перетворюється в сучасному суспільстві на потужну впливову силу, дослідження та вивчення якої дає можливість розуміти її як не тільки важливий, але й достатньо складний процес у суспільно-політичному житті сучасного демократичного суспільства.

Громадська думка є органічним сплавом соціально-політичних, психологічних, ідеологічних, етичних та інших елементів.

Громадська думка являє собою більш-менш пов'язану сукупність роздумів та відповідей на запити сучасності. Можна сказати, що вона є своєрідною статистичною системою, керованою як логікою, так і почуттями людей.

Початковим моментом народження громадської думки є момент народження індивідуальної думки. Адже кожна людина, яка займає визначену позицію по відношенню до якогось явища, події, виступає не як ізольований індивід, а як

член визначеного колективу. Саме ця обставина дає можливість дослідникам, фіксуючи індивідуальні думки, з'ясувати і думку громадську. При цьому дуже велику роль грає розуміння залежності, яка існує між індивідуальною і громадською думкою і витікає із своєрідності взаємовідношень між ними [2, с. 57].

Поняття “громадська думка” можна визначити як сукупність поглядів індивідів стосовно певної проблеми. Едуард Бернайз під громадською думкою розумів “поняття, що описує ледь вловиму, рухливу та нестійку сукупність індивідуальних суджень”.

Хоча термін «громадська думка» (public opinion) першим використав англійський державний діяч і письменник Джон Солсбері у 1159 р., розвиток соціології громадської думки пов'язаний з роботою німецького соціолога Ф.Тьоніса «Критика громадської думки», яка була видана у 1922 р. Пізніше соціологія громадської думки стала тісно взаємодіяти з соціологією політики і соціологією масової комунікації, що почасти завадило їй стати достатньо незалежною. Цьому ж сприяла тенденція розглядати громадську думку як механічну суму індивідуальних настанов.

Громадська думка є одним із найдавніших суспільних феноменів. Ще з античних часів можна простежити дві тенденції: від ототожнення думки та істини софістами (як кому здається, так є і насправді) і до повного ігнорування правителями думки пересічних громадян. Одні кажуть: «Голос народу – голос Бога», а інші: «Неосвічений простолюдин береться за все і говорить більш за все про те, про що він найменше знає» [1].

Одна з перших студій впливу громадської думки на державні рішення належала Г. Томпсону. Його праця «Громадська думка і лорд Біконсфілд» була опублікована в Лондоні 1886 року.

Дж. Брайс ще 1898 року писав: «Народ має законне право говорити, чого бажає, але він менше знає, як і в якій формі можна здобути бажане, або іншими словами: громадська думка може визначати кінцеву мету, але вона менш пристосована для визначення вибору і засобів, необхідних для її досягнення».

Сутність думок людей вивчалась ще в античні часи. Для філософських поглядів Парменіда, Емпедокла, Демокрита характерно протиставлення категорій «думки» і «знання». Думка розглядалась цими вченими як помилкове знання, щось неясне, нестійке, яке йде всупереч раціональній істині. Але вже після Платона і Аристотеля все більше визнання отримує інша точка зору: думка є щось середнє між знанням і вірою. Вона являє ніби зв'язуючу ланку між чистою чуттєвістю і раціональною істиною.

Боротьба цих двох тенденцій продовжувалась і тоді, коли у сфері наукового, філософського дослідження опинилось явище, яке позначалося терміном «громадська думка». Ця боротьба наочно прослідковується у поглядах представників німецької

класичної філософії. Так, Гегель у своїй роботі «Філософія права» дав досить розгорнуту концепцію громадської думки, яка включала її визначення, характеристику різних сторін тощо.

Гегель чітко виділяв те об'єднуюче, що є в сукупності індивідуальних думок, спільних справ, проблем, що викликають загальний інтерес. Ця ідея найбільш повно розглядається у визначенні: «Формальна, суб'єктивна свобода, яка полягає у тому, що окремі особистості як такі, мають і висловлюють свою власну думку, судження про спільні справи і подають пораду відносно них, проявляється у тієї сумісності, яка називається громадською думкою» [3, с. 27].

Слід підкреслити, що комплекс проблем, які пов'язані з динамікою громадської думки, тобто з її розвитком, рухом, змінами під впливом різних факторів, досліджувався наприкінці 20-х рр. Причому в нашій країні громадська думка розглядалась з діалектичних позицій, тобто з точки зору її розвитку, з урахуванням факторів, які впливають на її формування. У післявоєнний період ця тенденція помітно посилилася.

Громадська думка не є сумою індивідуальних думок. Але вона зберігає все те, що є спільного, характерного у масі індивідуальних думок. Причому вона виявляє сильний зворотній вплив на думки окремих індивідів. Цей факт зафіксований соціологами ще у 20-ті рр. XX ст.

Починаючи з 60-х рр. дослідники розглядали громадську думку переважно як стан свідомості і відповідно аналізували її у структурі громадської свідомості.

Розвиток соціології громадської думки у 70-80-ті рр. був пов'язаний з запитом практики і це призвело до

накопичення досить великого емпіричного матеріалу а також до висунення ряду положень теоретичного характеру. Однак це збільшення обсягу знань носило спорадичний характер і стосувалось, в основному, окремих сторін сутності та форм громадської думки, процесів її формування [1].

Практика показує, що громадська думка має великий пізнавальний потенціал, тобто здатність адекватно відбивати сутність дійсності. Досвід мас, який виражається в їхній колективній думці, як правило, точно фіксує ті чи інші явища, процеси дійсності. Саме тому, вивчення громадської думки є певним чином дослідженням існуючої реальності.

Сучасна людина включена у різноманітну мережу зв'язків і відношень. Її безпосередній індивідуальний досвід надто обмежений, а потреба орієнтації у динамічній соціальній дійсності вимагає формування загальної картини того чи іншого явища, процесу. У цих випадках і використовуються наочно-чуттєві знання, які часто заповнюють «білі плями» у загальній картині за рахунок уявлення.

Апогей у розвитку громадської думки одночасно стає початком останнього етапу її існування. Сила громадської думки людей, реалізована у діях, веде до задоволення потреб. Громадський інтерес, який викликав до життя певне ставлення, втрачає свою актуальність, і громадська думка з даної проблеми ніби вичерпує себе. Однак життя йде вперед, у людей народжуються нові потреби, які призводять до формування громадської думки. Громадська думка не виникає на пустому місці та не зникає безслідно.

За останнє десятиліття інтерес до громадської думки в Україні помітно поживав, що зумовлено демократизацією політичного, соціально-економічного, духовного життя. Сформувалося кілька напрямів її дослідження. Один із них пов'язаний зі спробами українських вчених переосмислити сутність громадської думки, інтерпретувати її з позицій сучасного соціологічного знання, показати її значення як соціальної інституції, визначити механізми її формування та функціонування (праці В. Осовського, І. Попової, О. Якуби, В. Матусевича, В. Полторака, Ю. Сурміна) [2, с. 64].

Наприкінці ХХ — на початку ХХІ ст. в Україні відбувається інституціоналізація громадської думки (становлення її як соціальної інституції). Це — складний, тривалий процес, оскільки безпосередньо пов'язаний з демократичними, політичними, соціально-економічними перетвореннями, нормалізацією соціокультурних та соціокультурних процесів у суспільстві.

Отже, не дивлячись на те, що термін «громадська думка» почав застосовуватися тільки в середині ХІІ ст., проблеми, пов'язані з вивченням громадської думки, цікавили вже античних філософів. Дослідження теорії громадської думки продовжується і зараз. Взагалі, громадська думка виражається через оцінювання явищ навколишнього середовища. Саме це оцінювання дає імпульс для формування настанов, які відбивають готовність суб'єкта діяти певним чином у сучасному соціумі.

Список використаних джерел:

1. Багмет М.О., Ляпіна Л.А. Громадська думка як соціальний феномен: аналіз теоретико-методологічних підходів. URL: http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/Npchdusoc_2008_103_90_12.pdf]
2. Безклубенко С. Д. Мистецтво організації громадської думки : монографія / С.Д. Безклубенко. Київ : Вид. центр КНУКіМ, 2016. 398 с.
3. Історія зв'язків із громадськістю : конспект лекцій / укладач Н.С. Подоляка. Суми : Сумський державний університет, 2016. 158 с

УДК 316.343.3-053.81

*Поруцька Вікторія, студентка III курсу
спеціальності «Право»,
науковий керівник Городиська Н.І.*

СОЦІАЛІЗАЦІЯ МОЛОДІ ЯК СОЦІАЛЬНА ТА СОЦІОЛОГІЧНА ПРОБЛЕМА

*“Гідність держави зрештою залежить від
гідності особистостей, які її створюють”*

Дж. Мілль

Актуальність теми полягає в тому, що сьогодні у час глобальних змін і кардинальних перетворень велику увагу потрібно приділяти молоді, яка є майбутнім суспільства і світу в цілому. Важливими є питання про виховання сучасної молоді, формування у неї високих культурних, моральних і в першу чергу громадянських цінностей, які формують досконалу взаємодію між індивідами, котрі в свою чергу становлять єдине ціле – громадянське суспільство.

Розвиток нових технологій, інформаційних зв'язків між людьми, становлення нових ідеалів і в загальному будь – які зміни, які виникають у світі впливають на людей і на їхнє мислення, але не завжди цей вплив є позитивним.

Якщо ж говорити про молодь, то вони більш схильні до таких впливів, тому що молоді люди, якраз перебувають у такому вразливому віці, де будь-який негативний вплив може нашкодити і мати своє відображення вже на дорослій

людині в майбутньому, відповідно це є причинами різноманітних проблем у цілому суспільстві. Молоді люди є майбутнім нашого світу, тому формування системи її цінностей, життєвих планів і стратегій поведінки сьогодні стає прообразом майбутнього світу завтра.

Стан наукової розробки. Питанню про проблематику соціалізації сучасної молоді присвячено велике різноманіття наукових праць, виховних методик, висловлювання науковців, розроблення різних наукових підручників.

Соціалізація відбувається протягом усього життя людини, однак на початкових етапах формування особистості її значення стає першорядним, тому що саме в дитинстві, підлітковому та молодому віці закладається основний потенціал особистості, який впливає на подальше її життя. Тому соціалізація молоді – це процес становлення і розвитку даної

групи аж до переходу її у групу дорослих, це поетапне включення молоді в соціум, яке здійснюється на основі діяльності і самодіяльності, у процесі суб'єкт - суб'єктної взаємодії з іншими віковими групами [3, с. 48].

Молодь – це соціально - демографічна група, яка відокремлена на основі сукупності вікових характеристик і особливостей соціального стану. Її соціально – психологічні особливості мають соціально-історичну природу і залежать від суспільного ладу, культури та властивих даному суспільству, закономірностей соціалізації.

Прискорення темпів громадського життя спричиняє підвищення ролі і значення молоді в суспільно-політичному і культурному житті. Підвищення темпу розвитку технологій, оновлення освіти, умов праці побуту спричиняють соціально – культурні розходження між поколіннями. Виникнення нових проблем і подій штовхають на пошуки нових рішень та переоцінку минулого досвіду.

Найпоширенішою проблемою молоді є самовизначеність в суспільстві. Дуже складно деяким молодим людям знайти себе, чітко відповісти на питання: хто я і чого я хочу? Незнання себе і своїх бажань є причиною того, що у майбутньому такою людиною можна легко маніпулювати, нав'язати свою думку і вона буде сприймати її за власну. При цьому таку людину буде важко назвати повноцінно щасливою, адже вона буде робити те, чого по суті вона не хоче. Як наслідок це може бути не задоволення власною роботою, сім'єю і загалом собою. Низький рівень самостійності мислення, заважає формуванню здатності приймати відповідальні рішення в ситуації вибору [2, с. 25].

Проблемою молоді також є небажання нести відповідальність не тільки за долю суспільства, але й за власне майбутнє. Тому дуже важливо виховувати у дітей ще в ранньому віці здатність до самостійності.

Відображення у свідомості більшості молодих людей розшарування суспільства (бідні-багаті, еліта – аутсайтери, демократи – націонал - патріоти тощо). Одночасно з розшаруванням відбувається процес ціннісного усвідомлення своєї належності до певної групи, страти, що супроводжується формуванням своєрідних захисних бар'єрів між прошарками і групами, іноді закріплених у стереотипах, правилах, символіці, місцях відпочинку.

Спостерігається підвищення ролі приватних, особистих життєвих цінностей (матеріальна забезпеченість, вдалий шлюб, здорові діти, наявність житла, автомобіля тощо) при зниженні цінностей суспільно значущих (давати користь суспільству, бути необхідним людям) [1, с. 66].

Значне піднесення таких цінностей, як гроші, кар'єра, успіх при значній орієнтації на ринкові відносини і недержавний сектор економіки.

Відсутність соціальної солідарності, що створена відсутністю консолідуючих ідеалів і байдужістю до суспільних проблем та процесів, які відбуваються в суспільстві, а також нечіткість уявлень про громадянський обов'язок та патріотизм. Українська молодь у віці 14-29 років здебільшого не цікавиться політикою. За даними Всеукраїнського соціологічного опитування Центру аналізу та соціологічних досліджень Міжнародного республіканського інституту (MPI) в 2019

році, найцікавішою для української молоді є політика України на загальнонаціональному рівні: тих, кому дуже цікаво та скоріше цікаво — 13% від усіх опитаних [2, с. 24].

Відносно слабка вираженість внутрішньої свідомості, що оберігає особистість від деформацій чи деградації в складних життєвих ситуаціях є також проблемою сучасної молоді. В такому випадку дуже важливо навчитися в юному віці вмінню стриманості і розсудливості, керування розумом, а не емоціями.

Проблема формування ціннісних орієнтацій молоді в сучасних умовах є відображенням складностей процесу її соціалізації, який втілює інтегральний результат взаємодії двох цілісних систем: з одного боку, суспільства, що впливає на особистість молодої людини, з іншого — особистості, яка активно та вибірково засвоює попередній актуальний досвід соціуму, знання, норми, цінності, традиції, що накопичуються і передаються від покоління до покоління. Від того, наскільки ефективно будуть засвоєні ті чи інші цінності і яким чином будуть вироблятися потреби та інтереси, залежить рівень успішної соціалізації: чи стане молода людина повноцінним громадянином і особистістю, чи її поведінку вважатимуть девіантною. Відсутність ідеалів і цілей у сучасному житті негативно впливає на становлення молоді, тому вони мають бути обов'язково визначені для того, щоб молодь могла на них орієнтуватись у процесі особистісного розвитку [3, с. 49].

Тому дуже важливо виховувати у ранньому віці високі ціннісні орієнтири, задля успішності соціалізації і становлення справжньої відповідальної і розумної людини і громадянина.

Підпорядкованість масової свідомості впливу засобів масової інформації як зовнішнього прояву віртуалізації способу життя. У сучасному суспільстві молодь, споживаючи інформацію, формує та вкорінює особливу культуру, яка часто орієнтована на візуальні образи. У зв'язку з цим Е. Тоффлером було введено поняття «кліп - культура», тобто культура, заснована на «кліпах» інформації. Кліп - культура породжує відповідну свідомість, у якій немає місця рефлексії та уявленням [1, с. 49]. Споживаючи візуальні образи наприклад при перегляді фільму чи стрічки Instagram, у нас зникає бажання думати, натомість прочитавши книгу ми розвиваємо наше мислення. Тому дуже важливо розвивати змалечку любов до книг і читання, адже так можна виховати розумну і думаючу людину, яка в свою чергу є гарантом становлення суспільства розумних і відповідальних людей.

Отже, можна зробити висновок про те, що сучасна молодь зустрічається з численними проблемами на шляху до соціалізації. В першу чергу виникнення даних проблем пов'язані з вихованням, яке було у сім'ї та школі, вплив різних соціальних подій, які формують соціальне бачення світу тощо. Дуже важливо приділяти увагу саме вихованню, адже виправити недоліки людського характеру, сформувати правильне бачення світу, розмежувати добре і погане та пояснити це, можна лише у ранньому віці, коли дитина тільки пізнає світ. Також вартим уваги є залучення молоді до командної праці, оскільки внаслідок таких справ формується командний дух, любов до ближнього і взаєморозуміння між людьми. При стрімкому розвитку технологій та інформаційних винаходів важливо не забувати про реальний світ з

усіма його проблемами, які прийдеться вирішувати, а для того щоб їх вирішити потрібно мати мислення, яке треба розвивати. Виховання таких рис особистості, як відповідальність, взаєморозуміння, вміння керуватися розумом, мислення, особиста гідність і повага до гідності іншої людини є рушіями до становлення суспільства розумних, відповідальних і гідних людей.

Список використаних джерел:

1. Дмитрук Н., Падалка Г., Кіреєв С. та ін. Цінності української молоді. Результати репрезентативного соціологічного дослідження становища молоді. Київ, 2016. с 65 – 67 URL: http://dsmsu.gov.ua/media/2016/11/03/23/Zvit_doslidjennya_2016.pdf
2. Молодь та молодіжна політика в Україні: соціально-демографічні аспекти / За ред. Е.М. Лібанової. Київ : Інститут демографії та соціальних досліджень ім. М.В. Птухи НАН України, 2010. с. 24 – 25 URL: <https://ukraine.unfpa.org>
3. Підлісний М. М. Соціологія молоді. Дніпропетровськ : Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ, 2019. с 48 - 49 URL: <http://er.dduvs.in.ua/>

УДК 323.281:94(477)

*Пузяк Христина, студентка III курсу
спеціальності «Право»
науковий керівник Рудик М.С.*

ВТРАЧЕНІ ПОКОЛІННЯ: МАЛОДОСЛІДЖЕНІ СТОРІНКИ ТРАГЕДІЇ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ ДОБИ «ВЕЛИКОГО ТЕРОРУ»

*ЛЮДИНО! ЗУПИНИСЬ! СХИЛИ ГОЛОВУ...
У цих місяцях у 30-ті рр. замучено, закатовано,
розстріляно сталінським тоталітарним режимом
сотні безневинних земляків-УКРАЇНЦІВ.*

Сьогодні, аналізуючи події ХХ століття з висоти майже столітньої давності, не можна не згадати про трагічні сторінки історії, які випали на долю українського народу, насамперед про свавілля, яке чинив більшовицький тоталітарний режим в Україні у 30-ті – 50-ті роки минулого століття. Особливо яскравим свідченням цього були страшні репресії доби «Великого терору» (1937-1938 рр.) [1]. Про ці події свідчать численні розсекречені архівні документи, наукові джерела, письмові свідчення очевидців та жертв терору, що проливають світло на один з найтяжчих злочинів проти людяності. Політичний терор проти власного народу більшовики розпочали з моменту захоплення влади, масово страчуючи цілі народи, насамперед українців, з єдиною метою: послабити національно-визвольний рух на українських землях та знищити українство як державний та національний організм. Більшовицька політика носила цілеспрямований, організований характер, вразивши практично всі верстви

української нації – інтелігенцію, військовиків, політиків, діячів української культури та найбільше вразила селянство. Суцільна колективізація, голодна смерть стали не єдиним наслідком років тоталітаризму. Голод не просто вбивав селян-українців, він нищив національну культуру, спотворював світогляд і цінності цілого покоління українців [2].

Пік політичних репресій припав на кінець 30-х рр. Задля цього було перебудовано весь репресивно-каральний апарат та створено жорстку репресивну каральну машину, яка запрацювала на повну силу. Масові чистки проводилися під гаслами боротьби зі шкідництвом, військово-фашистськими змовами, проти членів сімей «зрадників Батьківщини». У червні 1937 року було прийнято партійну постанову «Про антирадянські елементи», яка дала початок масовим репресіям. Уже до середини листопада 1938 року без суду було винесено 681692 смертних вироки, які виконувалися негайно. Більше 1,7 млн. людей було відправлено в табори. Згідно з даними розсекречених архівів і документів СБУ, в Україні з 1935 по 1951 рік жертвами розкуркулення стали понад 2 млн. 800 тис. людей. У 1936 році заарештували 15 717 осіб, у 1937-му - 159537, в 1938-му – 106 096, в 1939-му – 11 744. Близько 16,5 тис. чоловік було розстріляно в 1937-му. У період 1927 – 1990 рр. було заарештовано понад мільйон осіб, серед них, як не прикро понад 50 % українців [11]. Саме тоді, у 1937 році, на честь 20-ї річниці жовтневого перевороту у Соловецькому таборі особливого призначення було розстріляно біля сотні представників української інтелігенції, серед яких: Лесь Курбас, Микола Куліш, Михайло Яворський, Валер'ян Підмогильний, Михайло Яровий та сотні інших [4]. Таким

чином, 1937р. став найбільшим виразником масового беззаконня і страждань народу від тоталітарного режиму. Десятки тисяч українців-патріотів були знищені радянською владою, розстріляні, закатовані, або заслані у далекі безлюдні землі радянської комуністичної імперії. Урочище Биківня, Лук'янівський цвинтар, Рутченкове поле, Вінницькі поховання, Урочище Суча Балка, Урочище Сандармох, Куропати, Левашовська Пустка, Собача Пустка, Алжир – це німі свідки страшних злодіянь комуністичного тоталітарного режиму. Тільки на Україні на сьогодні відомо чимало місць масових поховань жертв сталінського політичних репресій. Серед них – П'ятихатки у Харкові, Католицький цвинтар в Умані, Єврейський цвинтар в Черкасах, село Халявин на Чернігівщині, Другий Християнський цвинтар в Одесі, Дем'янів лаз в Івано-Франківську, замок Лонцького на Львівщині [4].

Урочище Биківня – тепер Національний історико-меморіальний заповідник «Биківнянські могили» – заповідник національного значення із 2006 р., найбільше в Україні місце поховання жертв масових політичних репресій 1937-1941 років. У Дніпровському районі міста Києва, на його північно-східній околиці, за 1,5 км від колишнього селища Биківня поблизу автостради Київ-Бровари. Територія Національного історико-меморіального заповідника «Биківнянські могили» складає майже 239 га та є найбільшим в Україні місцем поховання жертв сталінських репресій. 1937-1941 років вона була місцем таємного поховання жертв сталінських політичних репресій, розстріляних у київських в'язницях НКВС УРСР. У 1940 році таємна спецділянка НКВС у Биківнянському лісі стала місцем

поховання розстріляних поляків із так званого «катинського списку». Однією з найкривавіших стала ніч у Києві 19 травня 1938 року, коли у в'язницях НКВС було розстріляно 563 людини [5].

Лук'янівський цвинтар «Розстріляне відродження» (Київ) – братське поховання 28 діячів культури, письменників, науковців, розстріляних 15–17 грудня 1934 р. Їх було зарито вночі на Лук'янівському цвинтарі. Братством Андрія Первозданного 18 грудня 1994 року на цьому місці був встановлений великий дерев'яний хрест із переліком усіх страчених [6].

Рутченкове поле – (Кіровський район, Донецьк) – весною 1989 р. під час розкопок було виявлено більш ніж 500 останків людей. Місцевим жителям було добре відомо, що тут знаходиться не просто «заборонена зона», а що вона є місцем страти засуджених «ворогів народу» [6].

Вінницькі поховання – проведення репресій у Вінницькій області, яка на той час була прикордонним регіоном з «буржуазною» Польщею та Румунією, було дещо специфічним. В області мешкала значна частина колишніх вояків армії Української Народної Республіки та Української Галицької армії. Також підозру викликала значна польська меншина в регіоні. З огляду на близькість кордону, численні родинні та приятельські зв'язки з закордонним населенням, вважалось, що в області існує ціла мережа «агентів іноземних розвідок», «диверсантів» та «ворогів народу». Спеціально для боротьби з ними до Вінниччини був відряджений Іван Корабльов – один з найдосвідченіших працівників НКВС [7].

Урочище Суча балка (Луганськ) – у 1937-1942 рр. на території балки силами НКВС таємно були розстріляні і поховані

понад 2 тисячі жителів Луганщини. У січні 1990 року, під час будівництва на цій території гаражного кооперативу ніж бульдозера зачепив цілий пласт кісток. Було відкрито кримінальну справу, яка велася 7 місяців обласною прокуратурою і поповнювалась новими версіями. Завдяки архівним матеріалам вдалося встановити імена багатьох розстріляних, проте проводити ексгумацію тіл та розкопки було заборонено через підозру епідеміологів, що у скотомогильнику, влаштованому після війни на місці людського поховання, закопували останки тварин, померлих від сибірської виразки, тому його законсервували [8].

Урочище Сандармох (Карелія) – тут було розстріляно і поховано біля 10000 осіб, 300 з яких були представники українського Розстріляного відродження. В основному це були спецпоселенці Біломорсько-Балтійського каналу та в'язні Соловецьких таборів [10].

Куропати (околиця Мінська, Білорусь) – фабрика смерті. Кількість жертв в Куропатах точно не з'ясована: архіви КДБ Білорусі, що стосуються Куропат, і досі засекречені [9].

Левашовська пустка (околиця Санкт-Петербурга) – один з найбільших цвинтарів жертв сталінських репресій, секретний об'єкт КДБ до 1989 р. Вона сьогодні розташована в межах Петербурга, а раніше це була безлюдна околиця Ленінграда, куди звозили тисячі засуджених до розстрілу. Вісімдесят років тому до міста прислали план – засудити повинні були понад чотири тисячі осіб. Поставлене завдання навіть перевиконали. Сьогодні історики кажуть про 40 тисяч розстріляних тут [10].

Койранкангас, Собача Пустка (Ржевськ, РФ) – місце масових розстрілів неподалік селища Токсово на території

Ржевського артилерійського полігону [10].

Алжир (Казахстан) – так скорочено називали Акмолинський табір дружин «зрадників Батьківщини» в казахстанському селищі Акмолі неподалік Астани. Починаючи з 1938 року саме сюди засилали репресованих жінок з усього Радянського Союзу. За 16 років через табір пройшли понад 20 тисяч в'язнів: дружини, дочки, сестри «зрадників Батьківщини» й інші жінки з сімей засуджених за «розстріляними» статтями. При цьому за 16 років існування в Алжирі не було жодної жінки, засудженої особисто: всі вони були винні тільки в тому, що їхні рідні були визнані «ворогами народу».

Здавалося б, жах сталінських репресій в минулому, однак окупація Криму і Донбасу російським агресором з 2014р. супроводжується і надалі репресіями проти українців, кримських татар, усіх, для кого Україна – рідний дім. Вбивства, розстріли, катування, викрадення людей, фізичні і моральні тортури щодо українських військовослужбовців, добровольців, волонтерів – це реальність сьогодення. Українські патріоти і сьогодні, на початку XXI століття – жертви політичних репресій, вони і на далі продовжують страждати від кремлівського

тоталітарного режиму [11]. Задля утвердження нетерпимості до будь-яких проявів насильства проти людяності, задля відродження національної пам'яті слід пам'ятати про тих, хто став жертвою більшовицького режиму і був ув'язнений у концтаборах або засланий у Сибір. Саме тому Указом Президента України від 21 травня 2007 року «Про заходи у зв'язку з 70-ми роковинами «Великого терору» - масових політичних репресій 1937-1938 рр.» в Україні встановлено День пам'яті жертв політичних репресій, який відзначається щороку у третю неділю травня. Це день пам'яті і скорботи, день, коли кожен свідомий українець має змогу осмислити трагічні події української історії. Перифразовуючи відомий вислів «Війна не закінчена, доки не поховано останнього убитого солдата», можна сказати: доки не поховано і не згадано останньої жертви тоталітарного режиму, війну з ним не закінчено. Та попри все, у супереч нелюдським знущанням та величезним втратам, український народ таки зміг вистояти і здобути омріяну поколіннями незалежність. І сьогодні ми не маємо іншого вибору, як консолідуватись, захищаючи власну державу, свою свободу і демократичний вибір.

Список використаних джерел:

1. Музей «Територія Терору» стаття «Великий терор». URL: <http://www.territoryterror.org.ua/uk/history/1919-1939/ussr/srsr8/>.
2. Василенко В. Голодомор 1932-1933 років в Україні як злочин геноциду: правова оцінка. Київ: Вид-во імені Олени Теліги, 2009. 48 с.
3. Офіційний веб-сайт Маньківської РДА. URL: <http://mankrda.gov.ua/informacijnij-rozdil/aktualnij-komentar/den-pamati-zhertv-politichnih-repres/>.
4. Веб-сайт «Історична правда» URL: <https://www.istpravda.com.ua/research/50db659307b77/>.

5. В. О. Козенюк. Биківня. *Юридична енциклопедія*: [у 6 т.] / ред. кол. Ю. С. Шемшученко (відп. ред.) [та ін.]. Київ, Українська енциклопедія ім. М. П. Бажана, 1998.
6. Віртуальний інформаційний стенд до дня пам'яті жертв політичних репресій «Ще поминальна свічка не загасла, я завжди пам'ятатиму про вас...». URL: <https://www.slideshare.net/Savua/ss-75739335>.
7. Валерій Васильєв, Юрій Шаповал. Етапи «Великого терору»: Вінницька трагедія «Дзеркало тижня», № 31 (406) 23.08.2002.
8. «Донбас» читання образу. Володимир В'ятрович, Ігор Каретніков, Богдан Короленко, Максим Майоров, Володимир Тилишак, Ярослав Файзулін, Вікторія Яременко. URL: <https://books.google.com.ua/books?id=4lh-DwAAQBAJ&pg=PT85&lpg=PT85&dq=урощище+суча+балка&source=bl&ots=Xr2Ro3Ogpl&sig=ACfU3U1YUfIBwo3pawwGLDBbMbe5v7xVZw&hl=uk&sa=X&ved=2ahUKEwiZ59iY6ZfpAhWwxIsKHVW5By4Q6AEwBnoECAwQAQ#v=onepage&q=урощище%20суча%20балка&f=false>.
9. Тут помирили жертви репресій: страшна географія сталінських таборів та розстрілів. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/28831839.html>.
10. Радіо «Свобода» «Від «ворогів народу» до «ворогів-народів»: національні операції Великого терору 1937–1938 років». URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/28821243.html>.
11. Інститут Національної пам'яті «19 травня в Україні День пам'яті жертв політичних репресій». URL: <https://uinp.gov.ua/pres-centr/novyny/19-travnya-v-ukrayini-den-pamyati-zhertv-politychnyh-represiy>.

УДК 316.36'06

*Сівіцька Ганна, студентка III курсу
спеціальності «Право»,
науковий керівник Городиська Н.І.*

СІМ'Я, ШЛЮБНІ ВІДНОСИНИ ЯК ПРЕДМЕТ НАУКОВОГО ЗАЦІКАВЛЕННЯ МИСЛИТЕЛІВ У РІЗНІ ІСТОРИЧНІ ЕТАПИ РОЗВИТКУ СУСПІЛЬНОЇ ДУМКИ

Актуальність теми полягає в тому, що сім'я є одним із найважливіших соціальних інститутів. Всюди, де б ви не опинилися, сьогодні, так само як і вчора, справедливе твердження: сім'я – першооснова будь-якого суспільства. Сім'я – це не тільки результат найелементарніших природних емоцій людини (любові, ненависті, сексуальності, прагнення, самотності, емоцій, пов'язаних із покаранням, жертвовністю, релігійними поглядами і т. ін.). Це також основна

«територія», на якій відбувається відтворення поколінь та виховання.

Соціологія сім'ї – це галузь соціології, що вивчає формування, розвиток та функціонування сім'ї, шлюбно-сімейних відносин у конкретних культурних та соціально-економічних умовах. Від розуміння проблем, що пов'язані з життєдіяльністю сім'ї, залежить стабільність суспільства.

Теоретичні погляди щодо цінності шлюбу та сімейного життя досліджували

філософи та мислителі від Платона, Аристотеля та Сократа до Л. Моргана, К. Маркса, Ф. Енгельса. З розвитком та утвердженням історичного методу дослідження здійснювали аналіз різних форм подружнього життя та цінності сімейно-шлюбних відносин антропологі М. Мід, Леві-Строс та інші, соціологи Т. Парсон, М.С. Мацьковський тощо, філософи Фуко, Е.Тоффлер та інші. Впродовж останніх років в Україні досить багато сучасних українських вчених приділили увагу роздумам та вченням щодо цінностей шлюбу та сімейного життя. До таких вчених - філософів належать: М. Абисова, Є.Р. Борінштейн, Є. Головаха, О. Демчук, Е. М. Лібанова, Ю.М. Савельєва, О. В. Шумейко, та деякі інші [1, с. 48].

Сім'я - мала соціальна група, члени якої пов'язані шлюбом, батьківством і спорідненням, спільністю побуту, загальним бюджетом і взаємною моральною відповідальністю.

До визначення природи і сутності сім'ї мислителі минулого підходили по-різному. Одна з перших спроб визначити характер шлюбно-сімейних відносин належить давньогрецькому філософу Платону. Патріархальну родину він вважав незмінною, вихідною громадського осередка: держави виникають в результаті об'єднання сімей.

Однак Платон не був послідовний у своїх поглядах на сім'ю. У проектах «Ідеальної держави» з метою досягнення згуртованості суспільства він пропонував введення спільності дружин, дітей і майна. Ця ідея була не нова. Давньогрецький історик Геродот у своїй знаменитій «Історії» зазначав, що спільність жінок була відмінною рисою у ряду племен. Такі відомості зустрічаються протягом всієї античної епохи.

Аристотель, критикуючи проекти «ідеальної держави», розвивав ідею Платона патріархальної сім'ї як вихідної і основний осередок суспільства. При цьому сім'ї утворюють «селища», а з'єднання «селищ» - державу.

Філософи античності, середньовіччя і почасти навіть нового часу бачили в основі суспільних відносин сім'ю, звертали основну увагу на ставлення родини до держави, а не на характеристику її як особливого соціального інституту. Певною мірою ці погляди поділяли навіть німецькі філософи І. Кант і Г. Гегель. Основу сім'ї І. Кант бачив у правовому порядку, а Г. Гегель - в абсолютній ідеї. Зауважимо, що вчені, що визнають вічність і визначальність моногамії, фактично ототожнюють поняття «шлюб» і «сім'я», відмінності між ними зводяться до формального початку. Звичайно, між поняттями «шлюб» і «сім'я» існує тісний взаємозв'язок [2, с. 209].

Недарма в літературі минулого, а іноді і сьогодення, вони нерідко використовуються як синоніми. Однак у суті цих понять є не тільки загальне, але чимало й особливого, специфічного. Так, вчені переконливо довели, що шлюб і сім'я виникли у різні історичні періоди.

Шлюб - соціальна форма відносин між жінкою та чоловіком, за допомогою якої суспільство впорядковує і санкціонує їх статеве життя і встановлює їх подружні та батьківські права й обов'язки.

Сім'я являє собою більш складну систему відносин, ніж шлюб, оскільки вона, як правило, об'єднує не тільки подружжя, але і їх дітей, а також інших родичів або просто близьких подружжю людей.

Найбільшою віхою на шляху обґрунтування еволюційних ідей була

праця американського вченого Л. Моргана (1818-1881) «Стародавнє суспільство». Пізніше обґрунтування походження і розвитку сім'ї дали К. Маркс і Ф. Енгельс. Вони стверджували, що економічні відносини, що становлять основу суспільно-економічних формацій, є в той же час і основою сім'ї. К. Маркс зазначав, що «сім'я повинна розвиватися в міру того, як розвивається суспільство, і повинна змінюватися в міру того, як змінюється суспільство». Ф. Енгельс показав, що разом з розвитком суспільства і сім'я, як його найважливіший осередок, під впливом соціально-економічних умов переходить з нижчої форми у вищу [1, с. 51].

Таким чином, сім'я є продуктом історичного розвитку, і кожна суспільно-економічна формація має властиві тільки їй шлюбно-сімейні відносини.

З другої половини 30-х рр. ХХ ст. починається процес зміцнення сім'ї, тут важливо зрозуміти, як зазначає В.Т. Пуляєв, що сім'я як інститут суспільства і сім'я як інститут держави не тотожні і не рівнозначні. Держава є суто політичний інститут суспільства, який об'єднує людей в рамках правових норм. Держава підпорядковує інтереси людей власним інтересам. Всі юридичні явища соціальні, але не всякий соціальний феномен є правовим. Далеко не всі інститути суспільства оформляються юридично. Тому ототожнювати діяльність держави з функціонуванням суспільства не можна. Сім'я - це явище загальнолюдське, категорія громадянського суспільства, а

сім'я як інститут держави - категорія юридична, що виражає відносини підпорядкування сім'ї відомим нормам, правилам і законам права.

Американський політолог і філософ Р. Дворкін, філософи Дж. Хорто, М. Хардімон вказують, що сім'я, як і держава, чітко визначає, хто ми є: нашу самоідентифікацію і наше місце у світі. Тому субординація людини відносно сім'ї, а сім'ї – відносно держави викликає на сьогодні все більше дискусій [2, с. 210].

В основі причин, що спонукають людей об'єднуватися в сімейні групи, створювати стійкі зв'язки і взаємодії, лежать потреби людини. Соціально-економічні зміни, що відбуваються в сучасному суспільстві вплинули на стан родини. Сучасна сім'я знаходиться в пошуку нових шляхів свого розвитку.

Таким чином можна зробити висновок, враховуючи еволюційні погляди теоретиків, що шлюб та сім'я є предметом зацікавлення мислителів у різні історичні етапи розвитку суспільної думки. Через сім'ю змінюються покоління людей, в ній людина народжується, через неї продовжується рід. Сім'я, її форми і функції прямо залежать від суспільних відносин в цілому, а також від рівня культурного розвитку суспільства. Природно, чим вище культура суспільства, отже, тим вище культура сім'ї. Сім'я являє собою більш складну систему відносин, ніж шлюб, оскільки вона об'єднує не тільки подружжя, але і їх дітей, інших родичів.

Список використаних джерел:

1. Кравченко Г. С. Цінність шлюбу та сімейного життя в сучасному українському суспільстві / Г. С. Кравченко. *Наукове пізнання: методологія та технологія*. 2019. №2 (43). С. 47-54.

2. Савельєва Ю. М. Сім'я як філософська проблема: досвід деконструкції. *Наукове пізнання: соціальна філософія та філософія історії*. ЖДУ імені Івана Франка. 2016. С. 209-213.

УДК 94:327(100)

*Туткалюк Іван, студент III курсу
спеціальності «Право»,
науковий керівник Дживра І.І.*

ЗОВНІШНЬОПОЛІТИЧНІ АМБІЦІЇ СРСР НАПЕРЕДОДНІ І НА ПЕРШОМУ ЕТАПІ ДРУГОЇ СВІТОВОЇ ВІЙНИ

*Мені доводилося займатися історією воєн, і у всі
часи бачив одне: сучасники відносили війну до
невизначеного майбутнього, тоді як вона вже
стояла на порозі їхніх країн.*

Карл фон Клаузефід

Друга світова війна, стала найбільшою за своїми проявами та наслідками трагедією в історії людства, дана подія потребує глибокого аналізу і вивчення, адже і сучасний світовий порядок не є ідеальними. Непродумані політичні та військові кроки великих держав можуть призвести до непередбачуваних наслідків. Тому такою важливою є необхідність з усією серйозністю оцінити помилки і прорахунки минулого, визначити можливі ризики дій тих чи інших держав та їхніх політичних еліт, сформувати цілісну й системну модель протидії геополітичним викликам. Особливу увагу необхідно сконцентрувати на імперських спробах сучасної Росії відновити свій вплив як глобального світового супергравця, ігноруючи при цьому права інших суб'єктів світового співтовариства. Історія має правило діалектично повторюватись. Подібні імперські спроби комуністичного СРСР у міжвоєнний період скористались сприятливою можливістю для власного просування в Європу (1939-1941 рр.) можна вважати однією з причин, що

зумовили і призвели до Другої Світової війни. (Звісно, звинувачувати лише СРСР буде грубою історичною помилкою. Левова частка відповідальності лежить на тогочасній «Західній демократії», а особливо на нацистській Німеччині, яку справедливо вважають головним винуватцем).

Стан наукової розробки. Питання підготовки СРСР до агресії у Європі, аналіз політичних, економічних та військових приготувань Москви у міжвоєнний період, особливо 1930-1941 рр., висвітлюють такі історики і публіцисти як І.Буніч, А.Трубачук, О.Суворов та інші. Дане питання значною мірою політизоване, складне і дискусійне. І до сьогодні відомі і авторитетні дослідники не наважуються сміливо і ствердно заявити про агресивні плани Сталіна.

Мета даного дослідження. На основі аналізу доступних джерел підтвердити право на існування зазначеної гіпотези про те що СРСР можна вважати одним з ініціаторів і реалізаторів Другої світової війни. Привернути увагу до факту

здійснення агресивної політики з боку російської держави в епоху комуністичного періоду її історії в 1930-1941 рр.

Видатний діяч Українського визвольного руху Степан Бандера сформулював основи генетичної поведінки росіян (московитів): «Ілюзія, що російський народ і більшовицький імперіалізм – це дві окремі речі, що російський народ не є носієм, а тільки жертвою останнього...» [1]. «Імперіалізм російського народу – це явище історичного порядку, що змінює свої форми та методи дії... Його сутність і намагання підкорити собі інші народи...» [2].

Після жовтневого перевороту 1917-го лідери більшовизму марили ідеями світової революції. «Перманентна революція» не була реалізована Ленінін і Троцьким в 1918-1920рр. Теза «Про побудову соціалізму в окремо взятій країні» стала лише прикриттям, ширмою яку можна було просто прибрати, і знову реалізовувати (за слухних умов)»перенести на штиках» в усі країни Європи комуністичну інтернаціональну систему під патронатом СРСР. Саме ці стратегічні плани радянського вождя Сталіна отримали слухну нагоду для реалізації на рубежі 30-40 років. На XVIII з'їзді ВКП(б) Сталін повертається в завуальованій формі до ідеї допомоги народам жертвам агресії [3]. Чіткіше, вже для бійців РСЧА, дана ідея окреслюється в газеті «Пропагандист и агітатор РККА» № 19 жовтень 1939р.: «Почуття інтернаціоналізму проникають у всю нашу Червону Армію..., яка є армією світової революції» [4]. Подібні твердження у своїх працях подають І.Буніч, О.Суворов та Дарій Світлий: «Над світом зависла сатанинська загроза

знищення» [5]. Сталін побачив можливість «Великої війни» між західними країнами і всіляко підтримував Німеччину з 1939р., на яку радянські керівники мали плани ще з 1922р. (Рапалльський договір) [6].

Радянський вождь 1939 року прийняв пропозицію Німеччини про співпрацю [7], перед ним постав Гітлер, скований у міжнародному політичному маневрі. Фюрер ніби сам йшов у фарватер Сталінських агресивних планів, протиставивши Гітлера Франції і Британії можна було внести комунізм у воюючу Європу і «малою кров'ю», добитися того, про що мріяли більшовики з 1917-го. Пакт 1939 року став новою віхою в історії Європи. «Мирна бабуся Європа доживає свої дні». Було сформовано новий агресивний блок: СРСР - Німеччина. Даний факт вимагав корекції планів з боку Заходу, події вступали в активну фазу [8]. Поділ Польщі (51,4% у СРСР і відповідно 48,6% у Німеччини) пройшов успішно. Далі: Фінляндія, Прибалтика, Буковина, вітання з приводу перемоги «німецької зброї» у Франції. Сталін очікував війни Німеччини з Англією і був шокований таким швидким падінням Франції.

Усе йшло відповідно до планів вождя СРСР. У Німеччину гнали ешелони з сировиною, а звідти станки і обладнання. Тотальна мілітаризація СРСР, пропаганда «визвольних походів в Європу», розміщення 70% армії в прикордонних округах, десятки тисяч танків і літаків, артсклади і аеродроми – усе йшло до наступу на Гітлера. Німецька сторона моніторила події в СРСР та відслідковувала переміщення РСЧА. Гітлер розумів необхідність кардинального перегляду власних планів, Сталін «заніс сокиру над його головою».

Для Німеччини єдиним виходом була реалізація плану «Барбароса» 22.06.1941. Гітлер пішов ва-банк. На нараді з вищим військовим керівництвом на закид генералів про те, що війна з СРСР може стати жахливим кінцем, категорично заявив: «Краще жахливий кінець, ніж жах без кінця» [8]. А паралельно з цим в СРСР Жуков займався вдосконаленням мобілізаційного плану МП-41, з розрахунком його здійснення до 1 липня 1941 року. Розгортались 303 дивізії, чисельність армії зростала до 8,9 мільйона чоловік, 32628 тисяч літаків, 106 тис. артсистем, 37 тисяч танків (у 10 разів більше німецького), 10679 бронемашин, 600 тисяч авто [9]. Для чого такі приготування? Значна кількість аеродромів знаходились в зоні досягнення ворожої артилерії.

Таким чином, агресивна і підступна політика радянського керівництва стала однією з ключових факторів виникнення військового конфлікту в Європі. В період з 09.1939-го по 22.06.1941 року, СРСР є країною агресором, і такий статус зберігся б і утвердився, якби Гітлер не зруйнував намірів Сталіна в липні 1941 року самому здійснити агресію. Два диктатори зчепились, як павуки в банці. Як наслідок перемогла цивілізована демократія Заходу. Вже у післявоєнний період СРСР не мав достатньої потуги в конкуренції із демократичним світом, крах комунізму став лише проблемою часу. Проте Росія і сьогодні не покидає реваншистську ідею відродження власної геополітичної величч. Жертвами такої ідеї стають інші держави, зокрема і Україна.

Список використаних джерел:

1. Бандера С. Перспективи Української революції. Дрогобич: Вид.фірма «Відродження», 1998. 218с.
2. Бандера С. Перспективи Української революції. Дрогобич: Вид.фірма «Відродження», 1998. 509с.
3. <https://lov-trotsky.liv.journal/com.38581>
4. <https://lov-trotsky.liv.journal/com.38597>
5. Світлий Д. Світова московсько-єврейська проблема та визвольний націоналізм. Тернопіль: «Мандрівець», 2010. 38с.
6. История дипломатии. Т. 3., ТЗМ.: ОГИЗ Госполитиздат, 1945. 179-186с
7. Фляйшхаур Ингеборг. Пакт. Гитлер, Сталин, «инициатива германской дипломатии» 1938-1938. Москва, «Прогрес», 1991. 266-268с.
8. <https://knigavuhe.org/book/operacija-groza-ili-oshibka-v-tret'em-znake/>«Операция «Гроза», или ошибка в третьем знаке...»
9. Анфилов В.А., Голиков Ф.Н. Загадка 1941 года. О войне под разными ракурсами. Москва, « Вече», 2004. С. 194-196.

УДК 159.923.2.

*Удич Соломія, учениця 8 класу
гімназії «Гармонія», Галицького коледжу імені В'ячеслава Чорновола,
науковий керівник Сидор Н.В.*

МОВЧАЗНИЙ БУНТ КАТЕРИНИ БІЛОКУР

*«Куди я не йду, що не роблю, а те, що я надумала малювати,
слідом за мною. Та й спати я ляжу, а воно мені вчувається, а воно
мені ввижається, та нібито щось до мене промовляє, щоб я його не
кидала, щоб я його не цуралась, щоб я його малювала,
та чи на папір, чи на полотно виливала»*

Катерина Білокур

Серед численних імен видатних українських художників різних періодів лише віднедавна почесне місце посіла і Катерина Василівна Білокур [1].

Її життєпис – то як роман, сповнений драматизму, де було й нерозділене кохання і чиєсь нерозуміння, де були й конфлікти з близькими людьми, і причиною всьому була та ж таки одержимість, нездоланна відданість мистецькому покликанню. Чимало сторінок з її життя та творчості досі залишаються маловідомими.

Мета дослідження: вивчення та узагальнення інформації про творчу спадщину народної художниці Катерини Білокур. З мети випливають завдання, які необхідно розв'язати: дослідити біографію художниці; з'ясувати умови, в яких формувався митецький талант К. Білокур; обґрунтувати її життєву філософію; дослідити стан збереження пам'яті та популяризації творчості Катерини Білокур.

Народилася Катерина Білокур орієнтовно 7 грудня 1900 р. У віці 6-7 років Катерина навчилася сама читати. На сімейній раді було вирішено не віддавати дівчину до школи, щоб заощадити на одязі та взутті. Малювати почала з ранніх

років, однак батьки не схвалювали це заняття і забороняли ним займатися.

Батько, Василь Йосипович Білокур, був заможною людиною, мав 2,5 десятин орної землі, тримав худобу. Крім Катерини у сім'ї були два сини – Григорій і Павло. Попри заборони Катерина продовжувала малювати потайки від рідних, використовуючи для цього полотно та вугіль. Малювала декорації для драмгуртка. Пізніше Катерина також грала на сцені цього театру.

Період творчості художниці припав на початок 30-х і до кінця 50-х років. А тепер додаймо те, що Катерині Білокур не вдалося отримати жодної освіти, не лише художньої. Двічі Катерина Білокур намагалася поступити та отримати фахову художню освіту. Спочатку 1924 р. у Миргородський художньо-керамічний технікум, а у 1928 р. до Київського театрального технікум. Але щоразу їй відмовляли через відсутність документу про закінчення школи. Та її це не зупиняло у творчості, вона продовжувала наполегливо малювати.

Про свої перші кроки у мистецтві художниця згадувала: «Украла у матері кусочок білого полотна та взяла вуглину... І я намалюю з одного боку полотнини що-небудь, надивлюсь-

намілююь, переверну на другий бік – і там те саме. А тоді виперу той кусочок полотна – і знов малюю...»

На міжнародній виставці в Парижі 1954 р. було три картини Катерини Білокур – «Цар-Колос», «Берізка» й «Колгоспне поле». Це саме після ознайомлення із ними Пабло Пікассо був у неймовірному захопленні і сказав свою знамениту вже фразу: «Якби ми мали художницю такого рівня майстерності, то змусили б заговорити про неї весь світ» [3, с. 6]. Перші дві картини в Україну не повернулися – їх викрали з виставкової зали.

Вона не робила ескізів до своїх картин і не писала етюдів, і навіть не наносила на полотно контуру майбутньої композиції. По зафарбованому полю вона відразу ж писала деталь за деталлю, у відповідності до задуму. Це прийом, властивий всім народним майстрам і недосяжний для художників професійного станкового живопису.

Багатий мистецький доробок художниці – то результат справжнього, щоденного творчого подвигу. «Її життєпис, – зазначав Олесь Гончар, – то як роман, сповнений драматизму, де було й нерозділене кохання, і чиясь нерозуміння, де були й конфлікти з близькими людьми, і причиною всьому була та ж таки одержимість, нездоланна відданість мистецькому покликанню» [6, с. 9].

Вперше картини Катерини Білокур експонувались в 1940 р. на обласній виставці в Полтаві, а потім уже на республіканській – в Києві. Вони були із захватом сприйняті як глядачами, так і отримали високу оцінку серед професіоналів.

Вона подорожує до Києва та Москви, аби на власні очі побачити

шедеври відомих геніїв образотворчого мистецтва. Це надихнуло її по поверненні на цілу серію робіт. Нажаль, у 1941 р. вони були виставлені у Полтавському краєзнавчому музеї і загинули від пожежі під час війни разом з музеєм.

У наш час по різному вшановують пам'ять та оцінюють творчий доробок Катерини Білокур:

- наш земляк художник Олег Шупляк у різні роки намалював два портрети Катерини Білокур;

- щорічно майстрам народного мистецтва присуджують премію імені Катерини Білокур до дня народження художниці;

- з 2009 р. у Національному драматичному театрі ім. Івана Франка йде вистава «Дві квітки кольору індиго» про Білокур та Фріда Кало;

- є навіть вулиці в Україні, названі на честь Катерини Білокур – у Києві у Печерському районі та у м. Ірпінь. Ми віднайшли також і об'єднання співвласників багатоквартирного будинку імені Катерини Білокур, яке зареєстроване у м. Київ;

- у 2000 році випущено пам'ятну монету номіналом 2 грн. присвячену 100-річчю від дня народження Катерини Білокур;

- з 1999 р. у м. Тернопіль в осередку Національної скаутської організації України Пласт діє дівочий курінь, який обрав собі патронесою Катерину Білокур, його створила Зоряна Удич і до якого я сьогодні належу. У 2016 р. дівчата з куреня відвідали музей-садибу своєї патронеси.

З 26 листопада 1977 р. у будинку, в якому пройшло життя Катерини Білокур створено Музей-садибу, яку щорічно відвідують тисячі людей.

Таким чином, ім'я Катерини Білокур народу, передається прийдешнім та її творча спадщина живе у пам'яті поколінням.

Список використаних джерел:

1. Українські Художники. URL: <http://uartlib.org/ukrayinski-hudozhniki>.
2. Катерина Білокур. URL: <http://uartlib.org/ukrayinski-hudozhniki/katerina-bilokur>.
3. Білокур К. Я буду художником!: документальна оповідь у листах художниці, розвідках М. Кагарлицького. Київ: Спалах ЛТД, 1995. С. 3-15.
4. Катерина Білокур: поетична художниця. URL: <https://www.epochtimes.com.ua/life/art/katerina-bilokur-poetichna-khudozhnitsya-107442.html>.
5. Творчість Катерини Білокур (1900 - 1961). URL: <http://www.ukrmuzey.com/gallery/tvorchist-katerini-bilokur-1900-1961?fbclid=IwAR2CZsPhUSmhVdNJ4BcYLAdr1ZR786LAU1ZtBbn4DRJY2Ou2yKuDQwEfpNU>.
6. Василя Нагай. Катерина Білокур: Альбом / Вст. слово Олесь Гончара. К.: Мистецтво, 1972. С. 9-24.

УДК 349.2: 331.2 (477)

Худоб'як Діана, студентка II курсу спеціальності «Право», науковий керівник Рудик М. С.

СВОБОДА ВИРАЖЕННЯ ПОГЛЯДІВ В ІНТЕРНЕТІ: МЕЖІ ДОЗВОЛЕНОГО

На сьогоднішній день Інтернет відіграє все більшу роль у нашому житті і набуває значного поширення. Свобода вираження поглядів у мережі набуває популярності: за допомогою неї ми маємо можливість читати Інтернет-ЗМІ, переглядати телевізійні та радіопередачі, відвідувати сайти, дивитись фільми, читати книжки та отримувати найрізноманітнішу інформацію.

За результатами дослідження компанії We Are Social та Hootsuite в Україні станом на 2018 рік проживає 25,6 мільйонів інтернет-користувачів, що складає 58% всього населення. 13 мільйонів з них користуються соціальними мережами, а мобільними телефонами для спілкування в інтернеті –

9,5 мільйонів. Дослідники побачили загальну світову тенденцію: більшість людей в світі користується інтернетом з мобільних телефонів – 52% інтернет-трафіку за 2018 рік припадає саме на них. Вони також звернули увагу на те, що 9 з 10 користувачів соціальних мереж використовують для цього саме мобільні пристрої [6].

Свободі вираження поглядів було надано найвищого статусу в Загальній Декларації шляхом закріплення її в преамбулі як однієї з чотирьох невід'ємних свобод: «Люди матимуть свободу слова і переконань, і будуть вільні від страху та нестатків» [4], також даний аспект згадується у Європейській

конвенції з прав людини, а саме статті 5 [3].

З поширенням доступу до мережі Інтернет мільйонів осіб, з перетворенням Інтернету з військового проекту на простий засіб спілкування з'являлося все більше питань і в користувачів, і в державних органів щодо меж дозволеної поведінки у віртуальному просторі [2]. Дана тема є досить суперечливою та викликає постійне обговорення, особливо з моменту загострення соціально-політичної ситуації у світі, виникненням загрози інформаційних війн, порушення конституційних прав та свобод людини і громадянина. Вчені та експерти розглядаючи дане питання поділилися на два табори: ті, хто підтримує відкрите вираження поглядів в Інтернеті та ті, хто є налаштовані до інноваційного способу вороже. У ст. 34 Конституції України задекларовано: «Кожному гарантується право на свободу думки і слова, на вільне вираження своїх поглядів і переконань. Кожен має право вільно збирати, зберігати, використовувати і поширювати інформацію усно, письмово або в інший спосіб – на свій вибір». Тому вираження власної думки через соціальні мережі має свої переваги.

По-перше, швидке поширення інформації серед громадськості – за допомогою швидкої передачі даних та її розповсюдження ЗМІ можуть усвідомлено та оперативно доносити важливу інформацію в маси для чіткого ознайомлення.

По-друге, Інтернет також створив новий феномен цивільної журналістики або «громадян-журналістів», які висвітлюють події з усіх куточків світу, зокрема, із зон війни та заворушень, куди звичайні журналісти не мають доступу. Вони стають «журналістами» лише в

момент опублікування тексту, фото чи відео для вільного доступу громадськості.

По-третє, створення та розвиток так званої «академічної свободи», що досі ще не була відома за межами мережі Інтернет значно розширили доступ до наукової інформації та збільшили можливості поширення наукових поглядів і наукових результатів [1].

В епоху розвитку соціальних мереж користувачі не замислюються над тим, до чого у реальному, а не віртуальному житті може призвести звичайний пост на Facebook або Instagram. Здавалося б, Ви лише висловили свою думку щодо певної події, а ваш пост було видалено адміністрацією соціальної мережі або, що гірше, з'являється загроза притягнення вас до відповідальності [5]. Що ж стосується негативних відгуків до свободи вираження поглядів в Інтернеті, то тут варто визначити кілька моментів.

По-перше, відсутність єдиної системи правового регулювання правопорушень в Інтернеті – у різних джерелах як міжнародного, так і національного права закріплені і свобода слова, і свобода вираження поглядів, і свобода інформації тощо, проте, про гарантування таких фундаментальних свобод в мережі Інтернет в законодавстві мова не йде.

По-друге, найбільшу небезпеку тероризм у мережі представляє для країн, де кількість користувачів перевищує 50%. За допомогою інтернет-зв'язку терористичні групи, організації, спілки можуть створювати та проводили терористичні акти, які важко усунути та передбачити міжнародним організаціям та світовим мережам правоохоронних органів.

По-третє, явище анонімності у соціальних мережах та на різноманітних

сайтах породжує правопорушення. Виникає свавілля щодо висловлення власних думок та свободу вираження негативних поглядів на рахунок дій чи ідей у різних ситуаціях. Без наявності карного апарату, що відслідковував би даних злочинців та правопорушників, анонімне порушення чинного законодавства на території як України, так і інших держав світу стрімко розвивається, порушує і створює проблеми, які на даний момент правова система влади не може усунути, а тим більше регулювати, адже інформації про особу, яка вчиняє даний вид правопорушення не можна визначити [5].

По-четверте, свобода вираження поглядів породжує розповсюдження та розв'язання інформаційних війн у кіберпросторі. У ході такої війни агресор приписує жертві те, що робить сам, а відповідно жертва в очах споживачів інформації перетворюється на агресора, агресор в свою чергу стає справедливим месником. Як приклад, подаємо кібервійну у соціальних мережах в період розв'язання конфлікту між Росією та

Україною. Протягом усього періоду протистояння соцмережі з боку Росії або російських спецслужб в Україні є досить активними та розповсюджують недостовірну («фейкову») інформацію, аби викликати обурення у населення, ментально розділити українську націю. Варто нагадати прислів'я, яке є актуальним і для вираження поглядів у мережі Інтернет: «Сім раз відмір, один раз відріж». Тому перш ніж постити, коментувати або репостити ту чи іншу публікацію, проаналізуйте, чи не спричинить це для вас негативні наслідки [5].

Отже, якщо свобода вираження поглядів – «кисень демократії», тоді Інтернет – це його атмосфера, у якій живуть люди, дихають та реалізують свою свободу вираження поглядів. Проте на підставі вищевикладеного стає зрозумілим, що Інтернет не змінив фундаментально природу свободи вираження поглядів чи меж її захисту, а лише ввів інновації у користування даним правом.

Список використаних джерел:

1. Бенедек В., Кетеман М. *Freedom of expression and Internet*. Видавництво Ради Європи, 2013. 208 с.
2. Ващенко А. Свобода вираження поглядів в Інтернеті: Pro et Contra . *Право та інновації* № 3 (7). 2014 . 49-54 с.
3. Європейська конвенція з прав людини. URL: https://www.echr.coe.int/Documents/Convention_UKR.pdf.
4. Загальна декларація прав людини: URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015.
5. Лавренова Н., Абрамович Н. Свобода вираження поглядів у мережі Інтернет: межі дозволеного. URL: <https://www.legalalliance.com.ua/publikacii/svoboda-virazenna-pogladiv-u-merezi-internet-mezi-dozvolenogo/>.
6. Опришко Л., Володовська В., Дворовий М. Свобода слова в Інтернеті К. ГО «Платформа прав людини». 2019. 44 с.
7. Конституція України: (офіц. текст: за станом на 28 червня 1996 р.) Верховна Рада України. К. Відомості Верховної Ради. 1996. №30. С. 141.

СЕКЦІЯ ФІНАНСІВ ТА ЗАГАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ ДИСЦИПЛІН

УДК 330.1:658

*Довгань Арсен, студент II курсу
спеціальності «Фінанси, банківська справа та страхування»,
науковий керівник Колісник Т.Б.*

ПРІОРИТЕТИ РОЗВИТКУ “ЗЕЛЕНИХ ФІНАНСІВ” В УКРАЇНІ ТА У СВІТІ

Сьогодні людство досягло значущого свого розвитку. Проте, зараз він веде до погіршення стану навколишнього середовища. Однак, якщо і далі продовжувати цей розвиток без кардинальних змін, це зможе призвести до зростання екологічної загрози та зробить неможливий сталий розвиток. Зважаючи на це, на сьогоднішній час багато вчених задумались над цим питанням. Одним із результатів пошуку стала концепція «зеленої» економіки, як досягнення сталого розвитку.

Проблеми «зеленої» економіки в українській науці досліджували і досліджують такі науковці як Ю. Бережна, С. Біла, Б. Буркинський, Т. Галушкіна Т. Горянська, Б. Данилишин, А. Мартинюк, О. Чмир та інші.

Метою наукової роботи є: визначення суті концепції «зеленої» економіки, принципів її застосування, складнощі застосування, а також огляд стратегічних напрямків реалізації моделі «зеленої» економіки в Україні та світі.

Курс на «озеленення» економіки є загальносвітовим трендом, що охоплює практично всі сфери життя. Напротивагу, в Україні досі не існує цілісної державної політики в даному напрямку. Відомі окремі позитивні приклади вдалого впровадження деяких інструментів

“зеленої” економіки, найбільш вагомим з яких є «зелений тариф» [2, с.1].

“Зелена” економіка є основним інструментом сталого розвитку держави у сучасних умовах, оскільки перехід до такої економіки передбачає поетапне відновлення природних відновлення екосистем, що забезпечить економічну ефективність, соціальну справедливість та стійкість навколишнього середовища.

Зелена економіка забезпечує більш високі темпи зростання ВВП, створює нові робочі місця, стимулює економічний прогрес і одночасно знижує такі ризики, як наслідки зміни клімату, зростання дефіциту водних ресурсів тощо [1, с. 49].

Проте, основними пріоритетними напрямками розвитку “зеленої” економіки у сучасних умовах є:

1. Сільське господарство. Зокрема, це органічне землеробство, вирощування енергетичних культур (ріпак, верба, кукурудза), використання соломи у енергетичних цілях.

2. “Зелене” будівництво. Грандіозний інструмент, який має великі перспективи, оскільки це дасть можливість поліпшити комфортність помешкань українців, збільшенню податкових надходжень до бюджету, збільшення місцевої зайнятості на противагу роботі за кордоном, продовження строку служби будівель.

3. Запровадження «зеленого» тарифу як потужний стимул для розвитку ринку устаткування для сонячних, вітрових, гідроелектростанцій.

4. Упровадження нових інструментів “зеленої” економіки у промисловості як технологій більш чистого виробництва, екологізації індустрії.

5. Інші пріоритетні напрямки розвитку.

Отже, Україна має великий потенціал для розвитку «зеленої» економіки, однак, необхідна державна підтримка та сприятливий інвестиційний клімат для широкомасштабного втілення новітніх технологій.

Список використаних джерел:

1. Гура А.О., Гуцан Т.Г. Зелена економіка: сутність, чинники та перспективи розвитку в Україні : Збірник наукових праць Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди «Економіка». Харків, 2017. 52 с.

2. Мартинюк А., Огаренко Ю. Перспективи розвитку «зеленої» економіки : Фонд ім. Фрідріха Еберта, Київ, 2012. 17 с.

УДК 336.76

Західна Юлія, студентка II курсу спеціальності «Фінанси, банківська справа та страхування», науковий керівник Оверко В.В.

СУТЬ ТА СТРУКТУРА РИНКУ ЦІННИХ ПАПЕРІВ В УКРАЇНІ

Розвиток фондових ринків викликає все більший науковий інтерес, оскільки, розширення його частки у загальній структурі постійно зростає. Саме діяльність фондового ринку спрямовано на створення в Україні централізованого ринку цінних паперів. Таким чином, розвиток цивілізованого інвестиційного процесу в економіці України, подальше проведення ринкових реформ неможливі без створення ефективно працюючого фондового ринку, який має забезпечувати реалізацію національних інтересів України та сприяти зміцненню її економічного суверенітету. В умовах посилення структурних дисбалансів розвитку ринку цінних паперів України набуває актуальності питання розвитку цього сегменту фінансового ринку з метою мобілізації ресурсів для їх подолання [5].

Вагомий внесок у наукові дослідження ринку цінних паперів здійснили такі вітчизняні вчені, як: М. Бурмака, С. Бірюк, О. Василик, М. Гапонюк, М. Гольцберг, Н. Дегтярьова, Ю. Коваленко, Д. Леонов, В. Лісовий, О. Мертенс, О. Мозговий, О. Прімерова, І. Рекуненко, М. Солодкий, О. Сохацька, В. Суторміна, Н. Шапран, В. Шелудько, І. Школьник, В. Федосов та інші. Дослідження функціонування ринку цінних паперів ринку як складової фінансового ринку України досліджували також такі вітчизняні науковці, як **Л. Петик, В. Редзюк, Д. Леонов, С. А. Ніколаєва, В.В. Корнеєв, О.М. Мозговий, О. Т. Мендрул, В. В. Оскольський** та інші.

Ринок цінних паперів є багатофункціональною системою, яка сприяє акумуляції капіталу для інвестицій у виробничу і соціальну сфери, структурній перебудові економіки, позитивній динаміці соціальної структури суспільства, покращенню

добробуту громадян за рахунок володіння і вільного розпорядження цінними паперами, підготовленості населення до ринкових відносин. Ринок цінних паперів – це важливий елемент всієї економічної системи України. Він виконує низку специфічних функцій в економічній політиці країни. На сьогодні перед нашою державою стоїть низка ключових завдань, які слід вирішити, а такий інфраструктурний елемент, як фондовий ринок може вагомо полегшити їх розв'язання. Адже сталий розвиток фондового ринку може забезпечити стійке економічне зростання за допомогою залучення інвестиційних ресурсів у реальний сектор економіки, сприяти трансформації заощаджень населення та підприємств в інвестиції, а також інтеграції у світове фінансове середовище [1, с. 23].

На сьогодні сучасний організований ринок цінних паперів України може бути за законодавством представлений лише біржами. В Україні мережа фондових бірж як система не існує. Біржова структура характеризується високою фрагментарністю, яка викликає децентралізацію на попит та пропозицію на цінні папери, а також значно ускладнює контроль над будь-якими операціями з цінними паперами та призводить до встановлення різних правил укладання та виконання біржових договорів [2].

Аналіз розвитку фондового ринку України показав, що він більш мінливий, ніж світові фондові ринки. Подальший розвиток фондового ринку залежить від конкретних заходів держави у сфері розбудови фінансової системи. Для покращення ситуації на фондовому ринку необхідно вжити низку заходів.

По-перше, для виконання зазначеної мети має функціонувати розвинена інфраструктура фондового ринку, має бути запропоновано широкий спектр інструментів та ефективні механізми взаємодії учасників ринку.

По-друге, невід'ємною складовою розвитку фондового ринку має стати його інтеграція у світові фінансові ринки. Разом з тим, розвиток фондового ринку України має бути тісно пов'язаним з розвитком інших сегментів фінансового ринку (банківського, страхового, сектору пенсійного забезпечення тощо).

По-третє, основною функцією, яку має виконувати ринок цінних паперів, є забезпечення грошовим капіталом потреб економіки країни шляхом створення механізму акумулювання, розподілу та перерозподілу фондів коштів від особи, яка володіє вільними інвестиційними ресурсами, до особи, якій необхідні такі ресурси для розвитку [3, с. 754].

Істотним чинником підвищення стійкості фондового ринку має стати залучення на ринок широкого кола інституційних учасників, які, крім усього іншого, стимулюватимуть біржі докладати додаткових зусиль до вдосконалення системи гарантій виконання зобов'язань. Для досягнення цієї мети необхідні узгоджені дії біржі та регулятора. Вирішення завдання нарощення ліквідності та обсягів торгівлі безпосереднім чином із залученням до торгівлі широкого кола індивідуальних інвесторів. Особлива увага має приділятися розвитку Інтернет-технологій, які мають заохотити дрібних інвесторів і населення до активнішої участі на ринку [4, с. 17].

Список використаних джерел:

1. Барановський О. І. Сутність і чинники фінансової безпеки фондового ринку. *Фінанси України*. 2016. № 1. С. 20-38.

2. Денисюк С. Фондовий ринок України: сучасний стан, недоліки та перспективи розвитку. URL:<http://libfor.com/index.php?newsid=3239> (дата звернення: 12.03.2020).
3. Ісхакова О. М., Проценко К. В. Стан та перспективи розвитку фондового ринку в Україні. *Молодий учений*. 2016. № 12. С. 753-756.
4. Петик Л. О. Тенденції розвитку фондового ринку України. *Економіка. Фінанси. Право*. 2018. № 4. С. 16-20.
5. Шологон Л. Д. Сучасні тенденції розвитку ринку цінних паперів в Україні. URL:<http://libfor.com/> (дата звернення: 14.03.2020).

УДК 330.15:502.33

Кізима Юлія, студентка III курсу спеціальності «Фінанси, банківська справа та страхування», науковий керівник Вавричук О.С.

ЗЕЛЕНА ЕКОНОМІКА: ШАНС НА ПОРЯТУНОК ПРИЙДЕШНІХ ПОКОЛІНЬ

Екологічні загрози, пов'язані з глобальною зміною клімату та погіршенням стану довкілля, останніми роками посіли перші позиції серед ризиків світового розвитку. Про це однозначно свідчать документи ООН та її спеціалізованих органів та організацій. Ці зростаючі загрози поставили у пріоритет політичних програм країн світу питання необхідності поетапного відновлення природних екосистем до безпечного рівня, дотримання принципів економічної ефективності, соціальної справедливості та сталості розвитку. Тенденції перших двох десятиліть ХХІ ст. створили "вікно можливостей" для проведення радикальних реформ і переходу на концептуально нові засади економічного розвитку, серед яких ключову роль відіграє концепція «зеленої» економіки. Вона набула популярності в міжнародних, регіональних і національних політичних колах, ставши, з одного боку, відповіддю на світову фінансову кризу, а з іншого – рушієм переходу до нової моделі зростання та розвитку.

«Зелена» економіка є базисом реалізації концепції сталого розвитку на

основі більш ефективного ресурсо- та енергоспоживання, зниження рівнів викидів CO₂, зменшення шкідливого впливу на довкілля та розвитку соціально інтегрованого суспільства. Але «озеленення» економіки вимагає «переформатування» поточних і майбутніх інвестицій, додаткових витрат за межами звичайного підходу.

«Зелені» інвестиції сприяють зменшенню викидів парникових газів, раціоналізації поводження з відходами, ефективному управлінню стічними водами та протидії різним екологічним ризикам, підтримуючи стабільність екосистем, впроваджуючи енергоефективні заходи та розвиваючи відновлювану енергетику та екологічно безпечні технології. Такі інвестиції можуть позитивно впливати на енергетичний баланс країни, підвищувати рівень енергоефективності економіки та конкурентоспроможності вітчизняної продукції на світових ринках, а також платоспроможність населення, зокрема за житлово-комунальні послуги. Вони здатні створювати нові («зелені») робочі місця та

забезпечувати гідну заробітну плату працівникам [1, с. 7-8].

«Зелене» інвестування відбувається різноманітними фінансовими інструментами, найпоширенішим серед яких є «зелені» облігації.

«Зелені» облігації – це боргові фінансові інструменти, надходження від розміщення яких спрямовуються на фінансування зелених проєктів. Реалізація цих проєктів повинна сприяти вирішенню таких глобальних екологічних проблем, як забруднення довкілля, виснаження природних ресурсів, зміна клімату тощо. За рахунок коштів від розміщення «зелених» облігацій фінансуються проєкти у сфері енергетики, з відновлювальними джерелами енергії, запобіганням та контролем забруднення, адаптацією до зміни клімату та ін.

Для України створення ринку «зелених» облігацій є важливим кроком на шляху до розвитку «зеленої» енергетики, енергозалежності та захисту навколишнього середовища. На даний момент, цей сегмент фондового ринку в нашій країні знаходиться на етапі становлення і розвитку, але він уже відіграє велику роль у формуванні фонду фінансових ресурсів. Таким чином, значні обсяги коштів будуть використані для фінансування зелених проєктів у майбутньому.

Новою формою фінансового регулювання природокористування на місцевому рівні в Україні повинні стати «зелені» кредити. Вони, передусім, можуть надаватися так званими «зеленими» банками, що починають розвиватися в провідних країнах ЄС. Особливість діяльності таких банків – той факт, що вони не кредитують (або суттєво скорочують наявні програми кредитування) підприємства з видобутку

вугілля й нафти та традиційних виробників енергії, а надають кредити переважно виробникам енергії з відновлювальних джерел. В Україні подібний механізм кредитування починають застосовувати окремі державні банки, що отримали іноземні «зелені» інвестиції для стимулювання використання населенням нашої країни сонячних батарей, вітрових генераторів, котлів на біомасі тощо.

Також, щоб уникнути катастрофічних змін клімату, людству необхідно вжити жорстких заходів щодо обмеження викидів парникових газів. Найдієвішим із них може стати підвищення податків на вуглекислий газ.

Мета вуглецевого податку — збільшити вартість «брудної» енергії і транспорту, зробивши перехід до зелених технологій більш привабливим з економічної точки зору. Вуглецевий податок вважається економічно ефективним інструментом, оскільки він надає можливість вибору для підприємства - або скорочувати викиди і сплачувати менший податок, або не скорочувати, сплачуючи більший. Таким чином, підприємство саме має вирішувати, яка стратегія є найбільш вигідною для конкретного випадку. Тому граничні витрати на скорочення викидів будуть меншими у разі застосування податку, порівняно з командно-адміністративними інструментами.

Крім того, впровадження податку вимагає мінімальних адміністративних витрат з ряду причин.

По-перше, впровадження податку не вимагає значних інституційних та законодавчих змін, оскільки податкова система є вже налагодженою. Однак, будуть необхідні додаткові витрати на

моніторинг та верифікацію скорочень викидів.

По-друге, вуглецевий податок може приносити дохід державі, який можна використовувати на покриття витрат на адміністрування податку, інші екологічні

потреби або зниження інших податків [2, с. 18].

Отже, введення високого податку буде вигідним, адже це не лише допоможе запобігти кліматичній катастрофі, а й зробить повітря чистішим.

Список використаних джерел:

1. «Зелені» інвестиції у сталому розвитку: світовий досвід та український контекст. URL: http://razumkov.org.ua/uploads/article/2019_ZELEN_INVEST.pdf (дата звернення: 10.03.2020).
2. Порівняльний аналіз податку на викиди CO₂ та системи торгівлі викидами: висновки для України. URL: http://necu.org.ua/wp-content/uploads/NECU_Carbon-tax-vs-ETS_UA.pdf (дата звернення: 15.03.2020).

УДК 655.4.

Капітан Владислава, студентка IV курсу спеціальності «Журналістика», науковий керівник Копестинська О. І.

ТРУДОВІ РЕСУРСИ ВИДАВНИЦТВА «РАНОК» ТА ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ЇХ ВИКОРИСТАННЯ

Найважливішими соціально-економічними завданнями держави в умовах ринкових відносин є забезпечення повної зайнятості трудових ресурсів і високої продуктивності праці, створення нормальних умов для роботи персоналу і підвищення рівня оплати праці, досягнення належного економічного росту і якості життя працівників. У здійсненні даних економічних цілей головну роль покликані грати трудові ресурси.

Сучасне виробництво потребує постійного підвищення якості робочої сили. Вища освіта, достатня професійна підготовка, спеціальні знання та творчий підхід є важливою умовою високопродуктивної роботи усіх працюючих. Зростає чисельність робітників з вищою та технічною освітою — 90% зайнятих.

Для аналізу трудових ресурсів обрано видавництво «Ранок», яке випускає книги, нестандартні за формою і змістом, розробляє, впроваджує та реалізовує продукти, що забезпечують навчання з перших днів життя і до закінчення школи, залучаючи креативних та талановитих людей.

«Ранок» щороку видає близько 600 нових найменувань книжок, наклад яких складає 1,5–2 млн. примірників. У видавництві виходить понад 40 серій дитячих книг, постійно оновлюється перелік навчальних та методичних посібників [1].

За даними Forbes 2019 року видавництво «Ранок» посідало 17 місце у рейтингу. Рейтинг допомагає визначити, хто з видавництв найбільше сконцентрований на просуванні власної продукції та завоюванні покупців, щоб

наростити продажі і, відповідно, отримати найбільшу віддачу від вкладень у бізнес.

Згідно результатів дослідження Українського інституту книги, протягом 2019 р. в країні було видано 16857 найменувань – це більше, аніж за всі попередні роки незалежності.

За даними дослідників, 2019-ий відзначився рекордною кількістю нових найменувань із найбільшим загальним накладом – на ринок було випущено 38 мільйонів примірників. Сукупний валовий прибуток всіх видавництв за оцінками експертів склав від 80 до 100 мільйонів євро. Зростання ринку аналітики пов'язують перш за все зі збільшенням держзамовлення [3].

Основними завданнями кадрової політики на видавництві «Ранок є:

- своєчасне забезпечення підприємства персоналом необхідної якості у необхідній чисельності;
- забезпечення умов реалізації прав та обов'язків працівників, що передбачені трудовим законодавством;
- раціональне використання кадрового потенціалу;
- формування і підтримка ефективної роботи трудових колективів.

Для більш ефективного впливу матеріальних стимулів на персонал необхідно впровадити вдосконалену систему надбавок до основного фонду оплати праці для всіх робітників. Компоненти, які мають істотний вплив на підвищення продуктивності праці, слід і надалі використовувати у вже новій, вдосконаленій системі стимулювання, а цілі на певні періоди робочого часу зробити більш реальними для виконання.

Соціальне заохочення також являється важливою складовою мотивування працівників. Воно надає

змогу працівнику брати участь та впливати на управління виробництвом.

Для ефективності роботи потрібно запровадити нові принципи:

- збільшення заробітної плати;
- зменшення кількості робочих годин для працівників, які потребують зосередженості та ті, що довго працюють за комп'ютером;
- премії за роботу у позаробочий час;
- орієнтація на якість та кількість працівників;
- створення єдиної команди та злагодженої праці;
- кожен працівник повинен виконувати лише свою роботу;
- не об'єднувати декілька вакансій в одну і не навантажувати працівника зайвою роботою;
- залучати працівників, які хочуть працювати, здатні на швидке навчання [2].

Щоб покращити продуктивність праці потрібно завжди враховувати фактори, які постійно можуть змінюватись, але при цьому можна покращити роботу не лише видавництва, але й колективу:

- контроль рівня кваліфікації, професійних знань та вмінь шляхом проведення семінарів;
- професійна придатність, адаптованість, інноваційність та мобільність, залучення креативних людей із нестандартними поглядами;
- дотримання соціально-психологічного клімату, уникнення «напруги» між колегами;
- трудова активність повинна винагороджуватись у вигляді премій або додаткових оплачуваних відпусток;
- моральність та дисциплінованість творчого колективу, за порушення якого передбачаються штрафи або догани;

- творча ініціатива повинна винагороджуватись;
- вмотивованість персоналу;
- здоров'я творчого колективу, проведення загального відпочинку разом із колегами раз на місяць;
- запровадження нестандартних методів мотивації;
- полегшити і підвищити якість роботи працівників шляхом підвищення автоматизації та механізації виробництва;

– модернізація обладнання.

Видавництво повинне бути зацікавлені в якнайшвидшому усуненні усіх недоліків в роботі працівників та використанні виявлених резервів, оскільки це дозволить підвищити ефективність праці, а це, у свою чергу, покращить результати діяльності підприємства.

Список використаних джерел:

1. Видавництво «Ранок». URL: <https://www.ranok.com.ua/> (дата звернення: 14. 03. 2020).
2. Залунін В., Бородин М., Кравченко В. Проблеми та перспективи розвитку трудових ресурсів в Україні. «Young Scientist». 2019. № 4. С. 73-75. URL: <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2016/4/18.pdf>.
3. Топ-10 найприбутковіших видавництв України URL: <https://delo.ua/business/top-10-samyh-krupnyh-knigoizdatelej-v-ukraine-338298/> (дата звернення: 15. 03. 2020).

УДК 655.4.

Кокольська Віталіна, студентка IV курсу спеціальності «Журналістика», науковий керівник Копестинська О. І.

КНИГОВИДАННЯ В СИСТЕМІ ВИДАВНИЧО-ПОЛІГРАФІЧНОГО КОМПЛЕКСУ УКРАЇНИ

Видавничо-поліграфічний комплекс як економічна система відображає зв'язок між такими елементами, як авторське середовище, видавництва, поліграфічні підприємства, книготоргівельні організації, читацьке середовище. Така модель видавничо-поліграфічного комплексу дозволяє управляти усіма його підсистемами, задовольняючи цим попит споживача та суспільства.

Для того, щоб розвиток видавничо-поліграфічного комплексу був стабільним та ефективним, необхідне здійснення належної роботи центрального органу

державного управління галуззю. Його основні завдання полягають у координуванні дій і об'єднанні зусиль всіх виробників друкованої продукції для того, щоб відбулося збільшення рівня ефективної діяльності у економічній системі України та на зовнішніх ринках.

Порівнявши книговидавничий процес в Україні та у зарубіжних країнах, можна зробити висновок, що вітчизняні поліграфічні підприємства виділяються як окрема підсистема, а за кордоном— як стадія видавничого процесу.

Українське видання активно розвивається, оскільки з кожним роком спостерігається збільшення кількості видань. Наприклад, у 2018 р. в Україні було видано 22 612 книг (друкованих одиниць). Це майже на 1000 більше, порівняно з даними за 2016 р. [1, с. 29].

Для здійснення аналізу видавничо-поліграфічного комплексу було обрано видавництво «Укрмедкнига», яке окрім виготовлення власної видавничої продукції, займається також наданням поліграфічних послуг іншим видавництвам та організаціям, розповсюдженням та маркетингом власної друкованої продукції.

Щорічно видавництво «Укрмедкнига» видає понад 200 назв видавничої продукції (підручників, посібників, монографій, журналів) на медичну тематику загальним обсягом 1530 обліково-видавничих аркушів.

Річний дохід від діяльності видавничо-поліграфічного комплексу «Укрмедкнига» становить, в середньому, 2 200 000 грн. Сучасні обладнання та якісні друкарські машини дозволяють видавництву виконувати повний цикл з випуску книг. Завдяки сучасним обладнанням «Укрмедкнига» мінімізує витрати на виготовлення друкованої продукції та є конкурентоспроможним на книговидавничому ринку України [2].

Проаналізувавши діяльність видавничо-поліграфічного комплексу «Укрмедкнига» у 2019 р., можна зробити висновок, що за цей період часу найбільше було видано підручники і посібники для ВНЗ III-IV рівня акредитації. Вони становлять 53,5% від усієї друкованої продукції, випущеної у 2019 р. Англomовні навчальні видання та підручники і посібники для ВНЗ I-III рівня акредитації, видані за аналізований

період часу, становлять відповідно 25,6% та 16,3%. Найменше у видавництві монографій та видань, призначених для широкого кола читачів [3].

Для збільшення ефективності діяльності аналізованого видавництва необхідно здійснювати шляхи для вдалого управління та організації виробництвом. Також варто підвищувати кваліфікаційний рівень працівників, впроваджувати у виробництво сучасні технології та здійснювати стимулювання персоналу.

Щоб підвищити ефективність «Укрмедкниги» в маркетинговому плані, необхідно збільшити кількість штатних одиниць у відділі реклами та збуту, а також створити власну рекламну продукцію. Естетичний та привабливий вигляд прайс-листа на сайті збільшить зацікавленість потенційних покупців друкованою продукцією «Укрмедкниги». Також можна створити каталог видань «Укрмедкниги», де будуть вміщуватися новинки видавництва, їхній короткий опис та фото.

Про успішне проведення видавничого бізнесу свідчить високий рівень прибутковості видавництва. Для його збільшення аналізованому видавництву потрібно збільшити якість друкованої продукції. Контроль за дотриманням якості книг, створення чітких ілюстрацій та якісного матеріалу для палітурок чи обкладинок забезпечить конкурентоспроможність видавництва на ринку.

Ще одним фактором, який впливає на ефективну діяльність видавництва, є його цінова діяльність. При складанні ціноутворення видавництву варто орієнтуватися на собівартість. Це допомагає домогтися такого рівня витрат на виробництво книги, при якому видавництво зможе досягнути бажаного

фінансового результату при реалізації тиражу. Наприклад, видавництву «Укрмедкнига» можна мінімізувати поштові витрати, витрати на транспорт, відрядження.

Отже, ефективна діяльність видавництва залежить від багатьох чинників. Провівши комплексну оцінку

діяльності видавничо-поліграфічного комплексу «Укрмедкнига», можна зробити висновок, що видавництво ефективно функціонує на книговидавничому ринку України, а його продукція має широкий попит серед споживачів.

Список використаних джерел:

1. Базилюк В. Б. Оцінка розвитку підприємств видавничо-поліграфічного комплексу регіону. *Наукові записки*. 2018. № 1. С. 28–35.
2. Видавничо-поліграфічний комплекс «Укрмедкнига». URL: <https://ukrmedknyga.tdmu.edu.ua/> (дата звернення: 29.02.2020)
3. Книговидання-2018: стоп-криза й перерозподіл лідерства. URL: <http://www.chytomo.com/knyhovydannia-2018-stop-kryza-j-pererozpodil-liderstva/> (дата звернення: 07.04.2020)

УДК 657.1.011.56

Марчишин Інна, студентка II курсу спеціальності «Готельно-ресторанна справа», науковий керівник Колісник Т. Б.

ДРОПШИПІНГ ЯК АЛЬТЕРНАТИВНА ІНФРАСТРУКТУРА ЗБУТУ ПРΟΣУВАННЯ ТОВАРУ

Сучасний глобальний маркетинг надає можливість обслуговування клієнтів незалежно від відстані та наявності розвиненої торговельної інфраструктури. Ця обставина докорінно змінює всю систему просування товарів і обслуговування споживачів, відкриваючи нові можливості в освоєнні споживчих ринків навіть невеликим компаніям з обмеженими первинними ресурсами.

Дослідженням і аналізом дропшипінгу займалися такі вчені й економісти-практики: М.Л. Калужський, В. Федоричак, В. М. Ходиревська, І. В. Припадчева, Є.М. Заїкін, Г.А. Яшева.

Метою наукової роботи є: розкрити сутність та основні особливості

дропшипінгу; охарактеризувати переваги та недоліки дропшипінгу.

Дропшипінг – один з варіантів ведення бізнесу, у більшості випадків в інтернеті. Суть полягає в тому, що посередник не має запасів товару на складі, а купує їх у виробника вже тоді, коли отримає замовлення на нього й оплату з боку покупця. Або він передає замовлення оптовику, а потім сам його відправляє [1].

Дропшипінг працює на довірі, оскільки, з одного боку, покупець перераховує кошти, не маючи гарантій на отримання товару, з іншого – дропшипер сплачує за товар постачальнику без упевненості щодо здійснення поставки та якості товару, тому й ризикує у

дропшипінгу виникають через недостатність довіри, неможливість проконтролювати всі процеси й якість товару, тому необхідно виділити наступні переваги та недоліки дропшипінгу:

– до переваг дропшипінгу відносять: мінімальний стартовий капітал; низькі ризики; більше можливостей.

– до недоліків дропшипінгу відносять: немає можливості проконтролювати якість товару, час доставки і залишки на складі; постачальник може використовувати вашу базу клієнтів [2, с. 90].

Як зазначає М.Л. Калужський, із погляду маркетингу така схема дає змогу постачальнику без особливих витрат швидко вийти на будь-які ринки незалежно від відмінностей країни чи інших відмінностей. Оптово-роздрібна торгівля більше стає не потрібна. Великий штат торгових працівників, проміжні склади, логістика поставок, складні договірні відношення також не потрібні

Однак, як відзначає В. Федоричак, не всі товари доречно реалізовувати за схемою дропшипінгу, адже не завжди вдасться отримувати достатній прибуток.

Так, найкраще підходять продукти, які відповідають таким критеріям:

– конкуренція в ніші нижче середньої;

– товар не продається у великих ритейлерів, або принаймні вони не фокусуються на просуванні саме цієї товарної групи;

– недорогий у масовому виробництві;

– можливості достовірної оцінки доходу;

– ймовірності надходження економічних вигід від надання послуг;

– можливості достовірної оцінки ступеня завершеності надання послуг на дату балансу;

– можливості достовірної оцінки витрат, здійснених для надання послуг та необхідних для їх завершення [3].

Отже, на даний момент стан економіки потребує впровадження у бізнес дропшипінгу, оскільки це дасть нові можливості підприємствам простим способом розширити свою діяльність, відкриє нові ринки збуту, збільшить коло споживачів, що загалом приведе до збільшення прибутковості суб'єкта господарювання.

Список використаних джерел:

1. Дропшипінг — що це і з чого почати. URL: <https://horoshop.ua/ua/blog/dropshipping-что-это-и-s-чего-nachat/> (дата звернення: 23.04.2020).
2. Калужский М.Л. Дропшипінг як альтернативна інфраструктура збуту і просування товару. *Маркетинг*. 2012. № 1. С. 90–104.
3. Сутність та особливості обліку операцій дропшипінгу в Україні. URL: <http://ejournal.kspu.edu/index.php/ej/article/view/76/73> (дата звернення: 18.03.2020).

УДК 186

Статкевич Ольга, студентка IV курсу спеціальності «Журналістика», науковий керівник Шендирук Н. М.

ФІНАНСОВИЙ МЕНЕДЖМЕНТ У ВИДАВНИЦТВІ

На сьогоднішній день конкурентна боротьба відіграє одну з ключових ролей в діяльності будь-якого підприємства, тому щоб вижити фірмам необхідно приділити значну увагу управлінню фінансами та її організації.

Поняття управління і організації досліджували багато науковців, серед них: І. В. Терещенко, С. Кові, Б. Трейсі, Г. Захаренко, Н. Власова, Н. Бондаренко та інші.

Фінансовий менеджмент являє собою, систему принципів, методів, засобів і форм організації грошових відносин. Основна суть полягає в управлінні фінансами з метою підвищення ефективності виробництва та розподілу продукту.

На думку Поддєрьогіного А. фінансовий менеджмент — це процес управління формуванням, розподілом і використанням фінансових ресурсів суб'єкта господарювання та оптимізації обігу його грошових коштів [1, с. 15].

Аналіз фінансової діяльності ми проводили на прикладі приватного акціонерного товариства «Кіровоградське видавництво» Корпоративне підприємство ДАК «Укрвидавполіграфія». Прибуток є важливим показником економічного ефекту, тобто результату господарської діяльності підприємства. Це складова власного капіталу підприємства, яка сформована внаслідок здійснення різноманітних господарських операцій стосовно ведення його основної, іншої операційної діяльності, фінансової,

інвестиційної політики. Проаналізувавши управління прибутком у видавництві ми дійшли таких даних, що станом на 30.12.2017 року загальний розмір власного капіталу становить 4895,0 тис. грн., з яких: — статутний капітал складає 8558,0 тис. грн., — резервний капітал складає 8,0 тис. грн., — непокритий збиток складає —3913,0 тис. грн. Станом на 30.12.2018 року загальний розмір власного капіталу становить 4663,0 тис. грн., з яких: — статутний капітал складає 8558,0 тис. грн., — резервний капітал складає 8,0 тис. грн., — непокритий збиток складає —3924,0 тис. грн.

Необхідною умовою розвитку будь-якого підприємства як суб'єкта підприємницької діяльності є наявність інвестицій. У видавництві «Кіровоградське видавництво» Корпоративне підприємство ДАК «Укрвидавполіграфія» великих інвестиційних потоків немає. На 30.12.2017 року на звітний період сягає — 25 тис. грн., а за аналогічний період попереднього року 70 тис. грн. На 30.12.2018 на звітний період сягає — 30 тис. грн., а за аналогічний період попереднього року 65 тис. грн. З кожним роком інвестування підприємства зменшується, а отже зменшуються обсяги виробництва, прибутки тощо.

На видавництві управлінням активами, прибутком та інвестиціями відбувається керівником та працівниками фінансового спрямування. Проаналізувавши підприємство з кожним

роком нематеріальні активи зменшуються. Наприклад: нематеріальних активів за один рік стало на 215 тис. грн. менше. А от оборотні збільшилися на 169 тис. грн. Також протягом року баланс підприємства зменшився на 232 тис. грн. Непокриті збитки підприємства з кожним роком зростають приблизно на 20-30 тис. грн. Аналіз операційних затрат показав, що у 2018 році було зменшено витрати на 317 тис. грн і це говорить про те, що

чисельність працівників зменшилася, витрати на амортизацію, матеріальні затрати теж зменшились.

Удосконалення фінансового стану підприємства буде утворюється на:

- підвищення розмірів вхідних грошових потоків;
- зменшення вихідних грошових потоків.

Вони включають у собі такі аспекти (Див. Рисунок 1-2)

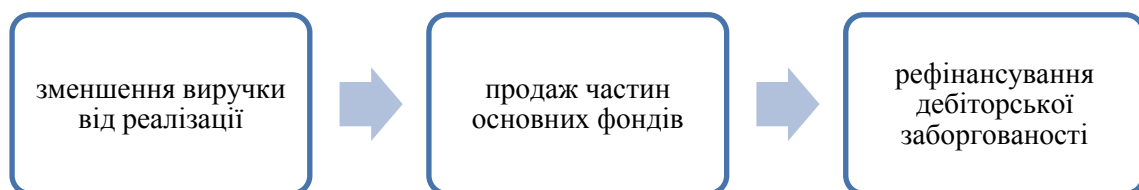

Рисунок 1. Складові підвищення розмірів грошових потоків

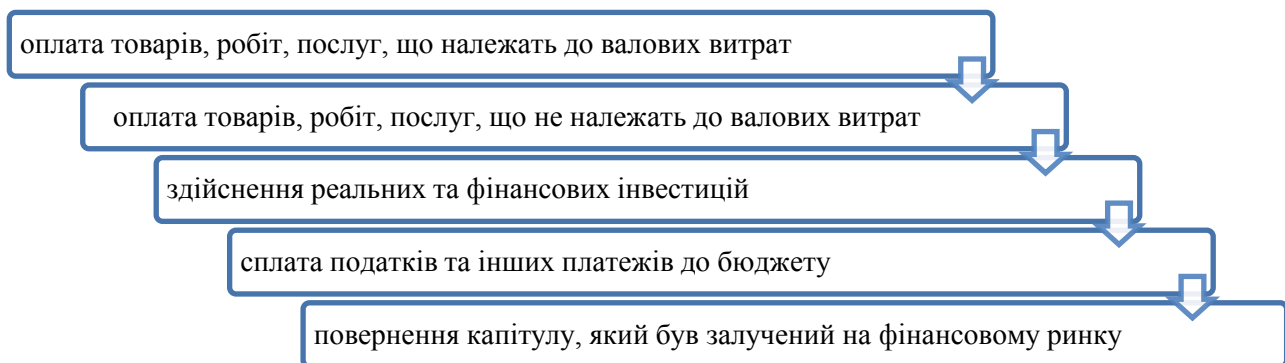

Рисунок 2. Складові зменшення вихідних грошових потоків

Першочерговим етапом покращення фінансового стану вітчизняних підприємств у сучасних економічних умовах є пошук оптимального співвідношення власного та позикового капіталу, яке забезпечило б мінімальний фінансовий ризик за максимальної рентабельності власного капіталу. Підприємствам необхідно систематично, детально і в динаміці аналізувати фінансовий стан підприємства та залежно

від того, який показник змінився, приймати відповідні рішення [2, с. 200].

Ще одним шляхом до покращення фінансово-економічної діяльності підприємства є оптимізація обсягів дебіторської заборгованості та її рефінансування.

Для забезпечення задовільного фінансового стану на кожному підприємстві в загальній системі фінансового менеджменту необхідними є розроблення й забезпечення реалізації

системи аналізу та оцінювання фінансової стратегії й політики, фінансового стану, адаптованої до фінансової ментальності власників тощо особливостей функціонування цього підприємства на ринку, завдань його [2, с. 245].

Список використаних джерел:

1. Лапіна І. С., Гончаренко О. М. Фінансовий менеджмент: навч. посіб. Одеса: Атлант, 2016. 313 с.
2. Майорова Т. В. Інвестиційна діяльність. Навчальний посібник. Київ: Центр навчальної літератури, 2017. 376 с.

УДК186

Фесюк Анастасія, студентка IV курсу спеціальності «Журналістика», науковий керівник Шендирук Н. М.

ЦІНОУТВОРЕННЯ У ВИДАВНИЧІЙ СПРАВІ

На кожному підприємстві ціна відіграє важливу роль як своєрідний посередник під час купівлі–продажу і здійсненні будь–яких комерційних угод, як чинник, що прямо впливає на рівень прибутку та ефективність управління фірмою, як характеристика цінності товару (послуги) у грошовому вираженні або як його конкурентна перевага [1].

В економічній літературі існують публікації, які присвячені дослідженню проблем формування ефективної цінової політики торговельних підприємств, серед них чільне місце посідають роботи Л.В. Балабанової, О.В. Березіна, І.В. Височин, Н. О. Власової, В.А. Гросул, Т.Б. Кушнір, Л.О. Лігоненко, А.А. Мазаракі, Б. М. Мізюка, Н.Г. Міценко, М.А. Окландера, О.В. Покатаєвої, С. В. Фролової, А.Д. Шемета тощо.

Аналіз ціноутворення ми проводили на прикладі львівського видавництва «Старий Лев». У видавництві «Старого Лева» застосовується витратний метод утворення ціни. На його основі ми провели розрахунки, взявши до прикладу

три видання видавництва: «Острови поміж течій» Ернеста Хемінгуея, «Комунікація від нуля. Есеї для Мані» Титаренко Марії, «Джордж і блакитний супутник» Стівена і Люсі Гокінг [3].

Користуючись формулою «Дохід = прибуток – витрати», ми підраховали, який чистий прибуток буде мати видавництво з кожного видання: «Острови з поміж течій»: Прибуток = $7000 \cdot 280 = 1960000$ грн; Дохід = $1750000 - 624340 = 1335660$ грн; «Комунікація від нуля. Есеї для Мані»: Прибуток = $4000 \cdot 100 = 4000000$ грн; Дохід = $4000000 - 177390 = 222610$ грн; «Джордж і блакитний супутник»: Прибуток = $4000 \cdot 150 = 600000$ грн; Дохід = $600000 - 253220 = 346780$ грн.

Отже, ми можемо зробити висновок, що сума прибутку залежить від суми витрат — чим більші витрати на товар, тим більший прибуток, а також від тиражу видання. Найдешевшою з точки зору витрат буде книга «Комунікація від нуля. Есеї для Мані», але і прибуток від цієї книги є найбільшим. У книги Комунікація

від нуля. Есеї для Мані» і книги «Джордж і блакитний супутник» однаковий тираж (100 екземплярів), але книга «Джордж і блакитний супутник» потребує більших затрат на виготовлення, через що ціна примірника буде дорожчою, а отже і прибуток буде більшим. Найдорожчою для видавництва з точки зору витрат буде книга «Острови з поміж течій», але в неї найбільший тираж і найбільша вартість одного примірника, що забезпечує найбільший прибуток з-поміж цих трьох видань.

Проблемою ціноутворення у видавництві «Старий Лев» можна назвати те, що його ціни вищі, ніж у конкурентів, проте і якість його продукції значно вища. Щоб забезпечити підтримку свого статусу, не втратити позиції, а просуватися ще вище, видавництву рекомендується:

1. Здійснити дослідження попиту на ринку

Визначивши жанри видавничої продукції, які користуються найбільшою популярністю та визначивши саме свій сегмент ринку, видавництво може встановити саме ту ціну, яка буде задовольняти споживачів.

2. Застосування цінової політики «зняття вершків»

Як вже зазначалося, «Старий Лев» видає літературу елітарну, його покупці мають високу купівельну спроможність, тому при застосуванні цінової політики

«зняття вершків» видавництву не потрібно шукати нових покупців, а ще більше підтримувати свій ринок за рахунок збагачення свого контенту новинками.

3. Застосування стратегії «диференційованих цін»

Ця стратегія ефективна при легко сегментованому зовнішньому ринку, високій мірі попиту, а також при можливості сприйняття покупцями диференційованих цін. Дана стратегія дозволяє стимулювати чи стримувати продаж різних товарів на різних ділянках ринку за різними цінами. При цій стратегії видавництво може застосувати різні види знижок

4. Застосування стратегії престижних цін

Зважаючи на те, що у видавництві більшість літератури є елітарною, тобто не призначеною для масового кола читачів, можна з легкістю розраховувати на конкретний сегмент ринку, якому ця література буде цікавою. При цій стратегії ціни на продукцію будуть досить високими, що і буде компенсувати низький попит [2].

Загалом, розглянувши всі ці пропозиції для покращення цінової політики видавництва, ми вважаємо що найкраще для «Старого Лева» застосувати політику «зняття вершків» або стратегію «диференційованих цін».

Список використаних джерел:

1. Кузнецова Б. А. Економіка та організація видавничої діяльності. URL: https://stud.com.ua/3258/ekonomika/ekonomika_i_organizatsiya_vidavnichoyi_diyalnosti (дата звернення: 11.03.2020)

2. Маркетингова цінова політика. URL: https://pidruchniki.com/18541109/marketing/marketingova_strategiya_tsinoutvorennya

3. Сайт видавництва «Старий Лев». URL: <https://starylev.com.ua>

СЕКЦІЯ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ

УДК 796.05

*Андрусик Надія,
студентка III курсу спеціальності
«Перукарське мистецтво та декоративна косметика»,
науковий керівник Біда Г. М.*

ВПЛИВ ЗАНЯТЬ ФІЗИЧНИМ ВИХОВАННЯМ НА РОЗУМОВУ ПРАЦЕЗДАТНІСТЬ СТУДЕНТІВ

Постійні навантаження та проблеми у фізичному розвитку значно впливають на розумову працездатність студентів. Основна увага фахівців фізичного виховання і спорту, а також тренерів спрямована на оптимізацію спортивного тренування. Досконалий рівень спортивних досягнень потребує пошуку нових шляхів формування, корекції й підтримки високої працездатності студентської молоді. Тому проблема вивчення динаміки взаємозв'язків фізичної і розумової працездатності та механізмів їх формування є важливою і актуальною проблемою.

Неодноразово вчені різних спеціальностей стверджували, що «інтелектуальний розвиток вимагає відповідного стану, а відомий український педагог В.О. Сухомлинський підкреслював, що інтелектуальне багатство особи залежить від гармонії фізичного розвитку, здоров'я і праці» [1, с.32].

Зв'язки фізичного виховання з розумовими різнобічні. Насамперед, продумана шкільна система фізичного виховання може бути надійним підґрунтям високого рівня розумової працездатності протягом всієї навчальної діяльності. Систематичні заняття

фізичними вправами позначаються на творчому інтелектуальному довголітті.

Система знань, що постійно розширюється в багаторічному процесі фізичного виховання, набуває все більшого загальноосвітнього значення і сприяє розвитку інтелекту студентів та збагаченню їх спеціальними фізкультурними знаннями. Сучасна освічена та й просто культурна людина немислима без ґрунтових фізкультурних знань.

«Освітня суть фізичного виховання тісно пов'язана із вихованням пізнавальної активності і таких якостей розуму як допитливість, динамічність, гнучкість і гострота, для чого у фізичному вихованні, немало можливостей» [1, с.46]. Реалізуючи ці можливості, необхідно поряд з передачею знань оптимізувати пізнавальні процеси безпосередньо в ході занять фізичними вправами, спонукаючи студентів до осмислення рухових завдань, їх аналізу і корекції. При цьому використовуються наочні посібники, тренажери, різні способи зворотної інформації, ігровий і змагальний методи. Активізуючи розумову діяльність студентів, слід використовувати завдання, що вимагають самостійного пошуку шляхів їх вирішення. Тут, зрозуміло, необхідно

враховувати, що можливості пізнавальної активності залежить від віку тих, хто займається, обсягу і змісту засвоєних знань, досвіду практичного їх застосування і рухового досвіду взагалі.

Специфіка практичної діяльності у процесі виконання фізичних вправ, ігор і змагань дозволяє вдосконалювати такі інтелектуальні здібності студентів як аналіз, порівняння і проектування своїх дій. Вона фактично відтворює життєві ситуації, а тому має велике значення для розвитку студентів різних курсів.

Сенсорна діяльність суттєво впливає на розвиток психічних процесів, що лежать в основі мислення. В дошкільному віці фізичні вправи та ігри допомагають дітям у вивченні рахунку елементарних арифметичних дій, засвоєння віршів. Під впливом занять фізичними вправами розвивається рухова, слухова, зорова пам'ять, спостережливість і увага. Під час навчання у вузі заняття фізичними вправами допомагають студентам підвищити рухову активність та удосконалювати фізичні якості.

У свою чергу інтелектуальне розвинені студенти досягають кращих результатів у фізичній культурі та спорті. Більше того, однією з причин неуспішності у фізичному вихованні студентів є відставання в інтелектуальному розвитку.

Таким чином, у процесі занять фізичними вправами викладач та студент повинні прагнути не до однобічного розвитку, а до гармонії розуму душі і тіла. «Саме рухова активність допомагає студентам краще засвоювати навчальний матеріал, а також поліпшенню у розвитку фізичного навантаження» [3].

Вивчення літературних джерел з теорії і методики фізичного виховання показує, що терміни потреба у сфері

фізичної культури почав вживатися ще на початку 60-х років.

На думку М.Я. Віленського, А.П. Внукова, І.М. Каплана, В.А. Щербини формування потреби фізичного удосконалення є сьогодні актуальним і повинно бути довгостроковим позитивним результатом всієї діяльності з фізичного виховання.

М.Я. Віленській, який вивчав питання формування потреби фізичного удосконалення, вважає цей напрям принципово важливим у вирішенні завдань фізичного виховання. Він вбачає мету цього виховання у «досягненні суб'єктом фізичного удосконалення, тобто такого стану, який спонукає студентів у наслідок регулярних занять фізичною культурою домагатися всебічного розвитку» [4, с. 85]. Основою реалізації студентами цієї мети виступає самовиховання, зрозуміле в тій позиції, що визначає ставлення людини до свого фізичного розвитку і стану здоров'я. Серед зовнішніх чинників провідне місце він відводить особистості викладача фізичного виховання, методиці викладання, змісту матеріалу, умовам і ситуаціям занять, а також впливу оточення. З внутрішніх чинників автор виділив мотиви, інтереси, ціннісні орієнтації, установки і ставлення, серед яких на перше місце поставив самооцінку. Розроблені доповнення дали змогу виділити такі етапи формування потреби:

1. Опосередкований, коли метою проведення практичних занять є створення позитивного емоційного ставлення студентів до предмета. Умовою є відмова від оціночних суджень негативного впливу. Метою фізичного виховання є формування постави, зміцнення здоров'я.

2. Активізації можливостей студентів. Практичні дії підкріплюються

не лише позитивним само оцінюванням, а й інформацією про досягнутий результат.

3. Активізації у студентів власної активності та ініціативи, застосування складнішої системи фізичних вправ, а також формування розуміння занять фізичними вправами.

А.П. Внуков розглядає проблему формування у студентів потреби фізичного самовдосконалення в умовах занять у вузі є необхідність з'єднання навчальних і поза навчальних занять фізичними вправами, сприяє соціальному та професійному встановленню особистості майбутнього фахівця, раціональній організації навчання, побуту і відпочинку студентів.

І. М. Каплан розглядає формування потреби фізичного самовдосконалення як педагогічний процес в загальноосвітніх школах, дає визначення педагогічних умов, які забезпечують формування потреби фізичного самовдосконалення, виділяє рівні її сформованості у школярів та студентів їх соціальні типи. Поетапне формування потреби фізичного самовдосконалення, відзначає автор, поліпшується за умови цілеспрямованого формування суспільних та індивідуальних мотивів, які забезпечують поєднання особистої зацікавленості з суспільно-значущою метою діяльності; професійного фізичного виховання у студентів; виявлення наявних і розвитку нових фізкультурно-спортивних інтересів; усвідомлення студентами можливостей формувати рухові здібності, які зумовлюють перехід від зовнішніх регуляторів поведінки до внутрішніх; диференційованого підходу до пізнання й обліку об'єктивних закономірностей, що комплексно впливають на фізичне самовдосконалення студентів. Критеріями сформованості у студентів потреби

фізичного самовдосконалення слід уважати такий рівень самосвідомості (мотивів, інтересів, ціннісних орієнтацій, установок), який активно спрямовує практичну діяльність на досягнення фізичного вдосконалення, ведення здорового способу життя, забезпечує виконання суспільних і професійних функцій майбутнього спеціаліста. А конкретизація критеріїв може відображати об'єктивні показники здоров'я, фізичну підготовленість, якість і обсяг спеціальних і професійних умінь, задоволення ступенем власного розвитку, рівнем інтересів тощо.

На думку В. А. Щербини, «потреба — це те, в чому людина постійно зазнає нужду і привертає її увагу. Важливим компонентом потреб є інтереси, які формуються в процесі занять фізичною культурою і спортом» [5, с. 102]. Найтипівішими інтересами студентів вищих навчальних заходів є інтерес до занять фізичними вправами; інтерес до взаємного спілкування; інтерес до перевірки фізичних можливостей у спортивних змаганнях, іспитах з фізичної підготовки.

Отже, основними показниками сформованості у студентів потреби фізичного вдосконалення є :

- рівень знань з фізичної культури - усвідомленість у виконанні фізичних вправ - активність на заняттях з фізичного виховання - регулярність виступів у спортивних змаганнях Висновки. Отже, крім застосування фізичних вправ у період тренувань можна додатково рекомендувати студентам комплекс фізичного відновлення. А саме плавання, заняття футболом, настільним тенісом, бадмінтон, ранкова гімнастика і т. д. Це дасть змогу покращити результати на

тренуваннях та зменшить втому під час них

Список використаних джерел:

1. Амосов И.М. Раздумья о здоровье, 3-е изд. доп. и перераб. – М.: Физкультура и спорт, 187. 64 с.
2. Ашмарин Б.А., Виноградов Ю.А., Вяткина З.Н. Теория и методика физического воспитания. – М.: Просвещение, 1990. 287 с.
3. Гогонов Е. Н., Мартъянов Б.И. Психология физического воспитания и спорта. – М., 2000.
4. Гутько И.П., Соколов В.А., Заборовський К.К. Азбука здоровья. – Минск: Полымя, 1988. 175 с.
5. Железняк Ю.Д. Основы научно-методической деятельности в физической культуре и спорте. – М.: Академия, 2002. 264 с.

УДК 349.2: 331.2 (477)

*Петрик Тетяна, студентка IV курсу
спеціальності «Право»
науковий керівник Залюбовська М.В.*

ТРАВМАТИЗМ ТА ЙОГО ПРОФІЛАКТИКА ПІД ЧАС ЗАНЯТЬ ФІЗИЧНОЮ КУЛЬТУРОЮ

У роботі досліджено основні причини нещасних випадків під час занять фізичною культурою. З'ясовано основні види травм, а також профілактичні заходи, що дозволяють їм запобігти.

Травматизм під час занять фізичною культурою - це нещасні випадки, що виникають під час планових, групових чи індивідуальних занять спортом на стадіоні, у спортивній секції чи на майданчику під наглядом викладача фізичної культури або тренера. Травми під час занять фізичною культурою і спортом виникають значно рідше порівняно з промисловими, побутовими, вуличними та іншими видами травм. Вони складають близько 3 % від загальної кількості [1]. Як правило, ці травми не загрожують життю травмованого, однак вони відбиваються на його загальній та

спортивній працездатності, часто потребують довгого періоду на відновлення втраченої працездатності.

Травми на уроках фізичної культури і позакласних формах занять фізичними вправами у школі слід розглядати як надзвичайну подію. Як правило, вони є результатом незадовільної профілактики або її відсутності.

Для успішної реалізації заходів профілактики пошкоджень необхідно знати причини й умови виникнення травм, а також за необхідності уміти надати своєчасну долікарську допомогу.

Усе розмаїття травм та захворювань можна умовно розділити на дві групи (зовнішні і внутрішні) і визначити чинники, що їх викликають. До першої групи зовнішніх чинників належать [2]:

- огріхи в організації (нераціонально складений розклад, багаточисельність груп, що займаються, перевантаження спортивних майданчиків, допуск до участі у спортивно-масових заходах учнів, які не мають відповідної підготовки і т. ін.) і методиці проведення занять (відсутність індивідуального підходу до учнів, недотримання правила поступовості підвищення навантаження, неповноцінна розминка або її відсутність і т. ін.);

- недоліки в матеріально-технічному забезпеченні занять, незадовільний стан місць занять, інвентаря, устаткування, одягу і взуття учнів та ін.;

- відхилення від гігієнічних норм (освітлення, вентиляція, температурний режим під час проведення занять у спортивному залі), несприятливі метеорологічні умови (висока або низька температура повітря, атмосферні опади і т. ін.) під час занять на відкритих майданчиках;

- недотримання вимог лікарського контролю (несвоєчасний розподіл учнів на медичні групи, допуск до занять без медичного огляду).

У групу внутрішніх факторів травматизму входять [2]:

- недостатня підготовленість до виконання заданих фізичних навантажень (наприклад, у зв'язку з тривалими перервами в заняттях або недавно перенесеним захворюванням, що призвели до зниження функціонального стану організму);

- стан втоми, яка приводить до розладу координації, погіршення захисних реакцій і зниження уваги, зміна збудливості та лабільності нервово-м'язового апарату (це веде до погіршення техніки виконання рухів, що у деяких випадках може призвести до травми).

Таким чином, профілактика травм під час занять фізичними вправами в школі і вдома – це насамперед усунення причин, що обумовлюють травматизм. Починаючи заняття, наприклад, потрібно подбати про раціональну розминку, завдання якої полягає у тому, щоб не лише розім'яти, розігріти м'язи, суглоби, зв'язки, але й підготувати весь організм до роботи з основних вправ заняття. Слід також пам'ятати, що ефект від розминки зберігається недовго, тому перехід до основного навантаження не варто затягувати.

З метою профілактики травматизму необхідно дотримуватись індивідуального підходу до учнів, санітарно-гігієнічних вимог, виключивши будь-які перенавантаження і перенапруження; раціонально розміщувати урочні і позакласні форми занять фізичними вправами в тижневому циклі, обгороджуючи місця занять від сторонніх осіб; не допускати одночасного проведення занять на спільному майданчику несумісними видами спорту двома різними класами (наприклад, метання з легкої атлетики в одному класі і спортивні ігри в іншому); дотримуватись послідовності в заняттях, поступово збільшуючи і ускладнюючи фізичні навантаження; здійснювати індивідуальний і диференційований підхід у навчанні; проводити розминку, адекватну до завдань уроку та змагальних вправ; не допускати до уроку, тренувальних занять, змагань учнів чи студентів у хворобливому стані, з неповним видужуванням або у стані перевтоми; забезпечити відповідність спортивних споруд встановленим державним стандартам і суворо дотримуватись санітарно-гігієнічних норм і правил їх утримання; дбати про достатнє

і правильне розміщення освітлювальних приладів у спортивному залі; систематично здійснювати контроль за справністю і якістю спортивного інвентаря та обладнання; перевіряти правильність і надійність встановлених приладів; слідкувати і вимагати від учнів та студентів відповідності одягу і взуття особливостям змісту заняття; здійснювати попередній лікарський огляд усіх присутніх на занятті і систематичні спостереження за їхнім станом здоров'я в процесі проведення різноманітних форм занять фізичними вправами; навчити учнів виконувати правила особистої гігієни в руховому режимі дня; добирати інвентар, прилади та вправи потрібно з урахуванням вікових особливостей тих, хто займається [2].

Профілактика з травматизму під час проведення спортивних і рухливих ігор досягається завдяки підвищенню технічної підготовки і майстерності, вихованню спортивного благородства і коректності по відношенню до суперника, а також утриманням у хорошому стані спортмайданчиків для ігор.

Підсумовуючи вищезазначене, слід підкреслити, що для профілактики травматизму під час занять-змагань із фізичної культури вчитель-тренер повинен суворо дотримуватися правил раціональної методики навчання та тренування, урахувати індивідуальні особливості учнів та студентів, а також забезпечувати необхідну страховку при виконанні вправ, навчати правил страховки, самостраховки й взаємостраховки.

Список використаних джерел:

1. Шиян Б.М. Шкільний травматизм: причини та шляхи профілактики. *Актуальні проблеми розвитку фізичного виховання в навчальних закладах*. Чернівці, 2004. С. 68-74.
2. Грубар І.Я. Профілактика травматизму – першорядне завдання вчителя. Т.: ТДПУ, 2002. 70 с.